

Ukraine **NOW** ua

TMSJ
TURKISH MEDICAL STUDENT JOURNAL

Ministry of Health of Ukraine
Ukrainian Medical Stomatological Academy

ABSTRACT BOOK

of 2nd International Medical Students Conference
in Poltava in honour of 100th anniversary of
Ukrainian Medical Stomatological Academy

IMEDSCOP

2021

25-26 of March 2021
Poltava, Ukraine

2-га Міжнародна студентська наукова конференція «International Medical Students Conference in Poltava 2021» (IMEDSCOP 2021) включена до плану проведення наукових, науково-технічних симпозиумів, з'їздів, конференцій, семінарів, нарад в Україні в 2020-2021 рр. (посвідчення №362 від 10 вересня 2020 р.)

Редакційна колегія

Голова оргкомітету, голова комісії з реорганізації УМСА, професор
Заступник голови оргкомітету, проректор з наукової роботи, професор
Заступник голови оргкомітету, куратор СНТ, професор
Проректор з виховної роботи, професор
Декан стоматологічного факультету, доцент
Декан медичного факультету №1, доцент
Декан медичного факультету №2, доцент
Декан міжнародного факультету, доцент
Начальник відділу ТЗН
Голова Ради СНТ

Ждан В. М.

Кайдашев І. П.

Непорада К. С.

Похилько В. І.

Сидорова А.І.

Рябушко М.М.

Капустянський Д.В.

Буря Л.В.

Бутович М.І.

Шкодiна А.Д.

Редакційна рада

Абаровська В.
Безкоровайна А.
Беляєв І.
Беляєва А.
Войнаш В.
Джугань Є.
Довгополий О.
Єфімчук Д.
Євтушок В.
Ємець Я.
Єнгаличев Т.
Іванов М.
Карпiк З.
Качур Р.
Катриченко Л.
Кислий В.
Кір'ян Є.

Ковтун М.
Комерчий Д.
Копитько Н.
Мазур Б.
Малежик Є.
Малик А.
Мариняк Д.
Мись М.
Миршавка А.
Олійник К.
Омелечко Л.
Охріменко І.
Охріменко Р.
Патраш О.
Пишняк Б.
Пузан А.
Рева Р.

Семеняк Т.
Серікова В.
Свирида О.
Тишковська Т.
Торубара О.
Шевченко А.
Шепетько Ю.
Шкодiна А. – **головна редакторка**
Ющенко Я.
Bolujo Toluwase p.
Cristianu Esanu
Ndu Victory Chibuikem
Munachimso
Stephen Ennin
Sunny-Cookey
Amblessed

SECTION OF CLINICAL MEDICINE #1 (THERAPEUTIC DISCIPLINES) СЕКЦІЯ КЛІНІЧНОЇ МЕДИЦИНИ №1 (ТЕРАПЕВТИЧНІ ДИСЦИПЛІНИ)

SKULL PLASMACYTOMAS: A RARE MANIFESTATION OF MULTIPLE MYELOMA. CASE REPORT

Ani Monday Emm

Scientific adviser: Lymanets T.V., PhD, MD.

Ukrainian Medical Stomatological Academy

Poltava, Ukraine

Department of Internal Medicine #1

Introduction: Recently, the incidence of plasma cell neoplastic disorders has been growing rapidly in Ukraine as well as all over the world, which may be due to prominent advances in diagnosis. One of the most common plasma cell neoplasms is multiple myeloma (MM). Myeloma is a master of camouflage, has thousands of masks and can be presented with different symptoms: anemia, lytic bone lesions, bone fractures, renal failure and quite often soft tissue tumor growths, called extramedullary plasmacytomas. That's why every case of this disease is unique. We would like to present you a rare case of MM which clinically presented with several large plasmacytomas of the skull.

Case history: A 65-year-old male was referred to Hematology department of Poltava Regional Clinical Hospital n. a. M.V. Sklifosovsky with a history of multiple slow growing cranial masses. Patient noticed their appearance 3 month before, but as they were painless didn't pay much attention. Two weeks ago the patient developed nausea, dizziness, severe general weakness, that made him to go to his family doctor, who after brief examination sent patient to hematologist.

Examination (pathological changes): Physical examination revealed five painless, firm, subcutaneous tumor masses in the frontal, parietal and occipital regions of the skull, the biggest one up to 5 cm in diameter. No neurological impairments were noticed. The computer tomography of the head was done, that showed well-demarcated soft tissue tumors with total bone destruction. According to the results of fine-needle biopsy of the frontal tumor the plasma cells infiltration was present.

The complete blood count showed moderate anemia (hemoglobin level was 92 g/L) and ESR acceleration up to 78 mm/hour. The biochemical blood test revealed hypercreatininemia – 769 $\mu\text{mol/L}$, hypercalcemia – 2.8 $\mu\text{mol/L}$ and high total protein level 102 g/L.

Multiple myeloma stage III according to the International Staging System (ISS) was diagnosed based on bone marrow examination: the myelogram showed 43% of plasma cells; multiple plasmacytomas, serum monoclonal IgG/Kappa protein of 57 g/L, Bence-Jones protein in urinalysis and β_2 -microglobulins of 9.7 mg/L.

Treatment/results: Patient was treated with combined chemotherapy (CT): cyclophosphamide, thalidomide and dexamethasone, but unfortunately from the moment MM was diagnosed, he had very poor prognosis because of renal failure and anemia presence. After first CT course patient died.

Discussion: Extramedullary plasmacytoma may be the manifestation of MM at the time of diagnosis and appears anywhere in the body, but cranial localization is very rare. Such uncommon clinical presentation may confuse the doctor and interfere with correct diagnosis.

Keywords: plasma cell neoplasm, multiple myeloma, skull plasmacytoma, bone lesions.

CHANGES IN EXTRACELLULAR MATRIX COMPONENTS METABOLISM IN PATIENTS WITH NONALCOHOLIC STEATOHEPATITIS ON THE BACKGROUND OF OBESITY AND COMORBIDITY WITH CHRONIC KIDNEY DISEASE

Antoniichuk V.I.

Scientific adviser: assoc. prof. Antoniv A. A., D.Med.Sc.

Higher educational establishment of Ukraine "Bukovinian State Medical University"

Chernivtsi, Ukraine

Department of Internal Medicine, Clinical Pharmacology and Occupational Diseases

Actuality. Nonalcoholic steatohepatitis (NASH) is a common disease, but changes in extracellular matrix components metabolism in patient on the background of obesity and comorbidity with chronic kidney disease (CKD) is not sufficiently researched.

Purpose – to find out the features of the carbohydrate-protein components state of the connective tissue of the extracellular matrix of the liver and kidneys in NASH in patients with obesity of the I degree and CKD of the I-II stage.

Method and materials. 140 patients with NASH with comorbid obesity of 1st degree and CKD of I-II stage were examined. Patients were divided into 2 groups that were randomized according to age, sex, degree of obesity, and stage of chronic kidney disease. The first group of 58 patients with NASH on the background of obesity (without CKD), the second group of 52 patients with NASH on the

background of obesity with a comorbid CKD I-II stage. The control group consisted of 30 practically healthy persons.

Changes in the metabolism of the components of the extracellular matrix were determined by the free oxyproline content in blood (FOP) by S.S. Tetyanets (1985) and protein-bound oxyproline (PBOP) by M.S. Osadchuk (1979), hexosamines (HA) by O.G. Archipova (1988), seromuroid (SM), sialic acid (SA), fucose-free protein (FFP), using Danush Ltd (Lviv), ceruloplasmin (CP) by the Revina method (1976), the level of collagenolytic activity of blood plasma (CLA): according to the intensity of azocel lysis; the content of the fibroblast growth factor (FGF) in the blood, and also on the parameters of the total fibrotest (T.Pounard) by the enzyme-linked immunosorbent assay (ELISA).

Results. In patient a significant increase in the synthesis of collagen and glycosaminoglycans was observed, which was accompanied by ineffective resorption of newly formed collagen due to inhibition of the collagenolytic activity of blood plasma, due to significant activation of proteinase inhibitors, significant imbalance in the system metabolism of connective tissue.

Conclusions A significant increase in the synthesis of collagen and glycosaminoglycans was observed in patients with NASH, which was accompanied by an ineffective resorption of newly formed collagen due to inhibition of the collagenolytic activity of plasma, due to significant activation of proteinase inhibitors, a significant imbalance in the system of connective tissue metabolism. Under conditions of the comorbidity of NASH with the CKD of the I-II stages the collagen synthesis and resorption are activated, but the processes of anabolism predominate, in spite of compensatory activation of collagenolysis, with a significant hyperproduction of actinic-phase proteins, fibronectin, glycosaminoglycans, fibroblast growth factor and increased degradation of extracellular matrix fucoglycoproteins and lead to progressive fibrosis of the liver and disruption of its functions.

Keywords: Nonalcoholic steatohepatitis; chronic kidney disease; matrix components metabolism.

RELATIONSHIP OF CLINICAL SIGNS OF DIABETIC CARDIOMYOPATHY WITH DYSLIPIDEMIA AND ECHOCARDIOGRAPHIC MARKERS

Jabwani Mayur, Sokolnikova N.V.

Scientific adviser: prof. Zhuravlyova L.V., D.Med.Sc.

Kharkiv National Medical University

Department of Internal Medicine No. 3 and Endocrinology

Kharkiv, Ukraine

Purpose: to identify the relationship between the most common complaints of patients with diabetic cardiomyopathy (DCM) and the value of total cholesterol (TC), triglycerides (TG), high-density lipoprotein cholesterol (HDL-C), as well as echocardiographic (EchoCG) markers of DCM.

Materials and methods: The work is part of the research of the Department of Internal Medicine No. 3 and Endocrinology of the Kharkov National Medical University "Diabetes mellitus and comorbid pathology."

53 patients with DCM against the background of moderate type 2 diabetes mellitus (DM2) with diabetes from 2 to 6 years without severe cardiac pathology were examined. The 1st group consisted of 24 patients with a body mass index (BMI) of 23.75-28.50 kg / m², the 2nd group - 29 patients with a BMI of 28.51-34.58 kg / m². Patients' complaints were identified during examination according to a standard questionnaire. Lipid metabolism was determined by the biochemical method: the levels of TC, TG, and HDL-C were detected by the enzymatic-photometric method. The definition of echocardiographic parameters was taken as markers of DCM. For this, the ratio of the maximum peak diastolic filling during rapid left ventricular filling E to the maximum peak diastolic filling of the left ventricle during left atrial systole A (E / A) was determined.

Results: In both groups, the most common complaints were stabbing pain in the region of the heart (CP) and dyspnea on exertion (OF). So, in the 1st group, 68.15% of patients complained of CB, and in the 2nd - 84, 64% (p<0.05). In the 1st group, 45.44% of patients complained about OFN, and in the 2nd group - 88.48% (p<0.05). The level of TC (mmol / l) in the 1st group was 4.68 ± 0.13, and in the 2nd - 6.13 ± 0.18 (p<0.05). The TG value (mmol / l) was equal to 1.55 ± 0.08 in the 1st group, and 1.95 ± 0.06 in the 2nd group (p<0.05). The level of HDL-C (mmol / l) in the 1st group was 1.22 ± 0.04, and in the 2nd - 1.18 ± 0.025. The E / A ratio in the 1st group was 0.94 ± 0.06, and in the 2nd group - 0.80 ± 0.08 (p<0.05). Using the Gamma (G) coefficient, we identified numerous relationships between complaints and markers of DCM. So, in the 1st group, a relationship was revealed between CB and the E / A ratio (20/4, p = 0.02), and in the 2nd group, between the CB and the E / A values (26/3, p = 0, 04) and OX (26/3, p = 0.03). In the 1st group, a relationship was also revealed between OFN and TG (15/9, p = 0.02) and HDL-C (15/9, p = 0.01), and in the 2nd group, between OFN and TG (27/2, p = 0.02), HDLP (27/2, p = 0.03), E / A value (27/2, p = 0.01).

Conclusions: In patients with DCM against the background of T2DM, even at the initial stage of the disease, pain in the region of the heart and shortness of breath signal that the patient is already beginning to develop cardiomyopathy, which is significantly aggravated with an increase in BMI, leads to the development of chronic heart failure, and, therefore, requires mandatory treatment and dynamic observation.

ELECTRICAL ACTIVITY OF THE MYOCARDIUM IN PATIENTS WITH CORONARY HEART DISEASE

Olatunji Victor Oluwatimilehin, Sonar Shreshta
Scientific adviser: assoc.prof.Chekalina N.I., D.Med.Sc.
Ukrainian Medical Stomatological Academy
Poltava, Ukraine

Department of Propedeutics of Internal Medicine with Patients Care, General Practice (Family Medicine)

Relevance. Coronary heart disease (CHD) ranks first among all causes of death in Ukraine and around the world. Despite the active search for and application of modern treatment and prevention measures, the statistics of morbidity and mortality from CHD remains quite disappointing. Therefore, research in this direction is extremely important.

The aim of the research was to study the electrocardiographic parameters of patients with CHD according to the results of Holter monitoring (HM) of the electrocardiogram (ECG).

Materials and methods: We conducted a retrospective cohort study. The research enrolled patients with CHD, stable exertional angina, functional class II - 28 people of both sexes aged 49-68 years. The control group consisted of 16 healthy individuals aged 23-38 years. The results of daily HM ECG comprised the subject of the study. Statistical data processing was performed using KyPlot 5.0. The arithmetical mean and mean error ($M\pm m$) were calculated, and the relationships between the indicators were determined by Pearson correlation analysis.

Results. We registered 38.3 ± 17 minutes (min.) of rigid rhythm in patients with CHD against 12.4 ± 5 minutes. ($p<0.05$) in healthy individuals, which is associated with a decreased parasympathetic effect on the heart and decreased ventricular fibrillation threshold. The number of supraventricular extrasystoles in patients with CHD was 52.20 ± 11.4 against 16.11 ± 4.2 in healthy individuals ($p<0.001$), ventricular extrasystoles - 23.37 ± 7.7 against 3.5 ± 1.24 in healthy individuals ($p<0.001$). The obtained data indicate electrical instability of the myocardium under conditions of impaired myocardial blood supply. The total duration of ST-segment depression through all three channels of registration in patients with CHD was 58.19 ± 7.11 , whereas in healthy individuals the episodes of ST-segment depression during the monitoring period were not detected. When using correlation analysis in patients with CHD, we found a direct relationship between the total duration of episodes of ST-segment depression, reflecting myocardial ischemia, and the number of supraventricular extrasystoles ($r=0.482$, $p<0.01$), as well as the number of ventricular extrasystoles ($r=0.323$, $p<0.05$). Direct correlations were found between the number of ventricular extrasystoles, the total duration of episodes of rigid rhythm ($p<0.05$), and the duration of ST-segment depression ($p<0.05$).

Conclusions. In patients with CHD, electrical instability of the myocardium is determined, which is manifested in more supraventricular extrasystoles than in healthy individuals, and the presence of ventricular extrasystoles. The degree of electrical instability of the myocardium and impaired autonomic control in patients with CHD depends on the duration of periods of myocardial ischemia, which proves the pathophysiological relationship between these processes.

Key words: coronary heart disease, daily Holter ECG monitoring, myocardial electrical activity.

A CASE REPORT WITH FIBRIN-ASSOCIATED DIFFUSE LARGE B-CELL LYMPHOMA DEVELOPED SECONDARY TO CARDIAC MYXOMA

Fatih Erkan Akay
Scientific Adviser: Nurija Bilalović, MD, PhD
Trakya University School of Medicine
Edirne, Turkey

Introduction: Cardiac myxomas together with fibrin associated large B-cell lymphoma are rare primary cardiac neoplasms commonly affecting elderly men. The most common clinical manifestations are heart failure and pericardial effusion generally ending up with a late diagnosis, in some cases not made until autopsy. B-cell origin has been reported as the most prevalent histological subtype thus far.

Case History: A 58-year-old male patient was admitted to the Clinical Center of Sarajevo University, Cardiovascular Surgery Department with the symptoms of getting tired quickly accompanied by dyspnea. With further examination it was detected that patients' symptoms started 7-months ago. In patients past medical history, he is an ex-smoker with no other diagnosed chronic disease or family

history. His echocardiography findings exhibited a large polymorphic clavicle type highly mobile formation in his left atrium with a size of 76x23mm, intermittently prolapsing the annulus of the mitral valve and reaching the middle of the extended left ventricle.

Examination: Histopathological analysis showed tumor made of stellate cells that form complex structures resembling wires, nest fingers surrounding the varicose veins on a myxoid background. In addition to the myxoid cells, one can see a portion of the tumor stranded with abundant plasma cells, and siderophages intertwined in the fibrin network. Immunohistochemically, lymphoma cells were positively stained on CD20, CD30, MUM1, and high expression of ki-67 was approximately 80%. CD10, bcl6, FOXP1, CD5, ALK, cMyc, Cyclin-D1, EMA and EBER were all negative. Morphological and immunohistochemical findings match Fibrin-associated Diffuse Large B-cell Lymphoma as a primary cardiac lymphoma after all the other systemic manifestation of any other diseases were excluded.

Treatment & Results: After the detection of a cardiac mass patient underwent surgery and total excision of the mass was performed. Following the surgery, his specimen was sent for examination to the Pathology Department.

Differential Diagnosis/Discussion: In conclusion, we are reporting a very rare case seen approximately 3% of all lymphomas in Western Population associated with Epstein Barr virus B-cell Lymphoproliferative disorders therefore making them harder to diagnose due to limited experience. Albeit being an infrequent disease Fibrin-associated Diffuse Large B-cell Lymphoma should be an entity included in the differential diagnosis of the patients that have sustained chronic inflammation or are immunocompetent with a past of Epstein Barr virus infection.

Keywords: Cardiac myxoma; diffuse large B-cell lymphoma; Epstein Barr virus infection.

ОСОБЛИВОСТІ КЛІНІЧНОГО ПЕРЕБІГУ ГОСТРОЇ РЕСПІРАТОРНОЇ ХВОРОБИ COVID-19 ІДЕНТИФІКОВАНОЇ, УСКЛАДНЕНОЇ НЕГОСПІТАЛЬНОЇ ПНЕВМОНІЄЮ FEATURES OF THE CLINICAL COURSE OF IDENTIFIED ACUTE RESPIRATORY DISEASE COVID-19, COMPLICATED BY COMMUNITY-ACQUIRED PNEUMONIA

Булишева Наталія Василівна, Катриченко Ліна Олегівна
Bulysheva N.V., Katrychenko L.O.

Науковий керівник: д. мед. н., проф. Казаков Юрій Михайлович, Гончарова Олена Олегівна
Scientific adviser: prof. Kazakov Yu.M., D.Med.Sc., Goncharova O.O.

Українська медична стоматологічна академія
м. Полтава, Україна

Кафедра пропедевтики внутрішньої медицини з доглядом за хворими, загальної практики (сімейної медицини)

Актуальність: Наприкінці грудня 2019 року в Ухані (Китай) вперше виявлено новий патогенний бетакоронавірус людини, який став офіційно позначений як SARS-CoV-2, що провокує і викликає гостре респіраторне захворювання COVID-19. У всьому світі спостерігається мутація вірусу і різноманітність та варіабельність симптоматики у різних когорт населення.

Мета роботи: Вивчити особливості клінічного перебігу ідентифікованої гострої респіраторної хвороби Covid - 19, ускладненої негоспітальною пневмонією в залежності від статі.

Матеріали та методи: Проведений аналіз 104 історій пацієнтів з гострою респіраторною хворобою Covid- 19 ідентифікованою, ускладненою негоспітальною пневмонією, які знаходились на лікуванні в терапевтичному відділенні КП«З-я міська клінічна лікарня Полтавської міської ради». З них жінки склали 57 хворих віком від 16 до 85 років, чоловіків - 47 хворих віком від 33 до 82 років.

Результати дослідження: Відмічено, що у жінок частіше спостерігається загальна слабкість - 96,49%, тоді як в чоловіків даний симптом був у 91,49%, що, в нашій уяві, пов'язано з реакцією імунної системи на впровадження вірусу, кашель у жінок - 71,93%, в той час серед чоловіків - 70,21%. Кашель переважно сухий, подразнюючий, без виділення мокротиння, часто надсадного характеру, який виникав внаслідок подразнення аферентних рецепторів в трахеобронхіальному дереві, що перш за все пов'язано з розвитком запалення. Задишка, переважно інспіраторна, утруднене дихання спостерігалось більше у чоловіків - 85,11%, тоді як у жінок - 80,7%. Вона виникала на ранньому етапі захворювання, мала прогресуючий характер. Серед жінок превалююче спостерігалось підвищення температури тіла, біль в серці, горлі, спині, в животі, в суглобах, втрата смаку, зниження апетиту, пітливість, серцебиття, нестабільність психоемоційного стану, при цьому втомлюваність у жінок не спостерігалась або маніфестувала мінімально. Наряду з цим, у чоловіків на перший план клінічних проявів виходила підвищена втомлюваність, пітливість та серцебиття, Решта же симптомів не спостерігались, або мала мінімальні клінічні прояви.

В нашій уяві, особливості клінічної маніфестації тих чи інших клінічних симптомів при даній патології в гендерному розумінні великим чином обумовлені не тільки тяжкістю перебігу

захворювання, імунної відповіді на вірусну агресію, а і включенням в боротьбу поки не встановлених науковцями нейро-гуморальних, гормональних механізмів захисту людського організму.

Висновки. Серед жінок з гострою респіраторною хворобою Covid -19 ідентифікованою, ускладненою негоспітальною пневмонією спостерігається більше різноманіття симптомів перебігу, більш виражений інтоксикаційний синдром, ніж в чоловіків, що необхідно брати до уваги, як в процесі діагностики так і призначенні лікування, оцінці прогнозу розвитку захворювання.

Ключові слова: клінічний перебіг, гостра респіраторна хвороба Covid - 19 ідентифікована, ускладнення, негоспітальна пневмонія

ОЦІНКА МОТИВАЦІЇ ПАЦІЄНТІВ ДО ОТРИМАННЯ ДОДАТКОВОЇ ІНФОРМАЦІЇ ЩОДО ОСНОВНИХ ФАКТОРІВ РИЗИКУ РОЗВИТКУ СЕРЦЕВО-СУДИННИХ ЗАХВОРЮВАНЬ

ASSESSMENT OF PATIENTS' MOTIVATION TO OBTAIN ADDITIONAL INFORMATION ABOUT THE MAIN RISK FACTORS OF CARDIOVASCULAR DISEASE

Войтович Михайло Михайлович

Voitovych M. M.

Науковий керівник: к.мед.н., доц. Шуть Світлана Володимирівна, к.мед.н., доц. Трибрат Тетяна Анатоліївна

Scientific adviser: assoc. prof. Shut S. V., PhD, MD, assoc. prof. Trybrat T. A., PhD, MD.

Українська медична стоматологічна академія

м. Полтава, Україна

Кафедра пропедевтики внутрішньої медицини з доглядом за хворими, загальної практики (сімейної медицини)

Актуальність: Інформованість пацієнтів про фактори ризику (ФР) займає найважливіше місце у вторинній профілактиці серцево-судинних захворювань (ССЗ) і інших неінфекційних захворювань, а ефективність лікування багато в чому залежить від знань пацієнтів про своє захворювання, методів його лікування та профілактики ускладнень.

Мета роботи: Оцінити інформованість пацієнтів з ішемічною хворобою серця щодо ФР, а також їх мотивацію до підвищення інформованості про ССЗ.

Матеріали та методи: З метою виконання цього дослідження, було проведено анкетування 60 пацієнтів з ішемічною хворобою серця, віком від 45 до 70 років на базі КП «Центр первинної медико-санітарної допомоги №3 Полтавської міської ради». Анкета включала основні демографічні та соціальні показники, поведінкові ФР і мотивацію до отримання додаткової інформації про своє захворювання, його лікування та профілактику ускладнень, а також з різних аспектів способу життя .

Результати: Оцінка мотивації пацієнтів до отримання додаткової інформації про захворювання та різних аспектів способу життя досить висока (97%). Максимальний інтерес у пацієнтів викликали питання лікарської терапії (65%) профілактики ускладнень ССЗ 35%. З різних аспектів способу життя пацієнти найбільше цікавляться здоровим харчуванням, причому жінки хотіли б отримати інформацію про харчування в 2 рази частіше, ніж чоловіки. 30% пацієнтів цікавить інформація стосовно контролю рівня стресу, 13% - щодо відмови від куріння та 10% відмови від алкоголю. Звертає на себе увагу той факт, що істотні відмінності в інформованості про чинники ризику ССЗ були виявлені пацієнтів, що мали різні джерела інформації про ССЗ і відвідували медичні установи з різною частотою. Респонденти, які назвали основним джерелом інформацію, почерпнуту від лікарів, назвали достовірно частіше артеріальну гіпертензію (АГ), високий рівень холестерину в крові, ожиріння (ОЖ) факторами ризику ССЗ, а стрес, гіподинамію та куріння - значимо рідше. Такі результати можуть свідчити про підвищену увагу лікарів до проблеми корекції проявів АГ, ОЖ.

Висновки: Отримані дані мотивації пацієнтів до отримання додаткової інформації щодо факторів ризику серцево-судинних захворювань підтверджують, що абсолютна більшість зацікавлена в підвищенні рівня своїх знань. Профілактика повинна проводитися на загальному популяційному рівні за допомогою пропаганди здорового способу життя та на індивідуальному рівні, шляхом боротьби з нездоровим способом життя та шляхом корекції факторів ризику.

Ключові слова: серцево-судинні захворювання; фактори ризику; ішемічна хвороба серця; здоровий спосіб життя.

ПСИХОСОМАТИЧНІ ОСОБЛИВОСТІ РОЗВИТКУ АЛЕРГІЧНИХ ЗАХВОРЮВАНЬ PSYCHOSOMATIC FEATURES OF THE DEVELOPMENT OF ALLERGIC DISEASES

Вуразка Катерина Валентинівна
Vurazka K. V.

Науковий керівник: к. мед. н., ас. Ляховська Наталія В'ячеславівна, к. мед. н., доц. Ляховський В'ячеслав Іванович

Scientific adviser: Liakhovska N.V., PhD, MD, assoc.prof. Liakhovskiy V.I., PhD, MD.

Українська медична стоматологічна академія
м. Полтава, Україна

Кафедра експериментальної та клінічної фармакології з клінічної імунологією та алергологією

Актуальність: в основі розвитку алергічних захворювань лежать гетерогенні фактори, серед них: вплив зовнішнього середовища, генетичні аспекти, а також психологічні аспекти. Науковцями доведений взаємозв'язок стану нервової системи з розвитком патології шкіри. Також відмічено, що стрес негативно впливає на перебіг бронхіальної астми та риніту.

Мета роботи: оцінити основні психологічні аспекти, що впливають на розвиток та перебіг алергічних захворювань.

Матеріали та методи: нами було опрацьовано 40 анкет, які були розроблені на основі загальноприйнятих опитувальників. 20 анкет було заповнено пацієнтами алергологічного відділення ПОКЛ та така ж кількість анкет заповнювала контрольна група – особи, що не мають проявів алергії.

Результати: Середній вік хворих склав 44+-2 роки. На момент заповнення анкети всі хворі не мали іншої тяжкої супутньої соматичної патології. Відповідно до опитувальника, психологічний стан оцінювався за бальною шкалою, де вища кількість балів характеризувала наявність психологічних особливостей. У групі хворих на алергопатологію середня кількість балів складала 72,8±0,4 бала, що на 16% більше, ніж в групі контролю. Достовірно вища кількість балів відмічалася у пацієнтів, що мають хронічну алергічну патологію (62%), тоді як при патології, що діагностувалася вперше, середня кількість балів була нижчою. Відповідно до алергологічних нозологій розподіл анкетних даних відбувся наступним чином. Найвища кількість балів за даними опитування була у хворих із хронічним ураженням шкіри, і склала 68,3 бали. Відмічено, що шкірними захворюваннями часто страждають емоційно нестабільні люди, які швидко ображаються, або яким необхідна посилена увага. Такі хворі прагнуть позитивної оцінки оточуючих, потребують «прогладжування». Відчуття апатії чи депресії можуть призводити до виникнення свербіжу, сухості, лущення, втрати еластичності шкіри. Через підвищення рівня гормонів стресу і порушення кровообігу може випадати волосся, аж до облісіння. Науково доведено зв'язок нейродерміту з емоційною нестабільністю людини, проблемами в сім'ї, схильністю до агресії й проблемами, пов'язаними з сексуальністю. У хворих з персистуючою бронхіальною астмою середнє значення було 66,4 і 65,2 бали у хворих з алергічним ринітом. При визначенні залежності тригерного алергену і психосоматичних проявів, найбільша кількість балів, згідно анкети, відмічалася у хворих, що вказували що непереносимість того чи іншого продукту харчування, а також мали прояви побутової алергії. Найбільшу кількість балів серед пацієнтів на алергічну патологію набрали питання, що характеризували емоційну складову психологічного стану, а також питання, що стосувалися відчуттів задоволення процесом життя. При порівнянні рівня загального імуноглобуліну Е та балів анкетування – достовірних кореляційних зв'язків не знайдено.

Висновки: Вивчення психологічних складових відіграє важливу роль як в діагностиці, так і в лікуванні алергопатології такої як бронхіальна астма, алергічний риніт та дерматит.

Ключові слова: алергопатологія, психосоматика, бронхіальна астма, алергічний риніт, дерматит.

ОСНОВНІ АСПЕКТИ ВПЛИВУ НАДМІРНОЇ ВАГИ ТІЛА НА СТАН ПОРОЖНИНИ РОТА З ОГЛЯДУ ЛІКАРЯ СТОМАТОЛОГА MAIN ASPECTS OF THE INFLUENCE OF OVERWEIGHT ON THE HEALTH OF THE ORAL CAVITY, THE DENTAL PROSPECTIVE

Дегтяренко Тетяна Валеріївна, Дегтяренко Павло Васильович
Dehtiarenko T.V., Dehtiarenko P.V.

Науковий керівник: к.мед.н., доц. Борзих Оксана Анатоліївна

Scientific adviser: assoc. prof. Borzykh O.A., PhD, MD.

Українська медична стоматологічна академія
м. Полтава, Україна

Кафедра внутрішньої медицини № 3 з фтизіатрією

Актуальність: Зайва вага - це проблема охорони здоров'я, яка може призвести до загальних ускладнень у здоров'ї. Ожиріння має велику поширеність, хворобою страждають як дорослі, так і все частіше діти та молодь. Основна причина ожиріння - дисбаланс між споживанням енергії та її витратою. Впродовж останніх років ця медична проблема набуває актуальності серед осіб молодого віку. Ожиріння пов'язане з декількома аспектами здоров'я

ротової порожнини, такими як карієс, періодонтит та ксеростомія. Існує двоспрямована залежність між здоров'ям порожнини рота та дієтою та харчуванням (American dental association, 2020). За даними проведених досліджень, чим більша вага особи, тим менша швидкості потоку секреції слини, об'єму слини та рН слини. Крім того, ожиріння може мати наслідки для плану лікування зубів (Ameta Primasari et al, 2019; Ignacio Roa et al, 2018).

Мета роботи: Метою дослідження було вивчити вплив особливостей тілобудови, надлишкової маси тіла та харчових звичок на стан порожнини рота серед осіб молодого віку.

Матеріали і методи: Визначали зріст, вагу, проводили розрахунок індексу маси тіла (ІМТ) за формулою Кетле. Провели опитування щодо режиму харчування та харчової поведінки за допомогою самостійно розробленого опитувального та Голландського опитувального харчової поведінки DEBQ. Проводили оцінку стоматологічного статусу та рН слини за допомогою папіра індикаторного універсального. Проводили оцінку отриманих даних за допомогою загальноприйнятих статистичних методів. Учасники дослідження були згодні до участі в дослідженні.

Результати дослідження: Було обстежено 75 осіб, віком 21-23 ($22,3 \pm 1,2$ роки), 62,3% дівчат та 37,7% хлопців. Нормальну вагу тіла мали 63,9% обстежених, надмірну 13,8%, ожиріння 9,5%, низьку вагу відповідно 12,8%. За результатами опитування визначено певні особливості щодо обізнаності про взаємозв'язок тілобудови, стилю життя, харчової поведінки, фізичних навантажень та стоматологічних проблем. За результатами проведеного дослідження визначено переважання осіб з нормальною масою тіла серед молодіжної спільноти. Серед осіб з надмірною масою тіла та ожирінням не визначено суттєвої різниці між хлопцями та дівчатами. За результатами визначення рН слини було відзначено явища ксеростомії, зниження рН слини у учасників із надмірною масою тіла та ожирінням.

Висновки: Оцінка впливу ІМТ на загальне здоров'я людини та віддалений прогноз щодо життя та прогнозованої захворюваності та інформування пацієнта є важливою ланкою роботи лікаря будь-якої спеціальності, зокрема лікаря стоматолога. Обізнаність щодо стану свого здоров'я для пацієнта має позитивний вплив на формування здорових звичок та дотримання рекомендацій лікаря. За результатами дослідження розроблено інформаційний лист для пацієнта та лікаря стоматолога щодо особливостей стоматологічної тактики та підходів до лікування пацієнтів з надмірною масою тіла та ожирінням.

Ключові слова. Надмірна вага, ожиріння, стоматологічний статус.

ГЕНДЕРНІ ОСОБЛИВОСТІ РОЗВИТКУ КЛІНІЧНОЇ ФОРМИ ІНФАРКТУ МІОКАРДА У ПАЦІЄНТІВ ЧЕРКАСЬКОГО РЕГІОНУ

GENDER FEATURES OF THE CLINICAL FORM DEVELOPMENT OF MYOCARDIAL INFARCTION IN PATIENTS FROM CHERKASY REGION

Зайчиков Антон Володимирович, Зайчиков Данило Володимирович

Zaychikov A.V., Zaychikov D.V.

Науковий керівник: Починок Тетяна Олександрівна, Маруш Інна Вікторівна

Scientific adviser: Pochynok T.O., Marush I.V.,

Черкаська медична академія

м. Черкаси, Україна

Кафедра фундаментальних дисциплін

Актуальність: Серцево-судинні захворювання сьогодні залишаються однією з головних проблем багатьох держав світу. Особливу актуальність зберігають питання, пов'язані з гострим інфарктом міокарда. Статистичні дані і сьогодні свідчать про значну летальність. Так, у Європі, від серцево-судинних захворювань помирає 42% жінок і 38% чоловіків у віці до 75 років. В той же час збільшується кількість жінок, що помирають від гострого інфаркту міокарда. Високі показники летальності від інфаркту міокарда у жіночого населення пояснюються багатьма причинами, однією з яких є недостатня і несвоєчасна діагностика ІХС у жінок, що пов'язано з атипичним перебігом. Крім того жінки часто нехтують симптомами інфаркту, що негативно позначається на якості та адекватності надання першої допомоги, за статистикою, вони рідше дають згоду на проведення коронарографії з діагностичною метою. Доведено, що гострий період інфаркту міокарду у жінок відрізняється важчим перебігом з більш високими показниками шпитальної летальності, ніж чоловіки, що обумовлено широким спектром супутньої патології осіб жіночої статі.

Мета: Дослідити гендерні особливості клінічного перебігу інфаркту міокарда у пацієнтів м. Черкаси.

Матеріали і методи: У співпраці з завідувачкою кардіологічного відділення КНП «Черкаська обласна лікарня Черкаської обласної ради» проведено аналіз даних 87 історій хвороб (об'єктивного обстеження, ЕКГ, КВГ) пацієнтів 2020 рік з клінічним діагнозом Q- та не Q- інфаркт міокарда різної локалізації.

Результати: Під час дослідження виявили, що поширеність захворювання на інфаркт міокарда у Черкаському регіоні вища у чоловіків - 54, 2%, тоді, як серед жінок хворобу діагностують у 45, 8% пацієнток. У чоловіків частіше розвивається інфаркт міокарда з

патологічним зубцем Q – 71, 4%, поширеність не – Q- інфаркту серед чоловіків становить 30 %. У жінок частіше діагностують не-Q інфаркт – 70 % , тоді як частка пацієнток з не – Q становить 28, 6%.

Висновки: Під час проведення дослідження встановлено взаємозв'язок між видом, клінічним перебігом інфаркту міокарда і статтю пацієнта: у чоловіків частіше діагностують Q – інфаркт міокарда, серед жінок більш поширеним є не-Q інфаркт міокарда.

Ключові слова: Q-інфаркт міокарда, не Q-інфаркт міокарда, гендерні особливості.

ХАРАКТЕРИСТИКА ЦЕНТРАЛЬНОЇ ГЕМОДИНАМІКИ ТА ЕЛЕКТРИЧНОЇ АКТИВНОСТІ СЕРЦЯ У ХВОРИХ НА ГОСТРИЙ МІОКАРДИТ, АСОЦІЙОВАНИЙ З КОРОНАВІРУСНОЮ ІНФЕКЦІЄЮ (COVID-19)
CHARACTERISTICS OF CENTRAL HEMODYNAMICS AND ELECTRICAL ACTIVITY OF THE HEART IN PATIENTS WITH ACUTE MYOCARDITIS ASSOCIATED WITH CORONAVIRUS INFECTION (COVID-19)

Кіруша Ірина Сергіївна, Солопова Юлія Михайлівна

Kirusha I.S., Solopova Yu.M.

Наукові керівники: д.мед.н., проф. Юрій Михайлович Казаков, д.мед.н., проф. Чекаліна Наталія Ігорівна

Scientific advisers: prof. Kazakov Yu.M., D.Med.Sc., prof. Chekalina N.I., D.Med.Sc

Українська медична стоматологічна академія

м. Полтава, Україна

Кафедра пропедевтики внутрішньої медицини з доглядом за хворими, загальної практики (сімейної медицини)

Актуальність. Коронавірусна інфекція (COVID-19) має різноманітну клінічну картину, частим проявом її є гострий міокардит (ГМ), що пов'язують з безпосереднім впливом вірусу або цитокінів. Вивчення патогенезу й клінічних особливостей ГМ при COVID-19 є своєчасним і актуальним.

Мета роботи: вивчити електрокардіографічні та ехокардіографічні показники хворих на ГМ, асоційований з COVID-19, та їхній взаємозв'язок.

Матеріали та методи: Проведено ретроспективне когортне дослідження. Об'єктом дослідження були 20 хворих на COVID-19 з ГМ, обох статей віком 55,6±2,8 років. Групу контролю склали 15 здорових осіб віком 21-34 роки. Предметом дослідження були результати добового Холтерівського моніторингу (ХМ) електрокардіограми (ЕКГ) та протоколи ехокардіографічного дослідження. Статистична обробка даних включала розрахунок середнього арифметичного та середньої похибки ($M \pm m$), взаємозв'язки між показниками визначали шляхом кореляційного аналізу за Пірсоном.

Результати. У хворих на ГМ виявлено збільшення кінцевого діастолічного розміру (КДР) ($59,1 \pm 0,6$) та кінцевого діастолічного об'єму (КДО) лівого шлуночку (ЛШ), діаметру правого шлуночку (ПШ) ($30,6 \pm 0,2$), лівого передсердя (ЛП) та правого передсердя (ПП), визначалися шлуночкові ($434,7 \pm 214,0$) та надшлуночкові екстрасистоли (ЕС) ($285,8 \pm 90,5$), виявлені епізоди депресії сегменту ST. У 66,7 % хворих відмічалася легенева гіпертензія, у 53,3 % – перикардіальний випіт. У хворих з перикардіальним випотом його сумарна товщина мала тісний прямий кореляційний зв'язок із рівнем тиску у легеневій артерії (ЛА) ($r=0,807$, $p < 0,001$). У хворих на ГМ визначено прямий кореляційний зв'язок між діаметром нижньої порожнистої вени (НПВ) та рівнем тиску у ЛА ($r=0,556$, $p < 0,05$) Також, виявлено прямий кореляційний зв'язок між рівнем тиску у ЛА та КДР ЛШ ($r=0,597$, $p < 0,05$) й, відповідно, КСР ЛШ ($r=0,597$, $p < 0,05$). Прямий тісний кореляційний зв'язок виявлено між діаметрами ЛП та ПП ($r=0,977$, $p < 0,001$). Це можливо пояснити визначеною у хворих на ГМ діастолічної дисфункцією ЛШ та об'ємним перевантаженням ПШ. Швидкість раннього діастолічного наповнення ЛШ та ПШ мали прямий кореляційний зв'язок ($r=0,662$, $p < 0,05$), що свідчить про ідентичні зміни релаксації міокарда обох цих камер в умовах ГМ. Добова кількість шлуночкових ЕС корелювала з діаметром ПШ ($r=0,743$, $p < 0,01$), що, можливо, пов'язано з перевантаженням ПШ в умовах легеневої гіпертензії.

Висновки. ГМ, асоційований з COVID-19, характеризується електричною нестабільністю та субендокардіальною ішемією міокарда, об'ємним перевантаженням ЛШ та ПШ, частим розвитком легеневої гіпертензії, особливо за умов наявності перикардіального випоту. Легенева гіпертензія супроводжується об'ємним перевантаженням як ПШ, так і ЛШ, та розширенням НПВ, що може свідчити про підвищення центрального венозного тиску. При ГМ у хворих на COVID-19 шлуночкові ЕС, вірогідно, походять з ПШ.

Ключові слова: гострий міокардит, COVID-19, добове Холтерівське моніторування ЕКГ, ехокардіографія.

ВПЛИВ ЕМОЦІЙНОГО ІНТЕЛЕКТУ НА ФУНКЦІОНАЛЬНИЙ СТАН СЕРЦЕВО-СУДИННОЇ СИСТЕМИ ЛЮДИНИ INFLUENCE OF EMOTIONAL INTELLIGENCE ON FUNCTIONAL CONDITION OF THE HUMAN CARDIOVASCULAR SYSTEM

Копитько Назар Станіславович

Korutko N. S.

Науковий керівник: к.мед.н., доц. Шапошник Ольга.Анатоліївна

Scientific adviser: assoc. prof. Shaposhnyk O.A. PhD, MD.

Українська медична стоматологічна академія, м.Полтава, Україна

Кафедра внутрішньої медицини №1

Актуальність: Психосоматичні аспекти захворювань серцево-судинної системи (ССС) складають вагомую частку її клініко-патогенетичної характеристики, тому потребують більш досконалого вивчення. Захворювання ССС посідають центральне місце, як фактор ризику загальної смертності. Медикаментозна терапія може знизити такі наслідки, але важливі проблеми виникнення, розвитку і хроніфікування захворювання серця та судин залишаються невирішеними. Саме цим зумовлена актуальність нашого дослідження.

Мета роботи: Дослідити вплив емоційного інтелекту на функціональний стан серцево-судинної системи людини

Матеріали та методи: Об'єктом дослідження виступали 47 студентів УМСА. В якості методів дослідження для вивчення впливу психологічних аспектів на функціональний стан серцево-судинної системи використовували наступні методики: тест Струпа, методику Лібіна для визначення рівня емоційного інтелекту (EI). Статистичний аналіз матеріалів досліджень виконувався з використанням програми SPSS for Windows Release 2.

Результати: При дослідженні показників ССС студентів з високим та середнім рівнем EI достовірно виявлено, що частота серцевих скорочень (ЧСС) перед тестом (78.5 ± 2.22 уд/хв), під час проходження тесту (82.3 ± 3.43 уд/хв), після тесту (80.1 ± 2.4 уд/хв) в порівнянні зі станом спокою 62.1 ± 2.8 уд/хв змінюється. Достовірно зростають показники систолічного артеріального тиску (САТ) перед тестом (118.4 ± 1.1 мм рт. ст.), під час тесту (125.8 ± 1.23 мм рт.ст.) та після тесту (123.4 ± 1.24 мм рт.ст.) в порівнянні зі станом спокою (111.0 ± 0.5 мм рт.ст.). Достовірно змінюються показники діастолічного артеріального тиску (ДАТ) перед тестом (57.8 ± 0.66 мм рт.ст.), під час тесту (68.9 ± 1.56 мм рт. ст) та після нього (66.9 ± 0.78 мм тр.ст.), порівнюючи зі станом спокою (50.6 ± 0.87 мм рт.ст.). Причому у студентів з низьким рівнем EI показники ССС значно гірші: САТ перед тестом (128.4 ± 1.4 мм рт. ст.), під час тесту (135.8 ± 1.21 мм рт.ст.) та після тесту (133.4 ± 1.22 мм рт.ст.) в порівнянні зі станом спокою (121.0 ± 1.5 мм рт.ст.). Достовірно змінюються показники ДАТ перед тестом (67.8 ± 0.66 мм рт.ст.), під час тесту (75.9 ± 1.53 мм рт. ст) та після нього (70.9 ± 0.88 мм тр.ст.), порівнюючи зі станом спокою (65.6 ± 0.87 мм рт.ст.). Також у студентів з низьким рівнем емоційного інтелекту спостерігалася схильність до шкідливих звичок (куріння, вживання алкоголю, нерегулярне харчування ітд.).

Висновки: Визначено пряму залежність між частотою серцевих скорочень, артеріальним тиском до і після психоемоційного навантаження, що свідчить про переважання активності симпатoadреналової системи. Встановлено, що низький рівень EI впливає на зниження резервних можливостей серцево-судинної системи. Доведено, що в умовах психоемоційного навантаження робота серцево-судинної системи активізується, показники цієї системи змінюються по-різному. Студенти, які мають кращі показники емоційного, соціального та фізичного розвитку менш схильні до змін функціонального стану серцево-судинної системи.

Ключові слова: Артеріальна гіпертензія, артеріальний тиск, емоційний інтелект, частота серцевих скорочень, тест Струпа.

РІВЕНЬ ВІТАМІНУ D, ПАРАТИРЕОЇДНОГО ГОРМОНУ ТА КАЛЬЦІЙ-ФОСФОРНОГО ОБМІНУ У ПАЦІЄНТІВ З ХРОНІЧНИМ ПАНКРЕАТИТОМ ТА ХРОНІЧНИМ ОБСТРУКТИВНИМ ЗАХВОРЮВАННЯМ ЛЕГЕНЬ VITAMIN D, PARATHYROID HORMONE AND CALCIUM-PHOSPHORUS METABOLISM IN PATIENTS WITH CHRONIC PANCREATITIS AND CHRONIC OBSTRUCTIVE LUNG DISEASE

Лазарук Тетяна Юріївна

Lazaruk T.Yu.

Науковий керівник: д.мед.н., проф. Федів Олександр Іванович

Scientific adviser: prof. Fediv O.I., D. Med. S.

Буковинський державний медичний університет

м. Чернівці, Україна

Кафедра внутрішньої медицини та інфекційних хвороб

Вступ: Клінічний поліморфізм коморбідної патології хронічний панкреатит (ХП) та хронічне обструктивне захворювання легень (ХОЗЛ) обумовлено зростанням метаболічних, гемодинамічних та функціональних розладів, а наявність спільних патогенетичних ланок сприяє формуванню ускладнень (Христич ТМ, 2019). Порушення кальцій-фосфорного обміну, вітаміну D

та паратиреоїдного гормону при ХП та при ХОЗЛ привертала увагу науковців (Zhiyong Han, 2016; Sempos CT, Carter GD, 2018), проте не до кінця встановлено роль виявлених порушень та можливі кореляційні зв'язки, зокрема, при поєднаній патології.

Мета: Вивчити кальцій-фосфорний обмін, рівні вітаміну Д, паратиреоїдного гормону та зовнішньосекреторної недостатності підшлункової залози у хворих на ХП, поєднаний з ХОЗЛ.

Матеріали та методи: Обстежено 80 пацієнтів з ХП та ХОЗЛ (середній вік $52,36 \pm 1,83$ роки), які знаходились на стаціонарному лікуванні в гастроентерологічному відділенні ОКНП «Чернівецька обласна клінічна лікарня». Усім пацієнтам було визначено показники мінерального обміну: кальцію (Ca), рівня вітаміну D загального – 25(OH)D та паратиреоїдного гормону в крові, а також проведений кореляційний аналіз отриманих результатів дослідження з рівнем зовнішньосекреторної недостатності підшлункової залози.

Результати досліджень. Згідно отриманих результатів – нормальний рівень фекальної еластази-1 спостерігався у 4,70% пацієнтів. Зміни зовнішньосекреторної недостатності спостерігалися відповідно у 95,30% випадків. Зокрема, легка панкреатична недостатність виявлена у 37,03% пацієнтів, помірна зовнішньосекреторна недостатність підшлункової залози в 44,40% випадків, виражена – у 18,57%. Під час проведення аналізу даних мінерального обміну встановлений прямий сильний кореляційний зв'язок рівня Ca та вітаміну D від активності фекальної еластази-1 у пацієнтів з помірною та вираженою недостатністю функції ПЗ ($p < 0,05$, $r = 0,71$). Рівень паратиреоїдного гормону був вищим за нормальні показники в 27% пацієнтів, до того ж у 94,3% випадків – на фоні недостатності або дефіциту вітаміну D (вторинний гіперпаратиреоз), що підтверджує результати досліджень інших науковців (Bouillon R, 2019; Lips P, 2020). Також зафіксовано зворотній сильний кореляційний зв'язок ПТГ з рівнем Ca та вітаміну D ($p < 0,05$, $r = 0,87$).

Висновки: У пацієнтів з хронічним панкреатитом, поєднаним з хронічним обструктивним захворюванням легень, на тлі персистуючого запалення та змін зовнішньосекреторної недостатності підшлункової залози, відбувається порушення метаболізму вітаміну D та мінерального обміну, що взаємно обтяжує перебіг захворювань та потребує додаткової корекції.

Ключові слова: вітамін D, паратиреоїдний гормон, зовнішньосекреторна недостатність, хронічний панкреатит.

РІВЕНЬ KIM-1 В СЕЧІ ТА ЗМІНИ СТРУКТУРНИХ І ФУНКЦІОНАЛЬНИХ ПОКАЗНИКІВ СЕРЦЯ У ХВОРИХ НА ХСН ІШЕМІЧНОГО ГЕНЕЗУ **THE LEVEL OF KIM-1 IN URINE AND CHANGES IN STRUCTURAL AND FUNCTIONAL PARAMETERS OF THE HEART IN PATIENTS WITH CHF OF ISCHEMIC ORIGIN**

Лисенко Владислав Андрійович, Потапенко Марина Станіславівна
Lysenko V.A., Potapenko M.S.

Науковий керівник: д.мед.н., проф. Сиволап В.В.

Scientific adviser: prof. Syvolap V.V., D.Med.Sc.

Запорізький державний медичний університет
м. Запоріжжя, Україна

Кафедри пропедевтики внутрішньої медицини, променевої діагностики та променевої терапії

Актуальність: Залишається недостатньо вивченим вплив KIM-1 в сечі на кардіальне ремоделювання у хворих на ХСН.

Мета: Дослідити зв'язок біомаркера ураження тубуло-інтерстицію KIM-1 в сечі з структурно-геометричною та функціональною перебудовою серця у хворих на ХСН ішемічного генезу.

Матеріал та методи: В дослідження залучено 50 хворих на ХСН ішемічного генезу II-IV ФК, розподілених на 2 групи в залежності від вмісту KIM-1. ROC-аналізом з'ясовано критичне значення для рівня KIM-1 в сечі > 2316 пг/мл. Хворі на ХСН ішемічного генезу з підвищеним та нормальним рівнем KIM-1 в сечі вірогідно не відрізнялись між собою за віком ($p = 0,560$), ростом ($p = 0,466$), вагою ($p = 0,727$), площею поверхні тіла ($p = 0,455$). Всім хворим виконано доплерокардіографічне дослідження на апараті «Esaote MyLab Eight», (Італія) за стандартною методикою з визначенням базових показників. Рівень KIM-1 у сечі (пг/мл) аналізували за допомогою набору ELISA kit (імуноферментний аналіз) (SEA 785 Hu, Cloud-Clone Corp., США), чутливість < 28 пг/мл, діапазон вимірювання 78 - 5000 пг/мл із варіацією коефіцієнта внутрішнього аналізу $< 10\%$. Статистичне опрацювання матеріалу виконали за допомогою пакета програм Statistica 13.0.

Результати: Не виявлено достовірної різниці лінійних та об'ємних показників лівого та правого шлуночків, лівого передсердя, товщин стінок та індексу маси міокарда в групах хворих на ХСН із підвищеним та нормальним рівнем KIM-1 в сечі. Були відсутні розбіжності за питомою вагою типів геометрії ЛШ. Переважна більшість хворих обох груп мала ексцентричну гіпертрофію (67 % проти 65 %, ($p = 0,8821$)). Показники систолічної функції (ФВ ЛШ $51,85 \pm 19,65$ % проти $55,33 \pm 14,92$ %, ($p = 0,719$); S $8,00 \pm 2,93$ см/с проти $6,50 \pm 2,72$ см/с, ($p = 0,248$); TEI LV $0,51 \pm 0,17$ ум.од. проти $0,56 \pm 0,28$ ум.од., ($p = 0,955$)) та діастолічної функції (E/e' середній $8,99 \pm 2,56$ ум.од. проти $10,07 \pm 6,52$ ум.од., ($p = 0,786$)) лівого шлуночка не розрізнялись в групах. Переважна більшість хворих на ХСН незалежно від рівня KIM-1 в сечі мала діастолічну дисфункцію за типом порушення релаксації.

Висновки: KIM-1 в сечі - визнаний маркер гострого ураження тубуло-інтерстицію нирок - не довів своєї клінічної значущості у хворих на ХСН щодо впливу на структуру та функцію серця. Не встановлено вірогідних змін структури та функції серця у хворих на ХСН ішемічного ґенезу, пов'язаних зі змінами концентрації KIM-1 в сечі.

Ключові слова: KIM-1, ХСН, кардіальне ремоделювання.

КАЛЬЦИНАТИ М'ЯКИХ ТКАНИН ПРИ СИСТЕМНОМУ ЧЕРВОНОМУ ВОВЧАКУ (КЛІНІЧНИЙ ВИПАДОК ТА ОГЛЯД ЛІТЕРАТУРИ)

CALCIFICATION IN SYSTEMIC LUPUS ERYTHEMATOSUS (CASE-BASED REVIEW)

Мазур Василь Ігорович

Mazur V.I.

Науковий керівник: д.мед.н., проф. Джус Марта Борисівна

Scientific adviser: prof. Dzhus M. B., D.Med.Sci.

Національний медичний університет ім. О.О. Богомольця

м. Київ, Україна

Кафедра внутрішньої медицини №2

Актуальність: Кальцифікація м'яких тканин при системному червоному вовчаку є рідкісним клінічним проявом. Однак існують різні літературні дані щодо локалізації кальцинатів при СЧВ та зв'язку їх появи з активністю захворювання та супутніми станами. Також немає єдиної думки щодо шляхів лікування кальцинатів м'яких тканин. Станом на 2020 рік у світовій літературі описано тільки 45 таких хворих.

Мета роботи: Описати клінічний випадок розвитку кальцинатів у м'язах гомілок пацієнтки з СЧВ та продемонструвати вплив лікування на їх регрес; провести літературний аналіз щодо проблеми.

Матеріали та методи: Об'єктом дослідження є хвора на СЧВ із кальцинатами м'яких тканин гомілок, що супроводжується хронічною хворобою нирок, вторинним гіперпаратиреозом, хронічною хворобою вен нижніх кінцівок. Аналіз літературних даних охоплює статті періоду з 1975 по 2020 рік з таких джерел як MEDLINE/PubMed, ScienceDirect, Wiley Online Library та Scopus. Було знайдено 45 задокументованих випадків кальцифікації м'яких тканин у хворих на СЧВ, з яких у статті проаналізовано 23, що описані англійською мовою.

Результати: Описана динаміка перебігу захворювання та кальцинатів у хворій з 2014 по 2020 рік. Протягом цього часу було діагностовано антифосфоліпідний синдром, хронічну хворобу нирок та вторинний гіперпаратиреоз. Проведено диференційну діагностику та виключено інші потенційні причини кальцинатів. Лікування системного аутоімунного захворювання включало преднізолон, гідроксихлорохін та циклофосфамід у подальшому. У зв'язку із протиріччями в літературі щодо застосування варфарину у лікуванні кальцинатів, препарат було замінено на дабігатран. Кальцинати виявилися чутливими до інтенсифікації терапії СЧВ та дилтіазему: зменшилася щільність м'язів та вираженість трофічних змін шкіри гомілок. Серед проаналізованих клінічних випадків не виявлено закономірності між тривалістю та активністю перебігу СЧВ і появою кальцинатів. 23 з 24 хворих – жінки, середній вік – 37. У 19 з проаналізованих випадків однією з локалізацій кальцифікації є м'які тканини нижніх кінцівок.

Висновки: Кальцифікація м'яких тканин у хворих на СЧВ є рідкісним проявом системного захворювання. Враховуючи проведену диференційну діагностику із виключенням інших причин кальцифікації, у даній статті описано новий випадок рідкісного явища при СЧВ. Застосування антагоністів кальцію у даному випадку показало свою ефективність та потребує подальшого спостереження. Вагомих закономірностей між клінічними та лабораторними проявами і розвитком кальцинатів у проаналізованих клінічних випадках не виявлено. Проведений у дослідженні аналіз літератури демонструє, що дана патологія потребує більшої уваги, оскільки досі немає чітких рекомендацій щодо її лікування.

Ключові слова: Розвиток кальцинатів у м'язах гомілок, СЧВ.

АНАЛІЗ СТРУКТУРИ ЗАХВОРЮВАНOSTІ ГАСТРОЕНТЕРОЛОГІЧНИХ ХВОРИХ ANALYSIS OF THE MORBIDITY STRUCTURE OF GASTROENTEROLOGICAL PATIENTS

Новосолова Анастасія Дмитрівна, Крючко Сергій Олегович

Novosolova A.D., Kriuchko S.O.

Науковий керівник к.мед.н., доц. Третяк Наталія Григорівна

Scientific adviser: assoc.prof. Tretiak N.G, PhD, MD

Українська медична стоматологічна академія

м.Полтава, Україна

Кафедра внутрішньої медицини №1

Актуальність: Хвороби органів травлення займають одне з провідних місць в структурі захворювання населення. Вони схильні до хронічного рецидивуючого перебігу, вражають найбільш працездатний вік, знижують якість життя населення і завдають величезних соціально-

економічних збитків. За прогнозами експертів Всесвітньої організації охорони здоров'я до середини ххі ст. захворювання органів травлення будуть займати одне з провідних місць, що багато в чому обумовлено способом життя сучасної людини (стреси, нераціональне харчування, гіподинамія, шкідливі звички), забрудненням навколишнього середовища, збільшенням в раціоні харчування частки неякісних і генномодифікованих продуктів харчування. Часом важко знайти найбільш значущу причину або сукупність провокуючих чинників, що призводять до зростання захворювань органів травлення.

Мета роботи: встановлення частоти, поширеності гастроентерологічних хворих, зв'язок з віком і статтю.

Матеріали і методи: джерелом інформації слугували історії хвороб пацієнтів, які лікувалися в гастроентерологічному центрі ПОКЛ ім.М.В.Скліфосовського. Методом випадкової вибірки проведено аналіз 105 історій.

Результати: Обстежені особи у віці від 20 до 72 років. За віковим складом хворі з 20 по 25 років становили - 4%, від 26 до 45 років - 21%, від 46 до 65 років - 38% і особи старше 65 років - 37%. Середній вік обстежених становив 58 років. Із них жінок - 63, чоловіків 42. Діагноз гастроезофагеальна рефлюксна хвороба (ГЕРХ) виявлена у 2,3 % хворих, із них-33,3% - у жінок і 66,7% у чоловіків; хронічний панкреатит (ХП) - у 56,4 % хворих, із них: 73,8% - у жінок і 26,2% у чоловіків; жовчнокам'яна хвороба (ЖКХ), в т.ч. постхолецистектомічний синдром виявлено у 28,9% хворих, із них 80,2% - у жінок, 19,8 % у чоловіків; виразкова хвороба шлунку (ВХШ) і дванадцятипалої кишки (ВХДПК) виявлена у 12,4% хворих, із них 12% - у жінок і 98 % - у чоловіків. За результатами наших досліджень у жінок частіше виявляли ХП і ЖКХ. Третьюю за частотою була ВХШ і ВХДПК. На четвертому місці – ГЕРХ.

Висновки: Шлунково-кишкові захворювання частіше діагностували у жінок, переважали захворювання підшлункової залози. Частота захворювань збільшувалась з віком. Отримані результати можуть бути використані для вдосконалення гастроентерологічної допомоги на всіх рівнях.

Ключові слова: хвороби органів травлення, патологія шлунково-кишкового тракту, захворюваність, поширеність.

ЗВ'ЯЗОК КОМОРБІДНОЇ ПАТОЛОГІЇ ТА САРКОПЕНІЇ У ХВОРИХ НА ОСТЕОАРТРОЗ

THE RELATIONSHIP OF COMORBID PATHOLOGY AND SARCOPENIA PROGRESSION IN PATIENTS WITH OSTEOARTHRITIS

Ольховська Софія Василівна
Olkhovska S.V.

Науковий керівник: к.мед.н. Олійник Марія Олександрівна
Scientific adviser: Oliinyk M.O., PhD, MD.

Харківський національний медичний університет
м. Харків, Україна

Кафедра внутрішньої медицини №3 та ендокринології

Актуальність: Остеоартроз (ОА) є найбільш розповсюдженим захворюванням суглобів. Вчені з усього світу намагаються визначити фактори, які беруть участь у розвитку захворювання. Відомо, що м'язи забезпечують повноцінне функціонування суглобів, відіграючи певну роль у збереженні їхньої стабільності та утримання фізіологічного положення. Дегенеративні зміни м'язових волокон лежать в основі розвитку саркопенії, що досить часто асоційована зі старінням. У той же час із віком кількість коморбідної патології збільшується.

Мета: Визначити наявність взаємозв'язку між розвитком дегенеративних змін м'язових волокон у жінок, хворих на ОА, та коморбідною патологією.

Матеріали та методи: Було досліджено 20 жінок, хворих на ОА (58,55±1,47 років). Діагноз саркопенії був встановлений відповідно до критеріїв, що були надані EWGSOP (2018). М'язова маса була оцінена за допомогою біоімпендансного аналізу – стан саркопенії оцінювався за індексом знежиреної маси <6,76 кг/м². Визначення м'язової сили проводилося за допомогою ручного динамометра — зниження нормальної м'язової сили було встановлено за показника <16 кг. Оцінка м'язової функції відбувалася за визначенням швидкості ходи на коротку відстань (4 м). Швидкість ходи вважалася низькою за результатом ≤0,8 м/с. Усім хворим було проведено рентгенологічне дослідження суглобів. Також проводилися визначення наявності супутніх захворювань у досліджуваних хворих.

Результат: У результаті дослідження визначено зниження м'язової сили у 30 % жінок, при цьому показник сили м'язів кисті становив від 12,0 кг до 27,0 кг. Індекс знежиреної маси у досліджених пацієнтів з ОА варіював від 10,3 до 33,1 кг/м² (в середньому становив 22,5±1,43 кг/м²). Швидкість ходи склала від 0,7 м/с до 1,15 м/с, середня швидкість ходи становила 1,03±0,05 м/с. В результаті дослідження діагноз саркопенії був встановлений у 6 пацієнтів, пресаркопенії – у 10 пацієнтів. У всіх досліджуваних хворих було виявлено наявність супутньої патології, а саме: гіпертонічної хвороби, яку було діагностовано у 80% хворих, ожиріння – 75%, захворювання щитоподібної залози – 55%, ішемічної хвороби серця – 30%, хронічного пієлонефриту – 25%,

ГЕРХ – 25%, цукрового діабету – 20%, хронічного панкреатиту – 15%, хронічного холециститу у 15% хворих. Було визначено статистично значущу залежність між кількістю супутніх захворювань та виразністю рентгенологічних змін ($p < 0,05$), а також ступенем виразності зниження м'язової сили ($p < 0,05$) у досліджуваних хворих.

Висновки: Отримані дані асоціації коморбідної патології зі зниженням м'язової сили та виразності рентгенологічних змін у хворих на ОА можуть свідчити про вплив супутньої патології на розвиток саркопенічного ожиріння, яке стимулює зниження якості життя жінок старшого віку переважно за рахунок обмеження звичної повсякденної діяльності, зростання числа падінь та може сприяти прогресуванню ОА.

Ключові слова: Остеоартроз, саркопенія, коморбідна патологія.

ІМУНОЛОГІЧНА РОЛЬ IL-17 В ПАТОГЕНЕЗІ ПСОРИАЗУ ТА ПСОРИАТИЧНОГО АРТРИТУ

IMMUNOLOGICAL ROLE OF IL-17 IN THE PATHOGENESIS OF PSORIASIS AND PSORIATIC ARTHRITIS

Попова Марія Сергіївна, Шимко Валерія Віталіївна, Молотягін Дмитро Геннадійович
Popova M. S., Shimko V. V., Molotyagin D.G.

Науковий керівник: д.мед.н., проф. Кравчун Павло Григорович

Scientific adviser: prof. Kravchun P. G., D.Med.Sc.

Харківський національний медичний університет, м.Харків, Україна

Кафедра внутрішньої медицини №2, клінічної імунології та алергології імені академіка Л.Т. Малої

Актуальність: Псоріаз – це хронічне аутоімунне запальне захворювання, патогенез якого обумовлений прозапальними цитокінами. Псоріаз викликається активацією Т-клітин, пов'язаною з секрецією прозапальних цитокінів, включаючи фактор некрозу пухлини- α , інтерферон IFN- γ та інтерлейкіни (IL): IL-17A та IL-22. Основними джерелами IL-17A у пацієнтів з псоріатичним захворюванням є тучні клітини, $\gamma\delta$ Т-клітини, $\alpha\beta$ Т-клітини і вроджені лімфоїдні клітини в ураженій шкірі і синовіальній рідині. IL-23 та IL-17A є ключовими запальними цитокінами в патогенезі псоріазу. IL-23 стимулює диференціацію, активацію, проліферацію і виживання клітин Th17, які сприяють виробленню ефекторних цитокінів, таких як IL-17A та IL-22. Але IL-17A також продукується незалежно від IL-23.

Мета роботи: Вивчити на проаналізувати роль IL-17A в патогенезі псоріазу та псоріатичного артрити.

Матеріали та методи: Для досягнення поставленої мети було проведено літературний аналіз наукометричних баз.

Результати: Основні мішені IL-17A при псоріазі включають кератиноцити, ендотеліальні клітини і клітини вродженого імунітету. В кератиноцитах IL-17A стимулює вироблення антимікробних пептидів, прозапальних цитокінів і хемокінів і пропроліферативних цитокінів. В ендотеліальних клітинах IL-17A взаємодіє, сприяючи запаленню тканин і прокоагулянтній активності, за рахунок активації IL-6, IL-8 і молекули внутрішньоклітинної адгезії-1. Більш того, опосередкована IL-17A ендотеліальна дисфункція може сприяти розвитку серцево-судинних захворювань при псоріазі.

Хоча фібробласти не вважають критичними клітинами-мішенями, вони здатні витримувати запалення; дослідження *in vitro* показало, що вони продукують прозапальні медіатори, включаючи IL-8, IL-1 β та IL-6, а також CXCL1, CXCL2, CXCL3, CXCL5 і CXCL6 у відповідь на IL-17A.

Нарешті, IL-17A надає прозапальну дію на антигенпрезентуючі клітини, включаючи макрофаги.

Крім того, продукція IL-17A спостерігалася в субпопуляції Т-регуляторних клітин, і передбачається, що ці клітини можуть захищати від запальних захворювань кишківника. Також IL-17A грає важливу роль в боротьбі з інфекціями *Candida albicans* в шкірі і слизових оболонках.

Центральна роль IL-17A в патогенезі псоріаза та псоріатичного артрити призвела до появи нових методів лікування, що націлені на цей цитокін. Однак інгібування IL-17A може призводити до загострень запальних захворювань кишківника та розвитку шкірно-слизового кандидозу, що вимагає подальшого вивчення цих препаратів та механізмів IL-17A.

Висновки: IL-17A є основним ефекторним цитокіном, що лежить в основі патогенезу псоріаза та псоріатичного артрити. IL-17A продукується багатьма типами клітин, діє на ряд клітинних мішеней в тканинах і імунних клітинах і грає важливу роль в природженому і адаптивному імунітеті. Відповідно, препарати, націлені на функцію IL-17A, призводять до швидкого і значного поліпшення шкірних і суглобових симптомів при псоріазі та псоріатичному артриті.

Ключові слова: Псоріаз, псоріатичний артрит, IL-17A.

**ПЕРЕБІГ COVID-19 УСКЛАДНЕНОГО ГОСТРИМ КОРОНАРНИМ СИНДРОМОМ,
ФІБРИЛЯЦІЄЮ ПЕРЕДСЕРДЬ І ТРОМБОЕМБОЛІЄЮ ЛЕГЕНЕВОЇ АРТЕРІЇ
(КЛІНІЧНИЙ ВИПАДОК)**

**THE COVID-19 COURSE COMPLICATED WITH ACUTE CORONARY SYNDROME,
ATRIAL FIBRILLATION AND PULMONARY EMBOLISM (CASE REPORT)**

Сизова Анастасія Віталіївна, Боровик Катерина Миколаївна
Syzova A.V., Borovyuk K.M.

Науковий керівник: д.мед.н., проф. Кравчун Павло Григорович
Scientific adviser: Prof. Kravchun P.G., D.Med.Sc.

Харківський національний медичний університет
м. Харків, Україна

Кафедра внутрішньої медицини №2, клінічної імунології та алергології ім.академіка Л.Т. Малої.

Вступ: З початку 2020 року пандемія COVID-19 охопила весь світ та продемонструвала тяжкість перебігу даної інфекції у пацієнтів з супутньою патологією, зокрема серцево-судинної системи (ССС).

Історія хвороби: Хворий В., 59 років, захворів гостро в грудні 2020 року, скаржився на втрату смаку та нюху, підвищення t тіла до $39,2^{\circ}\text{C}$, задишку, яка поступово зростала. На рентгенографії (РГ) ОГК виявлена двобічна пневмонія, отриманий позитивний ПЛР тест на Covid-19. Проходив курс лікування антибіотиками амбулаторно (назви не пам'ятає). В січні 2021 року поступив до лікарні зі скаргами на біль за грудиною, що виник 2 дні тому, та біль в лівій нозі, що з'явився раптово, задишку, кашель, почуття серцебиття. З анамнезу: 2 роки тому встановлений діагноз стабільної стенокардії, страждає на гіпертонічну хворобу з $\text{max AT } 170/95 \text{ мм.рт.ст.}$

Обстеження: Об'єктивно: загальний стан важкий, свідомість ясна, положення вимушене: з припіднятим головним кінцем. Шкіра та видимі слизові чисті, акроціаноз. $\text{AT } 80/60 \text{ мм.рт.ст.}$, ЧСС-128 уд. на хв., Ps-110 уд. на хв. , дефіцит пульсу -18 уд на хв. ЧДР 28 на хв. Аускультация легень: дрібнопухирцеві хрипи в нижніх відділах на фоні ослабленого дихання з обох боків. Тони серця приглушені, аритмічні. SpO_2 82%. t $37,2^{\circ}\text{C}$. Живіт м'який при пальпації, печінка виступає на 2 см з-під краю реберної дуги. Варикозне розширення вен лівої нижньої кінцівки. ЕКГ: фібриляція передсердь, тахісistolічна форма. Глибокий зубець Q в ділянці передньої стінки, депресія сегмента ST з глибоким зубцем T у V_2-V_6 відведеннях. ЕхоКГ: гіпокінезія передньої стінки лівого шлуночка, гіпертрофія міокарда лівого шлуночка. Атеросклеротичний кардіосклероз, кардіосклероз аорти та коронарних артерій. ФВ 35%. РГ: двобічна нижньодольова пневмонія, зміни застійного характеру. Кількісний аналіз на тропонін I -0,83 нг/мл, D-димер - 2,64 (FEU) мкг/мл. (КТ ангіопульмонографія – інтерстиціальні зміни, поодинокі зони ущільнення легеневої тканини обох легень за типом «матового скла», як прояв інтерстиціальної пневмонії переважно вірусної етіології; ознаки тромбоемболії дрібних гілок легеневої артерії).

Результати: Встановлений діагноз: Ішемічна хвороба серця. Гострий Q-позитивний передньо-перегородково-боковий інфаркт міокарда. Атеросклеротичний кардіосклероз, кардіосклероз аорти та коронарних артерій. Гіпертонічна хвороба III ст, 2 ст., ризик IV. Фібриляція передсердь, персистуюча форма, пароксизм. ТЕЛА. Позагоспітальна двобічна нижньодольова COVID-19-асоційована пневмонія. Проведена тромболітична, антикоагулянтна, симптоматична, патогенетична терапія.

Диференційний діагноз: проведено диференційний діагноз з нестабільною стенокардією, бронхітом, пневмотораксом, аневризмою аорти, плевритом. Отже, даний клінічний випадок акцентує увагу на необхідності ретельного спостереження за хворими на COVID-19 з супутньою патологією ССС й призначення адекватної терапії коронавірусної інфекції з початку хвороби.

Ключові слова: позагоспітальна пневмонія, COVID-19, ТЕЛА, інфаркт міокарда, фібриляція передсердь.

**ЗНАЧЕННЯ ПРАКТИЧНИХ НАВИЧОК І ВМІНЬ В ПІДГОТОВЦІ МАЙБУТНЬОГО
ЛІКАРЯ ПІД ЧАС ВИВЧЕННЯ ФТИЗИАТРІЇ – ДУМКА СТУДЕНТІВ**

**THE IMPORTANCE OF PRACTICE AND SKILLS IN PREPARING THE FUTURE
DOCTOR DURING THE STUDY OF PHTHYSIOLOGY - THE OPINION OF STUDENTS**

Стаднік Єлизавета Олександрівна
Stadnik Ye.O.

Науковий керівник: к.мед.н., доц. Вородюхіна Алла Кирилівна
Scientific adviser: assoc. prof. Vorodyukhina A. K., PhD.

Українська медична стоматологічна академія
м. Полтава, Україна

Кафедра внутрішньої медицини №3 з фтизіатрією

Актуальність: Навчання – це багатогранний і складний процес, спрямований на максимальне засвоєння теоретичного матеріалу з подальшим застосуванням на практиці. Якість практичної діяльності лікаря залежить не тільки від теоретичної підготовки, але й від засвоєння і оволодіння практичними навичками та вміннями. Важливо виділити, що необхідно в період

навчання на додипломному етапі отримати не тільки певний багаж теоретичних знань, а ще оволодіти відповідними практичними навичками, з якими не страшно переходити на іншу ступінь навчання післядипломної освіти (інтернатуру, резидентуру), коли необхідно працювати з пацієнтами.

Мета роботи: Почути думку студентів стосовно отримання якісних теоретичних знань та практичних навичок. Під час вивчення фтизіатрії студентам надається можливість покращити та удосконалити практичні навички з клінічної діагностики (збір скарг, анамнезу хвороби, епідеміологічного анамнезу, анамнезу життя, об'єктивного обстеження), які отримані під час навчання на попередніх кафедрах, а також відновити або вивчити лабораторну, рентгенологічну, гістологічну діагностику туберкульозу та освоїти туберкулінодіагностику.

Результати: Групи студентів, які за розкладом ще не вивчали рентгенологію, зовсім не орієнтуються в рентгенологічній діагностиці і діагностиці ТБ (туберкульозу). За одне заняття засвоїти цей метод неможливо, тому рентгенологічну діагностику, як і інші методи, ми повторюємо на кожному занятті. Це має свої позитивні наслідки, що підтверджується засвоєнням студентами рентгенологічних ознак ТБ, вмінням описувати рентгенограму та виносити діагноз. Якщо студенти до 4-го курсу не працювали з хворими, то їм складно не тільки обстежувати пацієнтів, а навіть розмовляти з ними, щоб зібрати анамнез. При цьому теоретично студент володіє матеріалом і на початку заняття добре пише тести. На кафедрі є можливість показати студентам всі види лабораторної діагностики ТБ (бактеріоскопічна, бактеріологічна, молекулярно-генетична з визначенням тесту медикаментозної чутливості), ендоскопічної, туберкулінодіагностики, провести аналіз отриманих результатів і встановити діагноз.

Висновки: По завершенню вивчення фтизіатрії, при опитуванні студентів, майже 100% відмічають більшу зацікавленість в практичних заняттях, які проводяться з обстеженням пацієнтів, спостереженням та при можливості самостійним виконанням тесту Манту, відвідуванням бактеріологічної лабораторії, самостійним описанням рентгенограм, аналізом отриманих досліджень і постановкою діагнозу, аніж тестуванням та усним опитуванням. Був 1% студентів, які мали відчуття страху заразитися на ТБ і відмовлялися відвідувати баклабораторію. Але на кафедрі і в диспансері дотримуються правил інфекційного контролю і загрози здоров'ю студентів не виникає. Вважаємо, що тільки поєднання теоретичного матеріалу з практичними навичками та вміннями на кожному практичному занятті, є основою якісної підготовки майбутнього лікаря. Така ж думка студентів.

Ключові слова: ТБ, теоретичні знання, практичні навички.

РОЛЬ АНЕМІЇ СЕРЕДНЬОГО ТА ТЯЖКОГО СТУПЕНІВ У ЛІКУВАННІ ХВОРИХ НА МНОЖИННУ МІЄЛОМУ ТАЛІДОМІДВМІСНОЮ ХІМІОТЕРАПІЄЮ ROLE OF MODERATE AND SEVERE ANEMIA IN MULTIPLE MYELOMA PATIENTS TREATMENT WITH THALIDOMIDE-BASED CHEMOTHERAPY

Стаднік Єлізавета Олександрівна

Stadnik Y.O.

Науковий керівник: к.мед.н. Лиманець Тетяна Володимирівна

Scientific adviser: Lymanets T.V., PhD, MD.

Українська медична стоматологічна академія

м. Полтава, Україна

Кафедра внутрішньої медицини №1

Актуальність: Захворюваність на множинну мієлому (ММ) та інші плазмоклітинні неоплазії в Україні продовжує стрімко зростати. Включення до стандартних схем хіміотерапії (ХТ) імуномодулюючого препарату талідомід дозволило значно покращити ефективність лікування, збільшити показники безрецидивної виживаності та якості життя пацієнтів. Проте, наявність анемії у хворих на момент встановлення діагнозу ММ може негативно вплинути на досягнення бажаної відповіді на ХТ.

Мета роботи: Оцінити роль анемії середнього та тяжкого ступенів, що діагностується у дебюті ММ, у лікуванні хворих стандартною ХТ із додаванням талідоміду.

Матеріали та методи: Нами було проведено аналіз даних 112 історій хвороб 62 пацієнтів з вперше діагностовано ММ, які отримували лікування у гематологічному відділенні КП «ПОКЛ ім. М.В. Скліфосовського ПОР» у 2017-2019 роках. У дослідження було включено 36 пацієнтів із симптоматичною секретуючою ММ, які отримали від 6 до 8 курсів ХТ комбінаціями цитостатичних препаратів із талідомідом. Вік хворий становив 54-72 роки, жінок 21 (58%) / чоловіків 15 (42%). У залежності від наявності та ступеню тяжкості анемії до проведення ХТ пацієнти були розподілені на дві групи: I (n=16) – хворі з гемоглобіном (HGB) > 100 г/л; II (n=20) – з анемією середнього та

тяжкого ступенів (HGB < 100 г/л). Показники загального аналізу крові та рівень М-протеїну, як критерію відповіді на ХТ, оцінювали двічі: до початку та після завершення лікування.

Результати: До початку лікування у хворих I та II груп спостерігалась статистично значуща різниця рівню HGB (122,8±14,8 проти 81,6±8,9) г/л; p<0,05. Після завершення специфічної терапії рівень HGB у хворих I групи статистично не змінився і становив 124,2±10,7 г/л, у хворих II групи – збільшився у 1,4 рази (113,2±8,3 проти 81,6±8,9) г/л; p<0,05 порівняно із показником до ХТ.

Дуже добра часткова відповідь на лікування, оцінена згідно з рекомендаціями Міжнародної робочої групи з мієломи (IMWG), була досягнута у 94% (15/16) пацієнтів I групи та лише у 55% (11/20) пацієнтів II групи, які мали виражену анемію в дебюті захворювання. Анемічний синдром ускладнює перебіг MM і є фактором ризику відсутності відповіді на стандартну ХТ із включенням талідоміду (RR=7,2; 95%CI=1,016-51,046; p<0,05).

Висновки: Наявність анемії середнього та тяжкого ступенів на момент діагностики злоякісного плазмоклітинного новоутворення множинної мієломи може бути обумовлена активністю пухлини, що негативно впливає на ефективність лікування хворих та потребує пошуку альтернативних схем та режимів цитостатичної та супровідної терапії.

Ключові слова: Множинна мієлома, анемія, хімотерапія, талідомід.

ДОСЛІДЖЕННЯ РИЗИКУ ВИНИКНЕННЯ ЦУКРОВОГО ДІАБЕТУ 2 ТИПУ У СТУДЕНТІВ

RESEARCH ON THE RISK OF TYPE 2 DIABETES IN STUDENTS

Тесленко Анна Олександрівна

Teslenko A.O.

Науковий керівник: Сапричова Лариса Віталіївна

Scientific adviser: Saprychova L.V.

Харківський національний університет ім. В.Н.Каразіна

м.Харків, Україна

Кафедра пропедевтики внутрішньої медицини та фізичної реабілітації

Актуальність: Цукровий діабет (ЦД) – це група метаболічних захворювань, що в 21 столітті є однією з найсерйозніших загроз загальносвітового масштабу для здоров'я людей. Клінічно це захворювання характеризується гіперглікемією, яка викликана інсулярною недостатністю або інсулінорезистентністю. Незважаючи на високий рівень проінформованості та новітні досягнення в лікуванні, число людей з ЦД неухильно зростає, за прогнозами цей показник збільшиться до 300 млн у 2025 році. ЦД призводить до ускладнень, які знижують якість життя та призводять до інвалідності (коми, ангіо-, ретино- та полінейропатії, діабетична стопа, ниркова недостатність).

Мета: Оцінити ризик виникнення ЦД 2 типу серед студентів медичного факультету ХНУ ім.В.Н.Каразіна, порівняти ці показники з показниками 2017 року.

Матеріали та методи: Було проведено анкетування 91 студента медичного факультету ХНУ ім.В.Н.Каразіна (жінки(ж) 67%, чоловіки(ч) 33%) з середнім віком 18 років. Анкетування проводилось за шкалою FINDRISK (The Finnish Diabetes Risk Score), що дозволяє оцінити ризик виникнення ЦД 2 типу з точністю 85% у найближчі 10 років. Результати було оцінено залежно від кількості набраних балів: менше 7 – низький ризик, 7-11 – проміжний, 12-14 – помірний, 15-20 – високий. Було зроблено порівняння цих результатів з результатами відповідного дослідження серед групи студентів такого ж віку та кількості у 2017 році.

Результати: Було виявлено, що більшість (72%) студентів мають низький ризик виникнення ЦД в найближчі 10 років. Для 18% анкетованих характерен проміжний рівень (вирогідність виникнення захворювання складає 0,04). Менша кількість, а саме 3%, мають помірний показник, що характеризується вирогідністю 0,17. Високий показник мають 7% студентів (ймовірність ЦД приблизно 0,33). Серед основних факторів, що провокують такі показники є обтяжена спадковість, яка виражена у 56% анкетованих. Також мають місце несбалансована дієта – 40% та низька фізична активність – 39%, як наслідок цього – у 22% надмірна вага. Якщо порівняти ці дані з даними 2017 року, то виражена тенденція до істотного збільшення показників. Так, у 2017 90,1% студентів мали низький ризик, інша кількість – дещо підвищений (проміжний рівень), а помірний та високий ризику були не виявлені.

Висновки: Низький ризик мали 72% обстежених, проміжний – 18%, помірний – 3%, високий – 7%. Порівняно з 2017 роком, спостерігається негативна динаміка показників. Кількість студентів, що не мають ризику зменшилась на 18,1%, у той же час з проміжним рівнем зросла на 8,1%, було виявлено кілька анкетованих з помірним та навіть високим ризиком, що є наслідком неправильного способу життя та обтяженої спадковості.

Ключові слова: Цукровий діабет, студенти, FINDRISK, спосіб життя.

**КЛІНІКО-ФУНКЦІОНАЛЬНА ХАРАКТЕРИСТИКА ХВОРИХ НА ІШЕМІЧНУ ХВОРОБУ
СЕРЦЯ У ПОЄДНАННІ З ХРОНІЧНИМ ОБСТРУКТИВНИМ ЗАХВОРЮВАННЯМ
ЛЕГЕНЬ
CLINICAL AND FUNCTIONAL CHARACTERISTIC OF PATIENTS WITH CORONARY
HEART DISEASE IN COMBINATION WITH CHRONIC OBSTRUCTIVE PULMONARY
DISEASE**

Яшуков Едуард Вікторович, Устенко Євгенія Борисівна
Yashukov E.V., Ustenko Ye.B.

Науковий керівник: к.мед.н., доц. Боряк Віктор Петрович
Scientific adviser: assoc. prof. Boriak V.P., PhD, MD

Українська медична стоматологічна академія
м. Полтава, Україна

Кафедра пропедевтики внутрішньої медицини з доглядом за хворими, загальної практики
(сімейної медицини)

Актуальність. Хронічне обструктивне захворювання легень (ХОЗЛ) та ішемічна хвороба серця (ІХС) є найбільш розповсюдженими патологічними станами дорослого населення економічно розвинутих країн та складає більш 50% у структурі смертності. До 70-х років існувала точка зору, що хронічні хвороби органів дихання (ХХОД) „стримують” розвиток атеросклерозу. На сучасному етапі результати ряду наукових досліджень, а головне клінічна практика, дозволяють переглянути такі припущення.

Мета роботи: вивчення клінічних та функціональних особливостей перебігу ІХС у хворих на ХОЗЛ.

Матеріали та методи: Обстежено 45 хворих на ІХС, серед них 34 чоловіки та 11 жінки у віці 42-76 років (середній вік 56,8±4,2). Стенокардія напруги стабільна, ФК I – у 17 хворих, у 28 – стенокардія напруги ФК II. Хронічний обструктивний бронхіт (ХОБ), період нестійкої ремісії виявлено у всіх хворих. Дослідження проводилося в осінньо-зимовий період. Всім пацієнтам, окрім загально-клінічного обстеження, проводилася реєстрація ЕКГ за допомогою добового Холтеровського моніторування (ХМ) на апараті „Кардіотехніка” (С.-Петербург), ехокардіографія (ЕхоКГ) на ультразвуковому сканері SANOE-480 (Південна Корея) за стандартною методикою.

Результати. У 43 хворих відмічалися болі у ділянці серця різноманітного характеру, при цьому стенокардія напруги виявлена лише у 11 з них. У 23 за даними ЕКГ, ЕхоКГ виявлені ознаки перенесеного інфаркту міокарду (ІМ) у вигляді вогнищового кардіофіброзу, зон гіпо- та акінезії міокарду при відсутності анамнестичних даних за перенесений ІМ. У хворих, які виконували ХМ ЕКГ базовий ритм був знижений, відмічалася схильність до помірної тахікардії у денний період, та нормокардії під час сну. У 80,9% обстежених добовий індекс був знижений за рахунок підвищення частоти синусового ритму під час сну. Дані зміни добового ритму пояснюються відносним зниженням вагусного контролю у нічний час. У 88,1% хворих зареєстровані різноманітні порушення ритму у вигляді політопної передсердної екстрасистолії, пароксизмів шлуночкової тахікардії, шлуночкової екстрасистолії за типом алоритмії, блокади правої ніжки пучку Гісу. У 29 хворих діагностично значимого зниження сегменту ST не виявлено, хоча у 21 з них з'явилася косовисхідне зміщення ST, при якому точка j (точка ішемії) відстояла від ізолінії менш ніж на 1 мм, що пояснюються тахікардіальним синдромом.

Висновки. Вірогідно, одним з факторів, що сприяє атиповому перебігу ІХС у хворих на ХОЗЛ, є хронічна гіпоксія, яка призводить до підвищення порогу больової чутливості. Проведення всього комплексу традиційних методів діагностики, у багатьох випадках, не дає лікарю однозначних результатів, що потребує проведення комплексного обстеження для раннього виявлення ІХС.

Ключові слова: Хронічне обструктивне захворювання легень, ішемічна хвороба серця, Холтеровське моніторування ЕКГ, ехокардіографія.

**SECTION OF CLINICAL MEDICINE #2 (INFECTIOUS DISEASES, PEDIATRICS,
OBSTETRICS AND GYNECOLOGY, PHTHISIOLOGY)
СЕКЦІЯ КЛІНІЧНОЇ МЕДИЦИНИ №2 (ПЕДІАТРІЯ, ІНФЕКЦІЙНІ ХВОРОБИ,
АКУШЕРСТВО ТА ГІНЕКОЛОГІЯ, ФТИЗІАТРІЯ)**

SPINA BIFIDA: RARE CLINICAL CASE IN DAILY PRACTICE. CASE REPORT

Bolujo Toluwase P, Ndu Victory Chibuikem Munachimso

Scientific adviser: assoc. prof. Soloviova H.O., PhD, MD.

Ukrainian Medical Stomatological Academy

Poltava, Ukraine

Department of Pediatrics #1 with Propedeutics and Neonatology

Introduction: Congenital disorders are responsible for a known amount of mortality and morbidity in newborns. Spina bifida is a congenital disorder with partial closure of the spinal column due to a bony vertebral defect. In babies with spina bifida, a portion of the neural tube doesn't close or develop properly, causing defects in the spinal cord and in the bones of the spine. Spina bifida can range from mild to severe, depending on the type of defect, size, location and complications. It is important we know the causes of this defect like (genetical factor, nutritional factor in food during pregnancy and environmental factors) and know how we can prevent such diseases in neonates. We would like to present you a rare case of spina bifida. Our aim is to draw more attention to basic mother and child needs in the antenatal period and carry out series of necessary tests required in this period in order to prevent some congenital defects and have a better prognosis in the future.

Case history: A newborn was born by cesarean section at 38 weeks gestation. The birth weight was 3120 g (55th percentile) head circumference measured 34 cm (60th percentile). The Apgar score was 7 at the 1st minute, and 8 at the 10th minute. Vital findings were; heart rate: 130/min; arterial blood pressure: 85/44 (55) mmHg; temperature: 36.7 °C; respiratory rate: 57/min; and SpO₂ was 98%.

Examination (pathological changes): After birth, physical examination revealed a fluid filled sac along the spinal column with liquorrhea. The large defect, measuring approximately 8 cm in length and 6 cm in width, was in the lumbosacral region at the level of L1 and extended inferiorly toward the sacrum. Neurologically the patient was normal. On the day of birth, the patient was taken to the operating room for immediate repair of myelomeningoceles. Following the operation, the patient remained hospitalized in the newborn intensive care unit and step down unit for seven days. During this time he had an uneventful recovery from the surgical operation.

Treatment/results: The major treatments are fetal surgery during pregnancy and Surgery on neonates after delivery (24-28hrs after birth). The best and recommended option will be Fetal surgery during pregnancy because it has a positive prognosis result though it comes with its complication to both mother and child in some cases.

Discussion: For diagnosis, it needs to recommend an ultrasound (during the first trimester (11 to 14 weeks) and second trimester (18 to 22 weeks) and amniocentesis. Early closure of the neural placode has been shown to decrease the risk of infection.

Keywords: spina bifida, liquorrhea, newborn.

REASONS FOR PSYCHOEMOTIONAL STRESS IN PREGNANT WOMEN IN LATVIA

Gulbe L.

Scientific advisers: Pumpure E., PhD., MD, Matule D., PhD., MD

Riga Stradiņš University

Riga, Latvia

Department of Obstetrics and Gynaecology

Relevance: Psychoemotional stress during pregnancy is known to be a risk factor for perinatal complications and assessment of risk factors could be valuable in prevention of these complications.

Aim of the research: To identify most common causes for psychoemotional stress during pregnancy and to analyse data in relation to the trimester.

Materials and methods: A longitudinal study was conducted in one outpatient clinic and online from July 2020 to January 2021. Data were collected from self-filled questionnaires of 105 pregnant women in their first, second and third trimester. Data was analyzed with Microsoft Excel and SPSS 26.0.

Results: Respondents mean age was 29.5 years (SD 5.1). 57.1% (n=60) of women were multiparous and 21% (n=22) of respondents have had missed abortion in medical history. Preliminary data shows that women with lower education level had higher overall distress level in both first (p=0.003) and second trimester (p=0.028), and in first trimester in women with comorbidities (p=0.011). In first trimester women with missed abortion in medical history were more concerned about preterm delivery (p=0.025). Nulliparous women in first trimester more often worried about pregnancy-related costs (p=0.012), but in second trimester about their abilities to take care of the baby (p=0.023). In both

first and second trimester women were most concerned about the birth-giving process altogether (32.4%,n=34 vs.35.2%,n=37), pain during the labour (25.7%,n=27), and health of the baby (22.9%,n=24 vs.25.7%,n=27). Pregnancy symptoms were the most worrying issue in first trimester (36.2%,n=38), but it reduced by half in second trimester (17.1%,n=18), however, concerns about preterm delivery were higher in second (11.4%,n=12) than in first (3.8%,n=4) trimester.

Conclusions: Lower level of education and comorbidities have been identified as causes of higher overall distress rate for women during pregnancy in both first and second trimester. Nulliparous women are more likely to have higher level of concern about several aspects of pregnancy.

Keywords: Pregnancy, psychoemotional stress.

CONGENITAL HEART DISEASE IN OFFSPRING OF WOMEN WITH DIABETES MELLITUS: A SYSTEMATIC REVIEW AND META-ANALYSIS

Papazoglou A.S., Moysidis D.V., Tsagkaris C., Vouloagkas I.

Scientific advisers: Gabunia L., PhD, Kaklamanos E.G., PhD, Panagopoulos P., MD, PhD, assoc.prof. Papamitsou T., PhD.

University of Crete
Heraklion, Greece
Faculty of Medicine

Background: Maternal Pre-gestational Diabetes Mellitus (PGDM), Type 1 or Type 2, has been established as a potential risk factor for Congenital Heart Disease (CHD). At the same time the correlation of Gestational Diabetes Mellitus with CHD is yet to be determined.

The objective of this systematic review and meta-analysis (PROSPERO number: CRD42020182390) is to analyze the existing evidence on PGDM and unravel the remaining knowledge gap in the association of GDM with Congenital Heart Disease (CHD).

Materials and methods: Two independent authors searched Pubmed/Medline, Scopus, Cochrane, Web of Science and Theses Global databases with keywords and yielded 9333 relevant articles. We included original peer reviewed studies published in English between 1997 and 2020. Both authors read the titles and abstracts of the studies and narrowed our search down to 13 (case control or cohort) studies for PGDM and 7 for GDM association with CHD, which were all assessed for their methodological quality using Newcastle-Ottawa Scale. Associations with $p < 0.05$ were considered statistically significant.

Results: Our meta-analysis ($I^2 > 75\%$, total population: $n = 12,461,586$) on 79,476 women with PGDM and 160,893 with GDM yielded Odds Ratio=3.48 (2.36-4.61) and 1.55 (1.48-1.61), respectively. Additionally, we did not find any noticeable difference in the risk for CHD among diabetic women living in America and Europe. It still needs to be clarified, whether or not the gestational diabetic population includes undiagnosed women with pre-existing diabetes, which might justify the increased risk for congenital cardiac defects in women classified as suffering from GDM.

Conclusion: GDM may increase the risk of CHD in comparison with the general population. PGDM appears as a marked threat for endometrial heart development being correlated with a 3-4 fold increase in the risk of malformation. Preconceptional and gestational diabetes care is, hence, pivotal for mitigating the adverse effect of hyperglycemia on heart formation during pregnancy.

Key words: Congenital heart disease, maternal diabetes mellitus, pre-gestational, gestational, cardiovascular defects

PLASMA ZN LEVEL AMONG CHILDREN WITH ACUTE RECURRENT BRONCHITIS AND WHEEZING SYNDROME

Strelkova M.I., Vlasova A.S.

Scientific adviser: prof. Senatorova G.S., D.Med.Sc.

Kharkiv National Medical University

Kharkiv, Ukraine

Department of Pediatrics №1 and Neonatology

Relevance: Respiratory diseases over the past years remain the most common pathology in the child population. Studying the features of the course and searching for new methods of treatment and rehabilitation of patients in this category is very relevant, considering the high prevalence of lower respiratory diseases.

Zinc (Zn) is a trace element that plays an important role in the immune system, from the skin barrier to the regulation of genes in lymphocytes. There are conflicting data on the role of Zn in bronchopulmonary pathology in the literature. Some studies report data on a decrease in serum Zn in AD and recurrent wheezing syndrome. Other studies do not show a statistically significant connection.

Objective: to establish the diagnostic significance of plasma Zn levels during recurrent wheezing among children.

Materials and methods: 78 children aged 2 to 5 years who were hospitalized for acute bronchitis complicated by wheezing syndrome or acute uncomplicated bronchitis were examined. The groups of children were examined comparable by age, gender, and volume of studies.

Results: 78 examined children were divided into 2 groups: 42 children who had acute recurrent bronchitis complicated by wheezing syndrome (group 1), the comparison group included 36 children with acute bronchitis without wheezing syndrome (group 2).

The average Zn level of blood serum was within $14.2 \pm 2.40 \mu\text{mol} / \text{L}$ among children of the first group, and children of the second group had it at the level of 14.38 ± 2.33 , which was a statistically insignificant indicator.

Conclusions: Our study found that blood plasma Zn levels among children with recurrent wheezing are not statistically different from blood plasma Zn levels among children without recurrent wheezing. The inconsistency of our research results in comparison with a number of other literature data, apparently, dictates the need to study blood plasma Zn among children in comparison with the severity and duration of recurrent wheezing, as well as depending on the region of residence.

Keywords: Zn, wheezing syndrome, acute bronchitis, children.

AGE ASPECTS OF THE DEVELOPMENT OF PNEUMONIA IN CHILDREN, SUFFER FROM INFECTION CAUSED BY SARS-COV-2

Tkachuk R.V., Antoniichuk V.I.

Scientific adviser: assoc.prof. Bilous T.M., D.Med.Sc.

Bukovinian State Medical University

Chernivtsi, Ukraine

Department of Pediatrics and Pediatric Infectious Diseases

Relevance. On January 2020, a new type of coronavirus (SARS-CoV-2) was isolated, and later these disease named "coronavirus disease 2019" (abbreviated "COVID-19"). Elderly patients infected with SARS-CoV-2 are at high risk to have severe acute respiratory syndrome, complications, and death. Due to unknown reasons, children with COVID-19 appear to have a milder clinical course compared to adults, and reports of death are scarce. However, the pediatric population may play a major role in the community spread of SARS-CoV-2 (Tiago H. de Souza, 2020).

Aim of the research. Nonetheless, severe and fatal cases have been reported in children and are expected to continue to increase with the growing community transmission and overall current disease prevalence (Brandon Michael Henry, 2020). Despite the epidemiological importance, clinical patterns of children with COVID-19 remain unclear.

Methods and materials. The propose of the paper was to analyze the age characteristics of pneumonia as a complication of COVID-19 in children.

Since March till June 2020 60 cases of COVID-19 selected by simple sampling in children were analyzed. Children were treated in the infectious diseases departments of the Regional Municipal Non-Profit Enterprise "Chernivtsi Regional Children Clinical Hospital", which was a base hospital for the treatment of children, suffered from COVID-19 in Chernivtsi region. The diagnosis of the disease was established in accordance with current national guidelines and confirmed by a positive result of RT-PCR test. The study was provided according to the principles of bioethics; the results were analyzed using the principles of biostatistics.

Results. It was found that pneumonia was observed in 21,7% of children suffered from COVID-19. The largest proportion of pneumonia occurred in older school age (43,8% of children), as well as cases of pneumonia were in primary school (37,5%) and preschool age (27,3%). Severe pneumonia were observed in 2 children (15,4%) with bilateral interstitial lung damage in older school age, the remaining patients (84,6%) suffered from moderate pneumonia with a predominance of lung damage in the lower lobe (76,9%) of the right lung (54,5%).

Conclusions. Thus, based on the results, it was found that at the beginning of the COVID-19 pandemic, the largest proportion of pneumonia was observed in older school age with a moderate severity and predominant lung damage in the lower lobe. In the same age group there were cases of severe interstitial pneumonia.

**ВИЗНАЧЕННЯ КЛІНІКО-ПРОГНОСТИЧНОГО ЗНАЧЕННЯ АБДОМІНАЛЬНОГО
СИНДРОМУ У ДІТЕЙ ІЗ СИНТРОПНИМИ ФУНКЦІОНАЛЬНИМИ
ГАСТРОІНТЕСТИНАЛЬНИМИ РОЗЛАДАМИ
DETERMINATION OF CLINICAL AND PROGNOSTIC SIGNIFICANCE OF ABDOMINAL
SYNDROME IN CHILDREN WITH SYNTHROPIC FUNCTIONAL GASTROINTESTINAL
DISORDERS**

Зарічнюк Іванна Іванівна
Zarichnyak I.I.

Науковий керівник: к. мед. н. Джагіашвілі Ольга Володимирівна

Scientific adviser: Dzhagiashvili O.V., PhD, MD

Одеський національний медичний університет

м. Одеса, Україна

Кафедра педіатрії № 2

Актуальність: Відомо, що своєчасне надання медичної допомоги залежить від якості первинної діагностики та коректного маршруту пацієнта. В педіатричній практиці важливим є те, що багато станів характеризуються неспецифічністю проявів, зокрема больовий абдомінальний синдром (БАС) може бути проявом різної патології як органічного, так і функціонального характеру.

Мета роботи: удосконалення диференційної діагностики БАС у дітей з функціональними гастроінтестинальними розладами (ФГР) шляхом визначення інформативності клінічних ознак.

Матеріали та методи: Проведено ретроспективний аналіз історій хвороб 649 дітей, які були госпіталізовані з приводу БАС в КУ «ООДКЛ» за період з 2014 по 2016 рр. Аналіз отриманих даних проводився з використанням ліцензійної програми Statistica 9.0.

Результати: За результатами ретроспективного аналізу третині дітей (248 осіб (38,2 % (95 % ДІ 34,4÷42,0)), госпіталізованих з приводу БАС, встановлено діагноз гострого апендициту та проведено оперативне втручання. У більшості пацієнтів (401; 61,8 % (95 % ДІ 58,0÷65,6)) після виключення хірургічної патології та подальшого обстеження були зареєстровані ФГР. При цьому у (68,6±2,3) % пацієнтів визначено синтропні ФГР, а провідним розладом – синдром подразненого кишечника. При оцінці клінічних ознак встановлено головний симптом – суб'єктивний та провокований біль у животі, що був наявний у всіх хворих. У (70,1±2,3) % пацієнтів із ФГР абдомінальний біль не мав чіткої локалізації та у (62,6±2,4) % пацієнтів характеризувався переважно помірною інтенсивністю. У (37,4±2,4) % дітей були визначені диспептичні розлади – одноразове або повторне блювання, порушення дефекації – у (30,7±2,3) %. Загальна температурна реакція у хворих із ФГР була переважно нормальною, у (46,6±2,5) % – субфебрильною. В диференційній діагностиці хірургічної та соматичної патології приділяють особливу увагу ознакам подразнення очеревини. Серед пацієнтів із ФГР ці симптоми були відсутні у (47,1±2,5) %, проте у решти пацієнтів виявились сумнівними. Задля встановлення значущості наведених клінічних ознак було розраховано відношення шансів для кожної з них та відокремлено п'ять найбільш інформативних критеріїв. Найвищі показники шансів діагностики ФГР виявились при визначенні давності захворювання до двох діб (OR 7,9; 95 % ДІ (4,9÷12,6)), відсутності чіткої локалізації абдомінального болю (OR 7,3; 95 % ДІ (5,1÷10,5)), помірної інтенсивності болю (OR 103,2; 95 % ДІ (58,8÷181,1)), нормальної або субфебрильної загальної температури (OR 29,0; 95 % ДІ (18,2÷46,4)), відсутності подразнення очеревини (OR 26,7; 95 % ДІ (12,9÷55,6)).

Висновки: Таким чином, проведений аналіз дозволив визначити основні клінічні ознаки синтропних ФГР, що спрощує діагностичний пошук на первинному етапі медичної допомоги, дозволяє скоротити обсяг діагностичних маніпуляцій і вибрати найбільш оптимальний маршрут для пацієнта.

Ключові слова: діти, больовий абдомінальний синдром, синтропні функціональні гастроінтестинальні розлади.

**КЛІНІЧНА ХАРАКТЕРИСТИКА ХВОРИХ НА КОРОНАВІРУСНУ ХВОРОБУ 2019 (ЗА
ДАНИМИ КП «ПОЛТАВСЬКОЇ ОБЛАСНОЇ КЛІНІЧНОЇ ІНФЕКЦІЙНОЇ ЛІКАРНІ ПОР»)
CLINICAL CHARACTERISTICS OF PATIENTS WITH CORONAVIRUS DISEASE 2019
(ACCORDING TO KP "POLTAVA REGIONAL CLINICAL INFECTIOUS DISEASES
HOSPITAL")**

Маляр Олена Романівна, Павлюк Анастасія Ігорівна, Тріхмінов Борис Вікторович.

Raviuk A.I., Maliar O.R., Trikhminov B.V.

Науковий керівник: проф., д.мед.н. Коваль Тетяна Ігорівна, к.мед.н., доц. Котелевська Тетяна Михайлівна.

Scientific adviser: prof. Koval T.I., D.Med.Sc., assoc. prof. Kotelevskaya T. M., PhD, MD

Українська медична стоматологічна академія

м. Полтава, Україна

Кафедра інфекційних хвороб з епідеміологією

Актуальність: На сьогоднішній день проблема коронавірусної хвороби, що обумовлена SARS-CoV-2 (COVID-19) займає провідне місце у медичній галузі. COVID-19 став серйозним викликом для людства, виявив недоліки в організації медичної допомоги населення в усіх країнах

світу. Нетиповий перебіг COVID-19 пов'язують з розвитком гострого респіраторного дистрес-синдрому, поступовим ураженням легень і формуванням поліорганної недостатності. Відсутність специфічної терапії визначає особливу актуальність вивчення цієї інфекції.

Мета роботи – з'ясувати клінічну характеристику хворих на коронавірусну хворобу 2019.

Матеріали і методи: Проведено аналіз історій хвороб пацієнтів на COVID-19, які перебували на стаціонарному лікуванні в госпітальному відділенні КП «Полтавської обласної клінічної інфекційної лікарні ПОР» у 2020 році. Підозрілим за клініко-епідеміологічними даними пацієнтам для підтвердження діагнозу проводили дослідження на виявлення РНК SARS-CoV-2 у матеріалі з назофарингіального зішкрібку методом ПЛР.

Результати та обговорення: Проведений аналіз показав, що з квітня по грудень 2020 року в госпітальному відділенні КП «Полтавської обласної клінічної інфекційної лікарні ПОР» діагноз COVID-19 верифіковано у 687 осіб, що склало 56,9% серед усіх госпіталізованих пацієнтів з підозрим випадком чи індіфікованих COVID-19.

Встановлено, що вік госпіталізованих хворих на коронавірусну хворобу 2019 коливався від 21 до 90 років, середній вік – 57,22±4,37 роки. Аналіз вікової структури госпіталізованих пацієнтів показав переважання хворих середнього (45,0%) та похилого (40,2%) віку, при цьому – молодий і старечий вік реєструвалися практично на одному рівні (6,7% та 8,1% відповідно). Серед обстежених переважали особи жіночої статі – 54,5% (чоловічої – 45,% відповідно).

Слід відмітити, що переважна більшість пацієнтів (72,2%) були госпіталізовані в осінні місяці 2020 року (вересень – 19,3%, жовтень – 27,3%, листопад – 25,6%).

Серед хворих на коронавірусну хворобу 2019 переважали пацієнти з середньотяжким перебігом хвороби – 81,2%, тяжкий мав місце у майже кожного п'ятого хворого (18,8%). Вкрай тяжкий перебіг був зафіксований у 41 (6,0%) хворого, в зв'язку з чим переведені у відділення реанімації та інтенсивної терапії.

Клінічні прояви COVID-19 у більшості (96,4%) хворих із середньотяжким та в усіх (100%) тяжким перебігом характеризувався розвитком пневмонії на 8-10 день хвороби. Переважна більшість госпіталізованих (87,3%) потребувала кисневої терапії в масковому режимі за умов зниження SpO₂ < 93%.

Висновки: Таким чином, проведені дослідження продемонстрували актуальність проблеми COVID-19 й необхідність подальшого поглибленого вивчення клінічних особливостей та перебігу в різних категоріях пацієнтів.

Ключові слова: коронавірусна хвороба, COVID-19, клінічна характеристика

СУЧАСНІ АСПЕКТИ БІОБЕЗПЕКИ В УМОВАХ ПАНДЕМІЇ COVID-19 MODERN ASPECTS OF BIOSAFETY IN A COVID-19 PANDEMIC

Павлюк Анастасія Ігорівна, Малиар Олена Романівна, Трихмінов Борис Вікторович

Pavliuk A.I., Maliar O.R., Trikhminov B.V.

Науковий керівник: к.мед.н., доц. Котелевська Тетяна Михайлівна

Scientific adviser: assoc.prof. Kotelevskaya T.M., PhD, MD

Українська медична стоматологічна академія

м. Полтава, Україна

Кафедра інфекційних хвороб з епідеміологією

Актуальність: 11 березня 2020 року Всесвітня організація охорони здоров'я оголосила пандемію нового небезпечного захворювання — COVID-19 (Coronavirus Disease 2019), що стала однією з серйозних загроз сучасному суспільству щодо біобезпеки. Глобальне поширення вірусу, масовість ураження населення завдяки міжнародним міграції та туризму, ступінь і швидкість виснаження ресурсів системи охорони здоров'я – усе це, підвищує ризики розповсюдження інфекційних захворювань та є загрозливим в межах біологічної безпеки.

Мета роботи: Проаналізувати досвід різних країн світу щодо готовності та реагування на біологічні загрози на міжнародному та національному рівнях, а також способи покращення епідемічного стану біобезпеки.

Матеріали та методи: Проаналізувати та узагальнити актуальні наукові публікації, розміщені в різних інформаційно-пошукових системах (PubMed, Medline, Google Scholar) щодо біобезпеки в різних країнах світу в умовах пандемії COVID-19 за 2020-2021 рр.

Результати: Проведені дослідження показали, що спалах нової корона вірусної інфекції став найсерйознішою проблемою в галузі біобезпеки за останні десятиліття та призвів до великомасштабних соціальних, економічних та політичних потрясінь. Спалахи SARS у 2002-2003 рр, MERS у 2015 р., Еболи у 2014-2016 рр і, зрештою, теперішня пандемія COVID 19 дозволили зробити комплексні висновки щодо всеохоплюючого розгляду питань біобезпеки і вирішення нагальних проблем у цій галузі. Сучасні виклики XXI століття вимагають зміщення двох галузей вироблення політики (заборони біологічної зброї та охорони громадського здоров'я) у напрямку

глобального управління. Посилює проблему потреба в швидкому збільшенні людських ресурсів для того, щоб взяти під контроль поширення спалаху. У звітах ВООЗ вказано, що існує брак людських ресурсів для всіх категорій працівників (тобто медичних працівників, лабораторних фахівців, команд із захоронення і логістів), необхідних для ефективного реагування на спалахи захворювань у багатьох країнах світу, зокрема, і в Україні.

Висновок: Проведені дослідження показали, що проблема біологічної безпеки стає дедалі більш актуальною та потребує невідкладного вирішення, покращення стандартів, збільшення інвестицій та розвитку нормативної бази. Пандемія COVID-19 виявила неготовність сучасного суспільства до боротьби з можливими біоагрозамі. Вимоги сьогодення зумовлюють необхідність зміцнення матеріальної, технічної та юридичної бази з питань біоконтролю та біобезпеки.

Ключові слова: пандемія COVID-19, біобезпека, біоагроза, інфекційні хвороби

ОСОБЛИВОСТІ ДИФЕРЕНЦІЙОВАНОГО ПІДХОДУ ДО ВЕДЕННЯ ПАЦІЄНТІВ ДИТЯЧОГО ВІКУ З ГАСТРОІНТЕСТИНАЛЬНИМИ СИМПТОМАМИ FEATURES OF A DIFFERENTIATED APPROACH TO THE MANAGEMENT OF PEDIATRIC PATIENTS WITH GASTROINTESTINAL SYMPTOMS

Матяж Дар'я Сергіївна, Клишта Вікторія Вікторівна

Matiazh D. S., Klishta V. V.

Науковий керівник: д.мед.н., проф. Крючко Тетяна Олександрівна

Scientific adviser: prof. Kryuchko T. O., D.Med.Sc.

Українська медична стоматологічна академія

м. Полтава, Україна

Кафедра педіатрії №2

Актуальність: До теперішнього часу неухильною залишається тенденція до зростання частоти патології травного тракту, включаючи гастроінтестинальну харчову алергію, що обумовлює пошук диференційно-діагностичних критеріїв для запобігання подальшого розповсюдження захворюваності.

Мета роботи: Дослідити диференційно-діагностичні особливості перебігу гастроінтестинальних симптомів у дітей з алергічними та хронічними гастродуоденальними захворюваннями.

Матеріали і методи: Групу спостереження представили 58 дітей віком від 6 до 18 років, що проходили обстеження та лікування в педіатричному відділенні № 1 Полтавської обласної дитячої клінічної лікарні й були розподілені на дві групи. До 1-ї групи ввійшло 32 пацієнта з хронічною гастродуоденальною патологією без проявів харчової алергії, до 2-ї - 26 дітей з гастроінтестинальними симптомами харчової гіперчутливості. В ході дослідження ретельно вивчали дані анамнезу, клінічного перебігу захворювання та оцінювали результати лабораторно-інструментальних досліджень проведених в рамках відповідного діагностичного протоколу.

Результати: У більшості дітей 1-ї групи (59,4%) переважав абдомінальний біль, що виникав натще, проти 19,2% пацієнтів групи порівняння ($p < 0,05$). Характерною особливістю дітей 2-ї групи була поява болю після вживання в їжу причинно-значимих харчових алергенів (69,2%), на відміну від хворих з гастродуоденальною патологією ((25%), $p < 0,01$). Спектр найбільш частих алергенних продуктів був представлений яйцями, арахісом та рибою. Порівняльна оцінка результатів ендоскопічного обстеження констатувала майже рівномірний розподіл таких нозологічних форм як гастрит та дуоденіт в обох групах спостереження. Проте, дослідження кислотопродукуючої функції шлунку виявило, що у дітей з гастродуоденальною патологією переважала гіперацидність, тоді, як у пацієнтів 2-ї групи - нормаоцидні та гіпоацидні (переважно за рахунок рефлюксу) стани ($p < 0,05$). Отримані характеристики ефективності терапевтичних міроприємств свідчать, що у хворих 1-ї групи достовірно зменшення клінічних симптомів реєструвалось на фоні антисекреторної терапії ($p < 0,05$), тоді, як пацієнти другої групи були чутливі до елімінаційних заходів щодо підозрюваних харчових алергенів ($p < 0,05$).

Висновки: Таким чином, в ході диференційно-діагностичного аналізу клінічних даних обстежених дітей нам вдалося виділити критерії, які характеризують перебіг харчової алергії, а саме: гастроінтестинальні симптоми пов'язані з вживанням причинно-значимих алергенів, що супроводжуються розвитком хронічного гастриту та дуоденіту зі збереженою і/або зниженою кислотопродукуючою функцією шлунку; зворотність клінічних проявів на фоні елімінаційних заходів. Отримані результати дають можливість своєчасно розмежувати патологію травного тракту з наступним застосуванням відповідних діагностично-лікувальних алгоритмів залежно від запальної чи алергічної етіології ураження травного тракту.

Ключові слова: Дти, гастроінтестинальна патологія, діагностика, харчова гіперчутливість.

**КЛІНІЧНЕ СПОСТЕРЕЖЕННЯ НОВОНАРОДЖЕНОГО КАРДИТОМ ПАРВОВІРУСНОЇ
ЕТИОЛОГІЇ
CLINICAL OBSERVATION OF A NEWBORN WITH CARDITIS OF PARVOVIRUS
ETIOLOGY**

Пашкеківська Оксана Сергіївна, Герляйн Ніна Павлівна
Pashekivska O.S., Herliain N.P.
Науковий керівник к.м.н. Мацієвська Наталя Костянтинівна
Scientific adviser: Matsievska N.K., PhD
Харківський національний медичний університет
м. Харків, Україна
Кафедра педіатрії №1 та неонатології

Вступ. Серед сучасної етіології внутрішньоутробних кардитів у новонароджених все частіше визначається парвовірус людини В19 (PVB19). Зазвичай PVB19 викликає доброякісну екзантематичну вірусну інфекцію, але у вагітних призводить до самовільного викиду, внутрішньоутробної загибелі плоду, анемії, розвитку неімунної водянки плоду (Васильєв В.В., 2011). Метою даної статті є поширити інформованість медичної спільноти відносно особливостей діагностики та перебігу парвовірусного кардиту у новонародженої дитини. Наводимо клінічне спостереження новонародженого А., госпіталізованого у відділення виходжування новонароджених дітей перинатального центру з ознаками порушення серцевого ритму.

Історія хвороби. Дитина від першої вагітності, пренатально на 40 тижні вагітності визначалися поодинокі шлуночкові екстрасистоли під час аускультативної оцінки плоду. Родорозродження шляхом кесаревого розтину, дівчинка народилася з вагою 3150 г., довжиною 51 см, за шкалою Апгар 8/9 балів. При оцінці стану новонародженого аускультативно визначалася екстрасистолія (до 10/хв. екстрасистол) з ЧСС 140-165 уд/хв.

Обстеження. На ЕКГ: ритм синусовий, перевантаження правих камер серця. Ознаки гіпертрофії МШП, ПШ. Поодинокі шлуночкові екстрасистоли. Порушення процесів реполяризації. Ці зміни потребували проведення добового моніторингу серцевого ритму, який зареєстрував комплексі передсердної та шлуночкової ектопії (більше 5%). За даними доплерехокардіографії: помірна дилатація правих камер, ознаки гіпертрофії міжшлуночкової перегородки, Відкрита артеріальна протока. Відкрите овальне вікно. Скоротлива здібність міокарда не порушена, фракція викиду 68%. На рентгенограмі ОГК: межі серця не змінені, кардіо-торакальний індекс 50%. Рівень тропоніну І 1,40 ng/ml (норма до 0,29 ng/ml), СРБ 17,79 мг/л (норма до 5 мг/л). Проведно ІФА на тропні до міокарду віруси, зокрема Parvovirus B19, який виявився позитивним: Іg G - 3,48 (норма до 0,8), Іg M – 0,07 (норма до 0,8).

Лікування/результати. На підставі даних анамнезу, об'єктивного огляду та результатів дослідження поставлений попередній діагноз: внутрішньоутробний кардит парвовірусної етіології, серцева недостатність ост. Проведена кардіотрофна терапія препаратом Агвантар по 1,0 мл 2 рази на добу, контроль ваги, водного балансу, сатурації кисню. Дитина була виписана зі стаціонару в задовільному стані.

Диференційний діагноз/Обговорення. Своєчасна діагностика внутрішньоутробного кардиту у новонароджених потребує спостереження як за немовлятами з високим ризиком для життя. Потрібно диференціювати з такими захворюваннями як вроджені вади серця, ревматичні вади серця та кардіоміопатії. Ці новонароджені повинні бути обстежені на виявлення етіологічного чинника кардиту та, якщо можливо, проліковані. Надалі такі новонароджені потребують ретельного моніторингу стану серцево-судинної системи та регулярного спостереження на першому році життя.

Ключові слова: неонатологія, кардит, парвовірусна інфекція, парвовірусний кардит.

**ПЕРЕБІГ РЕЦИДИВУ ТУБЕРКУЛЬОЗУ ЛЕГЕНЬ У ХВОРИХ ІЗ НИЗЬКИМ
ХОЛЕСТЕРИНОМ
THE RECURRENCE OF PULMONARY TUBERCULOSIS IN PATIENTS WITH LOW
CHOLESTEROL LEVELS**

Петрищев Віталій Вікторович
Petrishchev V.V.
Науковий керівник: к.мед.н., доц. Ясінський Роман Миколайович
Scientific adviser: assoc. prof., Yasynskiy R.M. PhD, MD
Запорізький державний медичний університет
м. Запоріжжя, Україна
Кафедра фтизіатрії і пульмонології

Актуальність: Сьогодні продовжується пошук патогенетичних механізмів несприятливого перебігу туберкульозу. Зокрема, активно вивчається роль холестерину в перебігу захворювання. На сьогоднішній день існує недостатньо робіт щодо вивчення ролі загального холестерину (ЗХс) у хворих на туберкульоз увагу приділяють більше супутнім ураженням туберкульоз/ВІЛ та туберкульоз/гепатити.

Мета: Встановити клініко-рентгенологічні особливості перебігу туберкульозу у рецидивних хворих на туберкульоз (РТБ) легень із низькими рівнями ЗХс в крові.

Матеріали та методи: Обстежено 100 хворих на РТБ, які лікувалися в КНП «Запорізький регіональний фтизіо-пульмонологічний лікувально-діагностичний центр» ЗОР протягом 2017-2019 рр. Хворих розподілили на 2 групи. До 1 групи увійшло 8 пацієнтів із низьким рівнем ЗХс (менше 3 ммоль/л). До 2 групи – 92 пацієнти із нормальними рівнями ЗХс. За віковою та гендерною характеристиками пацієнти не відрізнялися у групах, $p > 0,05$. Оцінювали клінічні, рентгенологічні, функціональні (вентиляційна здатність) та лабораторні показники (аналізи мокротиння, клінічний аналіз крові) у хворих на початку лікування. Рівень ЗХс визначали біохімічним методом за стандартною методикою. Норми визначали згідно віку та статі пацієнтів.

Результати дослідження: У пацієнтів 1 групи поширений легеневий процес (із ураженням понад 2 сегменти легені) визначався достовірно частіше порівняно із хворими 2 групи: 87,5 % проти 56,5 %, $p < 0,05$. Частка хворих із розмірами деструкцій понад 3 см переважала у пацієнтів 2 групи: 75 % деструкцій мали розміри більше 3 см, в той час як лише 28,3 % деструкцій хворих 1 групи мали відповідні розміри, $p < 0,05$. Практично більшість пацієнтів в обох групах була з бактеріовиділенням: 62,5 % у 1 групі та 48 % – у 2.

Серед супутніх позалегенових уражень у групах спостерігались: туберкульозний плеврит у 25 % пацієнтів 1 групи та у 6 % – 2 групи; ураження внутрішньогрудних лімфатичних залоз у 4 % – 2 групи (в 0% хворих 1 групи), по 1 пацієнту в кожній групі мали туберкульоз гортані, $p > 0,05$.

Лейкоцитоз був у 12,5 % хворих 1 групи та у 14 % – 2 групи; лімфопенія – відсутня в обох; анемія визначалася у 62,5 % пацієнтів 1 групи та у 21,7 % пацієнтів 2 групи.

Вентиляційна недостатність спостерігалася у більшій половині хворих: у 62,5 % осіб 1 групи та у 18 % 2 групи, $p < 0,05$.

Висновки: У хворих на РТБ легень із низьким вмістом ЗХс (менше 3 ммоль/л) на відміну від пацієнтів із нормальним рівнем ЗХс спостерігається збільшення випадків поширеного легеневого туберкульозу із деструкціями понад 3 см, анемією хронічного хворого у клінічному аналізі крові та наявністю вентиляційної недостатності. Такі зміни можуть свідчити про негативний вплив гіпохолестеринемії на протитуберкульозний захист, або ж про негативний вплив поширеного туберкульозного запалення із великими деструкціями на обмін холестерину.

Ключові слова: рецидив туберкульозу, холестерин.

МІКРОБНИЙ ПЕЙЗАЖ ПРИ ПОЗАЛІКАРНЯНІЙ ПНЕВМОНІЇ У ДІТЕЙ З ДИТЯЧИМ ЦЕРЕБРАЛЬНИМ ПАРАЛІЧЕМ MICROBIAL LANDSCAPE IN COMMUNITY – ACQUIRED PNEUMONIA IN CHILDREN WITH CEREBRAL PALSY

Петровська Катерина Вячеславівна, Познар Олена Валеріївна
Petrovska K.V., Poznar O.V.

Науковий керівник: к. мед. н., доц. Копійка Ганна Кузьмініна.

Scientific adviser: assoc.prof. Копіюка G.K., PhD, MD

Одеський національний медичний університет

м. Одеса, Україна

Кафедра педіатрії №3 з післядипломною підготовкою.

Актуальність. В структурі неврологічної патології дитячого віку значне місце посідає дитячий церебральний параліч (ДЦП). Патогенетично органічні ураження мозку пов'язані зі схильністю до бронхолегенових захворювань, які мають свій власний сценарій розвитку, який в значній мірі відрізняється від класичного перебігу хвороби. Характерною особливістю органічних уражень мозку у дитячому віці є їх патогенетичний зв'язок з коморбідною патологією, в тому числі з бронхолегеновими захворюваннями. За даними Лучанінової В. М. діти з дитячим церебральним паралічем страждають від захворювань органів дихання в 1,45 разів частіше порівняно з дітьми без неврологічної патології. (2017).

Мета. Визначення особливостей мікробіологічного пейзажу збудників позалікарняної пневмонії (ПП) у дітей з неврологічною патологією у вигляді ДЦП.

Матеріали і методи. У ході дослідження проведено ретроспективний аналіз 143 історій хвороб дітей з діагнозом позалікарняної пневмонії. Основна група – 75 історій хвороб – діти віком від 1 міс до 18 років з позалікарняною пневмонією на фоні ДЦП. Контрольна група – 68 історій хвороб – діти віком від 1 міс до 18 років з ПП без супутньої неврологічної патології.

Результати. Після проведеного дослідження, згідно даним посівів (зів, трахея, мокротиння), мікробний пейзаж в основній групі був представлений такими збудниками: *Pseudomonas aeruginosa* – (34,67 ± 5,50) %, *Staphylococcus aureus* – (26,67 ± 5,1) %, *Streptococcus pneumoniae* – (13,33 ± 3,93) %, *Klebsiella pneumoniae* – (12,00 ± 3,75) %, *Candida albicans* – (17,33 ± 4,37) %. В контрольній групі висіялися: *Streptococcus pneumoniae* – (32,4 ± 3,25) %, *Staphylococcus aureus* – (17,33 ± 4,37) %, *Pseudomonas aeruginosa* – (17,33 ± 4,37) %, *Klebsiella pneumoniae* – (12,00 ± 3,75) %, *Candida albicans* – (17,33 ± 4,37) %.

Staphylococcus aureus – (22,0±4,23) %, Streptococcus pyogenes – (20,6±3,45) %, Staphylococcus epidermidis – (13,2±4,32) %, Candida albicans – (1,5±3,75) % випадках.

Висновки. Мікробіологічний пейзаж збудників пневмонії у дітей з обтяжливим преморбідним фоном у вигляді ДЦП, згідно даним посівів (зів, трахея, мокротиння), представлений здебільшого мікрофлорою у вигляді Pseudomonas aeruginosa – (34,67 ±5,50) % випадків, Klebsiella pneumoniae – (12,00±3,75) %. Candida albicans (17,33±4,37)% виявлена у дітей, які отримували декілька курсів антибактеріальної терапії.

Урахування виявлених особливостей мікробіологічного пейзажу може допомогти лікарям-педіатрам у питаннях підбору етіотропної терапії.

Ключові слова: позалікарняна пневмонія, діти, дитячий церебральний параліч

ОСОБЛИВОСТІ ВМІСТУ ЦИНКУ КРОВІ У ДІТЕЙ ДО 5 РОКІВ ХВОРИХ НА ГОСТРИЙ БРОНХІТ

FEATURES OF BLOOD ZINC CONTENT IN CHILDREN UNDER 5 YEARS OF AGE WITH ACUTE BRONCHITIS

Попова Марія Сергіївна

Popova M. S.

Науковий керівник: Стрелкова Марина Ігорівна

Scientific adviser: Strelkova M.I.

Харківський національний медичний університет

м.Харків, Україна

Кафедра педіатрії та неонатології № 1

Актуальність: Цинк є важливим мікроелементом, необхідним для функціонування клітин кишечника, зростання кісток і роботи імунної системи формування антиоксидантної системи. Діти з дефіцитом цинку схильні до підвищеного ризику затримки росту і розвитку діареї, а також таких респіраторних інфекцій, як гострі інфекції нижніх дихальних шляхів.

Мета: вивчити та проаналізувати особливості вмісту магнію у крові дітей до 5 років хворих на гострий бронхіт.

Матеріали та методи: для досягнення поставленої мети було проведено дослідження 2 груп дітей, що хворіли на бронхіт.

Результати: За дизайном дослідження всі обстежувані діти, що хворіли на гострий бронхіт були розподілені на 2 групи: до основної групи увійшло (n = 54) дитини, хворі на гострий бронхіт, ускладнений синдромом візінг; групу порівняння складало (n = 49) дітей, хворих на гострий бронхіт, який перебігав без ускладнень. Середній вік хворих основної групи становив 3,69 ±1,21 роки, із них хлопчиків було 39 (72,2%) дівчаток – 15 (27,8%). Середній вік пацієнтів групи порівняння склав 3,54 ±1,25 роки, із них хлопчиків було 33 (67,3%), дівчаток – 16 (32,7%). Групи були порівнянні за віком і статтю, достовірної різниці за віком та статтю між групами знайдено не було.

Нормальний вміст цинку в плазмі крові дітей віком від 1 до 5 років становить 10,0-18,0 мкмоль/л [152-154]. Отримані нами результати свідчать, що у підгрупах IB та IIB (діти без фенотипічних ознак НДСТ) вміст сироваткового цинку трохи вище та коливається в межах 15,36 [14,17; 16,57] мкмоль/л та 16,34 [10,60; 17,79] мкмоль/л відповідно, тобто знаходиться на верхній межі норми. У дітей групи IA та IIA середній вміст сироваткового цинку теж був у межах вікової норми, але був кілька знижений в порівнянні з показниками підгруп B та коливався в межах 13,56 [12,03; 14,65] мкмоль/л та 16,34 [10,60; 17,79] мкмоль/л відповідно, проте статистичної різниці між підгрупами знайдено не було.

Проте, в процесі аналізу отриманих даних щодо рівня цинку плазми крові було виявлено статистично значущу різницю між рівнем цинку крові у хлопчиків (15,2 [14,2; 17,08]) та дівчат (11,67 [11,45; 14,71]) у обстежуваних хлопчиків рівень цинку сироватки крові достовірно вищий за показники дівчат.

Висновок: При оцінці рівня цинку сироватки крові у дітей усіх досліджуваних груп не було виявлено відхилень від нормативних показників, проте, в процесі аналізу отриманих даних щодо рівня цинку плазми крові було виявлено статистично значущу різницю між рівнем цинку плазми крові у хлопчиків (15,2 [14,2; 17,08]) та дівчат (11,67 [11,45; 14,71]), при нормативному показнику – 10,0-18,0 мкмоль/л.

Ключові слова: бронхіт, цинк.

**ОБТЯЖЕНИЙ АЛЕРГОЛОГІЧНИЙ АНАМНЕЗ, ЯК ФАКТОР РИЗИКУ ВИНИКНЕННЯ
ВІЗИНГ СИНДРОМУ У ДІТЕЙ ХВОРИХ НА ГОСТРИЙ БРОНХІТ
DIFFICULT ALLERGOLOGICAL HISTORY AS A RISK FACTOR OF VISING
SYNDROME IN CHILDREN WITH ACUTE BRONCHITIS**

Стрелкова Марина Ігорівна, Свентозельська Тетяна Володимирівна
Strelkova M.I., Sventozelska T.V.

Науковий керівник: д. мед. н., проф. Сенаторова Ганна Сергіївна
Scientific adviser: prof. Senatorova G.S., D.Med.Sc.

Харківський національний медичний університет
м. Харків, Україна
Кафедра педіатрії та неонатології №1

Актуальність: Одним із найчастіших діагнозів, які встановлюються на педіатричному прийомі, серед респіраторних захворювань, є гострий бронхіт, який часто протікає із ускладненнями, особливо у виді візинг синдрому. Так як візинг синдром є результатом бронхообструкції, то можна припустити що фактори які викликають бронхообструкцію можуть ускладнювати перебіг гострого бронхіту. За останні роки все частіше причиною бронхообструкції стають алергічні реакції.

Мета роботи: Виявити чи дійсно обтяжений алергологічний анамнез є фактором виникнення візинг синдрому у дітей хворих на гострий бронхіт.

Матеріали та методи: На базі Харківської обласної дитячої клінічної лікарні було зібрано анамнез 103 (n = 103) дітей, які хворіють на гострий бронхіт. Збір анамнезу відбувався у ході розмови лікаря з батьками дитини, та при ознайомленні з результатами алергологічних проб дітей. Пацієнти були поділені на дві групи: основну групу склало 54 (n = 54) дитини з ускладненням гострого бронхіту у виді візинг синдрому, групу порівняння – 49 (n = 49) дітей без ускладненого перебігу гострого бронхіту. Достовірної різниці за віком та статтю, при порівнянні груп дітей, не було знайдено.

Результати дослідження: За результатами дослідження виявлено, що діти з основної групи достовірно частіше, ніж діти із групи порівняння мають сезонні алергічні прояви (39 дітей (72,2%) з основної групи та 13 (26, 5%) з групи порівняння) та побутові алергічні прояви на шерсть тварин, пил, побутову хімію та інше (15 дітей (27,8%) з основної групи та 4 (8,2%) з групи порівняння). Майже статистично не відрізняється наявність алергічних проявів на продукти харчування (37 дітей (68,5%) з основної групи та 27 (55,1%) з групи порівняння), що свідчить про те, що наявність алергічних реакцій на продукти харчування не призводять до виникнення ускладнень у хворих на гострий бронхіт. Алергічних реакцій на прийом медикаментозні препарати ніхто із пацієнтів не має.

Висновок: Згідно з результатами, до факторів ризику виникнення ускладнення гострого бронхіту, у виді візинг синдрому, можна віднести обтяжений алергологічний анамнез, а саме побутові ($\chi^2=6,570$; $p = 0,011$) або/та сезонні алергічні прояви ($\chi^2 = 21,455$; $p = 0,001$).

Ключові слова: Гострий бронхіт, візинг синдром, алергологічний анамнез.

**ОСОБЛИВОСТІ ВМІСТУ МАГНІЮ КРОВІ У ДІТЕЙ ДО 5 РОКІВ, ХВОРИХ НА
ГОСТРИЙ БРОНХІТ
PECULIARITIES OF BLOOD MAGNESIUM LEVELS IN CHILDREN UNDER 5 YEARS
OF AGE WITH ACUTE BRONCHITIS**

Стрелкова Марина Ігорівна, Шимко Валерія Віталіївна
Strelkova M.I., Shymko V.V.

Науковий керівник: д. мед. н., проф. Сенаторова Ганна Сергіївна
Scientific adviser: prof. Senatorova G.S., D.Med.Sc.

Харківський національний медичний університет
м. Харків, Україна
Кафедра педіатрії №1 та неонатології

Актуальність: Діти дуже схильні до дефіциту мікронутрієнтів, оскільки мають високу потребу у вітамінах і мінералах для росту та нормального розвитку. Іони магнію не синтезуються в організмі, а лише надходять з їжею та водою, при цьому до 60% загального Mg^{2+} депонується в кістках, 39% – у м'яких тканинах і лише 1% міститься в сироватці крові. Сполуки, що містять магній, беруть участь у всіх основних біохімічних процесах, що протікають в організмі, включаючи роботу м'язів, функціонування нервових клітин, синтез білка і утворення кісткової тканини. Нестача магнію в першу чергу відображається на процесах, пов'язаних з нервовою системою: страждає емоційна сфера та пізнавальні здібності, з'являється нервозність.

Мета: вивчити та проаналізувати особливості вмісту магнію у крові дітей до 5 років, хворих на гострий бронхіт

Матеріали та методи: Всі обстежувані діти, що хворіли на гострий бронхіт, за дизайном дослідження були розподілені на 2 групи: до основної групи увійшло ($n = 54$) дитини, хворі на гострий бронхіт, ускладнений синдромом візінг; до групи порівняння ($n = 49$) дітей, хворих на гострий бронхіт, який перебігав без ускладнень. Середній вік основної групи $3,69 \pm 1,21$ роки, із них хлопчиків було 39 (72,2%) дівчаток – 15 (27,8%). Середній вік групи порівняння $3,54 \pm 1,25$ роки, із них хлопчиків 33 (67,3%), дівчаток – 16 (32,7%). Групи порівнювалися за віком і статтю, між групами не було знайдено достовірної різниці за віком та статтю.

Магній є кофактором більш ніж 300 ферментів, бере участь у багатьох фізіологічних функціях. Він є природним антагоністом кальцію, призводить до розслаблення гладенької мускулатури. Також магній пригнічує збудливість м'язових волокон за рахунок зменшення секреції ацетилхоліну з рухових нервових терміналів, вироблення медіаторів запалення, сприяючи стабілізації Т-клітин та інгібуючи дегрануляцію тучних клітин. Вищезазначені дії магнію вказують на його можливий дефіцит, як фактора ризику розвитку синдрому візінг у дітей.

Результати: Нормальний вміст магнію у сироватці крові дітей віком від 1 до 5 років становить $0,70-0,95$ ммоль/л. Після статистичного аналізу отриманих результатів достовірно значущої різниці між пацієнтами всіх обстежуваних груп за рівнем магнію сироватки крові знайдено не було, рівень магнію сироватки крові у дітей групи IA склав $0,88 [0,83; 0,94]$ ммоль/л, у дітей групи IB – $0,92 [0,87; 0,95]$ ммоль/л, у дітей групи IIA – $0,91 [0,86; 0,95]$ ммоль/л, та у дітей групи IIB – $0,91 [0,88; 0,95]$ ммоль/л. Також не було знайдено відмінностей за статтю та віком обстежуваних дітей.

Висновки та обговорення: При оцінці рівня магнію сироватки крові у дітей в усіх досліджуваних групах відхилень від нормативних показників, при нормативному показнику – $0,7-0,95$ ммоль/л, виявлено не було.

Ключові слова: Бронхіт, гострий бронхіт, діти, магній.

ВРОЩЕННЯ ПЛАЦЕНТИ В ОБЛАСТЬ ПІСЛЯОПЕРАЦІЙНОГО РУБЦЯ ТА СУМІЖНІ ОРГАНИ (КЛІНІЧНИЙ ВИПАДОК) PLACENTA INGROWTH IN THE POSTOPERATIVE SCAR AREA AND ADJACENT ORGANS (CLINICAL CASE)

Шатохіна Валерія Вадимівна

Shatokhina V. V.

Науковий керівник: к.мед.н. Скурятіна Наталія Григорівна

Scientific adviser: Skuriatina N.H., PhD, MD.

Національний медичний університет ім. О.О. Богомольця

м. Київ, Україна

Кафедра акушерства і гінекології №2

Вступ: Врощення плаценти (ВП) – аномальна інвазія трофобласту в стінку матки, що може призводити до проростання плаценти в параметрії та суміжні органи. В більшості випадків це спостерігається при локалізації плаценти в ділянці післяопераційного рубця після попереднього кесарського розтину (КР) і є серйозним ускладненням вагітності. Частота ВП в світі за останні 10 років зросла майже в 4 рази і становить $0,79-3,11$ випадків на 1000 пологів після попереднього КР.

Історія пологів: Вагітна М., 35 років, 29.02.20 поступила у відділення патології вагітних пологового будинку на планову госпіталізацію в терміні 39 тижнів, пізніше скаржилась на тягучий біль в проекції нижнього сегмента матки. Дана вагітність IV, попередні вагітності закінчилися: пологами шляхом операції КР в 2013 році, самовільними викиднями в 2010 і 2017 роках. Перебувала на обліку в жіночій консультації. Обстежена в повному обсязі. УЗД в 12, 20, 34 тижні – без патологічних змін з боку плаценти та плода. Попередній діагноз: Вагітність IV, очікувані пологи II, 39 тижнів. Змішане сідничне передлежання. Рубець на матці. Обтяжений перебіг вагітності (загроза переривання вагітності в 7-8 тижнів, анемія легкого ступеня). Обтяжений акушерський анамнез (КР в 2013 році). Обтяжений гінекологічний анамнез (лейоміома матки, 2 самовільні викидні).

Обстеження. Проведено повне клініко-лабораторне обстеження, КТГ, УЗД. Висновок УЗД: Вагітність 39 тижнів. Змішане сідничне передлежання плода. Неспроможність післяопераційного рубця на матці. Лейоміома матки. Додаткова частка плаценти (не можна виключити). Серцебиття плода ясне, ритмічне, з частотою 150 уд/хв.

Лікування. 01.03.2020 виконано лапаротомію за Пфанненштилем. На початку операції проведено ревізію органів черевної порожнини та малого тазу: область післяопераційного рубця ціанотична, бугриста, наявна виражена судинна сітка нижнього сегменту. Після розтину матки та вилучення живої доношеної дівчинки проведено ревізію матки та суміжних органів: плацента розміщена по задній стінці матки з переходом на ліву бокову стінку і ділянку післяопераційного

рубця на передній стінці. Через рубець тканина плаценти разом з ушкодженими судинами проростала в передміхурову клітковину та задню стінку сечового міхура. Операція ускладнилась атонічною матковою кровотечею (загальна крововтрата – 1900 мл). Виконано екстирпацію матки з трубами та сумісно з лікарем-урологом проведено відновлення структури сечового міхура, одночасно - інфузійна терапія, гемотрансфузії. Післяопераційний період ускладнився анемією важкого ступеня. 11.03.2020 жінка з дитиною виписана в задовільному стані.

Обговорення. Аналізуючи даний клінічний випадок, слід зазначити, що рання діагностика ВП в область післяопераційного рубця з проростанням в сечовий міхур, можливо дозволила б своєчасно направити пацієнтку в спеціалізований заклад і виконати органозберігаючу операцію, уникнути масивної маткової кровотечі.

Ключові слова: вродження плаценти, кесарський розтин, вагітність.

**SECTION OF CLINICAL MEDICINE #3 (NEUROLOGY, PSYCHIATRY,
NARCOLOGY, MEDICAL PSYCHOLOGY, PHYSICAL REHABILITATION)
СЕКЦІЯ КЛІНІЧНОЇ МЕДИЦИНИ №3 (НЕВРОЛОГІЯ, ПСИХІАТРІЯ,
НАРКОЛОГІЯ, МЕДИЧНА ПСИХОЛОГІЯ, ФІЗИЧНА РЕАБІЛІТАЦІЯ)**

CERVICAL MENINGOCELE IN A NEWBORN: A CASE REPORT

Eylül Şenödeyici, Yener Aktürk

Scientific Adviser: Asst. Prof. Ahmet Tolgay Akıncı, MD

Trakya University School of Medicine

Edirne, Turkey

Introduction: Neural tube defects are congenital anomalies affecting the central nervous system, and originating during embryonic development by incomplete closure of the neural tube. Neural tube defects are divided into two groups, spina bifida occulta and spina bifida aperta. Meningocele is a type of spina bifida occulta, which appears as a protrusion of the meninges filled with cerebrospinal fluid, often in the lumbosacral region and without being accompanied by neural tissue. The aim of this case report is to present a patient with cervical meningocele, a rare type of neural tube defect.

Case history: A pregnant woman was directed to Trakya University Hospital on the 31st week of pregnancy with a suspected cystic hygroma on the baby. The mother was 33 years of age, who had a story of labour arrest in her first pregnancy and bearing an anencephalic baby on her second.

Examination: An antenatal ultrasound revealed a protrusion on the posterior cervical region. Two days before the planned delivery, fetal magnetic resonance imaging (MRI) was performed by the decision of the council. Fetal MRI confirmed that an exophytic cyst of 61 x 37 millimeters covered by a thin layer of skin on the posterior cervical region was present, contiguous with the vertebral column, and contained some septation. No other abnormalities were detected.

Treatment & Results: On the 38th week, the baby was delivered by cesarean section with no other complications. After a preoperative MRI, surgical procedure including the excision of the cyst and the duroplasty was performed. The infant was placed in a prone position. The cyst was opened with a ring-shaped incision and dissected. It was made sure that no tethering was present by investigating the pathologic area at the seventh vertebra level. There were not any complications in the postoperative follow-up. The patient was also examined after 6 months and no neurological deficits were detected.

Discussion: Early detection and prompt surgical involvement significantly improve the prognosis of cervical meningoceles and prognosis for the newborn with cervical meningoceles is generally excellent. Post-surgical follow-ups are highly important to maintain a good prognosis in the long term. In our case, the surgical procedure was completed within the first 24 hours from birth. This will highly decrease the risk of future anomalies, while improving the patient's overall health in the following years.

Keywords: Meningocele, Cervical Meningocele, Neurosurgery, Neural Tube Defects

**ОСОБЛИВОСТІ ІГРОВОЇ ДІЯЛЬНОСТІ У ДІТЕЙ З ВАДАМИ ПСИХІЧНОГО
РОЗВИТКУ
PECULIARITIES OF PLAY ACTIVITY IN CHILDREN WITH MENTAL
DEVELOPMENTAL DISABILITIES**

Борисенко Михайло Володимирович

Borysenko M. V.

Науковий керівник: д.мед.н., проф. Скрипніков Андрій Миколайович

Scientific adviser: prof. Scrypnikov A. M., D.Med.Sc.

Українська медична стоматологічна академія

м. Полтава, Україна

Кафедра психіатрії, наркології та медичної психології

Актуальність теми: Гра – основний, довільний вид діяльності дітей. Ігрова діяльність для дітей є спонтанним проявом пізнавальної діяльності, що сприяє формуванню основних форм соціальної поведінки. В Україні реєструється зростання кількості дітей з вадами психічного розвитку. У зв'язку з чим медико-психологічні заходи з корекції поведінкових розладів та формування соціально прийнятних навичок поведінки є основним завданням лікувально-реабілітаційного напрямку медицини. Вивчення особливостей ігрової діяльності дітей з психічними розладами відкриває широкі можливості в розумінні механізмів, що лежать в основі поведінкових розладів в дорослому віці. Ігрова терапія за своїм впливом посідає провідне місце в лікуванні таких дітей. Найбільш вагомий внесок мають сюжетно-рольові ігри, які дозволяють виявляти діагностично значимі порушення та допомагають формувати навички соціальних форм поведінки, корегуючи цим можливі поведінкові розлади.

Мета: Виявити значимі відмінності в проявах формування сюжетно-рольових ігор у дітей із затримками розумового розвитку та у дітей з виразними аутистичними проявами.

Матеріали та методи: Обстежено 26 пацієнтів, що знаходилися на стаціонарному лікуванні у КП «Обласний заклад з надання психіатричної допомоги Полтавської обласної ради» віком 8-13 р. за період з червня по жовтень 2020 р. Вибірку склали 14 дітей з легкою та помірною

затримками розумового розвитку та 12 дітей з різними діагнозами, де домінував аутистичний радикал розвитку особистості. Спроможність дітей до рольової діяльності, та її особливості заносились до уніфікованих протоколів ігор, які були розроблені для оцінки ігрової діяльності здорових дітей 5-7 р. (О. К. Репіна, 2006). Проводилася загальноприйнята корекція гри для формування лінійного, кільцевого та перехідного сюжету.

Результати: При оцінці сюжетно-рольових ігор у людей із затримками розумового розвитку було характерним те, що в ігровій діяльності переважав лінійний сюжет без формування завершеності як в індивідуальних, так і в групових іграх. У той же час ігри з перехідним сюжетом були можливі тільки після психокорекційного втручання при індивідуальній формі занять. Кільцевий сюжет таким дітям був майже недоступний у зв'язку з відсутністю рольової взаємодії між ними. У пацієнтів з аутистичним радикалом ігри з лінійним сюжетом не викликали зацікавленості. Більш характерними були рольові, індивідуальні ігри з перехідним та кільцевим сюжетом. У той самий час ігри з кільцевим сюжетом були досить непродуктивними у зв'язку з низьким рівнем групової взаємодії.

Висновки: Таким чином, отримані результати підтверджують думку про необхідність активно використовувати в терапії дітей з вадами психічного розвитку сюжетно-рольові ігри, але при цьому важливо враховувати як індивідуально-психічні особливості дитини, так і провідний радикал клінічної картини розладу.

Ключові слова: затримки розумового розвитку, аутистичний радикал особистості, сюжетно-рольові ігри.

СТАН ПОРОЖНИНИ РОТА ПАЦІЄНТІВ З ШИЗОФРЕНІЄЮ ЗАЛЕЖНО ВІД СХЕМИ МЕДИКАМЕНТОЗНОГО ЛІКУВАННЯ THE CONDITION OF THE ORAL CAVITY OF PATIENTS WITH SCHIZOPHRENIA DEPENDING ON THE DRUG TREATMENT REGIMEN

Євтушок Владислав Вікторович
Yevtushok V. V.

Науковий керівник: к.мед.н., доц. Бойко Дмитро Іванович
Science adviser: assoc. prof. Boiko D.I., PhD, MD.

Українська медична стоматологічна академія.
м. Полтава, Україна

Кафедра психіатрії, наркології та медичної психології

Актуальність: Захворювання порожнини рота досить поширені серед осіб, що страждають на хвороби психіатричного спектру. Стоматологічні розлади переважно відбуваються внаслідок ігнорування гігієни порожнини рота. Однак, не менш важливу роль відіграє схема медикаментозного втручання. При лікуванні шизофренії переважають призначення препаратів групи нейролептиків, наприклад, оланзапін, клозапін і т.д. Ці препарати є ефективними, проте, як і всі нейротропні препарати, мають значну кількість побічних ефектів, частина з яких може негативно відобразитися на стоматологічному статусі пацієнта, і, як наслідок, впливати на загальний стан здоров'я та якість життя. Однак питанням наукової дискусії залишаються зміни порожнини рота відповідно до медикаментозної терапії у психічно хворих осіб..

Мета роботи – оцінити стан порожнини рота у пацієнтів з клінічним діагнозом шизофренія, що перебувають на різних схемах медикаментозного лікування.

Матеріали та методи: Нами було обстежено 20 пацієнтів обох статей з клінічним діагнозом шизофренія (F20), яких було розподілено на 2 групи відповідно до обраної схеми лікування: група 1 – нейролептик + протиепілептичний засіб (n=6), група 2 - комбінація двох нейролептичних засобів (n=14). Кожному пацієнту було проведено опитування та стоматологічний огляд, з визначенням кількості каріозних, пломбованих та видалених зубів (індекс КПВ). Потім зуби 16, 11, 26, 31 фарбували з вестибулярної поверхні, а зуби 46 і 36 з язикової розчином Шилера-Пиарева, і визначали спрощений індекс Гріна-Вермільйона. Також визначали наявність запалення на слизовій альвеолярного відростка для встановлення індекса РМА. Статистичну обробку було проведено в програмі IBM SPSS Statistics v.26.0 за допомогою критерію Мана-Уїтні.

Результати дослідження: Виявлено, що пацієнти які перебували на медикаментозному лікуванні комбінацією двох нейролептиків рідше страждали на бруксизм (χ^2 Пірсона=0,19; $p=0,21$). В той же час у цій групі пацієнтів виявлено статистично значиму відмінність ($p=0,042$) за показником ІГВ, а саме у групі 1 – 3,0 (2,2-3,4), що відповідає поганому ІГВ, а в групі 2 – 4,0 (3,5-5,0), що відповідає дуже поганому ІГВ. При цьому не було виявлено статистично значимих відмінностей між групами за показниками КПВ та РМА. Медіанні значення РМА вказували на наявність запальних змін в ротовій порожнині пацієнтів обох груп і складали в групі 1 - 23,0 (4,2-26,2) і в групі 2 – 50,0 (6,1-67,8).

Висновки: Виявлено зв'язок форми медикаментозної терапії шизофренії з імовірністю розвитку бруксизму. Більша частота розвитку даного стану у пацієнтів, що перебувають на лікуванні комбінацією нейролептиків з протиепілептичними засобами може бути спричинена потенціюванням побічних ефектів даних груп препаратів. Пацієнти, що отримували лікування

двома нейрореплетичними засобами, мають гірший гігієнічний стан порожнини рота. Отримані дані можуть бути пояснені розвитком дискінезій, що зумовлює погіршення якості догляду за гігієною порожнини рота.

Ключові слова: шизофренія, КПВ, ІГВ, РМА, нейрореплетики, протиепілептичні засоби.

ЕПІДЕМІОЛОГІЧНІ ОСОБЛИВОСТІ ПРОБЛЕМНОГО ВИКОРИСТАННЯ ПОРНОГРАФІЇ СЕРЕД УКРАЇНСЬКИХ СТУДЕНТІВ: КРОС-СЕКЦІЙНЕ ДОСЛІДЖЕННЯ

EPIDEMIOLOGICAL FEATURES OF PROBLEMATIC PORNOGRAPHY USE AMONG UKRAINIAN STUDENTS VIEWING PORNOGRAPHY: A CROSS-SECTIONAL STUDY

Енгаличев Тимур Равільович
Iengalychev T.R.

Науковий керівник: к.мед.н., доц. Бойко Дмитро Іванович

Science adviser: assoc. prof. Boiko D.I., PhD, MD.

Українська медична стоматологічна академія.

м. Полтава, Україна

Кафедра психіатрії, наркології та медичної психології

Актуальність: Споживання порнографії у сучасному світі безпрецедентно велико, у першу чергу через пару властивостей інтернет-порнографії – легкі доступність і анонімність у споживанні. Більше того, пандемія COVID-19 і подальші карантинні заходи логічно привели до рекордного росту трафіку сайтів з порнографічними матеріалами. Зважаючи на це, здається необхідним оцінити можливе проблематичне використання порнографії(ПВП).

Мета: дослідити епідеміологічні особливості проблемного використання порнографії серед українських студентів, порівняти отримані дані з існуючими гіпотезами та результатами, отриманими з інших вибірок.

Матеріали та методи: Це дослідження було сплановано як пілотне епідеміологічне з використанням розробленого онлайн-опитувальника. Зазначена анкета була розповсюджена серед українських студентів у групах та чатах Telegram у період з 16 грудня 2020 року по 5 січня 2021 року. Загалом за цей період була зібрана 201 відповідь респондентів. Після первинного аналізу 25 відповідей було відкинуто внаслідок фальсифікації або недоречності, причому 176 використовувались для основного статистичного аналізу. Для оцінки ПВП використовували опитувальник PPCS-6, при цьому респонденти, які досягли загального балу >19 (n=33), розглядалися як тестова група, тоді як інші (n=143) - як контрольна група.

Результати: Серед тестової групи середній бал PPCS становив 24,2±0,7, серед контрольної групи - 11,4±0,3. У досліджуваній групі переважають чоловіки, ніж жінки ($\chi^2 = 11,45$; $df = 1$; $p < 0,001$). Респонденти тестової групи значно частіше виявляють думку, що в них існує деяка залежність до порнографії ($\chi^2 = 50,21$; $df = 1$; $p < 0,001$). Дослідження не виявило статистично значущих даних про те, чи впливають різноманітність переглянутих жанрів, мотиви споживання порнографії, сексуальна орієнтація респондентів на розвиток потенційного проблематичного використання порнографії.

Висновки: Підтвердилась гіпотеза про більшу сприйнятливність чоловіків до ПВП та гіпотеза про те, що уражені люди можуть частіше самостійно усвідомити та оцінити свою проблему. З іншого боку, зв'язок між поширеністю ПВП та іншими демографічними факторами не встановлений. Слід зауважити, що онлайн-анкетування за своєю суттю надмірно залежать від добросовісності респондентів. Таким чином, майбутні дослідження ПВП вимагають клінічної оцінки учасників дослідження лікарями.

Ключові слова: проблематичне використання порнографії, порнографічна залежність, аддикція.

СКРИНІНГ ТРИВОЖНОЇ СИМПТОМАТИКИ СЕРЕД СТУДЕНТІВ-МЕДИКІВ SCREENING OF ANXIETY SYMPTOMS AMONG MEDICAL STUDENTS

Ермоленко Анна Станіславівна, Лісова Єлизавета Миколаївна, Шарун Сабіна Нурадівна
Yermolenko A. S., Lisova Y. M., Sharun S. N.

Науковий керівник: к.мед.н., доц. Стрельнікова Ірина Миколаївна

Scientific adviser: assoc. prof. Strelnikova I. M., PhD, MD

Харківський національний медичний університет

м. Харків, Україна

Кафедра психіатрії, наркології, медичної психології та соціальної роботи

Актуальність. Отримання освіти молоддю у вищих навчальних закладах створює особливі умови праці, які пов'язані з підвищеними вимогами до механізмів психічної та фізичної адаптації. Надмірне психофізичне навантаження викликає відчуття тривожності та зниженого настрою, що може спровокувати виникнення розладів адаптації у вигляді тривожних розладів.

Мета: проаналізувати поширеність тривожної симптоматики серед студентів п'ятого курсу Харківського національного медичного університету.

Матеріали та методи. Було проведено онлайн-анкетування, у якому взяли участь 40 студентів п'ятого курсу ХНМУ, з них 22 (55,0%) студента чоловічої статі та 18 (45,0%) жіночої статі. Вік опитаних від 20 до 22 років. Для дослідження рівня та видів тривожності у студентів був використаний психодіагностичний тест (методика дослідження тривожності, розроблена Ч. Д. Спілбергером та Ю. Л. Ханіним), метою якого є отримання інформації про рівень тривожності на цей момент і особистісної тривожності.

Результати. За результатами проведеного анкетування, високий рівень особистісної тривожності мають 22 (55,0%) студента від загальної кількості; помірний — у 18 (45,0%) опитаних. Низький рівень не було виявлено. Високий рівень реактивної тривожності мають 3 (7,5%) студентів; помірний рівень — 13 (32,5%); низький рівень — 24 (60,0%) респондентів відповідно.

Серед студентів були виявлені наступні тривожні симптоми: внутрішнє напруження — у 6 (15,0%) студентів; відчуття жалю — у 4 (10,0%), розчарування — у 7 (17,5%); стомленість — у 29 (72,5%); стурбованість — у 26 (65,0%), очікування гіршого — у 10 (25,0%); неспокій — у 18 (45,0%), дратівливість — у 15 (37,5%).

Домінантність високого рівня особистісної тривожності при низькому рівні реактивної говорить про те, що на стресові стани респонденти реагують із нижчою напругою і занепокоєнням. При цьому досліджуванні заперечують високу тривожність з ціллю продемонструвати себе «з кращого боку». Низький рівень тривожності відповідає депресивному, ареактивному стану, зі зниженим рівнем мотивації. Водночас і дуже низька тривожність у результаті проведеного тесту є наслідком активного заперечення особою високої тривоги з метою показати себе якнайкраще, що вимагає підвищення уваги до мотивів діяльності і підвищення почуття відповідальності. Дуже висока тривожність має прямий зв'язок з наявністю невротичного розладу, з емоційними і невротичними проявами і з психосоматичними захворюваннями.

Висновки. Серед опитаних студентів університету тривожні симптоми зустрічалися майже в половині випадків, що підтверджує необхідність проведення заходів, спрямованих на активний моніторинг стану здоров'я студентів для раннього виявлення й запобігання проявів тривоги та депресії, розробки індивідуальних профілактичних програм та активної психоосвітньої роботи серед студентської молоді.

Ключові слова: тривожність, тривожні розлади, тест Спілбергера

РОЗСІЯНИЙ СКЛЕРОЗ: КОГНІТИВНИЙ ПРОФІЛЬ ТА ЯКІСТЬ ЖИТТЯ ПАЦІЄНТІВ MULTIPLE SCLEROSIS: A COGNITIVE PROFILE AND PATIENTS' QUALITY OF LIFE

Жага Олена Миколаївна

Zhaha O.M.

Науковий керівник: к. мед. н., доц. Пінчук Вікторія Анатоліївна

Scientific adviser: assoc.prof. Pinchuk V.A., PhD, MD

Українська медична стоматологічна академія

м. Полтава, Україна

Кафедра нервових хвороб з нейрохірургією і медичною генетикою

Актуальність: Розсіяний склероз (РС) - це хронічне демієлінізуюче захворювання нервової системи, яке дебютує у молодому віці та проявляється ознаками багатоголищового ураження, часто призводить до інвалідизації. В Україні більше 20 тис., в Полтавській області – близько 841 осіб. Когнітивні порушення зустрічаються у 30-90% пацієнтів з РС як на ранніх так і на пізніх стадіях захворювання. Когнітивний дефіцит призводить до втрати працездатності незалежно від фізичного стану та сприяє більш низькій якості життя.

Мета роботи: Дослідити вираженість та структуру когнітивних функцій (КФ) та виявити залежність якості життя (ЯЖ) пацієнтів з РС від різних факторів.

Матеріали та методи: На базі неврологічного відділення Полтавської обласної клінічної лікарні ім. М.В. Скліфосовського було проведено комплексне обстеження 60 пацієнтів. Із них: 35 жінок та 25 чоловіків віком 24-36 років та тривалістю захворювання 2-7 років із рецидивно-ремітивним (РРП) та вторинно-прогресивним (ВПП) розсіяним склерозом. Проведено комплексне неврологічне дослідження з використанням розширеної шкали інвалідизації EDSS, короткої шкали оцінки психічного статусу MMSE, монреальської когнітивної шкали MoCA, анкети «оцінки якості життя SF-36».

Результати: У хворих з РРП, балом EDSS 1-4, з тривалістю захворювання менше 3х років та з вищою освітою за шкалою MoCA виявлено когнітивні порушення (КП) у 74±4,7%, а за шкалою MMSE у 53±9,6%. У хворих з РРП, балом EDSS 4,5-5,5, з тривалістю захворювання більше 3х

років та з середньою освітою за шкалою MoCA виявлено КП у 78±3,8%, за шкалою MMSE у 57±8,4%. У хворих з ВПП, балом EDSS 1-4, з тривалістю захворювання менше 3х років та з вищою освітою за шкалою MoCA виявлено КП у 84±3,5%, за шкалою MMSE у 60±6,9%. У хворих з ВПП, балом EDSS 4,5-5,5, з тривалістю захворювання більше 3х років та з середньою освітою за шкалою MoCA виявлено КП у 89±3,8%, а за шкалою MMSE у 62±3,2%. За анкетой SF-36 При ВПП, балі EDSS 4,5-5,5 та тривалості захворювання більше 3х років всі складові ЯЖ гірше, ніж при РПП, балі EDSS 1-4 та тривалості захворювання менше 3х років.

Висновки: КП у хворих з РС досить розповсюджені та містять зниження показників загального інтелекту, найбільш виражені порушення короткочасної пам'яті та концентрації уваги, які переважають у хворих з вторинно прогресуючим перебігом, середньою освітою та балом EDSS 4,5-5,5. Найбільш вагомо на ЯЖ впливають тип перебігу, тривалість захворювання, високий бал EDSS. Значно знижено соціальне функціонування пацієнтів даної категорії, яке пов'язаного з фізичним та емоційним станом. Аналіз проведених тестів показав, що шкала MMSE є менш достовірною для визначення стану КФ пацієнтів ніж шкала MoCA.

Ключові слова: Розсіяний склероз, когнітивний профіль, якість життя.

ВПЛИВ ТРИВАЛОГО ПЕРЕДУВАННЯ В УМОВАХ КАРАНТИННИХ ЗАХОДІВ НА ДИНАМІКУ РІВНЯ ЕМПАТІЇ МЕДИЧНИХ ПРАЦІВНИКІВ THE INFLUENCE OF LONG STAY IN THE CONDITIONS OF QUARANTINE MEASURES ON THE DYNAMICS OF THE LEVEL OF EMPATHY OF MEDICAL WORKERS

Клишта Вікторія Вікторівна

Klyshtha V. V.

Науковий керівник: к.мед.н. Борисенко Володимир Васильович

Scientific adviser: Borysenko V. V., PhD, MD.

Українська медична стоматологічна академія

м. Полтава, Україна

Кафедра психіатрії, наркології та медичної психології

Актуальність: Емпатія - це одна з основних професійних рис медичного працівника, що забезпечує необхідну залученість спеціаліста в лікувально-діагностичний процес, будучи базою, що формує внутрішню мотивацію професійної діяльності. Медичні працівники належать до професій із високим рівнем комунікації та емоційного напруження, тому відносяться до групи ризику розвитку емоційного вигорання. Емоційне вигорання проявляється неадекватним реагуванням на пацієнтів і колег, втратою здатності до співпереживання пацієнтам, відсутністю емоційної взаємодії та перевтомою, що веде до редукції професійних обов'язків та негативного впливу роботи на особисте життя. В той же час профілактично-реабілітаційних заходів, навіть в умовах карантинних заходів, з боку суспільних структур не спостерігається, що призводить до небажаних явищ в професійній діяльності. Тому виникає необхідність поглибленого вивчення цього феномену та можливих заходів запобігання його виникнення.

Мета роботи: вивчення особливостей формування синдрому емоційного вигорання в умовах тривалої дії карантинних заходів та його проявів у медичних працівників, в залежності від їх особистісних особливостей.

Матеріали та методи: обстежено 29 медичних працівників – співробітників КП «Обласний заклад з надання психіатричної допомоги Полтавської обласної ради». Вибірку склали 11 лікарів та 18 медичних сестер. Середній вік досліджуваних – 39,8 роки, стаж роботи в психіатричній практиці – 12,3 років. Використовувався психодіагностичний метод дослідження. Психологічне інтерв'ю складалось з анамнестичного опитування та використання методик «Діагностики рівня емоційного вигорання» та «Діагностики рівня емпатії» за В. В. Бойко, Торонтської алекситимічної шкали, методики Спілбергера-Ханіна, шкали MADRS та методики діагностики рівня суб'єктивного контролю Дж. Роттера.

Результати дослідження: виявлено, що у всіх обстежених медичних працівників мали місце сформовані прояви емоційного вигорання. Це проявлялось у тому, що медпрацівники усвідомлювали свою незахищеність від можливості захворювання коронавірусною інфекцією, відчували тривогу і депресію, так як працювали в особливо ускладнених обставинах, виявляли «пересиченість» людськими контактами, яка поширювалась і на близьких, намагались полегшити або скоротити свої обов'язки, які вимагають не тільки емоційних витрат, але й безпосереднього контакту з хворими та колегами. Була сформована особистісна відстороненість, відзначалась повна або часткова втрата інтересу до пацієнта як суб'єкта професійного дії.

Висновки: виразність проявів емоційного вигорання у медпрацівників залежить не тільки від складності їхнього профілю та контингенту пацієнтів та особистісних особливостей, а також і від умов тривалої дії карантинних заходів і потребують активних дій щодо профілактики емоційного вигорання та підвищення стресостійкості медичних працівників.

Ключові слова: емоційне вигорання, карантинні заходи, коронавірусна інфекція.

РОЛЬ ТРЕНАЖЕРА «ВІЛЬНІ РУХИ» В ПРОГРАМІ РЕАБІЛІТАЦІЇ ПРИ ОСТЕОХОНДРОЗІ ГРУДНОГО ВІДДІЛУ ХРЕБТА SIMULATOR «FREE HANDS» IN THE REABILITATION PROGRAM OF OSTEOCHONDROSIS OF THE THORACIC SPINE

Кушнір Лілія Ярославівна
Kushnir L.Y.

Науковий керівник: Шкурупій Олена Іванівна
Scientific adviser: Shkurupii O.I.

Українська медична стоматологічна академія
М. Полтава, Україна

Кафедра фізичного виховання і здоров'я, фізичної терапії, ерготерапії з спортивною медициною та фізичною реабілітацією

Актуальність: Osteochondrosis of the spine - one of the most widespread diseases among the adult population, which affects 35 to 80% of the population of the earth. Pain in the back, head pain - main manifestations of osteochondrosis to which people complain or not every third person after 30 years. As is known, modern life almost does not provide a sufficient muscular load for the majority of professions. Hypokinesia, forced body position at different types of work throughout a long time, non-rational nutrition contribute to the development of osteochondrosis of the spine even in early age. Osteochondrosis of the thoracic spine accounts for 5%. Therefore, today it is necessary to solve the problem of perfecting rehabilitation methods of the spine.

Мета: Дослідити ефективність використання лікувального тренажера «Вільні рухи» в складі механотерапії, лікувальної фізкультури, фізіотерапії у хворих на остеохондроз грудного відділу хребта на основі Полтавської області на базі КП «ОКЛВЛД ПОР».

Матеріали та методи: У дослідженні взяло участь 70 пацієнтів з остеохондрозом грудного відділу хребта. Дана кількість досліджуваних була поділена на дві групи: перша – 35 пацієнтів, які займалися механотерапією, включно на тренажері «Вільні рухи», друга – 35 пацієнтів, які виконували лікувальну фізкультуру та отримували масаж. Курс реабілітації хворих обох груп склав 1 місяць. Ефективність оцінювали за шкалою болі VAS, шкалою результату лікування Макнаб, Проло та об'єктивного обстеження.

Результати: Порівняльний аналіз за шкалою VAS для 1 групи 0 – 2 бала, 2 групи – 4 – 6 бала, шкалою Макнаб та Проло для 1 групи результат добрий (7 – 8 балів), для 2 групи – задовільний (5 – 6 балів). Дослідження підтвердило ефективність в програмі фізичної реабілітації застосування тренажера «Вільні рухи» для осіб першої групи. Після проведення об'єктивного обстеження хворих виявили, що показники силової витривалості м'язів спини та черевного преса у пацієнтів першої групи відновилися, екскурсія грудної клітки у пацієнтів цієї ж групи збільшилась, тоді як у пацієнтів другої групи екскурсія грудної клітки без суттєвих змін.

Висновок: Враховуючи результати аналізу, можна зазначити, що застосування тренажеру «Вільні рухи» в складі механотерапії є ефективним в порівнянні з лікувальною фізкультурою з сеансами масажу. Це дає підставу продовження застосування тренажеру «Вільні рухи» в практичній роботі лікувально-профілактичних закладів, реабілітаційних центрів відповідного профілю.

Ключові слова: Тренажер "Вільні рухи", остеохондроз хребта, механотерапія, шкала Проло, Макнаб, VAS.

ДОСВІД ВИКОРИСТАННЯ ОПИТУВАЛЬНИКА ВЕЙНА ПРИ НЕВРОТИЧНИХ РОЗЛАДАХ EXPERIENS OF USING THE WAUNE QUESTIONNARE IN NEUROTIC DISORDERS

Малюга Анастасія Вікторівна
Maluyga A. V.

Науковий керівник: к.мед.н., Борисенко Володимир Васильович
Scientific adviser: Borysenko V. V., PhD, MD.

Українська медична стоматологічна академія

м. Полтава, Україна

Кафедра психіатрії, наркології та медичної психології

Актуальність: вегетативні порушення супроводжують велику кількість захворювань як тілесного, так і психічного походження, часто виступаючи надійним маркером ступеня загальної неблагополуччя організму. Ці прояви все частіше діагностуються лікарями загальної практики, але без достатньої уваги для того, щоб проводити належну корекцію, не враховуючи значного впливу даних порушень на перебіг, прогноз захворювання, ефективність базової терапії. Це призводить до значної недооцінки необхідності корекції вегетативних проявів у комплексному лікуванні цілого ряду поширених захворювань. Тому саме вегетативні порушення при різних групах захворювань, їх правильна клінічна та прогностична оцінка являється досить значною проблемою сучасної практичної ланки медицини. Не минула ця проблема і пацієнтів з межовою психічною патологією, де вегетативна нестабільність значною мірою впливає на загальні прояви захворювання. При цьому існує ряд досить простих у використанні, уніфікованих інструментів, що дозволяють швидко, ефективно і достовірно виявити і оцінити прояви вегетативної дисфункції. Одним з таких інструментів є опитувальник О. М. Вейна.

Мета роботи: виявити зміни вегетативного статусу хворих з невротичними порушеннями на тлі проведеного лікування для можливості прогнозування подальшого перебігу захворювання.

Матеріали та методи: під нашим наглядом знаходилось 30 хворих з невротичними розладами, що проходили лікування у відділенні неврозів та межових станів КП «Обласний заклад з надання психіатричної допомоги Полтавської обласної ради» за період з січня по травень 2020 року. Пацієнти були в віці від 21 до 47 років, з них 21 – жіночої та 9 – чоловічої статі з невротичними розладами на протязі від одного до семи років до моменту обстеження. Основним інструментом оцінки вегетативного статусу був «Опитувальник для визначення ознак вегетативних змін» О. М. Вейна (1998), що використовувався двічі: на початку лікування та після його завершення. Також проводилась оцінка клінічного перебігу захворювання на протязі 6 місяців після лікування.

Результати дослідження: у всіх пацієнтів на початку терапії виявлено значне перевищення загальної суми балів від нормальних показників за суб'єктивною шкалою (більше 15 балів) та об'єктивною шкалою (більше 25), що свідчить про наявність психовегетативних розладів. Після проведеної терапії у 10 хворих дані показники зменшились до верхніх показників норми, в останніх достовірно зменшились, але залишились вищими за нормальні. Оцінка шестимісячного періоду після активного лікування невротичних розладів дає пряму кореляцію між ступенем зниження показників за опитувальником Вейна та доброякісністю перебігу.

Висновки: опитувальник Вейна, на нашу думку, є не тільки достовірною шкалою оцінки психовегетативних розладів при невротичних порушеннях, але й досить ефективним інструментом прогнозування перебігу даних патологічних станів.

Ключові слова: вегетативні порушення, невротичні розлади, опитувальник Вейна.

ОЦІНКА ЕФЕКТИВНОСТІ ЛІКУВАННЯ, ВПЛИВ НА БУЛЬБАРНІ ПОРУШЕННЯ ТА ЯКІСТЬ ЖИТТЯ ПАЦІЄНТІВ ІЗ РІЗНИМ ФОРМАМИ БОКОВОГО АМІОТРОФІЧНОГО СКЛЕРОЗУ

ASSESSMENT OF TREATMENT EFFICIENCY, IMPACT ON BULBAR DISORDERS AND QUALITY LIFE OF PATIENTS WITH DIFFERENT FORMS OF LATERAL AMYOTROPHIC SCLEROSIS

Рогожинська Олександра Олегівна

Rohozhynska O. O.

Науковий керівник: к.мед.н., доц. Таряник Катерина Анатоліївна

Scientific adviser: assoc. prof. Taryanik K. A., PhD, MD.

Українська медична стоматологічна академія

м. Полтава, Україна

Кафедра нервових хвороб з нейрохірургією та медичною генетикою

Актуальність: Боковий аміотрофічний склероз - фатальне нейродегенеративне захворювання, що розвивається в результаті загибелі рухових нейронів центральної нервової системи. Основними клінічними ознаками є парези м'язів кінцівок, тулуба, глотки, гортані і дихальної мускулатури.

Мета роботи: Оцінити ефективність лікування блокатором ішемічного каскаду при різних формах бокового аміотрофічного склерозу, вплив на бульбарні розлади, якість життя пацієнтів.

Матеріали та методи: Проведений аналіз 30 історій хвороби за період 2017-2020 рр., пацієнтів чоловічої та жіночої статі віком від 48 до 68 років (середній вік 55±8,4 років) із різними формами хвороби мотонейрону. У всіх пацієнтів проведена оцінка лікування у групах пацієнтів впродовж останніх 4 років: частина (46,7%) пацієнтів отримували традиційну терапію із

застосуванням боризолу 50 мг 2 рази на день перорально, інша частина (53,3%) – комбіновану терапію із застосуванням боризолу 50 мг 2 рази на день та інфузій едаравону(ксаврон) 60 мг 1 раз на день впродовж 2 курсів (по 14 днів). У досліджуваних проводилась оцінка згідно розширеної переглянutoї шкали оцінки БАС (ALSRS-R), оцінка функції ступеню дисфагії, мови за модифікованими шкалами. Показники якості життя оцінювалися за опитувальником SF-36. Статистична обробка результатів до та після лікування проводилася за допомогою програми IBM SPSS Statistics 13 з використанням критерію Вілкоксона та критерію Спірмана за умови $p \leq 0,05$.

Результати: Всі пацієнти були розподілені на групи: 1 група – 13 пацієнтів із шийно-грудною формою захворювання (класифікація по О.А. Хондкаріана), 2 група – 11 пацієнтів – бульбарна форма захворювання, 3 група – 6 пацієнтів – із високою формою захворювання. Кожна група пацієнтів була розподілена на 2 підгрупи; 1а – 5 пацієнтів – лікування боризолом, 1б. – 8 пацієнтів – комбіноване лікування; 2а – 6 пацієнтів – лікування боризолом, 2б. – 5 пацієнтів – комбінована терапія, 3а – 3 пацієнта, лікування боризолом, 3б – 3 пацієнта – комбінована терапія. У пацієнтів 2б та 3б груп відмічалось підвищення загального балу функціональної шкали ALSFRS-R (2б. – на 12,2%, 3б – на 3,4%), зменшення вираженості дисфагії (у 2б.гр – 4,1%, у 3б.гр – на 2,1% в порівнянні із 2а та 3а групами) та підвищення балів за шкалами загального стану здоров'я (1б. – на 12,1%; 2б. – на 14%, 3б – на 7,1%), у групах пацієнтів із комбінованою терапією відмічається подовження періоду ремісії.

Висновки: Хвороба розвивається переважно в зрілому і працездатному віці, що є значущою медичною та соціальною проблемою. Сучасні рекомендації по веденню пацієнтів з БАС - це виключно паліативні заходи. Застосування препарату ксаврон (едаравон) показало позитивний вплив на перебіг неврологічної симптоматики, а саме: поліпшення функції мови, ковтання, сповільнення прогресування захворювання (53,3% пацієнтів).

Ключові слова: БАС, боковий аміотрофічний склероз, якість життя, боризол, едаравон.

ДИНАМІКА ФУНКЦІОНАЛЬНОГО ВІДНОВЛЕННЯ У ХВОРИХ НА НЕЙРОПАТІЮ ЛИЦЕВОГО НЕРВА НА ФОНІ КОМПЛЕКСНОГО РЕАБІЛІТАЦІЙНОГО ЛІКУВАННЯ DYNAMICS OF FUNCTIONAL RECOVERY IN PATIENTS WITH FACIAL PALSY ON THE BACKGROUND OF COMPLEX REHABILITATION TREATMENT

Рунчева Катерина Андріївна, Пухальський Микола Павлович

Runcheva K. A., Pukhalsyi M. P.

Науковий керівник: д. мед.н., проф. Козьолкін Олександр Анатолійович

Scientific adviser: prof. Kozyolkin O.A., D.Med.Sc.

Запорізький державний медичний університет

М.Запоріжжя, Україна

Кафедра нервових хвороб

Актуальність: Нейропатія лицевого нерва (НЛН) посідає перше місце за частотою ураження черепних нервів. НЛН несприятливо впливає на аспекти людського життя, а саме на погіршення працездатності, появу психологічних розладів, що знижує якість життя хворих.

Мета роботи: Оцінити ефективність комплексних лікувально-реабілітаційних заходів у хворих на НЛН у відновлювальному періоді захворювання. Були поставлені наступні завдання: 1) Проаналізувати динаміку функціонального відновлення лицевого нерва у хворих на НЛН. 2) Провести порівняльний аналіз ефективності комплексу лікувально-реабілітаційних заходів в залежності від терміну їх початку у хворих на НЛН.

Матеріали та методи: Ретроспективним аналізом було опрацьовано 74 історії хвороби пацієнтів з НЛН, з них 44 особи – чоловіки (59,5%), 30 (40,5 %) – жінки. Середній вік пацієнтів склав ($M \pm \sigma$) $42,6 \pm 15,5$ років. Пацієнти були поділені на дві групи. Перша група – ті, що почали курс реабілітації одразу після гострого періоду (10-14 доба), ($n=49$, середній вік $44,5 \pm 16,46$) і друга група хворих на НЛН, яким розпочали реабілітацію пізніше (20-30 доба), ($n=25$, середній вік $38,8 \pm 12,9$).

Результати: У пацієнтів першої групи спостерігалася більш позитивна динаміка регресу симптоматики, аніж у другій групі хворих. Після закінчення курсу реабілітації першої групи у 5 хворих (11%) спостерігався повний регрес лагофтальму, у 34 хворих (75,6%) був відмічений симптом вій і у 13,3 % хворих залишились прояви лагофтальму. У другій групі хворих після реабілітаційного курсу повний регрес лагофтальму був у 4 пацієнтів (16,7%), симптом вій – у 8 (33,3%) хворих та відсутність змін у проявах лагофтальму спостерігалась у більшості хворих групи – у 12 (50,0%). Була встановлена достовірна відмінність показників в залежності від початку реабілітаційних заходів ($\chi^2=13,021$, $p < 0,01$).

Зміни зубної формули у хворих першої групи були наступними: на момент виписки кількість видимих зубів при оскалюванні становила 3-4 зуба у 23 пацієнтів (51,1%), 1-2 зуба – у 13 хворих (28,9%), 0-1 зуба – у 4 хворих (8,9%), 0-0,5 зубів – у 5 хворих (11,1%). У другій групі ці показники відрізнялись: 3-4 зуба при оскалюванні у 5 пацієнтів (22,7 %), 1-2 зуба – у 4 хворих (18,2%), 0-1 зуба – у 6 хворих (27,3%), 0-0,5 зубів – у 7 хворих (31,8%). Відповідно, була визначена достовірна

відмінність показників в залежності від початку реабілітаційних заходів ($\chi^2 = 10,399$; $p < 0,015$). Після завершення курсу реабілітації значне покращення симптомів спостерігалось у 30 хворих (61,2%) першої групи, на відміну від другої групи – 9 хворих (36,0%), $\chi^2 = 4,226$, $p < 0,04$.

Висновки: 1) У хворих з НЛН, які проходили курс реабілітації одразу після закінчення гострого періоду захворювання, спостерігалася більш позитивна динаміка відновлювальних процесів.

2) Комплексна патогенетично обґрунтована реабілітація дозволяє підвищити ефективність лікування, сприяє повному відновленню функції ЛН і запобігає розвитку ускладнень.

Ключові слова: Нейропатія лицевого нерва, реабілітація.

РЕЗУЛЬТАТИ ВІДНОВНОГО ЛІКУВАННЯ ПРИ ДЕГЕНЕРАТИВНИХ ЗМІНАХ ХРЕБТА, ЗОКРЕМА ПРИ ГРИЖАХ ТА ПРОТРУЗІЯХ МІЖХРЕБЦЕВИХ ДИСКІВ THE RESULTS OF REHABILITATION FOR DEGENERATIVE CHANGES IN THE SPINE, PARTICULARLY SPINAL DISK HERNIATION AND DISK PROTRUSION

Фам Туань Ань

Pham T. A.

Науковий керівник: Шкурупій Олена Іванівна.

Scientific adviser: Shkurupii O. I.

Українська медична стоматологічна академія

М. Полтава, Україна

Кафедра фізичного виховання і здоров'я, фізичної терапії, ерготерапії з спортивною медициною та фізичною реабілітацією.

Актуальність: На сьогодні поширеність дегенеративних захворювань хребта займає перше місце у світі. Серед них найчастіше виділяють: остеохондроз різних відділів хребта, спондилоартроз, спондильоз, грижі та протрузії міжхребцевих дисків. 75-90 % українцям ставлять діагноз: остеохондроз хребта. За даними Національного центра статистики здоров'я населення США, поширеність хронічної болі у спині складає 26-32% дорослого населення. Саме тому, дегенеративні зміни хребта, які проявляються хронічними болями у спині займають 5 місце серед причин госпіталізації та 3 місце серед причин хірургічного лікування. Особливої уваги заслуговують грижі міжхребцевих дисків, які найчастіше вражають поперековий відділ (65%), рідше шийний (30%) та невелика частина охоплює грудний відділ, що становить 5%.

Мета роботи: Дослідити ефективність підводного горизонтального витягування (тракції) хребта, ЛФК з масажем та фізіотерапевтичних методів при дегенеративних змінах хребта на основі Полтавської області на базі КП «ОКЛ ВЛД ПОР».

Матеріали та методи: Для дослідження було відібрано 4 групи по 40 пацієнтів, з них перша група: хворі, які лікувались за допомогою підводного горизонтального витягування (тракції) хребта, друга – комбінованого лікування ЛФК з масажем, третя – фізіотерапевтичних методів і четверта група (контрольна) – пацієнти, у яких дегенеративні зміни хребта є супутнім захворюванням.

Результати: Було доведено, що найефективнішим методом є підводне горизонтальне витягування (тракція) хребта, яка на відміну від ЛФК з масажем та фізіотерапії, що видно після контрольного обстеження, а саме загального стану хворих та їх об'єктивного огляду і було проведено порівняльний аналіз за шкалами оцінки якості життя, болі, лікування та працездатності. За результатами анкети Роланда-Моріса, середня кількість балів до лікування становила у перших трьох груп становила у середньому 21 бал, а після лікування у першої групи склала 5 балів, в той час, як у другої групи – 12 балів, а у третьої групи – 11 балів. За шкалою болі на початку захворювання практично у всіх груп однакові результати, яка відображалась у шкалі болі по обличчю і складала в середньому 5-9 балів, що свідчило про біль середньої та сильної інтенсивності. Після проведених маніпуляцій, результат оцінювався також за суб'єктивною шкалою Макнаб та шкалою Проло, за допомогою яких, і було доведено, що перша група має добрий результат, а друга і третя – задовільні, середнє число за шкалою Проло у першої групи становить 8 балів, що свідчить про відмінний результат підводної витяжки, а 6 балів у другої групи та 5 балів у третьої групи кажуть про задовільний результат комбінованого лікування ЛФК з масажем та фізіотерапевтичних процедур.

Висновки: Отже, після проведення аналізу і порівняння 3 методів реабілітації та контрольної групи, спостерігалась позитивна динаміка у стані хворих, яка найбільш виражена після підводного горизонтального витягування хребта, яке є у 2 рази ефективніше за інші методи.

Ключові слова: Підводне горизонтальне витягування хребта, ЛФК, масаж, фізіотерапія, дегенеративні зміни хребта, грижі міжхребцевих дисків, протрузії міжхребцевих дисків.

НЕВРОЛОГІЧНИЙ СИНДРОМ НА ФОНІ ГІПОТИРЕОЗУ (КЛІНІЧНИЙ ВИПАДОК) NEUROLOGICAL SYNDROME ON THE BACKGROUND OF HYPOTHYROIDISM (CLINICAL CASE)

Шепель Вероніка Віталіївна, Дмитрюкова Софія Романівна, Сазонова Таїсія Максимівна, Спірякова Вікторія Валентинівна

Shepel V.V., Dmytryukova S.R., Sazonova T.M., Spiryakova V.V.,
Науковий керівник: к.мед.н. Харіна Катерина Василіївна
Scientific adviser: Harina K.V., PhD, MD.
Харківський медичний університет імені В.Н. Каразіна
м.Харків, Україна
Кафедра клінічної неврології, психіатрії та наркології

Вступ: Провідним патогенетичним механізмом формування неврологічної патології при ураженні щитовидної залози є прямий токсичний вплив дефіциту гормонів, а також фактори, що ініціюються гормональним дисбалансом - метаболічні порушення, судинний фактор, аутоімунні порушення. Негативна роль гормонального дисбалансу в розвитку неврологічної патології зумовлена тим, що для підтримання нормальної структурно-функціональної цілісності нервової системи потрібні певні гормони. У разі гіпотиреозу у хворих спостерігається розвиток вегетативної дистонії, неврозоподібного синдрому, порушення сну, енцефалопатії із когнітивною дисфункцією, стомлюваністю.

Історія хвороби: Хвора Г., 70 років, звернулась до невролога зі скаргами на коливання АТ (макс. 150/90 мм рт.ст., робочий АТ 110/70 мм рт.ст.), запаморочення, осиплість голосу, порушення координації рухів, хиткість при ходьбі, порушення мови (протяжна мова, гіпофонія), пам'яті на поточні події, сповільнилось мислення, підвищену стомлюваність, сонливість, загальмованість, емоційну бідність.

З анамнезу відомо: Захворювання прогресує з 2010 року. Комплексних обстежень пацієнтка не проходила. Поступово з 2011 р. додалися порушення координації рухів, хиткість при ходьбі, порушення мови (протяжна мова, гіпофонія). Не лікувалась. Симптоматика з роками градієнтно наростала - з'явилися коливання АТ, запаморочення, осиплість голосу, сонливість, загальмованість, емоційна бідність, сповільнилось мислення, погіршилась пам'ять. Лікувалась амбулаторно гіпотензивними препаратами з неповною компенсацією АТ, судинними препаратами за призначенням невролога за місцем проживання нерегулярно без ефекту. В зв'язку з чим звернулась до ДУ ІНПН НАМНУ в жовтні 2019 року.

Обстеження: Гормони щитовидної залози: ТТГ 160 (0,4-4,0) мІМоль/мл, Т4 св. <0,30 (0,9-1,76) нг/дл, Т3 св. <1,00 (1,8-4,2), антитіла до тиреопероксидази 1123 (до 35). ЕЕГ: мозку без локальних змін з зниженням коркового тонуса. Ознаки дисфункції ствольних структур. МРТ дослідження головного мозку: в білій речовині гемісфер мозку субкортикально в глибоких відділах візуалізуються осередки від 1,5 мм-6,0 мм, які створюють підвищений МР-сигнал без перифокального набряку. УЗД щитовидної залози: ехо-ознаки вузлових утворень на фоні дифузних змін структури щитовидної залози. Психолог: мають місце нейрокогнітивні порушення.

Діагноз: Енцефалопатія змішанного (дисциркуляторно-дисметаболічного) генеза з лікворно-венозною дистенезією, вестибуло-атактичним, вираженим астеничним синдромами, нейрокогнітивними порушеннями. Гіпотиреоз, вперше виявлений, тяжка форма, на фоні аутоімунний тиреоїдит.

Лікування: Еутирокс, АТФ, цитімакс, Т-тріомакс, тівортин, мексиприм, вестинорм, лозап плюс, амлодипін.

Результати: Катамнез через рік- хвора на замісній терапії – еутирокс 100 мкг 1 раз в день вранці. Відновились когнітивні функції, мова, зменшилися астеничні та вестибулярні прояви.

Ключові слова: Гіпотиреоз, енцефалопатія, метаболічний синдром.

ВИКОРИСТАННЯ МЕЛАТОНІНУ ДЛЯ ПОЛІПШЕННЯ ЯКОСТІ СНУ У ПАЦІЄНТІВ З ХВОРОБОЮ ПАРКІНСОНА: МЕТА-АНАЛІЗ USING OF MELATONIN FOR IMPROVING SLEEP QUALITY IN PATIENTS WITH PARKINSON'S DISEASE: META-ANALYSIS

Шкодїна Анастасїя Дмитрївна, Момоход Софїя Юрїївна
Shkodina A.D., Momokhod S. Yu.

Науковий керївник: к.мед.н., доц. Таряник Катерина Анатолїївна
Scientific adviser: assoc.prof. Tarianyk K.A., PhD, MD.

Українська медична стоматологїчна академїя
м. Полтава, Україна

Кафедра нервових хвороб з нейрохїрургїєю та медичною генетикою

Актуальність. Порушення сну – один з найпоширенїших немоторних проявїв хвороби Паркінсона, спектр яких включають усі категорїї 3-ї Міжнародної класифїкації розладів сну. Новї підходи до корекції цих симптомів можуть полїпшити якість життя пацїєнтів та менеджмент перебїгу захворювання. Мелатонїн може функціонувати як хронобіотичний препарат із снодійними властивостями, що впливає безпосередньо на внутрїшній біологїчний годинник. Систематичнї огляди та мета-аналїзи свїдчать про ефективнїсть його призначення щодо

покращення об'єктивних та суб'єктивних характеристик сну при різних захворюваннях як у вигляді додаткової, так і монотерапії. Однак предметом дискусії залишається його ефективність у пацієнтів з хворобою Паркінсона.

Мета: оцінити ефективність використання мелатоніну щодо якості сну та клінічного стану пацієнтів з хворобою Паркінсона.

Матеріали та методи. Нами проведено систематичний пошук у базі даних PubMed та Cochrane Library до 28 січня 2021 року статей на англійській мові відповідно до стандарту PRISMA. Ключові слова: melatonin, melatonin supplement, exogenous melatonin, sleep disorders, sleep disturbances, REM behavior disorder, RBD, Parkinson's disease з відповідними операторами ТА/АБО. У мета-аналіз включено лише результати рандомізованих клінічних досліджень. Ризик систематичної помилки оцінювали відповідно до Кокранівського положення про написання систематичних оглядів втручання. Гетерогенність оцінювали з використанням I^2 та χ^2 статистик. Мета-аналіз проведено за методом фіксованих ефектів з використанням Review Manager 5.

Результати. Було включено результати 3 рандомізованих клінічних досліджень, що відповідали критеріям включення та мали низький ризик систематичної помилки. Дослідження, що включені в мета-аналіз загалом включали дані 99 пацієнтів. Не виявлено статистично значимої різниці в показниках за Пітсбурзькою шкалою якості сну (MD = -1.33 [95% ДІ -4,76;2,11]), компонентами UPDRS-II та UPDRS-III (MD = 0,06 [95% ДІ -3,9;4,03] та MD = -0.53 [95% ДІ -5,65;4,59] відповідно). Виявлено зменшення балу за шкалою UPDRS-IV (MD = -1,89 [95% ДІ -3,72; -0,06]).

Висновки. Була виявлена відносно мала кількість клінічних досліджень, значна гетерогенність отриманих результатів та малі когорти обстежуваних пацієнтів. Результати мета-аналізу свідчать про відсутність переконливих доказів про ефективність використання мелатоніну відносно якості сну у пацієнтів з хворобою Паркінсона. Однак виявлено покращення клінічного стану хворих за шкалою моторних ускладнень, до яких належать в тому числі і порушення сну.

Ключові слова: мелатонін, якість сну, хвороба Паркінсона, мета-аналіз.

**SECTION OF CLINICAL MEDICINE #4 (SURGERY, ONCOLOGY,
OPHTHALMOLOGY, OTOLARYNGOLOGY, RADIOLOGY, UROLOGY)
СЕКЦІЯ КЛІНІЧНОЇ МЕДИЦИНИ №4 (ХІРУРГІЯ, ОНКОЛОГІЯ,
ОФТАЛЬМОЛОГІЯ, ОТОЛАРИНГОЛОГІЯ, РАДІОЛОГІЯ, УРОЛОГІЯ)**

**EFFICACY OF EMPIRICAL ANTIBACTERIAL THERAPY IN THE TREATMENT OF
PATIENTS WITH PURULENT NECROTIC COMPLICATIONS OF LOWER LIMB
PERIPHERAL ARTERIAL DISEASES**

Ennin Stephen

Scientific adviser: prof. Liakhovskiy V. I. D.Med.Sc.

Ukrainian Medical Somatological Academy

Poltava, Ukraine

Department of Surgery №1

Topicality: Antibacterial therapy (ABT) is an important component of the complex treatment of patients requiring surgery. Under the obtained convincing data from numerous authoritative clinical trials, it's approved that early adequate empirical ABT leads to the decrease of surgical infection complications rate.

Objective: to estimate the results of the bacteriological analysis (BA) of wound surface content in patients with purulent-necrotic complications of peripheral arterial disease (PAD) to improve the efficiency of empirical antibacterial therapy in this category of patients before its correction taking into consideration the isolated microflora and its antibiotic sensitivity in an individual patient.

Materials and methods: during the pandemic, the cases of acute limb ischemia due to PAD as well as limb-threatening ischemia were subject as emergency at the vascular surgery department of the Poltava Regional Hospital. PAD in severe forms are accompanied by the development of trophic tissue changes, which in turn, are characterized by infection for destructive-necrotic process. Between 22/09/2020, and 8/01/2021, there were 67 patients with Necrotizing trophic tissue changes among all hospitalized patients. All patients of the above category received an emergency prescription of ABT immediately after diagnosis. The choice of drug depended on the range of drugs available. After BA results were obtained, the ABT regimen was often adjusted with accounts of isolated microflora and its antibiotic sensitivity. Therefore, we paid attention to only the first BA results. All 67 analyses were performed in a standardized manner and the sensitivity of infectious agents was determined to identical sets of antibiotics. Based on the results of the BA, the three most frequently determined pathogens were taken, among these pathogens; an analysis of sensitivity to ABT was performed.

Results: The absence of an infectious agent was determined in 4 cases. Staphylococcus aureus and Enterococcus faecalis were identified in 21 cases. Third in the ranking was Staphylococcus epidermidis with a frequency of 10 cases. In the sum of all BA, infectious agents were isolated 103 times and the above-mentioned three pathogens were 52 times. For Staphylococcus aureus, the sensitivity was 95.24% to Teicoplanin and Tigecycline; 90.48% to Levofloxacin, Moxifloxacin, Azithromycin, Clindamycin, Linezolid, Rifampicin, and Co-Trimoxazole; 80.95% to Gentamicin, Doxycycline, and Tetracycline. For Enterococcus faecalis, sensitivity was 100% to Ampicillin and Tigecycline; 95.24% to Teicoplanin, Vancomycin, and Linezolid; 90.48% to Benzylpenicillin and Imipenem. For Staphylococcus epidermidis sensitivity was 42.86% to Rifampicin; 33.33% to Clindamycin; 19.05% to Co-Trimoxazole.

Conclusions: taking into account the analysis of antibiotic sensitivity of infectious agents in the development of purulent-necrotic complications in patients with PAD, when prescribing empirical ABT, preference should be given to teicoplanin, tigecycline, levofloxacin, clindamycin, linezolid, rifampicin, co-trimoxazole.

Keywords: purulent-necrotic complications, wound infection, antibiotic sensitivity, antibiotic therapy, peripheral arterial disease.

**SQUAMOUS CELL CARCINOMA OF THE CAUDAL NASAL SEPTUM AND THE NASAL
VESTIBULE: A CASE REPORT**

Berfin Tan, Elif Cengiz, Berra Kurtoğlu, Elif Çalıřkan

Scientific Adviser: Kemal Kef, MD

Trakya University School of Medicine

Edirne, Turkey

Introduction: The nasal septum is an unusual place for malignant tumors to occur. The condition may be accompanied by non-specific symptoms that may cause delays in seeking medical care or may misguide the physician due to the condition's rarity. We hereby aim to present a rare case of a squamous cell carcinoma in a 65-year-old male patient with recently progressing symptoms.

Case History: A 65-year-old male patient was admitted to Private Keřan Hospital's Ear-Nose-Throat Department with swelling and wounds in the nose, and inability to breathe complaints. The patient had been a tobacco smoker for 30 years, smoking one pack a day, and had quit smoking 5 years ago. The patient stated that he had these complaints for 5-6 months, yet they progressed recently

Examination: The patient went under ENT examination. The right nasal vestibule and cavity were observed as normal in the nasal examination but the left nasal cavity was filled with ulcerovegetant mass. A biopsy was recommended because of the patient's history and the appearance of the mass. After the biopsy, pathological examination revealed moderately differentiated squamous cell carcinoma. The patient's head and neck examination, ultrasonography, and laboratory tests showed no pathological lymphadenopathy.

Treatment & Results: Surgery was required to remove the mass. The operation was started as the patient went under general anesthesia, in the supine position with his head turned slightly to his right. The patient was operated with success; the mass was thoroughly dissected and a full-thickness skin graft from the left supraclavicular region was used in the reconstruction of defected areas. The graft tissue was supported by placing an absorbable hemostatic gelatin sponge in the nasal cavity. Recovery was uneventful due to early diagnosis and admission, with no relapse or cosmetic concern during monthly visits in the following years.

Discussion: As seen in this case, full-thickness skin grafts can be successfully used in intranasal and extranasal reconstructions, provided that they are obtained from areas with appropriate thickness. Early diagnosis and frequent monitoring are crucial in patients with squamous cell carcinoma since these tumors respond exceptionally well to treatment; although the recurrence rate is remarkably high. Due to the rarity of nasal septum malignancies, the understanding of the disease is still limited. We believe that this case report will provide physicians a different perspective and make a contribution to the literature.

Keywords: Nasal septum, squamous cell carcinoma, grafts

ОЦІНКА ЕФЕКТИВНОСТІ МЕТОДІВ ЛІКУВАННЯ ПЛАНТАРНОГО ФАСЦІІТУ EVALUATION OF THE EFFECTIVENESS OF TREATMENT OF PLANTAR FASCIITIS

Войтович Михайло Михайлович

Voitovych M. M.

Науковий керівник: Шкурупій Олена Іванівна

Scientific adviser: Shkurupiy O. I.

Українська медична стоматологічна академія

м. Полтава, Україна

Кафедра фізичного виховання та здоров'я, фізичної терапії, ерготерапії з спортивною медициною та фізичною реабілітацією

Актуальність: Плантарний фасціїт (ПФ) знаходиться на другому місці за поширеністю серед причин болю в ділянці стопи. ПФ проявляється вираженим больовим синдромом, часто описується, як відчуття цвяха на нижній поверхні п'яти. Згідно з даними демографічних досліджень, понад два мільйони пацієнтів в США щорічно лікують ПФ, у кожній 10-ї людини п'ятковий біль розвивається протягом життя, а 10% візитів до лікарів-ортопедів пов'язані з п'ятковим болем. Частота розповсюдження ПФ становить 22% - 28,6% в популяції у віці 25-45 років, переважно у чоловіків.

Мета роботи: Дослідити ефективність ударно-хвильової терапії (УХТ), лікувальної фізкультури (ЛФК) у комплексі з масажем та фізіотерапії у лікуванні хворих на ПФ.

Матеріали та методи: Було проаналізовано 310 історій хвороб пацієнтів, що хворіли на ПФ за 2018-2020 роки у КП "ОКЛ ВЛД ПОР" відділення реабілітації хворих з порушеннями опорно-рухового апарату. Виділено 4 групи: I група - 57 пацієнтів, у лікуванні яких застосовувалась УХТ; II група - 108 пацієнтів, які займалися ЛФК та відвідували сеанси масажу; III група - 43 пацієнта, лікування яких проводилась виключно фізіотерапевтичними методами; група порівняння - 102 пацієнти, яким з певних причин не проводились вищеназвані методи лікування. Ефективність оцінювали за візуально-аналоговою шкалою (VAS), опитувальником Американської асоціації ортопедів стопи і гомілковостопного суглобу (AOFAS), короткою формою оцінки якості життя пацієнта для дослідження результатів лікування (SF-36), опитувальником для визначення функціонального стану стопи та гомілковостопного суглобу (FAAM).

Результати: На 6 місяць від початку проведення лікування були отримані такі дані: I група - оцінка за шкалою VAS зменшилась на 43,1±8,9 бала, за опитувальником AOFAS зросла на 29,3±6,2 бала, SF-36 - 25,8±6,7 бала, FAAM - медіана показника повсякденної функціональної активності склала 86%; II група - оцінка за шкалою VAS зменшилась на 31,2±7,6 бала, за опитувальником AOFAS зросла на 21,2±7,9 бала, SF-36 - 20,1±8,5 бала, FAAM - медіана показника повсякденної функціональної активності склала 64%; III група - оцінка за шкалою VAS зменшилась на 29,2±6,1 бала, за опитувальником AOFAS зросла на 27,4±5,8 бала, SF-36 - 23,7±8,6 бала, FAAM - медіана показника повсякденної функціональної активності - 60%; Група порівняння - на момент виписки з лікарні оцінка за шкалою VAS зменшилась на 22,1±5,1 бала, за опитувальником AOFAS зросла на 18,5±4,8 бала, SF-36 - 19,9±3,9 бала, FAAM - медіана показника повсякденної функціональної активності - 47%.

Висновки: Виходячи з результатів аналізу лікування ПФ різними методами, УХТ виявилася ефективнішою у 1,4 рази ніж ЛФК у комплексі з масажем та у 1,5 рази ніж фізіотерапевтичні методи. Після проведеного курсу лікування досягається швидкий і стійкіший позитивний ефект зниження болю та підвищення функціональної активності.

Ключові слова: Плantarний фасціїт; ударно-хвильова терапія; лікувальна фізкультура; масаж; фізіотерапія.

ІМПЛЕМЕНТАЦІЯ ТЕРМОМЕТРИЧНОГО ПОРТРЕТУ ПЕРЕДНЬОЇ ЧЕРЕВНОЇ СТІНКИ ДЛЯ МОНІТОРИНГУ РАНОВОГО ПРОЦЕСУ IMPLEMENTATION OF THE THERMOMETRIC PORTRAIT OF THE ANTERIOR ABDOMINAL WALL FOR WOUND PROCESS MONITORING

Дондик Денис Вадимович, Акейші Айюб Камал

Dondik D.V. Akeyshi A.K.

Науковий керівник: к мед.н., доц. Драбовський Віталій Сергійович

Scientific adviser: assoc. prof. Drabovskiy V.S., PhD, MD

Українська медична стоматологічна академія

м. Полтава, Україна

Кафедра хірургії №3

Актуальність: Основним чинником, що впливає на локальну температуру, є мікроциркуляція. За допомогою дистанційної інфрачервоної термометрії (ДІТ) можна надати їй оцінку і, як наслідок, перебігу ранового процесу (РП), спрогнозувати розвиток місцевих післяопераційних (п/о) ускладнень, порівнюючи температуру в однакових точках до та після операції за умов наявності даних щодо індивідуальних термометричних особливостей різних топографоанатомічних ділянок живота, контролюючи ефективність лікування.

Мета роботи: Встановити сигнальні термометричні маркери тканин живота при місцевих ранових ускладненнях.

Матеріали та методи: Для з'ясування індивідуальної термометричної картини та моніторингу перебігу п/о періоду проведено ДІТ 65 пацієнтам після абдомінопластики поперечним горизонтальним досупом за допомогою термометра Ecomed TM-65E.

Під час визначення температурного режиму пацієнти знаходились в горизонтальному положенні з оголеною ПЧС при температурі навколишнього середовища 19-22°C, після 15 хв. адаптації до термоумов. Локальну температуру вимірювали в наступних точках: по лінії п/о рани – в правій, лівій здухвинних ділянках та гіпогастрії; для підвищення достовірності вимірювання обирали орієнтири на 2,5 см. Вище та нижче лінії п/о розрізу в гіпогастрії та зони початку та кінця п/о рубця (фонові t). Процедура проводили перед операцією на 1-шу, 2-гу, 4-ту, 6-ту, 8-му добу після операції та через 180 діб.

Результати: Проаналізувавши дані термометричного профілю пацієнтів з ускладненим та неускладненим РП, враховуючи механізм виникнення, місцеві п/о ускладнення були поділені на ішемічні (некроз країв рани), рідинні (сероми, гематоми, нагноєння) та змішані (розходження країв рани). Кожна з груп мала свої показники та вид температурної кривої: ішемічні – вогнута крива із зниженням температури на 2-3 добу на 1,5°C, рідинні – випукла крива з піком температури на 3-6 добу на 3,5-4,5°C з подальшим інтервалом падіння при застосуванні дренажних методик корекції рідинних скупчень.

Проаналізувавши динаміку температурних змін, їхню локалізацію в залежності від п/о ускладнень встановлено, що при підвищенні місцевої температури п/о рани більше ніж на 2,5°C в порівнянні із передопераційною та на 1,5°C в порівнянні із фоною на 3-4 добу п/о періоду та збереження цих показників протягом двох діб можна констатувати високу ймовірність розвитку ускладненого РП.

Висновки: Визначення температурних параметрів п/о рани за допомогою ДІТ є об'єктивним методом контролю процесу загоєння рани. Підвищення локальної температури п/о рани на 4-8 добу є достовірним показником ускладненого перебігу РП. ДІТ є інформативним, мобільним, безконтактним методом, який доцільно використовувати для прогнозування ранніх ускладнень п/о рани перед УЗД.

Ключові слова: Інфрачервона термометрія, рани, передня черевна стінка.

ОСОБЛИВОСТІ ЦИТОЛОГІЧНОЇ ДІАГНОСТИКИ ТИРЕОЇДНОЇ ПАТОЛОГІЇ НА ФОНІ АУТОІМУННОГО ТИРЕОЇДИТУ PECULIARITIES OF CYTOLOGICAL DIAGNOSTICS OF THYROID PATHOLOGY THAT COMBINATED WITH AUTOIMMUNE THYROIDITIS

Зимня Катерина Олександрівна

Zymnia K.O.

Науковий керівник: д. мед. н., проф. Завгородній Сергій Миколайович

Scientific adviser: Prof. Zavgorodnyi S. M., D. Med. Sc.

Запорізький державний медичний університет

м. Запоріжжя, Україна

Кафедра загальної хірургії та післядипломної хірургічної освіти

Актуальність: Тиреоїдит Хашимото є одним з найпоширеніших аутоімунних захворювань, яке характеризується проліферативною активністю та частим поєднанням з вузловою тиреоїдною патологією. Тонкоголкова аспіраційна пункційна біопсія (ТАПБ) на даний час є доступним та поширеним методом оцінки структури вузлових уражень щитоподібної залози. Аутоімунний тиреоїдит характеризується лімфоїдною інфільтрацією, наявністю атипії та фолікулярних клітин різного ступеня зрілості. Дані зміни ускладнюють оцінку ступеня злоякісності вузла щитоподібної залози.

Мета роботи: Провести аналіз результатів тонкоголкової аспіраційної біопсії та оцінити їх інформативність при постановці діагнозу у пацієнтів з аутоімунним тиреоїдитом та вузловими утвореннями щитоподібної залози

Матеріали та методи: Проведено ретроспективний аналіз 133 історій хвороб пацієнтів, які були прооперовані з приводу вузлової патології щитоподібної залози в клініці ТОВ «ВІЗУС» з січня 2018 року по грудень 2019. Середній вік пацієнтів становив 53,1 рік $\pm$ 10,4 роки. До основної групи включено пацієнтів з вузловими утвореннями щитоподібної залози на фоні аутоімунного тиреоїдиту – 49 (36,8 %). До групи порівняння включено пацієнтів які мали ізольовану вузлову тиреоїдну патологію – 84 (63,2 %).

Результати: В основній групі в 12 (24,5 %) випадках аутоімунний тиреоїдит комбінувався з вузловим зобом, в 4 (8,2 %) з фолікулярною аденомою, в 22 (67,3 %) з папілярною карциномою. Серед пацієнтів групи порівняння у 23 (27,4 %) пацієнта встановлено діагноз вузловий зоб, у 31 (36,9 %) виявлено фолікулярну аденому та у 30 (35,7 %) хворого папілярну карциному.

Результати цитологічного дослідження з атипією неясного генезу виявлено у 14 (28,6 %) пацієнтів основної групи та у 3 (3,6 %) групи порівняння, $p=0,0165$. Фолікулярна неоплазія виявлена у 18 (36,7 %) хворих основної групи та у 5 (5,9 %) групи порівняння, $p = 0,0032$.

Висновки: Наявність аутоімунного тиреоїдиту як фонові патології підвищує кількість отримання результатів цитологічного дослідження з невизначеним ступенем злоякісності вузла.

Ключові слова: Аутоімунний тиреоїдит, тонкоголкова аспіраційна пункційна біопсія.

ДІАГНОСТИКА РІЗНИХ ТИПІВ ГОСТРИХ ПОРУШЕНЬ ВЕНОЗНОГО КРОВООБІГУ В СІТКІВЦІ

DIAGNOSTICS OF VARIOUS TYPES OF ACUTE DISORDERS OF VENOUS BLOOD CIRCULATION IN THE RETINA

Іваницька Олена Юріївна

Ivanytska O.Y.

Науковий керівник: д.мед.н., доц. Максимук Ольга Юріївна

Scientific adviser: assoc. prof. Maksymuk O.Ju., D.Med.Sc.

Українська медична стоматологічна академія

м. Полтава, Україна

Кафедра оториноларингології з офтальмологією

Актуальність: згідно статистичних досліджень Всесвітньої організації охорони здоров'я, майже кожен другий українець має проблеми з зором. Одним із нагальних питань, що потребує особливої уваги, є питання діагностики і лікування хворих на гострі порушення кровообігу в судинах сітківки, етіологічними чинниками яких є такі хвороби століття як: гіпертонічна хвороба, атеросклероз та цукровий діабет. У таких хворих, характерним є поява патологічних артеріовенозних перехрещень і дегенеративних змін венозних судин. При сповільненні кровотоку в венозних судинах утворюються тромбоцитарні і еритроцитарні агрегати, підвищується в'язкість крові, що супроводжується пошкодженням ендотеліальних клітин і призводить до формування тромбу. Наслідки гострих порушень венозного кровообігу в сітківці призводять до зниження гостроти зору, а такі ускладнення, як вторинна глаукома, дегенерація сітківки – до сліпоти.

Мета роботи: вивчення можливостей діагностики різних типів гострих порушень венозного кровообігу в сітківці за допомогою сучасних діагностичних методик.

Матеріали та методи: проаналізовано клінічні випадки стосовно діагностики і лікування хворих на гострі порушення венозного кровообігу в сітківці. Хворим проводилося загальноклінічне і спеціальне офтальмологічне обстеження з використанням сучасних діагностичних методик.

Результати: середній вік хворих з ішемічним тромбозом склав 63 роки. Початкова гострота зору ураженого ока була низькою: 0,01-0,1 – в залежності від ураження макулярної ділянки сітківки. Офтальмоскопічно виявлялися інтратетинальні геморагії, що займали все очне дно, вени сітківки були розширені, звивисті, артеріоли звужені; межі зорового нерва у більшості не визначалися. На флюоресцентних ангіограмах хворих з ішемічним тромбозом центральної вени сітківки спостерігалось значне подовження часу ретинальної циркуляції, асиметрія в контрастуванні гілок центральної вени сітківки, діагностувалися обширні гіпо- та нефлюоресцентні ділянки сітківки. Середній вік хворих з неішемічним тромбозом склав 59 роки. Гострота зору була порівняно висока. Офтальмоскопічна картина характеризувалася розширенням і звивистістю всієї венозної системи сітківки. Уздовж вен сітківки і на периферії виявлялися поліморфні ретинальні крововиливи. На флюоресцентних ангіограмах реєструвалося подовження часу венозної перфузії, час контрастування артерій відповідав нормальним показникам. В артеріовенозну фазу виявлялася гіперфлюоресценція ретинальних венул, екстравазація великих судин, розширення капілярів і венул.

Висновки: проведення комплексного офтальмологічного обстеження хворих на гострі порушення венозного кровообігу в сітківці з використанням сучасних діагностичних методик, має діагностичні переваги щодо ранньої діагностики макулярного набряку та ішемічних ділянок сітківки. Це дозволяє певною мірою прогнозувати перебіг захворювання і призначити відповідне лікування, запобігти розвитку вторинної неоваскулярної глаукоми.

Ключові слова: сітківка ока, тромбози вен сітківки, флюоресцентна ангіографія.

ПОРІВНЯННЯ РІЗНИХ СХЕМ ПРЕМЕДИКАЦІЇ ПРИ ПРОВЕДЕННІ ЕНДОСКОПІЧНОЇ ЛІТОЕКСТРАКЦІЇ COMPARISON OF DIFFERENT PREMEDICATION REGIMENS FOR ENDOSCOPIC LITHOEXTRACTION

Міхно Юлія Олександрівна
Mikhno. Y.O.

Науковий керівник: к. мед. н., доц. Должковий Сергій Вікторович

Scientific adviser: assoc. Prof. Dolzhkovyi S. V., PhD, MD

Українська медична стоматологічна академія

м. Полтава, Україна

Кафедра хірургії № 2

Актуальність. Застосування ендоскопічних методів дозволяє розширити показання до проведення оперативних втручань при холедохолітазі та забезпечує зменшення періоду післяопераційної реабілітації. Проведення ендоскопічної літоекстракції передбачає селективну канюляцію холедоуху та відповідно великого дуоденального сосочка (ВДС) з подальшою холангіографією перед папілосфінктеротомією та санацією жовчовивідних шляхів. При цьому саме здійснення глибокої канюляції ВДС забезпечує проведення всіх інших терапевтичних маніпуляцій. Окрім суто анатомічних особливостей найвагоміше значення мають ступінь перистальтичної активності дванадцятипалої кишки та тонус сфінктерів ампули ВДС на момент проведення маніпуляції, що досягається завдяки призначенню спазмолітичних препаратів перед здійсненням втручання.

Метою даної роботи було порівняння різних схем премедикації при проведенні ендоскопічної літоекстракції у пацієнтів з холедохолітазом.

Матеріали та методи. До дослідження включено 43 пацієнта, які проходили лікування у хірургічному відділенні Комунального підприємства «Полтавська обласна клінічна лікарня ім. М.В. Скліфосовського Полтавської обласної ради» протягом 2019-2020 років. Середній вік хворих складав $50,2 \pm 12,81$ років. Чоловіків було 19, жінок – 24. Критеріями включення були: 1) вік більше 18 років; 2) наявність у пацієнта холедохолітазу. Критерієм виключення було порушення нормальних анатомічних співвідношень в гепатодуоденальній ділянці.

Пацієнтів було розділено на дві групи. В I групі (n=23) в складі премедикації використовували 1 мл 0,1% р-ну атропіну в/м; в II-й (n=20) — 0,5 мл 0,1% атропіну та 2 мл 2% р-ну папаверину в/м.

Результати. В I-й групі тривалість втручання до успішної канюляції становила $12,0 \pm 3,35$ хв; в II-й – $10,4 \pm 3,53$ хв. Загальна тривалість втручання становила $29,35 \pm 7,40$ та $25,1 \pm 4,19$ хв відповідно. Також у I-й групі в одному випадку селективної канюляції досягти не вдалося. В ранньому післяопераційному періоді у двох пацієнтів I групи спостерігався напад суправентрикулярної тахікардії, скарги на сухість в роті були наявні у 100% пацієнтів I групи та 60% (n=12) пацієнтів II-ї.

Висновки. Таким чином застосування спазмолітичних препаратів перед проведенням транспапілярних ендоскопічних втручань дозволяє зменшити ступінь перистальтичної активності

кишкової трубки загалом і тонус сфінктерів Одді та Бойдена зокрема. Використання в складі премедикації комбінації атропіну з папаверином полегшує селективну канюляцію холедоуху та дозволяє знизити частоту побічних ефектів, що пов'язані з премедикацією.

Ключові слова: премедикація, літоекстракція, холедохолітиаз

АНАЛІЗ ЕФЕКТИВНОСТІ ЗАСТОСУВАННЯ АПАРАТА ПАСИВНОЇ РОЗРОБКИ ПРИ КОНТРАКТУРІ ЛІКТЬОВОГО СУГЛОБУ ANALYSIS OF THE EFFICIENCY OF APPLICATION OF PASSIVE MOTION AT THE CONTRACTURE OF THE ELBOW JOINT

Мудра Анна Олександрівна

Mudra A. O.

Науковий керівник: Шкурूपій Олена Іванівна.

Scientific adviser: Shkurupii O. I.

Українська медична стоматологічна академія

М. Полтава, Україна

Кафедра фізичного виховання і здоров'я, фізичної терапії, ерготерапії з спортивною медициною та фізичною реабілітацією.

Актуальність: На сьогоднішній день переломи верхньої кінцівки дуже розповсюджені, з них 5% - це перелом у ділянці ліктьового суглобу. Оскільки ліктьовий суглоб є комбінованим та утворений зчленуванням плечової, променевої і ліктьової кісток, процес лікування і відновлення є зтяжним. Внаслідок цього, найвагомішою проблемою є контрактура ліктьового суглобу, що виражається у нездатності пацієнта повністю згинати, розгинати суглоб та виконувати ротаційні рухи, і викликає значний дискомфорт, погіршуючи умови життя та працездатності.

Мета роботи: Дослідити ефективність застосування апарата для пасивної розробки ліктьового суглобу при наявності контрактури.

Матеріали та методи: Для дослідження було відібрано 30 пацієнтів з контрактурою ліктьового суглоба, яким було надано відновне лікування на базі КП «ОКЛ ВЛД ПОР». Серед хворих було 15 чоловіків (50%) та 15 жінок (50%), з них 9 пацієнтів - це мешканці села, що становить 30%, та 21 - мешканці міста, що становить 70%. Пацієнтів було поділено на 2 групи. До I групи належать хворі, з якими була проведена реабілітація із застосуванням апарату розробки пасивної рухливості, в той час, як у II групі пацієнти виконували тільки ЛФК без застосування апарату розробки пасивної рухливості.

Результати: Після проведення об'єктивного обстеження хворих, аналізу рухових функцій ліктьового суглобу, було доведено, що пацієнти з I групи, які використовували апарат для пасивної розробки мали більш ширший діапазон рухів, та покращену функціональну здатність, що проявлялось у відсутності скутості рухів, дискомфорту та відновленні працездатності у повсякденному житті та роботі. Пацієнти з II групи також продемонстрували позитивну динаміку у відновленні функцій ліктьового суглоба, але за більш тривалий час та з наявністю залишкових явищ, які проявлялись у скутості рухів. Також результати були оцінені за шкалою Mayo Elbow Performance Score (MEPS), у першій групі в середньому 94, а в другій групі – 88 балів, а за Timmerman – Andrews Elbow Score (TAES) у групі, яка працювала з апаратом пасивної розробки становила в середньому 186 балів, а в пацієнтів, які працювали тільки за допомогою ЛФК – 174 балів.

Висновки: Таким чином, результати досліджень свідчать про відмінний результат у пацієнтів з першої групи, і про гарний у другій, це свідчить про перевагу застосування апарату пасивної розробки при контрактурі ліктьового суглобу.

Ключові слова: Фізична реабілітація, ЛФК, ліктьовий суглоб, контрактури, пасивна розробка.

МОРФОЛОГІЧНІ ОСОБЛИВОСТІ ПЕРЕБУДОВИ СЕЧОВОГО МІХУРА У ХВОРИХ НА ІНФРАВЕЗИКАЛЬНУ ОБСТРУКЦІЮ MORPHOLOGICAL CHANGES OF THE URINARY BLADDER WALL IN PATIENTS WITH INFRAVESICAL OBSTRUCTION

Реут Владислав Віталійович, Кордельський Ігор Миколайович

Reut V.V., Kordelskyi I.M.

Науковий керівник: д.мед.н., проф. Саричев Леонід Петрович

Scientific adviser: prof. Sarychev L.P., D.Med.Sc.

Українська медична стоматологічна академія

м. Полтава, Україна

Кафедра урології з судовою медициною

Актуальність: Доброякісна гіперплазія передміхурової залози (ДГПЗ) є найбільш частою причиною інфравезикальної обструкції, пов'язані з нею розлади сечовипускання зустрічаються у 50% чоловіків після 60 років і у 90% - після 85 років. Визначення лікувальної тактики у хворих на

ДГПЗ базується на міжнародній шкалі простатичних симптомів – IPSS та уродинамічних показниках. Разом з тим, поза увагою залишаються морфологічні зміни сечового міхура (СМ) під впливом тривалої інфравезикальної обструкції.

Мета дослідження: Дослідити морфологічні особливості перебудови СМ у хворих на інфравезикальну обструкцію.

Матеріали та методи: Проведено гістологічне, цитологічне та ультраструктурне дослідження біоптатів сечового міхура у 60 хворих на ДГПЗ, середній вік $74,9 \pm 6,8$, які згідно клінічної симптоматики були розподілені на три групи: До першої групи увійшли 20 хворих із СНСШ, без ЗС: I-PSS – $15,86 \pm 4,6$, Qmax – $14,8 \pm 2,75$ мл/с, Qave – $11,9 \pm 2,83$ мл/с. До другої групи увійшли 20 хворих із неповним випорожненням сечового міхура: I-PSS – $25,39 \pm 3,91$, Qmax – $10,81 \pm 2,42$ мл/с, Qave – $2,27 \pm 1,59$ мл/с, ЗС – $164,27 \pm 79,65$ мл. До третьої групи увійшли 20 хворих із цистостоמוю: перед накладенням цистостоми I-PSS – $33,48 \pm 1,35$, ЗС – $1231,58 \pm 531,42$ мл.

Результати: Морфологічні ознаки *компенсації* СМ: гіпертрофія гладких м'язів, з явищами незначної гідропічної дистрофії в окремих міоцитах, проліферація інтерстиціальних фібробластів, підвищення синтезу колагену, дрібні вогнища склерозу, слабо виражена запальна інфільтрація.

На ультраструктурному рівні: гіпертрофовані гладком'язові клітини з малозміненою ультраструктурою.

Морфологічні ознаки *субкомпенсації* СМ: помірна вогнищева десквамація уротелію, помірна гіпертрофія гладких м'язів, значна кількість із ознаками гідропічної дистрофії, проліферація сполучної тканини. Характерна дифузна, помірно виражена, запальна, лімфо-плазмоцитарна інфільтрація.

На ультраструктурному рівні: з'являється невелика кількість дистрофічних "темних" гладком'язових клітин із дисконкомплексацією органел, деструкцією матриксу мітохондрій; з'являються поодинокі некробіотично змінені, "світлі" гладком'язові клітини.

Морфологічні ознаки *декомпенсації* СМ: вогнища тотальної десквамації уротелію, гіпотрофовані гладком'язові клітини з вираженою, дифузною гідропічною дистрофією та дифузним розростанням сполучної тканини. Склеротичні зміни субуротелію. Лімфо-плазмоцитарна інфільтрація в усіх шарах СМ. Візуалізуються набряклі пучки нервових волокон з ознаками дистрофії.

На ультраструктурному рівні: множинні "темні" та некробіотично змінені "світлі" гладком'язові клітини.

Висновки: Морфологічні зміни СМ під впливом ДГПЗ починаються з гіпертрофії гладком'язових клітин, гідропічної дистрофії та лімфо-плазмоцитарної інфільтрації з малозміненою ультраструктурою, неусунення обструкції індукує спочатку зворотні, потім незворотні структурні зміни в СМ.

Ключові слова: СМ, інфравезикальна обструкція.

УСКЛАДНЕННЯ ЛАПАРОСКОПІЧНОЇ ХОЛЕЦИСТЕКТОМІЇ COMPLICATIONS OF LAPAROSCOPIC CHOLECYSTECTOMY

Сирота Антон Юрійович, Пеня Катрін, Лисюк Марія Олексіївна

Syrota A.Y., Penya K., Lysiuk M.O.

Науковий керівник: д. мед. н., проф. Лупальцов В. І.

Scientific adviser: prof. Lupaltsov V.I., D.Med.Sc.

Харківський національний медичний університет

г. Харків, Україна

Кафедра хірургії №3

Актуальність: Оперативні втручання на жовчних шляхах несуть в собі ризики виникнення ускладнень. Традиційний лапаротомічний метод, протягом багатьох років, зарекомендував себе як надійний, але травматичний, який провокує до серйозних ускладнень. Саме тому, для подолання цієї проблеми, в сучасній хірургії використовують лапароскопічний метод холецистектомії, ціль якого мінімізувати травматичність та значно зменшити відсоток ускладнень.

Мета: Проаналізувати ускладнення, які виникають під час лапаротомічної і лапароскопічної холецистектомії.

Матеріали і методи: Під спостереженням перебувало 24 хворих, 6 чоловіків (25%) та 18 жінок (75%), віком від 29 до 54 років. Хворих, які були прооперовані з приводу гострого калькульозного холециститу було - 16, а з хронічним холециститом, який був обумовлений жовчнокам'яною хворобою – 8. Хворі були розподілені на дві групи в залежності від виду холецистектомії: основна - 14 хворих, яким було проведено холецистектомію лапаротомічним методом, група порівняння – 10 хворих, яким було проведено холецистектомію лапароскопічним методом. Всім хворим проводились загальні клінічні та інструментальні методи дослідження.

Результати: У 4 хворих була виконана холецистектомія від дна, так як виникли труднощі в диференціації елементів шийки жовчного міхура, у всіх інших хворих холецистектомія була успішно проведена від шийки.

В основній групі було проведено лапаротомічну холецистектомію за допомогою серединного доступу. Ускладнення, яке виникло у 4 хворих (28.5%) супроводжувалось стійким спайковим процесом на місці видаленого жовчного міхура, у 3 хворих (21.4%) спостерігалось нагноєння післяопераційної рани, у 1 хворого (7,1%) в місці розташування післяопераційного рубця, виникла вентральна кіла. Післяопераційний період відновлення в стаціонарі у 5 хворих (35.7%) тривав 6 днів, у 6 хворих (42.8%) він продовжувався 7 днів, а у 3 хворих (21.4%) він складав 9 днів.

В групі порівняння було проведено лапароскопічну холецистектомію за чотирьохпортовим доступом в передній черевній стінці. Ускладнення виникли у 3 хворих (30%) у вигляді вилива жовчі в над- і під- печінковий простір із жовчного міхура, у 2 хворих (20%), внаслідок видалення жовчного міхура, розвинулась печінкова кровотеча, у 1 хворого (10%) було діагностовано післяопераційну пневмонію, яка була спровокована субопераційним напруженим пневмоперитонеумом. Тривалість післяопераційного відновлення в стаціонарі у 6 хворих (60%) складав 2 дня, а у 4 хворих (40%) він продовжувався 3 дня.

Висновки: При холецистектомії найбільш оптимальною технікою виконання операційного втручання є лапароскопія, яка забезпечує мінімальний контакт тканин з навколишнім середовищем, внаслідок чого зменшується відсоток тяжких післяопераційних ускладнень, незначну крововтрату та відсутність значного косметичного дефекту. Сукупність даних факторів дозволяє пацієнту швидше і легше подолати післяопераційний період.

Ключові слова: Лапароскопічна холецистектомія, лапаротомічна холецистектомія, ускладнення.

ОЦІНКА ФУНКЦІОНАЛЬНИХ РЕЗУЛЬТАТІВ МОРФОЛОГІЇ СІТКІВКИ У ПАЦІЄНТІВ З МАКУЛЯРНИМ РОЗРИВОМ ПІСЛЯ СУБТОТАЛЬНОЇ ВІТРЕКТОМІЇ EVALUATION OF FUNCTIONAL RESULTS OF RETINAL MORPHOLOGY IN PEOPLE WITH MACULAR HOLE AFTER SUBTOTAL VITRECTOMY

Сірко Ганна Андріївна

Sirko G.A.

Науковий керівник: к.мед. н. Стебловська Ірина Сергіївна

Scientific adviser: Steblovska I.S. PhD, MD

Українська медична стоматологічна академія

м. Полтава, Україна

Кафедра оториноларингології з офтальмологією

Актуальність: Макулярний розрив (МР) - набуте захворювання, що представляє собою дефект фовеолярної частини сітківки ока по всій товщині від внутрішньої прикордонної мембрани до зовнішнього сегмента фоторецепторного шару. Ідіопатичні макулярні розриви завжди трапляються у людей середнього та похилого віку та викликають серйозне погіршення центрального зору. При обстеженні пацієнтів з макулярним розривом важливим є проведення таких методів діагностики, як оптична когерентна томографія (ОКТ) та периметрія (зокрема, мікропериметрія).

Мета роботи: Дослідити та порівняти функціональні результати морфології сітківки після проведення субтотальної вітректомії у пацієнтів з макулярним розривом на підставі даних візометрії, ОКТ та периметрії.

Матеріали та методи: В ретроспективному дослідженні брали участь 22 пацієнти, з них 55% жінок та 45% чоловіків. Середній вік досліджуваних складав $68 \pm 2,1$. Середня тривалість від початку захворювання до оперативного лікування становила 27 ± 3 дні. Пацієнти були розділені на 2 групи в залежності від величини макулярного розриву. До першої групи увійшло 11 пацієнтів з макулярним розривом 2 стадії згідно з класифікацією Гасса. До другої – 11 пацієнтів з макулярним розривом 3 стадії. Термін спостереження - 1 місяць після операції.

Результат: Гострота зору пацієнтів 1 групи в доопераційному періоді складала $0,1 \pm 0,04$. У пацієнтів другої групи – $0,05 \pm 0,02$. Середня величина розриву сітківки в пацієнтів 1 групи до операції дорівнювала $250 \pm 15,4$ мкм, у пацієнтів другої групи - $418 \pm 21,14$ мкм. Середнє значення світлочутливості сітківки центральної зони в досліджуваних першої групи становило $14 \pm 0,9$ дБ, у пацієнтів 2 групи – $12,5 \pm 1,2$ дБ.

Через один місяць після проведеного оперативного лікування було виявлено, що гострота зору у пацієнтів 1 групи статистично достовірно зросла та становила $0,3 \pm 0,05$, архітектоніка макулярної ділянки відновлена повністю, середня товщина сітківки за даними ОКТ становить

313±16,3 мкм. Світлочутливість сітківки центральної зони статистично достовірно зросла і дорівнювала 18,9±1,3дБ.

У пацієнтів 2 групи: дані візометрії становили 0,1±0,02, товщина сітківки центральної зони за даними ОКТ дорівнювала 330±15,4 мкм. Світлочутливість сітківки макулярної зони статистично достовірно підвищилась і становила 15,7±1,6дБ.

Висновки: Нами було встановлено, що незважаючи на покращення морфофункціональних показників у пацієнтів після оперативного лікування з приводу макулярного розриву, значення візометрії залишаються низькими, що на нашу думку обумовлено незначним підвищенням світлочутливості сітківки центральної зони та наявним макулярним набряком.

Ключові слова: макулярний розрив, субтотальна вітректомія, світлочутливість, периметрія.

РЕЗУЛЬТАТИ ЕФЕКТИВНОСТІ ХІРУРГІЧНОГО ЛІКУВАННЯ ГОСТРОГО ХОЛЕЦИСТИТУ У ОСІБ ПОХИЛОГО ТА СТАРЕЧОГО ВІКУ В ЗАЛЕЖНОСТІ ВІД ТЕРМІНУ ВИКОНАННЯ ОПЕРАТИВНОГО ВТРУЧАННЯ RESULT OF THE EFFECTIVENESS OF SURGICAL TREATMENT OF ACUTE CHOLECYSTITIS IN THE ELDERLY AND SENILE DEPENDING ON THE TIMING OF OPERATION

Сумик Ярослава Володимирівна
Sumyk Ya. V.

Науковий керівник: к. мед. н., доц. Данилюк М. Б.
Scientific adviser: assoc.prof. Danyliuk M. B., PhD., MD.

Запорізький державний медичний університет.
м. Запоріжжя, Україна

Кафедра загальної хірургії та післядипломної хірургічної освіти

Актуальність: За даними різних авторів, жовчнокам'яною хворобою страждають практично кожна п'ята жінка та кожен десятий чоловік. При цьому близько 50 – 65 % хворих становлять особи похилого та старечого віку, в яких, як правило, має місце виражена супутня патологія, а також, є невідповідність клініки до важкості протікання захворювання.

На сьогодні саме лапароскопічна холецистектомія вважається «золотим стандартом» у лікуванні цього захворювання. Однак, не зважаючи на поширеність захворювання, патогенетично обумовлене ефективне лікування, численні методики малоінвазивного лікування та консервативної терапії, алгоритм лікування хворого все ще залишається під питанням

Мета: Оцінити результати хірургічного лікування пацієнтів похилого та старечого віку у невідкладній абдомінальній хірургії з гострим холециститом на фоні жовчнокам'яної хвороби в залежності від терміну виконання оперативного втручання.

Матеріали і методи: В дослідження включено 89 пацієнтів, віком від 60 до 89 років, середній вік 69,66 ± 7,30 із діагнозом гострий холецистит на фоні жовчнокам'яної хвороби.

Результати та обговорення: Усі пацієнти прооперовані в невідкладному порядку, середня тривалість передопераційного періоду 20,00 (7,00; 27,00) годин. Лапароскопічна холецистектомія з дрениванням черевної порожнини виконана у 70 пацієнтів (78,7 %), лапаротомія, холецистектомія з дренивання черевної порожнини – 14 (15,7 %). Лапаротомія, холецистектомія з дрениванням холедоха проведена 5 хворим (5,6 %). У 3 пацієнтів (4,3 %), при ЛХЕ, виникла необхідність у конверсії з приводу кровотечі із ложа жовчного міхура.

Внаслідок передопераційної підготовки пацієнтів похилого та старечого віку на протязі >24 годин, ми отримали результат значного покращення загального стану в групі В у порівнянні з групою А, які були прооперовані до 24 годин з моменту госпіталізації, U = 749,50; p = 0,0286.

Також, за даними післяопераційного аналізу ми отримали значне покращення стану пацієнтів групи В у порівнянні з групою А, U = 491,00; p < 0,0001. Середня тривалість стаціонарного лікування рівнозначна у обох групах, U = 919,00; p = 0,3984.

Висновки: Відстрочення терміну оперативного втручання у пацієнтів похилого та старечого віку із гострим холециститом дозволяє покращити результати ефективності післяопераційного лікування та зменшує частоту післяопераційних ускладнень.

Ключові слова: Абдомінальна хірургія, гострий холецистит, жовчнокам'яна хвороба.

МЕТОД ЛІКУВАННЯ ПІСЛЯТРАВМАТИЧНОЇ ІНФІКОВАНОЇ РАНИ METHOD OF TREATMENT OF POST-TRAUMATIC INFECTED WOUND

Чмир Ярослав Сергійович

Chmyr Ya. S.

Науковий керівник: к.мед.н., доц. Зубаха Анатолій Борисович

Scientific adviser: assoc.prof. Zubakha A. B., PhD, MD.

Українська медична стоматологічна академія

м. Полтава, Україна

Кафедра загальної хірургії з доглядом за хворими

Актуальність: хірургічне лікування після травматичних гнійно-запальних процесів залишається однією з актуальних проблем сучасної хірургії. Без сумніву комплексна терапія даної патології повинна включати системну антимікробну терапію та нові технології адекватного місцевого лікування.

Метою роботи: було покращити результати лікування хворих при інфікованих травматичних ранах шляхом використання розробленого комплексу лікувальних засобів: ендолімфатичної антибіотикотерапії, ультрафіолетового опромінення аутокрові та місцевого лікування із застосуванням вакуумної терапії спеціальним стандартним набором АВ-Thera.

Матеріали і методи: для оцінки стану хворих застосовувалися: загально клінічні дослідження, особливу увагу приділяли вивченню місцевих проявів гнійно-некротичних процесів: наявності локальної болючості, гіперемія шкіри, інфільтрація тканин, розмірам гнійної рани кількості ранового ексудату, наявності частин некрозу та характеру грануляційної тканини, інтенсивності епітелізації. В зв'язку з відсутністю специфічних лабораторних критеріїв ендогенної інтоксикації, ми використовували ефективний метод визначення ендогенної інтоксикації МЛІІ:МЛІІ=(мієлоцити+юні+паличкоядерні+сегментоядерні+моноцити):лімфоцити. Фагоцити відіграють головну роль в проти інфекційному імунитеті, одночасно є індукторами захисних реакцій організму та ведучими ефекторами їх реалізації, при додаванні всіх форм фагоцитів в чисельнику приводить до більш, значного зсуву показника який вичислюється при гнійно-запальних процесах В нормі МЛІІ $2,64 \pm 0,20$ при запальних процесах він збільшується до 3,0 і вище.

Результати: застосування ендолімфатичної антибіотикотерапії на місцеву гнійно-запальну патологію показали стабільні позитивні результати, суттєве скорочення терміну лікування на 3,5 діб, зменшення курсової дози антибактеріальних препаратів в 1,8 разів. Для місцевого лікування ми застосовували ВАК-терапію стандартним набором АВ-Thera, основу на створенні локального негативного тиску. Запропонований комплекс лікування показав себе ефективним у хворих, яким раніше проводилась антибактеріальна терапія традиційними методами введення, десенсибілізуюча та імунотерапія, які не давали позитивних результатів. Більш за все, високі та довготривалі концентрації антибіотиків введених ендолімфатичним шляхом забезпечують високу ефективність лікування, а УФО аутокрові підвищують резистентність природних сил організму.

Висновки: запропонований МЛІІ є простим та інформативним показником рівня ендогенної інтоксикації і може бути використаний для контролю тяжкості стану хворих. Запропонований комплекс лікування дозволив скоротити курсову дозу антибіотика в 1,8 разів, скороченню термінів стаціонарного лікування на 3,5 діб в порівнянні з традиційними методами лікування.

Ключові слова: післятравматична інфікована рана, ендолімфатична терапія, ультрафіолетове опромінення аутокрові, вакуумна терапія, модифікований лейкоцитарний індекс інтоксикації.

SECTION OF DENTISTRY СЕКЦІЯ СТОМАТОЛОГІЇ

COMPARISON OF EFFICIENCY OF LOCAL ANESTHETIC APPLICATION FROM VESTIBULAR SIDE AND PLEXUS ANESTHESIA TECHNIQUE

Popadic N.

Scientific adviser: assoc. prof. Tomic S., PhD, MD.

Faculty of Medicine Foca, University of East Sarajevo

Foca, Republic of Serb, BiH

Department of Oral Surgery

Relevance: Vestibular technique means application of a local anesthetic from vestibular side while standard technique – application of a local anesthetic both from vestibular and palatal side.

Aim of the research: The goal of research is comparison of efficiency of application of a local anesthetic from vestibular side and standard technique plexus anesthesia in upper jaw.

Material and methods: MM-examination included a group of 20 patients of average age from twenty to forty years who applied for extraction of teeth in the Department of Oral Surgery of Medical faculty, Foca. Divided in two groups, twenty patients received anesthetic only from the vestibular side, out of the other group received standard anesthetic. In the first group, the effect of success was measured with the „pin prick“ method. From the palatal side and negative answer of a patient meant success, after which extraction of teeth started. Both groups of patients completed a survey (VAS application of anesthetic and extraction). The standard deviation and standard error method was used in the study.

Results: Results are showing that there is no meaningful statistical difference about gender representation ($p=0.310$), or between front or sided teeth ($p=0.842$), neither between man and woman ($p=0.105$). In research there is no meaningful statistical difference in pain during application or extraction teeth with standard or vestibular technique ($p=0.138$, $p=0.60$).

Conclusion: The study showed that there is no meaningful statistical difference between these two techniques and that both of them we can use in practice.

Keywords: Anesthetic; extraction; pain.

КЛІНІКО - РЕНТГЕНОЛОГІЧНІ ХАРАКТЕРИСТИКИ ОСКОЛКОВИХ ПЕРЕЛОМІВ НИЖНЬОЇ ЩЕЛЕПИ CLINICAL AND X-RAY CHARACTERISTICS OF FRAGMENTAL FRACTURES OF THE LOWER JAW

Абдурахманова Джемиле Надировна

Abdurakhmanova J.N.

Науковий керівник: к. мед. н. Яценко Павло Ігорович, д. мед. н., проф. Рибалов Олег Васильович

Scientific adviser: Yatsenko P.I., PhD, MD, prof. Rybalov O.V., D.Med.Sc.

Українська медична стоматологічна академія

м.Полтава, Україна

Кафедра хірургічної стоматології та щелепно-лицевої хірургії з пластичною та реконструктивною хірургією голови та шиї

Актуальність: Перелом кісткової тканини це часткове або повне порушення їх цілісності під впливом різних видів травмуючих чинників. По механізму виникнення переломів нижньої щелепи виділяють прямі переломи на місці додатка діючої сили і непрямі, які виникають на протилежній ділянці щелепи від місця прямого травмуючого фактора. Залежно від виду лінії перелому на нижній щелепі виділяють прямі, косі, поперечні, дірчасті пошкодження. За кількістю уламків щелепи розрізняють подвійні, множинні, осколкові. Згідно літературних даних основна увага науково-практичних робіт відноситься до подвійних і множинних переломів нижньої щелепи. Досліджень щодо осколкових пошкоджень, які дуже часто виникають в результаті дорожньо-транспортних пригод і при вогнепальних пораненнях вкрай мало, що має велике практичне значення в лікуванні такої категорії пацієнтів.

Мета: Опис даних рентгенологічних досліджень осколкових пошкоджень нижньої щелепи і окремі варіанти їх лікування.

Матеріали та методи: За результатами рентгенологічних досліджень 124 пацієнтів з переломами нижньої щелепи виділено 18 чоловіків з односторонніми осколковими переломами, з яких у 13 вони були травматично-механічного характеру, у 5 - вогнепальними.

Результати: З 14 пацієнтів з механічною травмою нижньої щелепи у 9 вона виникла при ударі об рульове колесо автомобіля під час дорожньо-транспортної аварії, у 3 осіб нижня щелепа була пошкоджена при падінні (будівельники), у 2 вона виникла в побутових умовах. У всіх пацієнтів глибоких пошкоджень шкірних покривів на місці травми не було. На рентгенограмах

нижньої щелепи (у 10 осіб зліва, у 4 праворуч) у 12 чоловік в області тіла, у 2 - в області кута відзначалися від 3 до 5 великих і дрібних фрагментів щелепи з розбіжністю відламків на 2 - 5 мм. При вогнепальних переломах нижньої щелепи (у 3 пацієнтів дробові рани, у 2 - кульові) мав місце дефект шкіри від 0,7 до 5 см. На рентгенограмах нижньої щелепи пацієнтів з дробовими травмами мали місце сторонні предмети - дробини 3 - 4 мм, дефекти щелепи до 7 см. велика кількість дрібних кісткових фрагментів. У пацієнтів з кульовими пораненнями нижньої щелепи відзначалися її дефекти з відносно рівними краями, наявність 2 - 3 великих осколків щелепи і розбіжність уламків до одного см. Залежно від виду перелому нижньої щелепи, кількості уламків і ступеня їх розбіжності 6 пацієнтам накладали індивідуальні бімаксиллярні шини з зачіпними гачками, у 8 пацієнтів проводилася пряма остеотомія з видаленням дрібних фрагментів кістки і накладенням кісткового шва, у 4 пацієнтів використовували кісткову пластику щелепи середніми і великими трансплантатами.

Висновок: Незалежно від наявності в медичному оснащенні комп'ютерної томографії, МР-техніки стандартні методики рентгенографії нижньої щелепи при її травмі в достатній мірі об'єктивно відображають кісткові порушення і підтверджують результати проведеного лікування.

Ключові слова: Осколковий перелом нижньої щелепи, рентгенологічні характеристики.

ЗАЛЕЖНІСТЬ СТОМАТОЛОГІЧНОГО СТАТУСУ ВІД ХАРЧОВИХ ЗВИЧОК ПАЦІЄНТІВ DEPENDENCE OF DENTAL STATUS ON PATIENTS' EATING HABITS

Афанасієва Яна Степанівна

Afanasiieva Y.S.

Науковий керівник: к.мед.н., доц. Бойченко Ольга Миколаївна

Scientific adviser: assoc. prof. Boychenko O.M., PhD, MD.

Українська медична стоматологічна академія

м. Полтава, Україна

Кафедра терапевтичної стоматології

Актуальність: На даний час посилюється тенденція до розвитку уражень твердих тканин зубів та захворювань пародонтального апарату. Харчові звички формуються протягом всього життя, проте в залежності від їх характеру, вони можуть несприятливо впливати на організм. Проблеми, пов'язані із зубами, виникають не лише внаслідок регулярного споживання рафінованих вуглеводів та інших шкідливих продуктів, але й викликаються дефіцитом поживних речовин у раціоні. Деякі продукти та їх комбінації провокують підсилення росту мікроорганізмів ротової порожнини, чим і забезпечується швидкий розвиток та важкий перебіг захворювання. Окрім того, погане харчування впливає на всю імунну систему, тим самим збільшуючи сприйнятливість людини до розладів. Відомо, що існує зв'язок між здоров'ям ротової порожнини та системними захворюваннями. Тому саме різноманітність харчування при добре збалансованій дієті покращує стоматологічне здоров'я, при цьому знижуючи ризик розвитку інших захворювань.

Мета роботи: Дослідити вплив харчових звичок на стоматологічний статус вітчизняних студентів стоматологічного факультету УМСА віком від 18 до 21 року.

Матеріали та методи: Нами було обстежено 60 студентів, що звернулися за стоматологічною допомогою з різних причин. Для визначення стану тканин пародонта і постановки остаточного стоматологічного діагнозу нами був застосований комплекс клінічних методів обстеження: основні та додаткові стоматологічні методи. Верифікацію діагнозу генералізованого пародонтиту проводили за класифікацією М.Ф. Данилевського (2000).

Основні методи стоматологічного обстеження включали: ретельний збір скарг, анамнезу, спадкових даних, перенесених хвороб, умов побуту та роботи, наявність шкідливих звичок тощо.

Клінічне обстеження пародонта включало:

-оцінку стану ясен;

-дослідження фізіологічної чи патологічної рухомості зуба. Всі дані заносились в індивідуальну карту обстеження.

-визначення стану гігієни порожнини рота та ступеню тяжкості пародонтиту. Для оцінки гігієнічного стану порожнини рота використовували індекс Федорова-Володкіної (1971). Для визначення стану тканин пародонта застосовували папілярно-маргінально-альвеолярний індекс (РМА) в модифікації Парма (1960) та комбінований пародонтальний індекс Расел (1956).

Результати: Із 60 обстежуваних хворих у 90% виявлено хронічний катаральний гінгівіт, у 40 % наявний хронічний середній карієс різної локалізації, у 1% спостерігається генералізований пародонтит початкового ступеня.

Висновки: Таким чином рівень здоров'я студентів в сучасних умовах залежить від організації харчування та здорового способу життя. Тому формування раціональних харчових звичок повинно набуватися з дитинства. У подальшому всі дії повинні бути направлені на первинну профілактику, що збереже здоров'я в цілому.

Ключові слова: Харчові звички, стоматологічний факультет.

ОЦІНКА ВПЛИВУ ХАРЧУВАННЯ НА ВИНИКНЕННЯ КАРІЄСУ. THE INFLUENCE OF NUTRITION ON THE OCCURRENCE OF CARIES.

Білинський Олександр Ярославович
Bilynskyi O.Ya.

Науковий керівник: д.мед.н., проф. Костенко Євген Якович

Scientific adviser: prof. Kostenko Ye.Ya., D.Med.Sc.

ДВНЗ «Ужгородський національний університет»

м.Ужгород, Україна

Кафедра терапевтичної стоматології

Актуальність: карієс зубів виникає в результаті демінералізації емалі органічними кислотами, які утворюються бактеріями в зубному нальоті шляхом анаеробного метаболізму цукрів, отриманих з раціону.

Мета: ідентифікація факту впливу дієти на виникнення та розвиток карієсу

Матеріали та методи: Проведено порівняльний аналіз вибірок моно- та дизиготних близнюків із вибірками пацієнтів аналогічного віку та кількості без клінічно зареєстрованих ознак каріозного ураження із використанням t-критерію Стьюдента. Оцінка типу харчування проводилася за результатами анкетування.

Результати: За даними проведеного статистичного аналізу встановили, що у монозиготних та дизиготних близнюків у порівнянні із контрольними групами осіб без клінічно виражених карієсу, з точки зору впливу параметрів харчування факти незбалансованого, недостатнього харчування демонстрували негативний вплив на розвиток ураження твердих тканин зубів з формуванням дефекту у формі порожнини. При цьому необхідно відмітити, що факт незбалансованого харчування може бути пов'язаний із невідповідністю співвідношення білків, жирів та вуглеводів у добовому раціоні суб'єктів дослідження, а факт недостатнього харчування – із індивідуальними фізіологічними потребами організму. Необхідно відмітити, що у групах монозиготних та дизиготних близнюків за даними опитувальників, респонденти частіше пов'язували наявні у них проблеми із здоров'ям із типом харчування та особливостями добового раціону, аніж погоджувались із зв'язком наявних стоматологічних проблем із параметрами харчування. При цьому у контрольних групах осіб із інтактними зубами було встановлено, що вони також частіше пов'язували саме наявні у них проблеми загальносоматичного характеру із типом харчування, проте рівень такого зв'язку, як у випадках відношення щодо загальносоматичних порушень, такі до наявних стоматологічних проблем, був статистично рідше зареєстрований, ніж у групах монозиготних та дизиготних близнюків ($p < 0,05$), поширеність та інтенсивність каріозної патології серед яких в загальному відповідала показникам генеральної сукупності.

Висновки: Результати проведеного статистичного аналізу не виявили достовірної різниці між показниками збалансованості/незбалансованості, достатнього обсягу/дефіциту харчування між групами монозиготних та дизиготних близнюків, що свідчить проте, що дані фактори у даних групах у порівнянні із контрольними групами осіб без зареєстрованих ознак каріозної патології аналогічно впливають на розвиток каріозного ураження. З іншої сторони характер розподілу результатів, що були отримані в ході порівняння усіх осіб груп монозиготних та дизиготних близнюків із особами із інтактним стоматологічним статусом, свідчить про вплив інтеріндивідуальних варіативностей по відношенню до параметрів харчування, які потенційно можуть впливати на розвиток карієсу

Ключові слова: карієс, харчування, близнюки.

ПЕРЕЛОМИ НИЖНЬОЇ ЩЕЛЕПИ: АНАЛІЗ ЧАСТОТИ ВИНИКНЕННЯ, ЛОКАЛІЗАЦІЇ ТА УСКЛАДНЕНЬ MANDIBULAR FRACTURES: ANALYSIS OF FREQUENCY, LOCALIZATION, COMPLICATIONS

Войтовицька Інна Анатоліївна

Voitovytska I.A.

Науковий керівник: к.мед.н., доц. Локес Катерина Петрівна

Scientific adviser: assoc. prof. Lokes K.P., PhD, MD.

Українська медична стоматологічна академія

м. Полтава, Україна

Кафедра хірургічної стоматології та щелепно-лицевої хірургії з пластичною та реконструктивною хірургією голови та шиї

Актуальність: Невогнепальні переломи нижньої щелепи становлять від 85 до 90 % всіх переломів кісток лицевого скелета, що обумовлено її анатомічними особливостями, висунутим положенням відносно інших кісток обличчя.

Мета роботи: Вивчення частоти переломів нижньої щелепи, методів лікування і ускладнень у дорослих в Полтавській області. Проведення аналізу статистичних даних за період 2011-2013 та 2020 роки з урахуванням місцевості.

Матеріали та методи: Був проведений статистичний аналіз первинної документації щелепно-лицевого відділення Полтавської обласної клінічної лікарні за період з 2011 по 2013 роки

та 2020 рік. З 2011 по 2013 роки надано медичну допомогу 2786 хворим, з них у 29 % випадків спостерігалися переломи нижньої щелепи.

За 2011-2013 роки надано медичну допомогу 2786 хворим, з них у 29 % випадків спостерігалися переломи нижньої щелепи. У 60 % випадків були відзначені односторонні переломи нижньої щелепи. Найбільш часто зустрічались односторонні ангулярні (32.5 %) та односторонні переломи тіла нижньої щелепи (20.2 %). Із двосторонніх переломів переважали ангулярні в поєднанні з переломом тіла щелепи (22.7 %) і переломи тіла щелепи і суглобового відростка (10 %).

За 2020 рік надано допомогу 1568 хворим, з них у 34 % переломи нижньої щелепи. У 70% випадків були відзначені односторонні переломи нижньої щелепи. Односторонні ангулярні 35%, та односторонні переломи тіла нижньої щелепи (23,5 %), із двосторонніх переломів переважали ангулярні в поєднанні з переломом тіла щелепи (8,5 %), та переломи тіла щелепи та суглобового відростка (3%). У 80% хворих з переломами нижньої щелепи надходили в стані алкогольного сп'яніння, без тимчасової іммобілізації фрагментів. У 15% випадків переломи нижньої щелепи поєднувались із закритою черепно-мозковою травмою, в 2% з переломами кісток носа, а в 5% - з переломами виличної кістки.

Результати: За період 2020 року спостерігалися хворі віком від 15 до 81 року. Усі вони були розподілені на 6 основних вікових груп: 1 група (15-20 років) – 8.3 %; 2 група (21-30 років) - 29.8 %; 3 група (31-40 років) – 35.6 %; 4 група (41-50 років) – 21.1%; 5 група (51-60 років) 4.4 %; 6 група (старше 60 років) – 0.8 % випадків відповідно.

Найбільш часто зустрічались переломи у Миргороді (вміст фтору сягає до 4 мг/л), Гадяч та Глобино (до 3 мг/л) -39%. Миргород та Кобеляки (до 2.8 мг/л) – 20%. Лубни (1.48- 1.49 мг/л) – 16%. Полтава (0.85-1.17 мг/л) – 15%, Полтавська область – 10%, Харків (0.8 мг/л) – 3%.

Найбільша частота переломів нижньої щелепи спостерігалася в 2 і 3 вікових групах, тобто в групах найбільш працездатного населення, та в містах з підвищеним вмістом фтору у воді.

Висновки: Таким чином, можна встановити, що частота і тяжкість переломів нижньої щелепи у порівнянні 2011-2013 з 2020 роками зростає.

Ключові слова. Переломи нижньої щелепи, остеосинтез, травматизм лицевого скелету, односторонній ангулярний перелом, перелом тіла нижньої щелепи, переломи тіла щелепи і суглобового відростка.

ПЕРСПЕКТИВИ ЗАСТОСУВАННЯ РОЗЧИНУ «ЦИТЕАЛ» ДЛЯ АНТИСЕПТИЧНОЇ ОБРОБКИ КОРЕНЕВИХ КАНАЛІВ PROSPECTS FOR THE USE OF “CYTEAL” SOLUTION FOR ANTISEPTIC TREATMENT OF ROOT CANAL

Голубець Олександра Сергіївна
Holubets O.S.

Науковий керівник: к. мед. н. доц. Сідаш Юлія Володимирівна, к. мед. н. Костиренко Олексій Петрович

Scientific advisers: assoc. prof. Sidash. J.V., PhD, MD, Kostyrenko O.P., PhD, MD

Українська медична стоматологічна академія

м. Полтава, Україна

Кафедра терапевтичної стоматології

Актуальність: Одним із аспектів успішного ендодонтичного лікування є якісна антисептична обробка кореневих каналів. Однак серед великої кількості дезінфікуючих розчинів, що застосовують в ендодонтії, поки нема антисептика, який би відповідав усім вимогам. Саме це спонукає продовжувати пошуки нових дезінфікуючих засобів, які були б оптимальним препаратом вибору у конкретній клінічній ситуації.

Мета роботи: Дослідити властивості препарату «Цитеал» і перспективи його застосування для ендодонтичного лікування.

Матеріали та методи: При виконанні даної роботи було проведено ендодонтичне лікування 16 пацієнтів, серед яких 10 жінок та 6 чоловіків, з різними формами пульпітів та періодонтитів. Для антисептичної обробки кореневих каналів у кожному випадку використано препарат «Цитеал».

Результати: «Цитеал» - антисептик, до складу якого входить три основні компоненти: хлоргексидину біглюконату, гексамідину діізотіонату та хлор крезолу. Хлоргексидин – катіоновий антисептик бігуанідової групи, що володіє бактеріостатичною і бактеріоцидною діями з широким спектром, не містить етанол. Гексамідину діізотіонат - катіоновий антисептик з групи діамідинів, що володіє антибактеріальними і антисептичними властивостями, зокрема проти грибків; має м'яку дію, не подразнює м'які тканини. Хлоркрезол – група галогенових фенолів; ефективний проти широкого спектру мікроорганізмів, включаючи грампозитивні та грамнегативні бактерії,

грибки; а також має консервуючий ефект. Дія препарату обумовлена здатністю порушувати структуру клітинних мембран мікроорганізмів і направлена проти: грам позитивних (*Streptococci*, *Staphylococci*) і грам негативних (*Proteus*, *Pseudomonas aeruginosa*, *E.coli*, *Neisseria*) бактерій, грибів, зокрема роду *Candida* та інших.

Однією з особливостей препарату є піноутворюючий ефект, завдяки якому реалізується механічна очистка кореневого каналу від путридного розпаду та вплив на мікровідгалуження апікальної дельти. Також препарат зберігає активність при наявності біологічних рідин (кров, серозна рідина, гній), а його терапевтична дія триває близько 18 годин.

Досліджуючи фізичні властивості засобу, встановлено, що «Цитеал» представлений у формі гелю, тому рекомендовано застосовувати його у розведенні 1:10 з дистильованою водою. Розчин необхідно готувати безпосередньо перед використанням.

Висновки: Аналізуючи результати проведеного лікування, у всіх випадках було отримано позитивний результат. Препарат «Цитеал» має широкий антибактеріальний та протигрибковий спектр дії, що дає можливість рекомендувати його як антисептичний розчин для обробки корневих каналів, при ендодонтичному лікуванні пульпітів та періодонтитів зубів.

Ключові слова: антисептичний засіб, цитеал, кореневі канали.

ВИВЧЕННЯ МОРФОЛОГІЧНИХ ОСОБЛИВОСТЕЙ ПІДНИЖНЬОЩЕЛЕПНОЇ ЯМКИ (ПНЩЯ) – ЯК ПЕРЕДУМОВА ВСТАНОВЛЕННЯ ДЕНТАЛЬНИХ ІМПЛАНТАТІВ У ДИСТАЛЬНИХ ВІДДІЛАХ НИЖНЬОЇ ЩЕЛЕПИ (НЩ) STUDY OF MORPHOLOGICAL FEATURES OF FOSSA SUBMANDIBULARIS AS A PREREQUISITE OF INSTALLATION OF DENTAL IMPLANTS IN POSTERIOR MANDIBULA

Гудзан Ярина Степанівна, Варес Ярема Янович

Gudzan Ya.S., Vares Ya.Ya.

Науковий керівник: д.мед.н., проф. Варес Ян Евальдович

Scientific Adviser: prof. Vares Ya.E., D.Med.Sc.

Львівський національний медичний університет імені Данила Галицького

м.Львів, Україна

Кафедра хірургічної стоматології та щелепно-лицевої хірургії

Актуальність: Якщо питанню пошкодження нижнього альвеолярного нерва під час проведення дентальної імплантації присвячено чимало публікацій, то проблема перфорації язичної кортикальної стінки НЩ (ПНЩЯ), яка може загрожувати серйозною кровотечею з наступною обструкцією дихальних шляхів [J. Niamtu, 2001], потребує поглибленого вивчення.

Мета: З'ясувати особливості морфології ПНЩЯ на підставі аналізу фахової літератури та комп'ютерних томографій пацієнтів.

Матеріали та методи: В наукометричних медичних базах інформації за ключовими словами: "distal mandibular aspects", "submandibular fossa", проведено пошук та відбір 60 англomовних джерел, що стосуються променевого дослідження морфології дистальних відділів НЩ за останні 20 років. З інформаційної бази Центру медичної 3Д-діагностики (м. Львів) відібрано та проаналізовано 50 комп'ютерних томографій НЩ пацієнтів (жін. – 12, чол. – 18 віком 36–68 років), які звертались для проведення дослідження впродовж 2018–2020 років.

Результати: Як свідчить аналіз фахової літератури, виокремлюють 3 типові конфігурації дистальних відділів НЩ у залежності від вираженості ПНЩЯ – U-подібну (undercut), С-подібну (convex) та Р-подібну (parallel), причому частота виявлення кожної з них у різних дослідженнях суттєво відрізняється. Так, Н.-J. Nickenig et al. (2015) на підставі аналізу 716 томограм дистальних беззубих ділянок НЩ встановлено, що U-подібна форма є найпоширенішою (68,0 %). Подібну інформацію стосовно поширеності U-подібної конфігурації (64,2 %) наводять і J. Herranz-Aparicio et al. (2016), вказуючи, що середня глибина ПНЩЯ становить $4,5 \pm 2,3$ мм у чоловіків та $3,1 \pm 1,7$ мм у жінок ($p > 0,05$). Натомість, S. Bayrak et al. (2018) на підставі аналізу 500 комп'ютерних томограм встановлено, що найпоширенішою (55,5 %) є Р-подібна конфігурація, рідше (37,5%) зустрічається С-подібна, а ще рідше (17,5%) – U-подібна увігнутість ПНЩЯ. В дослідженні В. S. Rajput et al. (2018), які обстежили 140 пацієнтів з дистальними дефектами НЩ встановлено, що Р-подібна форма ПНЩЯ спостерігається у 23,0%, С-подібна - у 62,0%, а U-подібна - у 15,0 % випадків. S. Yildiz et al. (2015) констатували наявність ПНЩЯ С- та U-подібної конфігурації у 71,5% обстежених. На підставі вивчення 50 комп'ютерних томографій НЩ пацієнтів нами встановлено, що U-подібна форма ПНЩЯ спостерігалася у 28,0%, С-подібна - у 52,0%, а U-подібна - у 20,0 % випадків.

Висновки: Результати нашого дослідження, які повністю узгоджуються з повідомленнями інших дослідників, вказують на доцільність ретельного вивчення морфології ПНЩЯ на етапі планування дентальної імплантації в дистальних відділах НЩ з огляду на потенційні ризики перфорації язикової кортикальної пластинки з відповідними ускладненнями.

Ключові слова: Дистальні відділи нижньої щелепи; піднижньощелепна ямка; конусно-променева комп'ютерна томографія.

**ФОТОМЕТРИЧНІ ДОСЛІДЖЕННЯ АБСОРБЦІЙНИХ ВЛАСТИВОСТЕЙ
ФОТОСЕНСИБІЛІЗАТОРА «PADPLUS»
PHOTOMETRIC RESEARCHES OF ABSORPTION PROPERTIES OF
PHOTOSENSITIZER "PADPLUS"**

Константінова Анастасія Сергіївна

Konstantinova A.S.

Наукові керівники: к.мед.н., доц. Сідаш Юлія Володимирівна, к.пед.н. Макаренко Володимир Іванович

Scientific advisers: Assoc.Prof. Sidash Y. V., PhD, MD, Makarenko V.I., PhD

Українська медична стоматологічна академія

м. Полтава, Україна

Кафедра терапевтичної стоматології

Кафедра медичної інформатики, медичної і біологічної фізики

Актуальність: Серед новітніх методів терапії в стоматології виділяється метод бактеріотоксичної терапії, який використовується для лікування захворювань тканин пародонту, карієсу, та його ускладнень для дезінфекції корневих каналів. Він включає комплексне використання розчинів фотосенсибілізаторів (ФС) та квазімонохроматичного світла. Ефективна довжина світлової хвилі, необхідна для поглинання світлової енергії і як наслідок генерації вільних радикалів залежить від виду ФС. Існує багато видів ФС, які використовуються в стоматологічній практиці і виявляються ефективними в боротьбі з цілою низкою грампозитивних і грамнегативних бактерій. Серед них такі сполуки, як хлорофіл, еритрозин, флюоресцин, рибофлавін, метиленовий синій (МС) тощо. Як джерело квазімонохроматичного світла використовують багатофункціональний апарат "UFL-122", який забезпечує оптичне випромінювання в п'яти різних спектральних діапазонах. Для досягнення необхідного терапевтичного ефекту необхідно для ФС підібрати світло певної довжини хвилі. Незважаючи на велику кількість досліджень властивостей ФС недостатньо вивченими залишаються їх абсорбційні властивості, зокрема фотосенсибілізатору «PadPlus».

Мета роботи: Проаналізувати спектри поглинання фотосенсибілізаторів «PadPlus» та метиленового синього, обґрунтувати їх використання у комплексі з випромінюванням апарату «UFL-122» для здійснення бактеріотоксичної терапії.

Матеріали і методи: Дослідженню підлягали два ФС: розчини МС різної концентрації (2; 1; 0,1; 0,01%) і матеріал РР. Коефіцієнт пропускання τ і оптичну густину речовин D вимірювали за допомогою фотоелектроколориметра ФЭК-2. Результати вимірювання піддавали статистичній обробці та виконували графічну побудову спектрів поглинання за усередненими значеннями за допомогою програми Microsoft Excel.

Результати: Проведений експеримент дозволяє стверджувати, що МС має смугу поглинання, яка відповідає довжинам хвиль 500-700нм із максимумом при 664нм, а абсорбційний спектр «PadPlus» має дві ділянки поглинання: в ультрафіолетовій – для довжин хвиль менше 340нм та в видимій – у діапазоні 490-590нм із максимумом при 540нм. Відомо, що в спектрі випромінювання «UFL-122» максимум для ультрафіолетового (UF) фільтра відповідає дожині хвилі $\lambda = 487\text{нм}$, для зеленого (G) – $\lambda = 567\text{нм}$, для червоного (R) – $\lambda = 602\text{нм}$. Порівнюючи спектри поглинання досліджених речовин і спектри випромінювання «UFL-122», можна зробити висновок, що найкращий ефект можна очікувати при опроміненні розчину МС червоним світлом, а «PadPlus» – зеленим.

Висновки: Таким чином, на основі результатів експерименту можна стверджувати, що розчини МС і матеріал «PadPlus» можна використовувати для бактеріотоксичної терапії у комплексі з випромінюванням апарату «UFL-122». Проведені нами фотометричні розрахунки дають можливість проводити подальші дослідження для визначення ефективності використання даного методу терапії в стоматологічній практиці.

Ключові слова: метод бактеріотоксичної терапії; фотосенсибілізатор; спектри поглинання.

**ВЗАЄМОЗВ'ЯЗОК ГУМОРАЛЬНИХ ФАКТОРІВ РОТОВОЇ ПОРОЖНИНИ ЗІ
СТУПЕНЕМ ХРОНІЧНОГО ГЕНЕРАЛІЗОВАНОГО ПАРОДОНТИТУ
RELATIONSHIP BETWEEN HUMORAL FACTORS OF ORAL IMMUNITY WITH THE
DEGREE OF CHRONIC GENERALIZED PERIODONTITIS**

Кузнецов Дмитро Володимирович

Kuznetsov D.V.

Науковий керівник: д.мед.н., доц. Марченко Алла Володимирівна, к.мед.н., доц. Фаустова Марія Олексіївна

Scientific advisers: assoc. prof. Marchenko A.V., D.Med.Sc., assoc. prof. Faustova M.O., PhD, MD.

Українська медична стоматологічна академія, м. Полтава, Україна

Кафедра терапевтичної стоматології

Кафедра мікробіології, вірусології та імунології

Актуальність: У складному механізмі розвитку запального процесу в тканинах пародонту важливе місце займають фактори місцевого імунітету ротової порожнини. Адже хронічний перебіг захворювання супроводжується мікробною сенсibiliзацією та зниженням як загальної, так і місцевої резистентності організму. Тому ретельне вивчення стану локальних гуморальних факторів ротової порожнини у хворих з хронічним генералізованим пародонтитом (ХГП) розширить сучасні уявлення про патогенетичні механізми розвитку даного захворювання і створить передумови щодо розробки нових підходів до медикаментозної корекції патологічного стану в тканинах пародонту.

Мета: Вивчити взаємозв'язок факторів гуморального імунітету ротової порожнини зі ступенем хронічного генералізованого пародонтиту.

Матеріали та методи: В дослідженні прийняли участь 20 пацієнтів, які були розподілені на 4 групи, в залежності від ступеню ХГП. До першої групи увійшло 5 хворих, яким за результатами інструментальних та лабораторних методів дослідження встановлено діагноз ХГП I ступеню; до другої групи – 5 пацієнтів з ХГП II ступеню і 5 хворих з ХГП III ступеню склали третю групу спостереження. До групи порівняння увійшли також 5 осіб, у яких не виявлено ознак захворювань пародонту.

Матеріалом для дослідження була нестимульована ротова рідина. Визначення активності лізоциму проводили нефелометричним методом за Дорофейчук В.Г. Рівень sIgA в ротовій рідині пацієнтів визначали за допомогою набору для специфічного імуноферментного аналізу.

З метою визначення наявності зв'язку між рівнем sIgA та лізоциму зі ступенем ХГП визначали коефіцієнт кореляції (r-Пірсона).

Результати: Встановлено збільшення рівня sIgA в ротовій рідині хворих з I ступенем ХГП у 1,5 рази порівняно з даним показником пацієнтів з інтактним пародонтом. Поряд з цим, за умов розвитку ХГП II та III ступеню спостерігали прогресуюче достовірне зниження sIgA. За умов I ступеню ХГП кількість лізоциму збільшувалася відносно даних пацієнтів групи порівняння. На противагу цьому, нами встановлено різке зниження кількості лізоциму в ротовій рідині хворих з ХГП II та III ступеню в 1,2 та 1,7 рази відповідно щодо даних, отриманих від пацієнтів з інтактним пародонтом. Нами встановлено обернений кореляційний зв'язок між рівнем sIgA та лізоциму в ротовій рідині пацієнтів зі ступенем ХГП.

Висновки: У пацієнтів з I ступенем ХГП спостерігають підвищення місцевих показників імунітету ротової порожнини. При розвитку II та III ступенів ХГП рівень лізоциму та sIgA в ротовій рідині хворих знижується. Між рівнем sIgA та лізоциму в ротовій рідині пацієнтів та ступенем ХГП існує міцний обернений кореляційний зв'язок. Тобто, з обтяженням ступеню ХГП у пацієнтів відбувалося зниження показників гуморального імунітету ротової порожнини.

Ключові слова: Місцевий імунітет ротової порожнини, гуморальні фактори, хронічний пародонтит, генералізований пародонтит.

ВИЗНАЧЕННЯ ЧУТЛИВОСТІ МІКРООРГАНІЗМІВ ДО ГЕЛЮ ДЛЯ МІСЦЕВОГО ЛІКУВАННЯ ПАТОЛОГІЙ ПАРОДОНТУ «ПЕРІО-ЕЙД» DETERMINATION OF SENSITIVITY OF MICROORGANISMS TO “PERIO-AID” GEL FOR LOCAL TREATMENT OF PERIODONTAL PATHOLOGY

Лисак Михайло Вікторович

Lysak M.V.

Наукові керівники: к. б. н., доц. Ганчо Ольга Валеріївна, к. мед. н. Мошель Тетяна Миколаївна

Scientific advisers: Assoc. Prof. Hanchko O.V., PhD, MD, Moshel T.M., PhD, MD.

Українська медична стоматологічна академія

м. Полтава, Україна

Кафедра мікробіології, вірусології та імунології

Кафедра терапевтичної стоматології

Актуальність: Відомо, що мікробний фактор ініціює виникнення запального процесу в пародонтальних тканинах, сприяє його хронізації, призводить до місцевих проявів інтоксикації та сенсibiliзації у тканинах пародонта. Тому актуальним є визначення чутливості бактерій до нового гелю «Періо-ейд», який пропонується використовувати для місцевого лікування захворювань пародонту.

Мета дослідження полягає у порівняльному аналізі чутливості музейних штамів мікроорганізмів до гелю для місцевого лікування генералізованого пародонтиту «Періо-ейд» та 0,2% водного розчину хлоргексидіну біглюконату, який широко використовується у стоматологічній практиці.

Матеріали та методи дослідження: Мікробіологічне дослідження проводили стандартними методами індикаторних дисків та лунок. Використовували стандартні штами *S.epidermidis* ATCC 14990, *S.aureus* ATCC 25923, *E.faecalis* ATCC 29212, *E.coli* ATCC 25922, *M.*

lysodeicticus ATCC 4698 та *C. albicans* ATCC10231, одержані з ДУ «Інститут епідеміології та інфекційних хвороб ім. Л.В. Громашевського НАМН України» (м. Київ). Зазначені дослідження повторювали тричі. Результати статистично обробляли за стандартними комп'ютерними програмами, визначення вірогідності різниці між групами проводили з використанням *t* критерію Стьюдента.

Результати: При вивченні впливу «Періо-ейд» (10 мкг/диск) на музейні штами кишкової палички, ентерококів, мікрококів, епідермального і золотистого стафілококів та дріжджеподібних грибів показано здатність гелю пригнічувати ріст цих культур мікроорганізмів у зонах діаметром 12,7±3,3 мм, що вірогідно не відрізнялося від дії розчину хлоргексидину біглюконату (10 мкг/диск). Діаметр зон затримки росту мікроорганізмів навколо лунок, які містили 100 мкг гелю та відповідно 100 мкг хлоргексидину біглюконату був значно вище, але також достовірної різниці між чутливістю музейних штамів до «Періо-ейд» та розчинів хлоргексидину біглюконату не спостерігалось.

Висновки: Отже, нами виявлено, що чутливість музейних штамів *S.epidermidis* ATCC 14990, *S.aureus* ATCC 25923, *E.faecalis* ATCC 29212, *E.coli* ATCC 25922, *M. lysodeicticus* ATCC 4698 та *C. albicans* ATCC10231 до нового гелю «Періо-ейд», який пропонується використовувати для місцевого лікування патологій пародонту, не поступається дії 0,2% водного розчину хлоргексидину біглюконату.

Ключові слова: «Періо-Ейд» , місцеве лікування патологій пародонту

ВИКОРИСТАННЯ МАТЕРІАЛУ «ТРІОКСІДЕНТ» ПРИ ЛІКУВАННІ ПУЛЬПІТУ USE OF MATERIAL «TRIOXIDENT» IN THE TREATMENT OF PULPITIS

Лоза Анфіса Сергіївна

Loza A.S.

Науковий керівник: к.мед.н., доц. Петрушанко Володимир Миколайович

Scientific adviser: assoc. prof. Petrushanko V. M., PhD, MD.

Українська медична стоматологічна академія

м. Полтава, Україна

Кафедра пропедевтики терапевтичної стоматології

Актуальність: Найбільш актуальним в наш час є питання вибору матеріалу, який має бути високоефективним та доступним при лікуванні пульпіту. Незважаючи на доцільність проведення біологічного методу лікування пульпіту при випадковому розкритті порожнини зуба у пацієнтів різних вікових груп без соматичної патології, даний метод не набув домінуючої позиції серед інших методів лікування пульпіту.

Мета роботи: Вивчення ефективності лікування пульпіту біологічним методом із застосуванням препарату «Тріоксидент».

Матеріали та методи: Препарат був застосований у 4 пацієнтів віком від 21 до 45 років для лікування пульпіту біологічним методом. Вибірка пацієнтів проводилась довільно в порядку звернення.

Основні критерії вибору для проведення біологічного методу лікування пульпіту:

1. Випадковий розтин пульпи при механічній обробці каріозної порожнини при лікуванні карієсу;

2. Відсутність скарг на самовільний біль в денний і нічний час і в анамнезі;

3. Відсутність пацієнтів з патологією слизової оболонки порожнини рота;

Методика лікування із застосуванням препарату «Тріоксидент» включала наступні етапи:

1. Знеболення причинного зуба;

2. Інструментальна та медикаментозна обробка каріозної порожнини;

3. Замішування та накладання тонким шаром на дно каріозної порожнини лікувальної прокладки з «Тріоксидента»;

4. Постановка тимчасової пломби з матеріалу «Цеміон».

У друге відвідування проводиться контроль ЕОД пульпи і при відсутності негативної динаміки проводиться реставрація коронки зуба з використанням фотокомпозиту. Контрольний огляд повторювався через 1 і 6 місяців з обов'язковим проведенням ЕОД.

Результати: Критеріями ефективності біологічного методу лікування пульпіту із застосуванням препарату «Тріоксидент» є:

1. Відсутність скарг або наявність незначної, короткочасної реакції на температурний подразник;

2. Безболісна перкусія;

3. Стан пульпи зуба за показаннями ЕОД.

Висновки: 1. Застосування матеріалу «Тріоксидент» дозволяє отримати позитивні результати у пацієнтів з початковими формами пульпіту.

2. Показаннями до застосування матеріалу є випадково розкрита порожнина зуба при обробці каріозної порожнини, гіперемія пульпи і інші форми «зворотнього пульпіту» зі слабо вираженими скаргами і показниками електроодонтометрії не більше 25 мкА;

Отже, згідно отриманих результатів можна з впевненістю стверджувати, що матеріал «Тріоксидент» дозволяє рекомендувати себе як для широкого застосування при лікуванні пульпітів постійних зубів біологічним методом, зважаючи велику увагу на його доступність та високу ефективність.

Ключові слова: пульпіт, біологічний метод лікування, «Тріоксидент», гідроксид кальцію.

ЗМІНА КЛІНІЧНИХ ТА ГІГІЄНИЧНИХ ПОКАЗНИКІВ ПРИ ЗАСТОСУВАННІ РІЗНИХ ПРЕДМЕТІВ ІНДИВІДУАЛЬНОЇ ГІГІЄНИ ПОРОЖНИНИ РОТА ПРИ ХРОНІЧНОМУ КАТАРАЛЬНОМУ ГІНГІВІТІ

CHANGE OF CLINICAL AND HYGIENICAL INDICATORS WHEN USING DIFFERENT ORAL CARE PRODUCTS IN PATIENTS WITH CHRONIC CATARRHAL GINGIVITIS

Малежик Єлизавета Євгенівна

Maliezhuk Y.Y.

Науковий керівник: к.мед.н., доц. Новікова Світлана Чеславна, к.мед.н., Уласевич Лариса Павлівна

Scientific adviser: assoc. prof. Novikova S.Ch., PhD, MD., Ulasevich L.P., PhD, MD.

Українська медична стоматологічна академія

м. Полтава, Україна

Кафедра дитячої терапевтичної стоматології з профілактикою стоматологічних захворювань

Актуальність: Головним фактором виникнення й розвитку захворювань тканин пародонту є зубна бляшка й зубний наліт, який накопичується при порушенні гігієнічного догляду за порожниною рота. Сучасна концепція патогенезу гінгівіту базується на тому, що порожнина рота розглядається як збалансована біологічна система, у якій при порушенні рівноваги виникає патологічний процес. У першу чергу це порушення співвідношення «мікробні агенти – захисні механізми». У структурі захворювань тканин пародонту переважають гінгівіти, а саме хронічний катаральний гінгівіт (ХКГ). Враховуючи те, що патогенна мікрофлора зубного нальоту на поверхні зубів розглядається як первинний фактор, що викликає запалення пародонту, основні етіологічні методи профілактики повинні бути направлені на усунення патогенної мікрофлори (зубного нальоту).

Мета роботи: Підвищення резистентності тканин пародонта за рахунок індивідуального підбору предметів та методів індивідуальної гігієни в пацієнтів з хронічним катаральним гінгівітом.

Матеріали та методи: Під нашим спостереженням було 30 дітей з хронічним катаральним гінгівітом (ХКГ) у віці 15 років. Усі пацієнти лікувалися за протоколом, але використовували для індивідуальної гігієни порожнини рота різні зубні щітки, метод чищення зубів стандартний (за Пахомовим). Пацієнти були розділені на три групи: перша група – 10 пацієнтів, які користувалися зубною щіткою середнього ступеня жорсткості не регламентованою, друга – 11 пацієнтів, які використовували зубну щітку «Шовкові нитки» (Colgate), і третя – 9 пацієнтів, які застосовували зубну щітку «Мільйон щетинок» Million bristles Tooth Brush. Пацієнтів оглядали спочатку й через місяць після лікувально-профілактичних заходів. Діагноз визначали за класифікацією XVI Пленуму Всесоюзного наукового товариства стоматологів (1983). Стан тканин пародонта оцінювали за допомогою папілярно-маргінально-альвеолярного індексу (РМА) в модифікації Рагма та гігієнічного індексу за Федоровим-Володкіною.

Результати: У результаті проведених досліджень виявлено, що під час першого огляду виражене запалення ясен у дітей з хронічним катаральним гінгівітом за показником індексу РМА спостерігалось в усіх групах дітей і було приблизно однаковим. Ми простежили зміни показника індексу РМА та показника гігієни порожнини рота за індексом Федорова-Володкіної, оцінюючи використання різних зубних щіток для індивідуальної гігієни порожнини рота в дітей з ХКГ. Слід зазначити, що під час другого обстеження через місяць позитивні результати ми отримали в усіх трьох групах, але результати індексу РМА та показники гігієнічного індексу були кращими в пацієнтів другої та третьої групи.

Висновки: Таким чином, при хронічному катаральному гінгівіті для індивідуальної гігієни порожнини рота доцільно рекомендувати зубні щітки «Шовкові нитки» (Colgate) і «Мільйон щетинок».

Ключові слова: Гігієна порожнини рота, зубна бляшка, зубний наліт, хронічний катаральний гінгівіт, зубні щітки.

**СУЧАСНИЙ ПОГЛЯД НА ЖИТТЄВИЙ ТА ПРОФЕСІЙНИЙ ШЛЯХ ПРОФЕСОРА
РИБАЛОВА ОЛЕГА ВАСИЛЬОВИЧА
MODERN VIEW ON THE LIFE AND PROFESSIONAL EXPERIENCE OF PROFESSOR
OLEH VASYLOVYCH RYBALOV**

Мамай Олександр Володимирович, Бусло Ярослава Андріївна, Охріменко Роман Юрійович,
Кувічка Марина Дмитрівна

Mamay O.V., Buslo Y.A., Okhrimenko R.Y., Kuvichka M.D.

Наукові керівники: к.мед.н., доц. Дубровіна Олена Віталіївна, к.мед.н., доц. Білоконь
Сергій Олександрович

Scientific advisers: assoc. prof. Dubrovina O.V., PhD, MD., assoc. prof. Bilokon S.O., PhD,
MD.

Українська медична стоматологічна академія
м. Полтава, Україна

Кафедра пропедевтики хірургічної стоматології
Кафедра дитячої хірургічної стоматології

Актуальність: Професор Олег Васильович Рибалов – один з фундаторів сучасної хірургічної стоматології та щелепно-лицевої хірургії в Україні. Його професійний досвід відіграє досить вагомий роль у підготовці майбутніх лікарів-стоматологів у медичних закладах вищої освіти України.

Мета роботи: Ознайомити майбутніх лікарів-стоматологів із сучасним поглядом на життєвий шлях та професійну діяльність професора О.В. Рибалова.

Матеріали та методи дослідження: Нами був проведений вербальний синтез отриманої інформації щодо життя і професійної діяльності професора О.В. Рибалова за допомогою емотивного контент-аналізу та квантифікаційної обробки літературних джерел.

Результати: Якісно-кількісне вивчення літературних джерел без інтерпретації отриманої інформації дозволило провести порівняльно-історичну квантифікаційну обробку тексту і досягти результатів власних досліджень про життєвий шлях та професійну діяльність проф. О.В. Рибалова.

Отже, професор О.В. Рибалов – видатний лікар і педагог ХХ-ХХІ століть, за плечами якого вагомий внесок у розвиток сучасної хірургічної стоматології та щелепно-лицевої хірургії.

Професію лікаря-стоматолога О.В. Рибалов здобув після закінчення у 1963 році стоматологічного факультету Ставропольського державного медичного інституту, а свій педагогічний шлях розпочав у 1970 році з посади асистента кафедри хірургічної стоматології у Полтавському медичному стоматологічному інституті (ПМСІ). З 1971 року О.В. Рибалов – кандидат медичних наук, в 1980 році переведений на посаду доцента, а у 1988 році – професора цієї ж кафедри. Тема докторської дисертації, яку він захистив у 1987 році – "Клініка, діагностика, лікування та профілактика гострого і хронічного сіаладенітів у дітей". В подальшому патологія слинних залоз стане одним із важливіших напрямків його наукової роботи з випускниками ПМСІ, які під його керівництвом захистили чимало кандидатських та докторських дисертацій.

Професор О.В. Рибалов з 1990 по 2010 рік – завідувач кафедри хірургічної стоматології Української медичної стоматологічної академії, якій він присвятив 51 рік свого життя, підготувавши не одне покоління лікарів-стоматологів.

Сьогодні професор Рибалов Олег Васильович є академіком, автором 7 підручників, понад 500 наукових праць, 25 раціоналізаторських пропозицій та 14 винаходів.

Висновки: Професійний і педагогічний досвід, науковий внесок і життєвий шлях професора О.В. Рибалова – приклад натхнення, становлення та розвитку професійного зростання для майбутніх поколінь лікарів-стоматологів в Україні.

Ключові слова: Сучасний погляд, життєвий шлях, професійна діяльність, професор О.В. Рибалов

**ОСОБЛИВОСТІ ЛІКУВАННЯ ГРАНУЛЮЮЧОГО ПЕРІОДОНТИТУ
FEATURES OF TREATMENT OF GRANULATING PERIODONTITIS**

Масюкова Тетяна Віталіївна, Сунцова Катерина Андріївна
Masiukova T.V., Suntsova K.A.

Науковий керівник: к.мед.н. Костиренко Олексій Петрович
Scientific supervisor: Kostyrenko O. P., PhD, MD

Українська медична стоматологічна академія
м.Полтава, Україна

Кафедра терапевтичної стоматології

Актуальність: Гранулюючий періодонтит - запальний процес в періодонті, що має хронічну форму, але часто рецидивує. Це активний процес, який часто загострюється, а періоди ремісії

можуть бути недовготривалі. Збільшення кількості грануляції призводить до виходу їх на поверхню та утворення нориць, що є джерелом повторного зараження. Ускладненням такої нозології можуть стати зубна гранульома, кістогранульома та кіста, що може призвести до втрати зуба, тому раціональне та правильне лікування є вкрай необхідним. Але при недостатності умов для якісного лікування та в складних клінічних ситуаціях, класичний консервативний метод не дає бажаного результату, що спонукало нас до пошуку альтернативного методу лікування, застосування нових препаратів.

Мета: Удосконалити метод ефективного лікування гранулюючого періодонтиту, підтвердити це клінічно успішним лікуванням пацієнтів. Клінічно та рентгенологічно перевірити ефективність лікування методом, запропонованим нами.

Матеріали та методи дослідження: Ми використовували лікувальну пасту для тимчасового пломбування, яка виготовлялася методом змішування цитратного буферу, порошку антибіотику Ципролет А, та білої глини. Одну таблетку ципролету А ми подрібнили до стану порошку, розчинили в цитратному буфері в пропорції один до одного та додавали білої глини, замішуючи до сметаноподібної пасти.

Результати: За результатами рентгенологічного контролю: через місяць після закінчення лікування відмічається зменшення площі затемнення (ділянок розрідження кісткової тканини) навколо верхівок коренів.

Висновки: Лікування гранулюючого періодонтиту за допомогою лікувальної пасти з антибіотиком Ципролет А та цитратним буфером є ефективним, що ми підтвердили на прикладі наших пацієнтів. Ципролет А є комбінованим препаратом діючими речовинами якого є ципрофлоксацин, що діє на грампозитивні та грамнегативні мікроорганізми та тинідазол, що є протипротозойним та протимікробним засобом, також він є активним щодо анаеробної флори, що дозволяє використовувати ципролет А при змішаній бактеріальній заапикальній інфекції. Цитратний буфер просочує не тільки поверхневий шар стінок кореневого каналу, а й відгалужень верхівкової ділянки. Внаслідок реакції утворюється нерозчинний осад, який приводить до обтурації дентинних каналців поверхневої зони дентину внутрішньої стінки кореневого каналу та численних відгалужень.

Ключові слова: гранулюючий періодонтит, ципролет А, цитратний буфер.

АНАЛІЗ КЛІНІЧНИХ ВИПАДКІВ ПОШКОДЖЕННЯ ЯЗИКОВОГО НЕРВА ПРИ ХІРУРГІЧНОМУ ВИДАЛЕННІ ТРЕТІХ НИЖНІХ МОЛЯРІВ ANALYSIS OF CLINICAL CASES OF LINGUAL NERVE INJURY DURING SURGICAL REMOVAL OF THIRD LOWER MOLARS

Мачуленко Дмитро Сергійович
Machulenko D.S.

Науковий керівник: к.мед.н., доц. Гоголь Андрій Михайлович

Scientific adviser: assoc.prof. Gogol A.M., PhD, MD.

Українська медична стоматологічна академія

м.Полтава, Україна

Кафедра пропедевтики хірургічної стоматології

Актуальність: Операція хірургічного видалення третіх нижніх молярів є важливою складовою повсякденної практики лікаря стоматолога-хірурга і вимагає дотримання чіткого алгоритму дій та індивідуального підходу до пацієнта на всіх етапах її проведення: передопераційному обстеженні, безпосередньо під час хірургічного втручання і впродовж усього періоду реабілітації хворого. Складність завдання зумовлена атиповим положення третіх нижніх молярів, а також ускладненнями у вигляді сенсорних порушень третьої гілки трійчастого нерва у післяопераційному періоді.

Мета роботи: Дослідження поширеності ушкодження язикового нерва під час операції хірургічного видалення третіх нижніх молярів, встановлення причинно-наслідкового зв'язку між технікою оперативного втручання і частотою його пошкодження.

Матеріали і методи: Для досягнення поставленої мети було проведено дослідження архіву амбулаторних операцій атипового видалення третіх нижніх молярів за період з 2016 по 2020 рік. Обстеження пацієнтів проводили за загальноприйнятим протоколом із використанням різних видів рентгенологічного дослідження: внутрішньоротова контактна рентгенографія, ортопантомографія, конусно-променева комп'ютерна томографія. Здійснено аналіз протоколів операцій, звернено увагу на ускладнення та його профілактику.

Результати: За період дослідження з приводу дистопії і ретенції третіх нижніх молярів було проведено 102 операції хірургічного видалення третіх нижніх молярів. У 3 пацієнтів (2,94%) відзначались сенсорні порушення в зоні іннервації язикового нерва. Випадіння тактильної, больової, температурної чутливості язика, слизової альвеолярного відростка з язикової поверхні

та м'яких тканин дна порожнини рота на стороні травми у 2 пацієнтів спостерігались протягом 4-8 тижнів після втручання з поступовим відновленням без лікувальних заходів. У третьому випадку було проведено обстеження лікарем-неврологом і встановлено діагноз - травматична невропатія язикового нерва. Було призначено нейротропне лікування і з'явилась позитивна динаміка до повного відновлення чутливості тканин. Аналіз протоколів операції випадків пошкодження язикового нерва свідчить, що в двох випадках виконувалась остеотомія тканин прилеглих до дистальної контактної поверхні зуба з боку ретромоллярної ямки, а при найбільш тривалому випадінні чутливості проводилась сепарація коронки при її язиковому нахилі.

Висновки: З метою попередження пошкодження язикового нерва можна сформулювати практичні рекомендації:

1. У випадку планування технології операції з відшаруванням язикового клаптя та остеотомії в ділянці альвеолярного гребня з язикової сторони доцільно проведення ультразвукової діагностики з метою візуалізації язикового нерва.

2. При сепарації коронки ЗНМ у випадку язикового нахилу, коли можлива перфорація язикової стінки альвеоли обґрунтованим є відшарування та утримання язикового клаптя із застосуванням lingual flap retractor.

Ключові слова: треті нижні моляри, операція атипичного видалення, пошкодження язикового нерва.

РОЗВИТОК АРТРОЗІВ У ПАЦІЄНТІВ ПІСЛЯ ПЕРЕНЕСЕНИХ ОДОНТОГЕННИХ ФЛЕГМОН ЩЕЛЕПНО-ЛИЦЕВОЇ ДІЛЯНКИ DEVELOPMENT OF ARTHROSIS IN PATIENTS AFTER TRANSFERRED ODONTOGENOUS PHLEGMONS OF THE JAW AND FACIAL AREA

Новікова Валерія Володимирівна

Novikova V.V.

Науковий керівник: к.мед.н. Бондаренко Валерій Володимирович, к.мед.н. Бойко Ігор Васильович
Scientific adviser: Bondarenko V.V., PhD, MD, Boyko I.V., PhD, MD.

Українська медична стоматологічна академія

м. Полтава, Україна

Кафедра хірургічної стоматології та щелепно-лицевої хірургії з пластичною та реконструктивною хірургією голови та шиї

Актуальність: Розвиток артрозів у пацієнтів після перенесених одонтогенних флегмон щелепно-лицевої ділянки є актуальною проблемою сьогодення.

Мета роботи: Підвищення якості діагностики змін в скронево-нижньощелепних суглобах після перенесених одонтогенних флегмон.

Матеріали та методи: Дві групи хворих, оглядова рентгенографія, томографія, ортопантомографія. Значно підвищується якість діагностичного процесу завдяки рентгенівській комп'ютерній томографії (РКТ). РКТ-дослідження було проведено в двох групах хворих. Перша група-5 практично здорових осіб з ортогнатичним прикусом і інтактними зубними рядами, у даної групи були відсутні скарги на СНЩС. Друга група-5 хворих, у яких в анамнезі були одонтогенні флегмони щелепно-лицевої ділянки зі скаргами на біль, хрускіт, клацання в СНЩС, закладення у вухах, зниження слуху. Для проведення досліджень СНЩС ми використовували рентгенівський комп'ютерний томограф четвертого покоління 80МАТОМ АЯ.С., напруга становила 130 кВ, струм 70 мА, товщина зрізу 2 мм, час дослідження до 8 хв, час зображення зрізу 3-5 сек. На першому етапі дослідження виконували при закритому роті, зубні ряди знаходилися в положенні центральної оклюзії. На другому етапі сканували при відкритому роті, ступінь відкриття рота у кожного хворого була різною і залежала від ступеня розвитку патологічного процесу в СНЩС. Також проводили корекцію зображення на екрані монітора, використовуючи для цього ширину і глибину вікна, які дозволяли детально вивчити морфологію елементів СНЩС. У процесі дослідження суглоба використовували «кісткові» і «м'якотканні» вікна.

Результат: Медіальне і латеральне зміщення внутрішньо-суглобового диска нами було діагностовано у пацієнтів у яких була флегмона щелепно-лицевої ділянки. Для діагностики передніх медіальних і латеральних зсувів необхідно застосовувати коронарну проекцію, так як однієї сагітальній площини недостатньо. В одному випадку була діагностовано аномалійна форма головки нижньої щелепи, вона мала циліндричну форму, на диску спостерігались дегенеративні зміни, які визначалися у вигляді сигналу різної інтенсивності. У хворого з деформацією диска в косю сагітальній і коронарній проекціях відмічали його стоншення в центральній частині, поверхня не мала чітких контурів. Застосування РКТ для діагностики захворювань СНЩС у хворих з перенесеними одонтогенними флегмонами щелепно-лицевої ділянки, обумовлених функціональними порушеннями взаємодії кісткових елементів, а також виявлення змін в

суглобових дисках після запалення, значно підвищує якість інформації і дозволяє проводити найбільш ефективні методи лікування.

Висновок: РКТ є достовірним і інформативним методом, що дозволяє адекватно оцінити стан СНЩС після перенесених одонтогенних флегмон щелепно-лицевої ділянки.

Ключові слова: Скренево – нижньощелепний суглоб, рентгенівська комп'ютерна томографія, одонтогенні флегмони.

СУЧАСНІ СПОСОБИ ВИЯВЛЕННЯ КАНАЛУ МБ2 В ПЕРШИХ МОЛЯРАХ ВЕРХНЬОЇ ЩЕЛЕПИ MODERN METHODS OF DETECTION OF THE MB2 CANAL IN FIRST MAXILLARY MOLARS

Охріменко Ірина Валеріївна
Okhrimenko I.V.

Науковий керівник: к.мед.н., доц. Павленкова Олена Вікторівна

Scientific adviser: assoc. prof. Pavlenkova O.V., PhD, MD.

Українська медична стоматологічна академія

м. Полтава, Україна

Кафедра пропедевтики терапевтичної стоматології

Актуальність: Канал МБ2, що більш відомий як «другий медіально-щічний канал» є причиною багатьох проблем в ендодонтії молярів верхньої щелепи. Перші верхні моляри вважаються краще вивченими в порівнянні з іншими зубами, і прийнято вважати, що вони мають 3 кореня і 3 кореневих канали (МЩ, ДЩ, П). Але в більшості досліджень повідомляється про наявність другого каналу (МБ2) в медіально-щічному корені цих зубів, більш ніж у 70% випадків. Виходячи зі складності анатомії першого верхнього моляра багато лікарів-стоматологів стикаються з проблемою знаходження каналу МБ2 та подальшого його лікування. Все це може призвести до ускладнення захворювань зуба, таких як різні форми пульпіту, періодонтиту, що призводить до больової реакції, поширення інфекції у вже проліковані канали та позбавить все лікування сенсу.

Мета роботи: Дослідити сучасні способи виявлення каналу МБ2 в перших молярах верхньої щелепи та систематизувати їх за рівнем ефективності для покращення роботи лікарів-стоматологів.

Матеріали та методи: Англomовна текстова база даних медичних та біологічних публікацій PubMed.

Результати: Проаналізувавши літературні матеріали було сформовано перелік сучасних способів виявлення каналу МБ2. Виходячи з дослідження Buhreley без збільшення канал можливо знайти в 17,2% випадків, в той час як при використанні бінокулярів цей відсоток зростає до 62,5%, а при використанні стоматологічного мікроскопа до 71,1%. Це вказує на те, що використання збільшення є найбільш ефективним у цій справі. Наступний важливий метод це рентгенографія. При проведенні рентгенографії з 3 різних кутів (техніка SLOB) надається гарна можливість побачити канал МБ2. Також за дослідженнями організації Style Italiano полегшити пошук каналу МБ2 можуть наступні тести: тест білої лінії, тест червоної лінії, тест на бульбашки, кольоровий тест та тест на барвники.

Висновки: Найефективнішим способом знаходження каналу МБ2 у перших молярах верхньої щелепи є використання стоматологічного мікроскопа та інший способів збільшення, однак відсутність такого обладнання не є перешкодою до точного знаходження каналу. Вектором майбутніх досліджень є систематизація запропонованих тестів за рівнем ефективності шляхом особистого проведення кожного з них.

Ключові слова: ендодонтія, другий медіально-щічний канал

ВПЛИВ ДИСТАНЦІЙНОЇ ФОРМИ НАВЧАННЯ НА ПСИХОЛОГІЧНИЙ ТА СТОМАТОЛОГІЧНИЙ СТАТУС СТУДЕНТІВ СТОМАТОЛОГІЧНОГО ФАКУЛЬТЕТУ THE INFLUENCE OF DISTANCE EDUCATION ON PSYCHOLOGICAL AND DENTAL STATUS OF STUDENTS FROM THE DENTAL FACULTY

Поровай Олесь Сергіївна

Porovai O.S.

Наукові керівники: к.мед.н., доц. Сідаш Юлія Володимирівна, к.мед.н. Котелевська Наталія

Василівна

Scientific advisers: assoc.prof. Sidash Yu.V., PhD, MD, Kotelevska N.V., PhD, MD.

Українська медична стоматологічна академія, м. Полтава, Україна

Кафедра терапевтичної стоматології

Актуальність: внаслідок пандемії інфекційного захворювання, а саме вірус COVID-19, форма навчання в Україні переведена в online режим. Новий формат навчання, в першу чергу, це вихід із «зони комфорту» на тлі відсутності безпосереднього спілкування між студентами і

викладачем. Відповідно, в більшості випадків стрес викликає негативні наслідки на роботу організму людини, як наслідок на стоматологічний статус також.

Мета роботи: метою дослідження було з'ясувати вплив дистанційного методу навчання на стоматологічний та психологічний статус серед студентів Української медичної стоматологічної академії.

Матеріали та методи: матеріалом дослідження були студенти 5 курсу стоматологічного факультету Української медичної стоматологічної академії м.Полтава, де взяло участь 57 осіб у віці від 17 до 26 років. Досліджуваним було проведено анкетування, що включало в себе 44 питання з елементами тестування, вибірки декількох відповідей і заповнення короткої відповіді за допомогою платформи «Google Forms». Згідно з анкетуванням, за допомогою методу експрес-діагностики стресу - шкала психологічного стресу Рідера, всі опитувані студенти були розподілені на три групи. Група №1: 11 осіб з низьким рівнем стресу (5 чоловіків із середнім показником 3,28 балів; 6 жінок із середнім показником 3,18 бала). Група №2: 27 осіб із середнім рівнем стресу (10 чоловіків із середнім показником рівня стресу - 2,49 балів; 17 жінок із середнім показником рівня стресу - 2,26 балів). Група №3: - 19 опитуваних з високим рівнем стресу (9 чоловіків із середнім показником рівня стресу - 1,69 балів; 10 жінок із середнім показником рівня стресу - 1,45 балів).

Результати: при проведенні анкетування з'ясувалося, що у групи №1 з низьким рівнем стресу, опитувані якісно проводять індивідуальну гігієну порожнини рота і менш схильні до шкідливих звичок, що позначається на відносно невеликій кількості стоматологічних скарг і захворювань. Учасники групи №2 з середнім рівнем стресу мають більш високу частоту стоматологічних захворювань і менш якісний рівень проведення індивідуальної гігієни порожнини рота, більше студентів мають шкідливі звички по відношенню до групи №1. У групи №3 з високим рівнем стресу визначено високий відсоток учасників, які незадовільно проводять індивідуальну гігієну порожнини рота, мають шкідливі звички, стоматологічні та соматичні захворювання внаслідок погіршення психологічного самопочуття, що в більшій частині пов'язане з проведенням дистанційного навчання в вузі у обстежених учасників.

Висновки: в результаті проведеного анкетування виявлено, що студенти внаслідок погіршення психологічного індивідуального рівня тривожності, мають незадовільну особисту гігієну порожнини рота, шкідливі звички, стоматологічні та соматичні захворювання в анамнезі, внаслідок високого рівня стресу. Доведено, що пандемія, викликана вірусом COVID-19, та переведення навчання на дистанційну форму негативно впливає на стоматологічний та психологічний статус студентів в Україні.

Ключові слова: індивідуальна гігієна порожнини рота, психологічний рівень стресу, дистанційна форма навчання

ПОРІВНЯЛЬНА ХАРАКТЕРИСТИКА ПОШИРЕННЯ КАРІОЗНИХ ПОРОЖНИН СЕРЕД СТУДЕНТІВ 2 КУРСУ COMPARATIVE CHARACTERISTICS OF THE SPREAD OF CARIOUS CAVITIES AMONG 2ND YEAR STUDENTS

Ревут Максим Олександрович, Стойкова Вікторія Аркадіївна
Revut M.O., Stoikova V.A.

Науковий керівник: к.мед.н. Коваленко Віктор Вікторович
Scientific adviser: Kovalenko V.V., PhD, MD.

Українська медична стоматологічна академія
м. Полтава, Україна

Кафедра пропедевтики терапевтичної стоматології

Актуальність: Питання розповсюдженого ураження карієсу завжди залишалось актуальним, особливо ця проблема стосується молодих поколінь, адже через наявність шкідливих звичок, неправильного харчування, недостатньої гігієни порожнини рота, впливу навколишнього середовища із шкідливими факторами (Наприклад вода із високим вмістом фтору, солей). Всі вище перераховані фактори можуть призвести до демінералізації твердих тканин зуба, зокрема, в силу індивідуальних особливостей організму виникає ризик утворення каріозних порожнин. В свою чергу даним дослідженням ми хочемо попередити виникнення і розповсюдження карієсу на ранніх його стадіях серед студентів 2 курсу

Мета: Дослідити виникнення та поширення каріозних утворень, визначити який із класів є найбільш розповсюджений серед молоді.

Методи дослідження: Для вирішення поставлених завдань було проведено огляд порожнин та ідентифікацію класів (за Блеком) у 100 молодих людей віком від 18 до 20 років (дівчат -74, хлопців-26). Також було проведено опитування що до способу життя пацієнтів, частоти відвідування стоматолога та проблем з якими доводилось зустрічатися пацієнтам. Було розділено всіх молодих людей на вікову категорію, 5 класів ураження та причину їх виникнення. Зуби, які

підлягали дослідженню в результаті було відновлено. Матеріали використовували за рекомендаціями керівного лікаря та фірм-виробників відповідно до загальних методик. Було повністю відновлено анатомічну форму та жувальну ефективність зубів

Результати дослідження: За результатами дослідження були отримані наступні показники:

- 1 КЛАС – 39%
- 2 КЛАС – 27%
- 3 КЛАС – 17%
- 4 КЛАС – 6%
- 5 КЛАС – 10%

Висновок: Згідно отриманих результатів можна зробити висновок, що у молодих пацієнтів найбільш розповсюджений I клас (за Блеком). Найчастіше це було зумовлено, демінералізацією зубів, механічними пошкодженнями, нераціональним харчуванням, знехтуванням гігієнічних вимог та не регулярним відвідуванням стоматолога з метою обстеження та подальшого лікування. Щодо віку, зазвичай дані ушкодження найчастіше зустрічались у студентів другого курсу віком 20 років.

Ключові слова: Демінералізація, каріозна порожнина, клас ураження, гігієна.

СУЧАСНИЙ ПІДХІД ДО ЛІКУВАННЯ ПАЦІЄНТІВ З АВУЛЬСІЄЮ ФРОНТАЛЬНИХ ЗУБІВ

MODERN APPROACH TO TREATMENT OF PATIENTS WITH AVULSION OF FRONTAL TEETH

Тертична Альона Леонідівна
Tertychna A.L.

Наукові керівники: к.мед.н., доц. Іваницька Олена Сергіївна, к.мед.н. Буханченко Ольга Петрівна
Scientific advisers: assoc. prof. Ivanytska O.S., PhD, MD., Buhanchenko O.P., PhD, MD.

Українська медична стоматологічна академія
м. Полтава, Україна

Кафедра хірургічної стоматології та щелепно-лищевої ділянки з пластичною та реконструктивною хірургією голови та шиї

Актуальність: В усьому світі кількість випадків дентальних травм невідомо зростає. Це пов'язано із зростанням дорожньо-транспортного травматизму, збільшенням відсотку травм під час занять спортом, погіршенням криміногенної ситуації тощо. Особливо складна ситуація може виникнути при несвоєчасному або некоректному лікуванні повного вивиху зуба (авульсії). Тому проблема пошуку оптимальної лікувальної тактики щодо пацієнтів з авульсією постійних зубів залишається актуальною.

Мета роботи: Запропонувати біологічно орієнтований метод лікування авульсії зуба, який забезпечує позитивні безпосередні та віддалені результати.

Матеріали та методи: Під нашим спостереженням знаходилось 5 пацієнтів віком від 21 до 34 років з авульсією центральних різців верхніх щелеп. Обстеження пацієнтів проводилось з використанням клінічного та рентгенологічного методів дослідження, додатково проводили ЕОД сусідніх зубів, загальний аналіз крові, аналіз крові на маркери гепатиту В,С, аналіз на ВІЛ-інфекцію. Особливе значення надавали визначенню статусу протиправцевого щеплення пацієнта.

Результати: Причиною повного вивиху зубів були падіння та спортивна травма. Всі травмовані особи негайно отримали телефоном консультацію лікаря-стоматолога щодо правильного зберігання зубів до реплантації (слина, молоко). В усіх випадках дентальна травма супроводжувалась пошкодженням м'яких тканин, стінки альвеоли були збережені більш ніж на 1/2. Після огляду пацієнтів у клініці було проведено обережне очищення поверхні кореня зуба за допомогою шприца з фізіологічним розчином. Короткочасне замочування зуба у фізіологічному розчині з антибіотиком. Під провідниковим знеболенням анестетиком без вазоконстриктора було проведено промивання лунки фізіологічним розчином, за необхідності проводилась репозиція вестибулярної стінки лунки, після цього зуб вводився у лунку в фізіологічному положенні та накладались шви на м'які тканини. Зуби шинувались строком до 2 тижнів. Пацієнтам було надано рекомендації щодо режиму харчування та гігієни порожнини рота.

У лікувальний комплекс була включена антибактеріальна та протизапальна терапія (Аугментин, Німесил, Лактіале). Через 10 днів після реплантації проводилось ендодонтичне лікування зубів із тимчасовою obturaцією кореневих каналів строком до 1 місяця з наступним постійним пломбуванням. Через 2 тижні після припинення прийому антибіотика та протизапального препарату проводили місцеве ін'єкційне введення аутологічної збагаченої

тромбоцитами плазми (PRP – platelet rich plasma). Ці ін'єкції здійснювались двічі з інтервалом 7-14 днів.

Висновки: Даний метод лікування пацієнтів з авульсією зубів дозволяє досягти повноцінного збереження травмованого зуба, що було підтверджено клінічними та рентгенологічними методами дослідження. Таким чином, використаний лікувальний комплекс підвищує ефективність збереження функціональної та естетичної цілісності зубного ряду, а також запобігання патологічних змін у альвеолярному відростку.

Ключові слова: Дентальна травма, авульсія, реплантація.

ВИЗНАЧЕННЯ ФУНКЦІЇ СКРОНЕВО – НИЖНЬОЩЕЛЕПНОГО СУГЛОБУ ПІСЛЯ АНГУЛЯРНОГО ПЕРЕЛОМУ НИЖНЬОЇ ЩЕЛЕПИ DETERMINATION OF THE TEMPERATURE OF THE TEMPERATURE - LOWER JAW JOINT AFTER ANGULAR FRACTURE OF THE LOWER JAW

Шейко Владислава Володимирівна

Sheiko V. V.

Науковий керівник: к.мед.н. Бондаренко Валерій Володимирович, к.мед.н. Буханченко Ольга Петрівна

Scientific adviser: Bondarenko V.V., PhD, MD, Bukhanchenko O.P., PhD, MD.

Українська медична стоматологічна академія

м. Полтава, Україна

Кафедра хірургічної стоматології та щелепно-лицевої хірургії з пластичною та реконструктивною хірургією голови та шиї

Актуальність: Проблема переломів нижньої щелепи є актуальною патологією оскільки після перенесених травм спостерігаються деформації, функціональні зміни в скронево-нижньощелепному суглобі.

Мета роботи: підвищення якості діагностики змін в скронево-нижньощелепних суглобах після лікування переломів нижньої щелепи.

Матеріали та методи: Величину зміщення головки нижньої щелепи в нижньощелепній ямці в сагітальній площині визначали за критеріями, запропонованими: перша ступінь - до 2 мм., друга ступінь - від 2 до 4 мм. Величину і ступінь зміщення головки нижньої щелепи назад на рентгенограмі розраховували за різницею показників ширини передньої ділянки суглобової щілини [4,5,6]. В положенні звичної оклюзії і в положенні центрального співвідношення щелеп. Розроблена нами лінійка дає можливість відкривання рота на задану величину на базі роторозширювача в сантиметрах. Проводили аналіз за розробленою методикою: 1. Через вершину суглобового горбка і нижній край зовнішнього слухового проходу проводили лінію «А». 2. Визначали місця її перетину: з вершиною суглобового горбка – з лінією «А1», з передньою поверхнею головки нижньої щелепи – в ділянці «А2», із задньою поверхнею головки нижньої щелепи – в ділянці «А3», з заднім відділом нижньощелепної ямки – в ділянці «А4». 3. Через найбільш глибоке місце в суглобовій нижньощелепній ямці, перпендикулярно лінії «А», проводили лінію «Б». 4. На лінії «Б» визначали її перетин із центром нижньощелепної ямки – в ділянці лінії «Б1», з верхньою поверхнею головки нижньої щелепи - в ділянці лінії «Б2», з лінією «А» - та лінією «Б3». 5. На передній поверхні головки нижньої щелепи є місце яке найбільш виступає - «П1». 6. Місце виступу «П1» з'єднували з найбільш близькою лінією заднього нахилу суглобового горбка і позначали її «П2». 7. На верхній поверхні головки нижньої щелепи знаходили місце яке найбільше виступає «В1». 8. Місце виступу «В1» з'єднували з найбільш близьким місцем нахилу в нижньощелепній ямці - «В2». 9. На задній поверхні головки нижньої щелепи знаходили місце яке найбільш виступає - «З1» і з'єднували з найбільш близькою точкою заднього відділу в нижньощелепній ямці і позначали її точкою «З2».

Результати: Аналіз рентгенограм дозволяє вимірювати: ширину нижньощелепної ямки, ширину головки нижньої щелепи, ширину переднього ділянки суглобової щілини, ширину задньої ділянки суглобової щілини, ширину верхньої ділянки суглобової щілини, висоту суглобового горбка, глибину занурення головки нижньої щелепи в нижньощелепну ямку, та глибину нижньощелепної ямки, ширину передньої ділянки суглобової щілини, ширину верхньої ділянки суглобової щілини, та ширину задньої ділянки суглобової щілини. Після дослідження скатів головок, оцінюється симетричність або асиметричність їх зміщення з однієї або з двох сторін.

Висновки: Даний метод дозволяє дослідити скронево-нижньощелепний суглоб після переломів нижньої щелепи, оцінити ступінь зміщення головки нижньої щелепи в сагітальній площині.

Ключові слова: ангулярний перелом нижньої щелепи, скронево-нижньощелепний суглоб.

АНАЛІЗ ТЕРМІНІВ ПЕРЕМІЩЕННЯ ІКЛІВ НА ВЕРХНІЙ ЩЕЛЕПІ У ПАЦІЄНТІВ ПРИ ВИДАЛЕННІ ПЕРШИХ ПРЕМОЛЯРІВ ANALYSIS OF TERMS OF CANINES'S MOVEMENT IN THE UPPER JAW IN PATIENTS WITH EXTRACTION OF THE FIRST PREMOLARS

Шклярчук Євгенія Вячеславівна
Shklyaruk E.V.

Науковий керівник: к.мед.н., доц. Куліш Неля Володимирівна
Scientific adviser: assoc. prof. Kulish N.V., PhD, MD.

Українська медична стоматологічна академія
г. Полтава, Україна
Кафедра ортодонції

Актуальність: Видалення зубів - це найбільш поширений прийом ортодонтичного лікування. За даними статистики дітям від 12 до 16 років в 10% випадків проводять видалення премолярів. Однак серед лікарів-ортодонтів немає єдиної думки як з приводу питання видалення окремих зубів, так і про особливості переміщення зубів в залежності від віку пацієнта. Так при висвітленні питання лікування патології II класу за Енглеом велика кількість досліджень було сфокусовано на результатах лікування з видаленням тільки перших премолярів на верхній щелепі; перших премолярів на обох щелепах, лікування без видалення зубів. Таким чином на сьогоднішній день питання особливостей лікування пацієнтів з видаленням окремих зубів за ортодонтичними показаннями залежно від віку залишаються спірними і актуальними.

Мета роботи: Вивчити результати ортодонтичного переміщення зубів при лікуванні пацієнтів з видаленням окремих зубів незнімною брекет- технікою та його тривалість в різні вікові періоди.

Матеріали і методи: Для вирішення поставленої задачі ми проаналізували результати лікування пацієнтів з патологією прикусу II-1 по Енглею. Вік пацієнтів був від 13 до 45 років і за віком пацієнти теж були розділені на три вікові групи від 13 до 15 років (пацієнти, що ростуть), друга вікова група 16- 18 років, третя група після 18 років. Клінічне обстеження пацієнтів та вивчення контрольно- діагностичних моделей проводилося за класичною схемою.

Результати: Для контролю і оцінки результатів ортодонтичного лікування пацієнтів перед періодом стабілізації і ретенції проводилась оцінка шести ключів оклюзії по Andrews L.F. Аналіз отриманих даних при лікуванні аномалії прикусу II-1 за Енглеом з видаленням перших премолярів на верхній щелепі і оцінка якісних показників результатів лікування свідчить про те, що терміни дисталізації іклів верхньої щелепи на відстань 7-8 мм в першій групі (14-18 років) склали в середньому 5,5 місяців. У другій групі термін переміщення іклів на верхній щелепі склав 6- 7,5 місяців і в третій групі після 18 становив більше 7,5 місяців.

Висновки: Отримані дані дозволяють стверджувати, що стан кісткової тканини у віковому аспекті впливає на тривалість переміщення іклів, що безумовно збільшує терміни ортодонтичного лікування. Отримані дані дозволяють обґрунтувати і аргументувати тривалість лікування зубощелепних аномалій патології прикусу II-1 класу за Енглеом, які пов'язані з видаленням перших премолярів верхньої щелепи, за умови виконання протоколів лікування.

Ключові слова: Дистальний прикус II-1, брекет-техніка, ортодонтичне лікування.

ЕНДЕМІЧНИЙ ФЛЮОРОЗ У ПОЛТАВСЬКІЙ ОБЛАСТІ: ОГЛЯД ЛІТЕРАТУРИ ENDEMIC FLUOROSIS IN POLTAVA OBLAST: A LITERATURE REVIEW

Ющенко Яна Олександрівна, Єнгаличев Тимур Равільович
Yushchenko Ya.O., Iengalychev T.R.

Науковий керівник: к.мед.н., доц. Петрушанко Володимир Миколайович
Science adviser: assoc. prof. Petrushanko V.M., PhD, MD

Українська медична стоматологічна академія
м. Полтава, Україна
Кафедра пропедевтики терапевтичної стоматології

Актуальність: В Полтаві, що водопостачається з різних артезіанських свердловин, вміст фтору в воді складає 1,5 мг/л, а в джерелах вже на глибині до 20 м досягає 3-5 мг/л. Таким чином люди, що проживають в Полтаві та в Полтавській області ендемічно схильні до розвитку флюорозу. Логічно, що теорія його профілактики є актуальним питанням для стоматологів.

Метою дослідження стало вивчення впливу фтору на тверді тканини зуба залежно від його концентрації та можливість профілактики флюорозу з використанням доступних засобів.

Матеріали та методи: Був проведений огляд вітчизняних літературних джерел за останні роки. Ключовими словами критерію відбору були: «флюороз», «фтор», «Полтава», «Полтавська

область». Проаналізовано результати отриманих даних, виділено основні засоби попередження розвитку флюорозу.

Результати: Райони Полтавської області водопостачаються наступними визначальними підземними водоносними горизонтами: сеноман-нижньокрейдовим, алювіальним, бучакським. 42,3 % районів забезпечуються водою останнього, в якому підвищений вміст фтору, в деяких районах його концентрація досягає 2,1-2,6 мг/л, що в 2 – 2,5 рази вище допустимих показників. При концентрації фтору в воді 0,8-1,0 мг/л легкі форми флюорозу зустрічаються в 10-12% населення району, при концентрації 1,0- 1,5 мг/л – у 20-30% населення, при 1,5- 2,5 мг/л – у 30-40% населення, >2,5 мг/л – більше, ніж у 50%. Як відомо, етіологічно флюороз викликається хронічною фтористою інтоксикацією у період амелогенезу; отже, основний раціональний принцип етіологічної профілактики – зменшення фтористого складу питної води, зазвичай з використанням фізико-хімічних методів. Найчастіше застосовуються: кип'ятіння води, її відстоювання, фільтрацію води через неорганічний сипучий матеріал (дрібнодисперсні гранульовані оксиди магнію, алюмінію, фосфат кальцію), сорбцію сумішей фторованих сполук, фільтрацію шляхом оберненого осмосу і метод електрокоагуляції. При короткочасному кип'ятінні води з вмістом фтору 1,2 мг/л його концентрація знижується на 10-17%. Найбільша втрата фтору (42-45%) спостерігається при наявності бікарбонату кальцію.

Висновки: Отже, концентрація фтору у воді Полтавської області перевищує допустимі показники, що є тригером до розвитку флюорозу. Для попередження розвитку цього захворювання визначено провідні методики зниження його вмісту у питній воді. Важливим аспектом в стоматологічній практиці Полтавської області є професійна консультація батьків стосовно ймовірності появи флюоротичних змін у їхньої дитини і можливих методів профілактики.

Ключові слова: ендемічний флюороз, профілактика флюорозу, концентрація фтору у воді.

SECTION OF EXPERIMENTAL MEDICINE СЕКЦІЯ ЕКСПЕРИМЕНТАЛЬНОЇ МЕДИЦИНИ

HEART-VASCULAR SYSTEM REGULATORY MECHANISMS ASSESSMENT IN FOREIGN STUDENTS

Ajdakar A., Abdelmaged I., Mamadaliyev I., Mamazhonov A.

Scientific adviser: Tkachenko E.V., PhD, MD.

Ukrainian Medical Stomatological Academy,
Poltava, Ukraine

Samarkand State Medical Institute, Uzbekistan

Tashkent Medical State Academy, Uzbekistan

Department of Physiology

Relevance: Heart-vascular pathology places the 2nd position after hemostasiopathies on morbidity among the adult. That is why its prevention represents important task of modern society.

Aim of research: To gain this goal heart-vascular system state assessment new physiological methods are proposed. Robinson's index, Ruffe's and Martine-Kushelevsky's probes, Waldfogel's or orthostatic probe, respiratory arrhythmia and such tests on autonomic reactivity assessment as Abrams', Erben's, Dagnini-Ashner's, Chermak's probes (dealing to cardiac-vascular systems state assessing as well) are applied. Grote's formula and health co-efficiency, Kerdo's index are used as well. They give valuable information about human adaptation and allow assessing the autonomic nervous system state in parallel. It is worthy to mention additionally that every 2nd-3rd person nowadays has vegetative-vascular dystonia and it is rather difficult or even practically impossible to treat such patients because of varying clinical picture due to practically every cell probable involvement into pathological reaction. Foreign students' adaptation is worse abroad than at home and any educational establishment should create comfortable conditions for their best adaptation.

Materials and methods: Our work aim was assessing the heart-vascular system condition with the probes among mentioned above which allow characterizing this system state and its autonomic regulation. Our tasks were to perform Dagnini-Ashner's and Chermak's probes, to assess respiratory arrhythmia in the 2nd-year foreign students from far and near abroad. We used these probes as the investigative methods. In norm both probes are depressor (accompanied by pulse retardation) and there is pulse acceleration during inspiration and pulse retardation during expiration - physiological respiratory arrhythmia.

Results: Dagnini-Ashner's reflex performance showed following results: the Uzbeks demonstrated depressor reaction and no pulse changes (in the students from South), Jordanians – depressor reaction while Mauritians – the pressor (paradoxal) one. Chermak's reflex show results: the Turkmens – depressor and pressor (paradoxal), Uzbeks – depressor both in people from South and from middle parts, Jordanians – first depressor, then expressed pulse arrhythmia with further depressor character, Egyptians and Palestinians – depressor and pressor (approximately 50% to 50%), Ugandans – pressor (paradoxal), Indians – depressor with expressed arrhythmia. As for respiratory arrhythmia it was expressed maximally in the Mauritians, Jordanians and Indians.

Conclusions: Thus, there are ethnic differences in heart-vascular system activity regulatory mechanisms particularly the ones from autonomic nervous system side and there is a tendency to have autonomic nervous system opposite reactions with the differences in the students from various countries and even among ones from one country different parts.

Key words: foreign students, Dagnini-Ashner's and Chermak's probes, respiratory arrhythmia.

PREVALENCE OF PATHOLOGICAL SAMPLES IN URINE IN POPULATION WITH HIGH RISK OF BALKAN ENDEMIC NEPHROPATHY

Bozinovic Milena, Bozinovic Milan, Joksimovic Vedrana, Corovic Miljan

Scientific adviser: prof. Joksimovic Bojan, D.Med.Sc.

University of East Sarajevo

Military Hospital Novi Sad

Sarajevo, Bosnia-Herzegovina

Faculty of Medicine in Foca

Relevance: Chronic kidney disease (CKD) is a worldwide public health problem. CKD screening means looking for early kidney disease in people who are not already known to have it. Increased risks for CKD were defined as people with: Diabetes, High blood pressure, people older than 60 years, or a family history of CKD. Proteinuria and asymptomatic microscopic haematuria is a powerful marker of the presence of CKD and the risk of progression. Proteinuria is the most important and frequent of these markers. Proteinuria is therefore important both for the identification of kidney damage and for guiding

future treatment and surveillance. The prognosis for the combination of proteinuria with haematuria is significantly worse than that for proteinuria alone.

Aim of research: The aim of this study has been to fortify frequency of proteinuria and microhaematuria in population with high risk of CKD.

Materials and methods: The study was conducted in two phases. In the first phase was conducted a systematic review among 815 citizens. In second phase was selected 95 people with suspicion of balcanic endemic nephropathy (BEN) of Donje Crnjelovo village, which is well known endemic area of BEN, from March to April 2019. For any of them we got some anamnestic data by questionnaire, also we have been measured blood pressure, by indirect auscultation methods and analyzed some laboratory parameters in urine (proteins, haemoglobin).

Results: From 95 people with suspicion of CKD 54,1 percent has high blood pressure. From personal anamnesis it is shown that 11,4 percent has diabetes mellitus, 19,9 percent of all examined people in second phase have some kidney disease, and that 18 percent have someone in family with CKD. Proteinuria, microhaematuria, or both of them were estimated in 40 percent of all examined people in second phase.

Conclusion: Our result suggests that, frequency of preteinuria and microhaematuria are on high level in population with high risk of CKD.

Key words: Chronic kidney disease, proteinuria, microhaematuria, Balcanic endemic nephropathy

INVESTIGATION OF ANTIOXIDANT ACTIVITY OF NEW XANTHINE XENOBIOTICS

Mykhalchenko Ye. K., Vasyliyev D. A.

Scientific adviser: prof. Aleksandrova K. V., D.Med.Sc.

Zaporizhia State Medical University

Zaporizhia, Ukraine

Department of Biological Chemistry

Relevance: Recent studies have shown that in the pathogenesis of most diseases (cardiovascular, nervous, liver, lung diseases), which determine the main rate of mortality and disability, oxidative stress plays an important role. The latter includes free radical (FRO) and peroxide oxidation, leading to membrane damage and cell death.

The search for antioxidant compounds that can decrease pathological biochemical processes by oxidative stress and, consequently, can provide a prophylactic and therapeutic effect, is very important for modern medicine.

Therefore, pharmacological agents for metabolic correction of conditions caused by oxidative stress need to be intensively developed. Synthetic drugs with antioxidant properties, like xanthine xenobiotics, are attracting more and more attention of scientists.

Aim of the research: Investigation of the antioxidant properties of newly synthesized 3-tolyl-8-propylxanthine derivatives, which was performed using in vitro methods (inhibition of oxidative modification of proteins, initiation of lipid peroxidation and inhibition of NO• radical).

Materials and methods: Study of antioxidant activity to inhibit protein oxidative modification (POM): to identify the depth of the pathological process and the degree of development of oxidative stress in cells determination of the oxidized amino acid residues of proteins created by the initiation of free radical oxidation by Fenton in vitro reaction(2,4-DNPH) should be performed.

Study of antioxidant activity by non-enzymatic initiation of free radical lipoperoxidation: a suspension of egg lipoproteins was used as a substrate. The free radical oxidation reaction was initiated by the addition of 0,025M FeSO₄•7 H₂O solution followed by incubation of the resulting mixture. The reaction was stopped by adding a 50% solution of trichloroacetic acid with disodium EDTA. The stained malonic dialdehyde complex with thiobarbituric acid was extracted by adding butan-1-ol. The concentration of malonic dialdehyde was estimated by spectroscopic measurement of the absorption of the sample at 532 nm. Dibunol was used as a reference drug.

Studies of antioxidant activity by inhibiting NO• radical were performed by photoinduction of sodium nitroprusside, accompanied by the accumulation of NO• radical, which is evaluated by the rate of oxidation of ascorbate, measuring the optical density of the sample at 265 nm. N-ACC was used as a reference drug.

Results: The study showed that all newly synthesized compounds show the high level of antioxidant activity compared to reference drugs.

Conclusions: Pharmacological screening of newly synthesized 3-tolyl-8-propylxanthine derivatives for antioxidant activity was performed. The relationship between antioxidant action of synthesized compounds and their structure is analyzed. According to the obtained results of in vitro studies of AOA, the most active compounds were selected for further studies.

Keywords: Xanthine, antioxidant activity, oxidation.

LABORATORY TESTING FOR COVID 19 (SARS CoV 2): CURRENT SITUATION AND TREND IN UKRAINE

Ndu Victory Chibuikem Munachimso, Berko Emmanuel Ofori

Scientific adviser: Mamontova T.V., PhD, MD.

Ukrainian Medical Stomatological Academy

Poltava, Ukraine

Physiology Department

Relevance: COVID 19 (SARS-CoV-2) is a key global public health emergency all over the world, including in Ukraine. The development of a pandemic around the world have simultaneously caused not only a rapid increase in interest to COVID-19 laboratory testing among Internet users and potential developers of test systems, but also served as a powerful challenge for laboratory services. Despite the importance of the problem, the accumulated experience in laboratory medicine require further systematization.

Aim of the research was to examine the manifestation of interest in the problem of laboratory research of COVID-19 among users of the global network Google, compare the current trends in laboratory research in Ukraine with European and Asian countries, analyse modern laboratory methods.

Materials and methods: Google Trends were used to search Google queries concerning the Cyrillic terms in Ukrainian and Russian. Google Public Data was used to search Google queries regarding searching public dataset information about total amount of the tests for detection COVID-19 in Ukraine. The search was done for the period from 01/2020 to 01/2021. The study reviewed the modern data, pro and contra, trends in laboratory methods of diagnostics for COVID-19.

Results: The problem of coronavirus is of strong interest among Google users in Ukraine. The maximum interest in both the coronavirus topic and testing was observed in April and November 2020. Specifying the request by the type of testing, using the following widely used words "PCR" or "antibodies", allows us to state that interest in the topic of detecting RNA virus by PCR is much higher than interest in the topic of detecting antibodies by ELISA. The demand for a positive coronavirus test remains consistently high. Analysis of Google Public Data shown that the level of presumptive detection of viral infection using laboratory testing is higher than the level of confirmed infection by laboratory testing. It was noted that the maximum indicative and confirmed level of infection falls on December 2020 and January 2021. The maximum number of daily laboratory tests in Ukraine falls on November 2020. The number of daily laboratory tests performed is in 3 times lower in Ukraine than in other 49 countries. It was shown that growing demand for testing to detect Covid-19 has required accelerated development across multiple platforms of molecular, serological and point-of-care testing. It was carried out an analysis of the advantages and disadvantages of laboratory methods, which will assess their critical importance for the screening, treatment, prevention and control of COVID 19.

Conclusions: Finally, we showed that interest of Ukrainian Google users to coronavirus laboratory testing was almost comparable in time to quarantine restrictions. These finding was demonstrated that the number of performed laboratory detection and cases of laboratory-confirmed COVID-19 infection is currently actual and could possibly serve as an important basis for the selection and creation of effective algorithms and strategies for laboratory testing in public health.

Key words: COVID-19, laboratory testing, Google Trends, Google Public Data

INFLAMMATORY BIOMARKERS ASSOCIATED WITH DEVELOPING CRITICAL STATE OF COVID-19: A META-ANALYSIS

Owusu-Afriyie Abena, Salik Hanifah Ahmed

Scientific adviser: Mamontova T.V., PhD, MD.

Ukrainian Medical Stomatological Academy

Poltava, Ukraine

Department of Physiology

Relevance: Coronavirus disease 2019 (COVID-19) is an escalating global epidemic caused by SARS-CoV-2, with a high mortality in critical patients. The high mortality rate of COVID-19 patients is mainly caused by the progression from the mild condition to the critical illness. Therefore, it is an urgent need for effective indicators to predict disease severity, early and rapid diagnosis, monitoring, risk assessment in SARS-CoV-2 infected patients.

Aim of the research: conduct meta-analysis in an attempt to systematically collect and evaluate the associations of comorbidity factors with the severity and prognosis of COVID-19.

Materials and methods: Based on systematic search in PubMed, Google Scholar up to January 28, 2021, a total of 5 eligible articles with 3129 laboratory-confirmed COVID-19 cohorts were included. Pairwise comparisons between severe and critical patients who were transferred to the intensive care unit (ICU) were performed for 6 laboratory parameters. The severe patients should have, at least one of the following conditions should be additionally met: 1) respiratory distress, RR $\geq$ 30 times/minute, 2)

oxygen saturation $\leq 93\%$ under the resting state, 3) oxygen partial pressure (PaO₂)/oxygen concentration (FiO₂) in arterial blood ≤ 300 mmHg. We describe the epidemiological, clinical and laboratory prognosis of patients with confirmed infection of SARS-CoV-2 who were hospitalized in ICU.

Results: It was shown that most patients have multiple symptoms. Cough, fatigue, myalgia, sore throat are also common symptoms in patients infected with SARS-CoV-2. Patients who were admitted to the intensive care unit was associated with significantly higher levels of WBCs (SMD=0.6; 95%CI [0.513, 0.687]), C-reactive protein (SMD=1.41; 95%CI [1.322, 1.508]), procalcitonin (PCT) (SMD=1.21; 95%CI [1.119, 1.305]), IL-6 (SMD=1.46; 95%CI [1.373, 1.555]), but lower levels of platelets (SMD= -0.27; 95%CI [-0.354, -0.185]) and lymphocytes (SMD= -0.83; 95%CI [-1.19, -0.363]).

Conclusions: COVID-19, a novel coronavirus has been responsible for millions of cases of deaths worldwide. Infected patients progress to critical severe state which required high-flow oxygen support, compromising the availability of health resources. Critical group experienced more multiorgan damage which was partially induced by direct attack of SARS-CoV-2. Among these patients, the most often detected high level of pro-inflammatory markers (PCT, WBS, and CRP). Thus, early finding and laboratory markers diagnostics have a certain extent of positive effect on the prognosis and prevent negative outcomes in a timely manner.

Key words: COVID-19, critical state, WBC, C-reactive protein, procalcitonin, IL-6

COMBINATIONS OF ESSENTIAL OILS WITH SYNTHETIC ANTIOXIDANT AS A NEW WAY OF THE CONTROL OF CANDIDA ALBICANS INFECTION

Rohini Biswas

Science advisers: Prof. Vazhnycha O.M., D.Med.Sc., Bobrova N.O., PhD, MD.

Ukrainian Medical Stomatological Academy

Poltava, Ukraine

Department of Experimental and Clinical Pharmacology

Department of Microbiology, Virology and Immunology

Relevance: Interest in the problem of candidiasis, a widely spread fungal disease, has increased dramatically nowadays; and the most common pathogen of candidiasis is *Candida albicans*. The significant increase in the incidence of candidiasis is due to the fact that this infection is opportunistic and affects patients with immunodeficiency processes, endocrinopathies, pathology of the gastrointestinal tract and secondary avitaminosis. Among the possibilities to improve effectiveness of the treatment of candidiasis is the use of essential oils (EOs) and their combinations with other remedies with antifungal properties. Synthetic antioxidant ethylmethylhydroxypyridine succinate (mexidol) can be one of the such adjuvant agents.

Aim of the research: Research purpose was to study the susceptibility of *Candida albicans* reference strain to some EOs and their combinations with mexidol

Materials and methods: The susceptibility of microorganisms was determined by the disc diffusion method. Reference strain *Candida. albicans* ATCC 10231 was used. To determine the susceptibility of candida fungi to mexidol, solution of a drug was applied on the sterile paper disks (1000 µg/disk) and dried at room temperature. 10 EOs and their combinations with mexidol were investigated. For this purpose, EOs (10 µl) was applied on the clean disks and prepared disks with mexidol immediately before placing on the Müller-Hinton agar surface in Petri dishes with a test culture. The susceptibility of the microorganisms to the studied agents was judged by a growth inhibition greater than 10 mm. Microbial susceptibility testing was repeated 5 times, followed by statistical processing of digital material.

Results: Reference strain *Candida albicans* ATCC 10231 exhibits high susceptibility to EOs of the cinnamon and cloves, moderate susceptibility to EOs of the tea tree, rose, and wormwood, minimal susceptibility to EOs of the fir and sage, and no susceptibility to oils of the lemon, laurel or eucalyptus. It demonstrates low susceptibility to mexidol. Combining all EOs with mexidol increases the susceptibility of *Candida. albicans* to these agents, with the most pronounced effect observed for the sage oil. Taking into account the ability of mexidol to influence the structure and function of cell membranes in a macroorganism, it can be assumed that a drug facilitates the distribution of EOs in the lipid components of the cell wall and lipids of membranes of the fungi, increasing in such a way their fungicidal effect as membranotropic agents.

Conclusion: The revealed ability of mexidol to increase the susceptibility of *Candida albicans* to EOs may be a basis for the development of pharmaceutical compositions with these components, in which improved antifungal activity will co-exist with an antioxidant effect.

Key words: essential oils, mexidol, antifungal action, *Candida albicans*.

ОСОБЛИВОСТІ ЗМІН ВМІСТУ ЛІПОПРОТЕЇНІВ НИЗЬКОЇ ЩІЛЬНОСТІ У КРОВІ ЩУРІВ ЗА УМОВ ВИСОКОКАЛОРИЙНОГО ХАРЧУВАННЯ, ІММОБІЛІЗАЦІЙНОГО СТРЕСУ ТА ЇХ ПОЄДНАНОГО ВПЛИВУ
PECULIARITIES OF CHANGES IN THE CONTENT OF LOW-DENSITY LIPOPROTEINS IN THE BLOOD OF RATS UNDER THE CONDITIONS OF HIGH-CALORIE DIET, IMMOBILIZATION STRESS AND THEIR COMBINATION

Буря Тетяна Сергіївна, Карташов Рострислав Романович

Buria T.S., Kartashov R.R.

Наукові керівники: к.б.н., доц. Білець Марина Володимирівна, к.мед.н., доц. Омельченко Олександр Євгенійович

Scientific advisers: assoc. prof. Bilets M.V. PhD, assoc. prof. Omelchenko A.E. PhD, MD

Українська медична стоматологічна академія

м. Полтава, Україна

Кафедра біологічної та біоорганічної хімії

Актуальність. Надлишкова вага тіла залишається однією з актуальніших проблем людства, зважаючи на те, що на теперішній час багатьма дослідженнями доведено: ожиріння – тригер розвитку багатьох неінфекційних захворювань, насамперед ендокринопатій (зокрема цукрового діабету 2 типу) та патології серцево-судинної системи, що розвивається на тлі розладів обміну холестеролу та супроводжується виникненням атерогенної ситуації. Вплив стресорних чинників на організм людини відбувається повсякденно і не викликає сумнівів.

Мета дослідження: проаналізувати зміни вмісту атерогенних ліпопротеїнів низької щільності (ЛПНЩ) у крові щурів за умов висококалорійного харчування (ВКХ), іммобілізаційного стресу (ІС) та їх поєднаного впливу.

Матеріали та методи: робота виконана на 34 статевозрілих щурах-самцях лінії Вістар масою 180-280 г, які були розподілені на 4 групи: перша – інтактні щури (n=6); друга – ІС (n=8); третя – ВКХ (тварини отримували стандартний харчовий раціон з додаванням свинячого сала (Kraegen E., 1991) протягом 9 тижнів (без ІС)) (n=10); четверта – моделювання ІС на тлі впливу ВКХ (n=10). ІС у щурів моделювали за методом Г. Сельє, рівень ЛПНЩ визначали колориметричним методом. Критичний рівень значущості у дослідженнях приймали $\leq 0,05$.

Результати: нами встановлено, що найбільших значень рівень ЛПНЩ в плазмі крові досяг в групі з поєднаним впливом ВКХ+ІС ($0,825 \pm 0,037$ ммоль/л) та був в 1,7 рази вище ніж в групі контролю ($0,495 \pm 0,08$ ммоль/л), в 1,33 та 1,17 рази ніж в групах з ізольованим впливом ІС ($0,620 \pm 0,03$ ммоль/л) та ВКХ ($0,710 \pm 0,043$ ммоль/л) відповідно. Звертає на себе увагу той факт, що в групі з ізольованим впливом ВКХ рівень ЛПНЩ був в 1,4 рази вище ніж в групі контролю.

Висновки: під впливом висококалорійного харчування збільшується рівень ліпопротеїнів низької щільності в плазмі крові, що досягає максимуму при поєднаній дії висококалорійної дієти та іммобілізаційного стресу, і є атерогенною ситуацією та найбільш небезпечним фактором ризику розвитку атеросклерозу.

Ключові слова: висококалорійне харчування, стрес, ліпопротеїни низької щільності (ЛПНЩ), атеросклероз.

ВПЛИВ ГЛУТАМАТУ НАТРІЮ ТА СТРЕСУ НА ІНДЕКС МАСИ ТІЛА ЩУРІВ
EFFECT OF MONOSODIUM GLUTAMATE AND STRESS ON RAT BODY MASS INDEX

Євтушок Владислав Вікторович

Yevtushok V. V.

Науковий керівник: Цебенко Марина Олександрівна, Чижанська Юлія Олександрівна

Scientific adviser: Tsebenko M., Chyzhanska Yu.

Українська медична стоматологічна академія

м. Полтава, Україна

Кафедра біологічної та біоорганічної хімії

Актуальність. Ожиріння – неінфекційна епідемія сьогодення. Епідеміологічні дослідження свідчать про стрімке зростання кількості хворих на зайву вагу та ожиріння у всіх країнах, за останніми даними ВОЗ ожирінням страждають від 10 до 30% дорослого населення розвинених країн світу. Сучасні умови життя людей пов'язані зі впливом хронічного психоемоційного напруження. Тому дослідження сполучення впливу ожиріння та загального адаптаційного синдрому на організм є актуальним.

Мета роботи - визначити зміни індексу маси тіла щурів (ІМТ) за умов ожиріння, викликаного глутаматом натрію та стресу-синдрому.

Матеріали та методи: дослідження було проведено на 50 білих нелінійних щурах обох статей, яким моделювали глутамат-індуковане ожиріння та іммобілізаційний стрес. Для моделювання глутамат-індукованого ожиріння новонародженим щурам на 2, 4, 6, 8, 10 день

підшкірно у об'ємі 8 мкл/г вводили глутамат натрію (4 мг/г). Імобілізаційний стрес за Сельє Г. моделювали шляхом фіксації тварин на спині протягом 1 години упродовж 5 діб. Впродовж усього експерименту щури знаходилися на звичайному харчовому раціоні віварію. Тварин виводили з експерименту через 4 місяці шляхом кровопускання під тіопенталом натрію. Індекс маси тіла розраховували за співвідношенням маси тіла щура в грамах до довжини щура, виражену в сантиметрах у квадраті (Novelli E. et al. 2007).

Результати дослідження: нами встановлено вірогідну різницю значення ІМТ між інтактною групою тварин та групою - з глутамат-індукованим ожирінням. ІМТ щурів з глутамат-індукованим ожирінням є вищим порівняно зі щурами, які зазнали дію тільки імобілізаційного стресу. ІМТ у щурів, яким моделювали ожиріння порівняно зі тваринами, які мали ожиріння на тлі стрес-синдрому є достовірно вищим.

Висновки. Таким чином, постнатальне введення глутамату натрію сприяє розвитку ожиріння. За умов сполученої дії глутамат-індукованого ожиріння та стрес-синдрому у щурів ІМТ є вірогідно нижчим порівняно з цим показником у тварин з ожирінням, що свідчить про зниження маси тіла при дії стресових факторів на тлі розвитку ожиріння.

Ключові слова: ІМТ, глутамат натрію, стрес, ожиріння.

ДОСЛІДЖЕННЯ МЕХАНІЗМУ АНТИДЕПРЕСИВНОЇ ДІЇ ПОХІДНОГО 2-ОКСОІНДОЛІН-3-ГЛІОКСИЛОВОЇ КИСЛОТИ RESEARCH OF THE ANTIDEPRESSIVE ACTION MECHANISM OF 2-OXOINDOLINE-3-GLYOXYLIC ACID DERIVATIVE

Капустянський Ігор Денисович

Kapustianskiy I.D.

Наукові керівники: к.мед.н. Сидоренко Антоніна Григорівна, к.мед.н., доц. Луценко Руслан Володимирович

Scientific advisers: Sydorenko A. N., PhD, MD, assoc.prof. Lutsenko R. V., PhD, MD.

Українська медична стоматологічна академія

м. Полтава, Україна

Кафедра експериментальної та клінічної фармакології з клінічною імунологією та алергологією

Актуальність: За даними ВООЗ на депресію хворіє в середньому 300 млн людей у світі. Ця хвороба є найсерйознішою проблемою в Україні через усі психічних розладів. І показники захворюваності на цю недугу у нашій державі постійно зростають. Одним з основних показників психічного здоров'я, соціального благополуччя та якості життя є частота заподіяння собі шкоди. За даними ВООЗ, 15% людей хворих на депресію закінчують самогубством. Серед хворих, що звертаються за первинною медичною допомогою, майже 11% мають симптоми депресивного розладу. Тому пошук потенційних антидепресантів є вельми актуальним.

Мета роботи: вивчити вплив похідного 2-оксоіндолін-3-гліоксислової кислоти на активність MAO-A при хронічному помірному стресі.

Матеріали і методи: У статевозрілих щурів-самців лінії Wistar відтворювали депресивноподібний стан (хронічний помірний стрес протягом 8 тижнів). Похідне 2-оксоіндоліну (12 мг/кг) та препарат порівняння іміпрамін (25 мг/кг) вводили тваринам всередину за 1 годину до початку впливу стресорів та кожні 3 доби протягом усього періоду дослідження. Евтаназію тварин проводили під тіопенталовим наркозом (50 мг/кг внутрішньоочеревинно). Досліджували активності MAO (К.Ф. 1.4.3.4.), зокрема ізоформи MAO-A у сироватці крові, у тканинах головного мозку та печінці. Обробку отриманих результатів проводили за програмами Microsoft Statistica 6.0 з використанням критерію t Стьюдента.

Результати: На 8 тижні хронічного помірному стресу відмічалось збільшення активності MAO-A у сироватці крові у 1,5 разу ($p < 0,001$), у тканинах печінки – у 1,4 разу ($p < 0,02$) і в тканинах головного мозку – у 1,3 разу порівняно з контрольною групою ($p < 0,001$). Профілактично-лікувальне застосування іміпраміну при депресивноподібному стані вірогідно не впливало на активність MAO-A в сироватці крові, тканинах печінки і головного мозку тварин. Курсове введення похідного 2-оксоіндолін-3-гліоксислової кислоти на тлі моделювання депресивноподібного стану сприяло зменшенню активності MAO-A в сироватці крові в 1,3 разу ($p < 0,002$) і в тканинах головного мозку в 1,2 разу порівняно з контрольною патологією без корекції ($p < 0,01$). При цьому на активність ферменту в гомогенатах печінки сполука вірогідно не впливала. При внутрішньому профілактично-лікувальному застосуванні похідного 2-оксоіндоліну зменшувалась активність MAO-A у сироватці крові, тканинах головного мозку експериментальних тварин.

Висновки: похідне 2-оксоіндолін-3-гліоксислової кислоти при ХПС забезпечувало нормалізацію активності MAO-A у сироватці крові й у тканинах головного мозку, що говорить про антидепресивну активність та його можливі механізми.

Ключові слова: похідне 2-оксоіндолін-3-гліоксилової кислоти, хронічний помірний стрес, MAO-A.

**ЧУТЛИВІСТЬ УМОВНО-ПАТОГЕННИХ ШТАМІВ МІКРООРГАНІЗМІВ ДО
ПРЕПАРАТУ АНГІЛЕКС®
CONDITIONALLY PATHOGENIC STRAINS OF MICROORGANISMS SENSITIVITY TO
ANGILEX®**

Мариняк Дар'я Костянтинівна, Войнаш Вікторія Андріївна

Maryniak D. K., Voinash V.A.

Науковий керівник: к. б. н., доц. Ганчо Ольга Валеріївна, Сотниченко Світлана Миколаївна

Scientific adviser: assoc. prof. Hancho O. V. PhD, Sotnichenko S. M.

Українська медична стоматологічна академія

м. Полтава, Україна

Кафедра мікробіології, вірусології та імунології

Актуальність: Даний препарат зазнав широкого застосування серед методів місцевого лікування захворювань і запальних процесів ротової порожнини та глотки у дорослих та дітей старших за 2,5 роки. Ангілекс® добре зарекомендував себе серед лікарів отоларингологів та стоматологів. Цей засіб радять при лікуванні хвороб, таких як гінгівіт, стоматит, затяжна ангіна, гострий та хронічний тонзиліт, фарингіт, ларингіт. Цей засіб радять для профілактики та догляду за ротовою порожниною після операційних втручань.

Мета роботи: Вивчити, як спрей для ротової порожнини, антисептик - Ангілекс® впливає на чутливість умовно-патогенних музейних штамів МО та обґрунтувати з точки зору мікробіології його використання для лікування представлених захворювань.

Матеріали і методи: Протимікробну активність препарату Ангілекс® перевіряли за допомогою інформаційно-аналітичного методу, щоб достовірно визначити рівень обізнаності виникнення отоларингологічних та стоматологічних захворювань умовно-патогенною мікрофлорою. Був використаний мікробіологічний метод, що включав вивчення властивостей музейних штамів мікроорганізмів *S. aureus* ATCC 25923, *S. epidermidis* ATCC 14990, *E. faecalis* ATCC 29212, *E. coli* ATCC 25922, *C. albicans* ATCC 1023. Також були задіяні методи: мікроскопічний, культивування (ЖБ та МПА), ідентифікаційний, якими визначалась чутливість до антимікробного препарату Ангілекс®. Нами була визначена антимікробна та фунгіцидна активність даного антисептику, завдяки серійному розведенню, пересіванню речовини пробірок з контрольованим дефіцитом росту даних МО на чашки Петрі. Задля оцінки дії антисептичного препарату проводили статистично-аналітичну обробку даних, що нам вдалось отримати використовуючи програму Microsoft Excel 2019.

Результат: Вивчаючи антимікробну дію антисептичного препарату протягом року, ми встановили, що він виявився найбільш активним у відношенні до епідермального стафілококу та ентерококу МБК яких становило 1:64. Також препарат проявив високу фунгіцидну активність в розведенні 1:64 щодо дріжджоподібних грибів. Нижчу чутливість до Ангілексу® проявили золотистий стафілокок та кишкова паличка, МБК яких виявилось 1:32. Ангілекс® найбільше інгибував ріст на диску ентерококу та епідермального стафілококу в d 30 мм.

Висновки: Таким чином, на основі проведених досліджень, ми рекомендуємо препарат Ангілекс®, який підтверджує антимікробні властивості відносно усіх музейних штамів умовно-патогенних МО ($p < 0,05$).

Ключові слова: умовно-патогенні штами, ангілекс, мікробіологічний метод.

**ВПЛИВ КВЕРЦЕТИНУ НА СЛІЗНІ ЗАЛОЗИ ЩУРІВ ЗА УМОВ СТРЕСУ
THE EFFECT OF QUERCETIN ON LACRIMAL GLANDS OF RATS UNDER STRESS**

Мацицька Єлизавета Костянтинівна

Matsytska Ye. K.

Науковий керівник: к. мед. н. Микитенко Андрій Олегович

Science adviser: Mykytenko A. O., PhD., MD.

Українська медична стоматологічна академія,

м. Полтава, Україна

Кафедра біологічної та біоорганічної хімії

Актуальність: За даними американських та європейських вчених поширеність «синдрому сухого ока» у світі складає від 9 до 18%, а серед населення старшого віку – у 67%. Однією з причин виникнення цієї патології може бути загальний адаптаційний синдром.

Мета роботи: Вивчити зміни продукції супероксид-аніон радикалу, пероксинітриду і активності індукцибельної NO-синтази в слізних залозах щурів в умовах моделювання стрес-синдрому і можливість його корекції кверцетином.

Матеріали та методи: Експеримент виконали на 24 статевозрілих самцях-щурах лінії Вістар масою 190-240 г. Тварин розподілили на 4 групи. В I групі – інтактні тварини (n=6), в II групі – тварини (n=6), яким вводили кверцетин в дозі 10 мг/кг внутриочеревинно 1 раз на три доби. В III групі – тварини, яким моделювали стрес-синдром (n=6) шляхом щоденного протягом 10 діб тримання над водою експозицією 1 годину і IV група (n=6) – тварини, яким проводили корекцію стрес-синдрому кверцетином 10 мг/кг внутриочеревинно 1 раз на три доби. Виведення тварин з експерименту проводилось шляхом кровопускання під тіопенталовим наркозом. Об'єктом дослідження були органи, які відображають розвиток стрес-синдрому і слізни залози в яких визначали супероксидний аніон радикал, концентрацію пероксинітриду і активність індукцибельної NO-синтази. Статистичну обробку здійснювали, використовуючи непараметричний метод – тест Мана-Вітні.

Результати: Хронічний стрес призводить до зниження продукції супероксидного аніон радикалу, підвищення концентрації пероксинітриду і активності індукцибельної NO-синтази в слізних залозах щурів. За умов корекції кверцетином стрес-синдрому продукція супероксидного аніон радикалу збільшується в 1,39 рази в слізних залозах щурів порівняно з групою тварин, яким моделювали стрес-синдром ($p < 0,05$) без корекції. Концентрація пероксинітриду збільшується в 1,25 разів у слізних залозах щурів за умов введення кверцетину на тлі стресу порівняно з групою інтактних тварин ($p < 0,05$), але концентрація знижується в 1,63 рази порівняно з групою тварин зі стрес-синдромом без корекції ($p < 0,05$). Активність індукцибельної NO-синтази знизилась в 5,33 рази у слізних залозах щурів за умов корекції кверцетину загального адаптаційного синдрому порівняно до інтактних тварин ($p < 0,05$) і в 8,5 рази відносно до групи тварин зі стрес-синдромом без корекції ($p < 0,05$).

Висновки: Кверцетин підвищує концентрацію супероксидного аніон радикалу, знижує концентрацію пероксинітриду і активність індукцибельної NO-синтази в слізних залозах щурів за умов загального адаптаційного синдрому, чим зменшує ймовірність розвитку нітрозативного стресу.

Ключові слова: Кверцетин, “синдром сухого ока”, супероксид-аніон радикал, пероксинітрид, індукцибельна NO-синтаза.

ДОСЛІДЖЕННЯ ВПЛИВУ АНТИОКСИДАНТІВ НА РОЗВИТОК МІКРООРГАНІЗМІВ INVESTIGATION OF THE ANTIOXIDANTS ACTION ON THE DEVELOPMENT OF MICROORGANISMS

Модестов Олександр Ігорович

Modestov O.I.

Науковий керівник: к.б.н., Боброва Нелля Олександрівна, д.мед.н., проф. Важнича Олена Митрофанівна

Scientific adviser: Bobrova N.O., PhD, prof. Vazhnycha O.M., D.Med.Sc.

Українська медична стоматологічна академія

м. Полтава, Україна

Кафедра експериментальної та клінічної фармакології

Кафедра мікробіології, вірусології та імунології

Актуальність: Нині розширюються уявлення про застосування відомих лікарських засобів за новими показаннями, що ґрунтується на комп'ютерному прогнозуванні та вивченні нетрадиційної фармакологічної активності. Зокрема, це стосується природних антиоксидантів (кверцетину, глутатіону, токоферолу ацетату, терпенів і терпеноїдів з лікарських рослин), які демонструють антибактеріальні та антибіофільні властивості за умов експерименту.

Мета роботи: Прогнозувати і порівняти в експерименті протимікробну дію біоантиоксиданту аскорбінової кислоти та синтетичного антиоксиданту етилметилгідроксипіридину сукцинату (Мексидол) стосовно еталонних штамів мікроорганізмів.

Матеріали та методи: Проводили ретроспективне комп'ютерне прогнозування в онлайн-системі PASS молекулярних структур аскорбінової кислоти і Мексидолу. Вивчали вплив цих антиоксидантів на еталонні штами *S. aureus* ATCC 25923, *E. coli* ATCC 25922 та *C. albicans* ATCC 10231 у 3-х різних дозах. Вивчення здійснювали за стандартними методами диск-дифузійним та серійним розведенням (макровоариант). Кожне визначення повторювали 3-5 разів. Результати статистично обробляли за програмами Statistica for Windows 8.0.

Результати: Показано, що протигрибкова дія прогнозувалася в етилметилгідроксипіридину (ядро Мексидолу), протигрибкова та протимікробна активність – у бурштинової кислоти (другий компонент Мексидолу) та в аскорбінової кислоти. У досліджах обидва антиоксиданти гальмували розвиток усіх тест-культур мікроорганізмів, але виразність гальмування залежала від штамів мікроорганізму і концентрації препарату в робочому розчині. Мексидол був найбільш активний проти *S. aureus* ATCC 25923 за вихідної концентрації 20 мг/мл. Аскорбінова кислота виявила

максимальний ефект за концентрації 25 мг/мл, причому в низьких концентраціях вона навіть стимулювала розмноження мікроорганізмів. Найбільшу активність цей антиоксидант демонстрував проти *E. coli* ATCC 25922.

Висновки: Отже, аскорбінова кислота та Мексидол у високих концентраціях мають власну протимікробну дію, що, з огляду на їх відому низьку токсичність, може бути використане в медицині, ветеринарії та харчовій промисловості.

Ключові слова: Аскорбінова кислота, етилметилгідроксипіридину сукцинат, антиоксидант, протимікробна дія.

ПРОТИГРИБКОВА АКТИВНІСТЬ САНГВІРІТРИНУ ЩОДО *CANDIDA ALBICANS* ANTIFUNGAL ACTIVITY OF SANGVIRITRIN TO *CANDIDA ALBICANS*

Мягкохліб Анатолій Анатолійович

Miahkokhlib A.A.

Науковий керівник: к.мед.н., доц. Ананьєва Майя Миколаївна, к.біол.н., доц. Дерев'янка Тетяна Василівна

Science adviser: assoc. prof. Ananieva M. M., PhD, MD., assoc. prof. Derevianko T. V., PhD

Українська медична стоматологічна академія

м. Полтава, Україна

Кафедра мікробіології, вірусології та імунології

Актуальність: За останні 5–7 років в Україні спостерігається збільшення захворюваності населення грибковими інфекціями, серед яких одне із провідних місць посідають кандидомікози, які викликаються умовно-патогенними дріжджеподібними грибами роду *Candida*. У зв'язку з неконтрольованим і самостійним використанням протимікробних засобів, гриби роду *Candida* проявляють стійкість до традиційних антимікотиків. Тому, сьогодні існує нагальна потреба в розробці та пошуку нових протигрибкових препаратів, які даватимуть позитивний ефект. Особливий інтерес представляють фітопрепарати, які володіють різностороннім фармакологічним ефектом, не мають побічної дії на організм і не призводять до формування резистентності мікроорганізмів. Серед рослинних лікарських засобів значного застосування у практичній медицині набув спиртовий екстракт із рослин родини макових (*Macleaya cordata* та *Macleaya microcarpa*) – сангвіртрин.

Мета роботи: вивчити протигрибкову активність сангвіртрину щодо музейного та клінічного штаму *C. albicans*.

Матеріали та методи: Об'єктами дослідження були еталонний штам *C. albicans* ATCC 10231 і клінічний ізолят *C. albicans*, який ідентифікований у бактеріологічній лабораторії Полтавської обласної клінічної лікарні ім. М.В. Скліфосовського. Оцінку протигрибкової активності препарату проводили якісним методом дифузії в агар і кількісним макрометодом подвійних серійних розведень у рідкому поживному середовищі. Паперові диски з досліджуваним препаратом наносили на поверхню агару Сабуро в чашках Петрі з тест-культурою еталонного та клінічного штаму *C. albicans*. Результати досліджень враховували за розміром зон затримки росту (в мм) мікроорганізмів навколо дисків. Кількісним методом серійних розведень визначали мінімальну інгібуючу (МІК) і фунгіцидну (МФЦК) концентрації препарату. Дослід повторювали тричі. Результати статистично обробляли.

Результати: Рослинний екстракт проявив значну протигрибкову активність щодо дріжджеподібних грибів *C. albicans*. Відмічено, що зона затримки росту для еталонного штаму *C. albicans* знаходилася в менших межах $12,0 \pm 0,77$ мм, а ніж для клінічного ізоляту *C. albicans* – $15,0 \pm 0,92$ мм. Пригнічення росту музейної культури *C. albicans* спостерігали при концентрації сангвіртрину від 1 до 0,031 мкг/мл, а клінічного штаму – від 1 до 0,0078 мкг/мл включно, тобто МІК для клінічного штаму була вищою і становила 0,0078 мкг/мл, а для музейного штаму *C. albicans* – дорівнювала 0,031 мкг/мл. При посіві вмісту пробірок, в яких спостерігали фунгістатичну дію препарату на середовище Сабуро встановлено, що фунгіцидний ефект сангвіртрину був нижчим, оскільки МФЦК становила $0,062 \pm 0,02$ мкг/мл для обох тест-культур *C. albicans*.

Висновки: Таким чином, сангвіртрин має виражену протигрибкову дію на музейний і клінічний штам *Candida albicans*, тому має перспективи для подальшого дослідження та практичного використання для терапії і профілактики грибкових інфекцій.

Ключові слова: *Candida albicans*, сангвіртрин, протигрибкова дія.

ДОКЛІНІЧНІ ДОСЛІДЖЕННЯ СПЕЦИФІЧНОЇ АКТИВНОСТІ ОМЕОПАТИЧНИХ ЛІКАРСЬКИХ ЗАСОБІВ

PRECLINICAL STUDIES OF SPECIFIC ACTIVITY OF HOMEOPATHIC MEDICINES

Неляпіна Марія Михайлівна

Neliarina M. M.

Науковий керівник: к. фарм. н. Гайдукова Олена Олександрівна

Scientific adviser: Gaidukova O. O., PhD

Харківський національний університет імені В. Н. Каразіна,

м. Харків, Україна

Медичний факультет, кафедра загальної практики-сімейної медицини

Актуальність: сьогодні на засадах доказової медицини активно проводяться наукові дослідження гомеопатичних лікарських засобів (ГомЛЗ). Останніми роками спостерігається збільшення кількості саме доклінічних випробувань, про що свідчать публікації в авторитетних наукових виданнях за цією тематикою. Саме тому сучасні тенденції розвитку медичної галузі актуалізують необхідність інтеграції загальноприйнятих методів та методик доклінічних випробувань під час розробки й дослідження нових ГомЛЗ.

Мета роботи: формування доказової бази гомеопатичного методу лікування за допомогою доклінічних досліджень специфічної активності нових ГомЛЗ.

Матеріали та методи: були використані фармакологічні, фізіологічні, інструментальні та статистичні методи. Об'єктами дослідження стали розроблені нами нові ГомЛЗ «Тонус-актив» та «Сурфотрит С6» у вигляді гранул. У доклінічних дослідженнях використовували щурів. Оцінку стреспротективної дії ГомЛЗ проводили на моделі нервово-м'язового напруження за Сельє; вплив на ЦНС оцінювали за тестом «відкрите поле»; антиексудативну активність вивчали на моделі порушення проникності гематоплеврального бар'єру, викликаного внутрішньочеревним введенням 6 % розчину хлористого амонію. Використовували стандартний пакет програм «Statistics 6.0». Весь фактичний матеріал оброблений методами варіаційної статистики із використанням параметричних (Н'юмана-Кейлса) та непараметричних методів аналізу (Крускала-Уолліса, Манна-Уїтні).

Результати: гранули «Тонус-актив» виявили виражений гастропротективний вплив, знижуючи площу виразок майже в 3 рази, чинили статистично вірогідну антиоксидантну дію, знижуючи рівень ТБК-АП у гомогенаті печінки. При вивченні поведінкових реакцій щурів за тестом «відкрите поле» встановлено, що перевагою гранул «Тонус-актив», в порівнянні з референтним препаратом, є відсутність седативної дії на ЦНС. Встановлено, що «Сурфотрит С6» здатний нормалізувати поверхневий натяг сурфактанту легеневих альвеол, в результаті чого зменшується виразність набряку та загибель тварин. У групі тварин, які отримували ГомЛЗ, після введення хлористого амонію 2 тварини з 8 загинули (через 33-57 хв.). Клінічні прояви інтоксикації відбувалися за меншими ознаками, ніж у групі позитивного контролю (ПК). Легені загиблих тварин були збільшені та наповнені кров'ю. Огляд тварин, які вижили, також вказував на набрякові процеси в легенях (наявність ексудату). Виразність набрякових процесів статистично відрізнялась від значень групи ПК – масовий коефіцієнт легенів становив 0,71, антиексудативна активність – 89 %. За результатами морфологічних досліджень ГомЛЗ «Сурфотрит С6» достовірно знижував альвеолярний набряк та венозний застої.

Висновки: доклінічні дослідження специфічної активності ГомЛЗ можливо проводити, застосовуючи аналогічні методи і методики, що і для алопатичних. Вони є чітким доказом фармакологічної дії під час розробки нових препаратів.

Ключові слова: гомеопатія, доклінічні дослідження, відкрите поле.

ВПЛИВ АКТИВАЦІЇ ТРАНСКРИПЦІЙНОГО ФАКТОРУ AP-1 ЗА УМОВ ХРОНІЧНОЇ ФТОРИДНОЇ ІНТОКСИКАЦІЇ НА АНТИОКСИДАНТНИЙ ЗАХИСТ ТА ІНТЕНСИВНІСТЬ ПЕРЕКИСНОГО ОКИСНЕННЯ ЛІПІДІВ В СЕРЦІ ЩУРІВ THE INFLUENCE OF AP-1 TRANSCRIPTIONAL FACTOR ACTIVATION DURING CHRONIC FLUORIDE INTOXICATION ON ANTIOXIDANT PROTECTION AND INTENSITY OF LIPID PEROXIDATION IN THE HEART OF RATS

Олійник Каміла Ігорівна
Oliinyk K.I.

Науковий керівник: к.мед.н. Акімов Олег Євгенійович

Scientific adviser: Akimov O.Ye., PhD, MD.

Українська медична стоматологічна академія

м.Полтава, Україна

Кафедра патофізіології

Актуальність: Фтор є одним із ключових факторів, які сприяють підвищенню міцності емалі і кісток. З цією метою в деяких країнах та регіонах проводиться фторування води. Але надлишок цього мікроелементу становить певну біологічну небезпеку. Надмірна кількість фтору в організмі здатна викликати розвиток оксидативного стресу та дегенерацію серцевого м'яза. У розвитку оксидативного стресу певну роль відіграє редокс-чутливий транскрипційний фактор AP-1. Роль транскрипційного фактору AP-1 в розвитку патологічних змін у серці при хронічному надлишковому надходженні фтору залишається недостатньо вивченою.

Мета дослідження: Вивчення впливу активації транскрипційного фактору AP-1 на зміну активності супероксиддисмутази (СОД), каталази та концентрацію малонового діальдегіду (МДА) в серці щурів за умов хронічної фторидної інтоксикації.

Матеріали та методи: Експеримент було проведено на 18 білих дорослих щурах-самцях, масою 180-240 г. Їх розподілили на 3 групи по 6 тварин: контрольна, група фторидної інтоксикації, яким вводили натрію фторид внутрішньошлунково в дозі 10 мг/кг щоденно протягом 30 днів та група якій на фоні моделювання фторидної інтоксикації вводили інгібітор активації AP-1 (SR11302) внутрішньоочеревинно в дозі 15 мг/кг 2 рази на тиждень. Визначення активності активності СОД, каталази та МДА проводили за методом Єлінської А.М. (2019). Статистичну обробку результатів дослідження здійснювали за допомогою U-критерію Манна-Уїтні. Різницю між групами вважали статистично значущою при $p < 0,05$.

Результати: Хронічна фторидна інтоксикація зменшує активність СОД та каталази відносно контрольної групи в 2,78 рази та 2,70 рази відповідно, при цьому концентрація МДА при порівнянні з контрольною групою збільшується в 2,16 рази, що свідчить про стрімке збільшення інтенсивності перекисного окиснення ліпідів та зменшення активності антиоксидантної системи при фторидній інтоксикації. Застосування SR11302 в умовах хронічної фторидної інтоксикації збільшує активність СОД у 3,18 рази, активність каталази у 3,27 рази і призводить до зниження рівня МДА у 2,1 рази. Таким чином, застосування SR11302 дозволяє зменшити інтенсивність перекисного окиснення ліпідів у серці щурів та посилити антиоксидантний захист серця щурів в умовах хронічної фторидної інтоксикації.

Висновок: Активація транскрипційного фактору AP-1 в серці щурів за умов хронічної фторидної інтоксикації призводить до зниження антиоксидантного захисту серця щурів та посилення інтенсивності перекисного окиснення ліпідів.

Ключові слова: Фторидна інтоксикація, серце, антиоксидантний захист, перекисне окиснення ліпідів, транскрипційний фактор AP-1.

ВЗАЄМОЗВ'ЯЗОК ЗМІН МІНЕРАЛЬНОЇ ФАЗИ КІСТКОВОЇ ТКАНИНИ НИЖНЬОЇ ЩЕЛЕПИ ТА ПАТОМОРФОЛОГІЧНИХ ЗМІН АЛЬВЕОЛЯРНОГО ВІДРОСТКА ЩУРІВ ЗА УМОВ ПОЄДНАНОГО ВПЛИВУ ВИСОКОКАЛОРИЙНОГО ХАРЧУВАННЯ ТА ІММОБІЛІЗАЦІЙНОГО СТРЕСУ

THE INTERRELATION OF CHANGES IN THE MINERAL PHASE OF THE BONE TISSUE OF THE LOWER JAW AND PATHOMORPHOLOGICAL CHANGES IN THE ALVEOLAR BONE OF RATS UNDER THE COMBINED EFFECT OF HIGH-CALORIE NUTRITION AND IMMOBILIZATION STRESS

Охота Роман Вікторович, Кислинський Вадим Миколайович

Okhota R.V., Kyslynskyi V.M.

Наукові керівники: к.мед.н., доц. Омельченко Олександр Євгенійович, к.б.н., доц. Білець Марина Володимирівна

Scientific advisers: assoc. prof. Omelchenko A.E. PhD, MD., assoc. prof. Bilets M.V. PhD, MD.

Українська медична стоматологічна академія

м. Полтава, Україна

Кафедра біологічної та біоорганічної хімії

Актуальність. Відомо, що поряд з інфекційною пандемією, викликану коронавірусом, тривають «пандемії» з назвою ожиріння та стрес-синдром. На теперішній час є багато відомостей щодо впливу надлишкової ваги на розвиток патології серцево-судинної, ендокринної систем, впливу стресорних чинників на органи порожнини рота, але досить обмежена інформація щодо поєднаного впливу висококалорійного харчування (ВКХ) та стресогенних факторів на зубощелепну систему.

Мета роботи: було проаналізувати зміни мінеральної фази кісткової тканини та морфології альвеолярного відростка нижніх щелеп щурів за умов поєднаного впливу вищезазначених чинників.

Матеріали та методи. Експерименти виконані на 40 статевозрілих щурах-самцях лінії Вістар, масою 160-280 г, що були розподілені на 4 групи: перша – контроль; друга – іммобілізаційний стрес (ІС); третя – ВКХ (за методом Kraegen E., 1991); четверта – моделювання ІС на тлі впливу ВКХ. ІС у щурів моделювали за методом Г. Сельє. Гістологічні та морфометричні дослідження виконували за стандартними методиками. Кісткову тканину нижньої щелепи оцінювали за вмістом кальцію і фосфору в мінералізаті (визначали загальноприйнятими методами), співвідношення Ca/P та коефіцієнту оголення коренів молярів (проводили за допомогою біокулярного мікроскопа та окуляра-мікрометра).

Результати. Нами встановлено достовірне зниження коефіцієнту Ca/P у стресованих щурів (в 1,3 разу) та в групі з поєднаною дією ІС та ВКХ (1,5 разу) порівняно з контролем. Також в групі тварин, що піддавалися ІС та в групі зі сполученим впливом ІС та ВКХ спостерігалось достовірне збільшення коефіцієнту оголення коренів молярів альвеолярного відростка: в 1,4 разу – ІС та в 1,6 разу – в групі ІС+ВКХ. В той же час, при гістоморфометричному дослідженні альвеолярного

відростка нижніх щелеп тварин виявлені ознаки резорбції та розвитку остеопоротичних змін, як в групах з ізольованим впливом ІС та ВКХ, так і в групі зі сполученим впливом ІС та ВКХ, де ці зміни досягли максимуму порівняно з інтактними щурами. А саме, спостерігалось зменшення кількості та нерівномірність розташування остеонів, поява фенестрацій з подальшою фрагментацією пластинок та утворенням лакунарних дефектів, наявність замісного склерозу та витончення трабекул губчастої речовини.

Висновки. Отже, можна припустити, що поєднана дія іммобілізаційного стресу та висококалорійного харчування здійснює взаємопотенціюючий вплив на процеси резорбції кісткової тканини нижньої щелепи щурів, що підтверджується змінами в мінеральній фазі та патоморфологічними змінами в альвеолярному відростку.

Ключові слова. Альвеолярний відросток, кісткова тканина, висококалорійне харчування, стрес.

ВПЛИВ ІНГІБИТОРІВ ПРОТЕОЛІТИЧНИХ ФЕРМЕНТІВ НА ІНТЕНСИВНІСТЬ ПРОЦЕСІВ ПРОТЕОЛІЗУ В М'ЯКИХ ТКАНИНАХ ПАРОДОНТА ЩУРІВ INFLUENCE OF PROTEASE ENZYMES INHIBITORS ON INTENSITY OF PROTEOLYSIS PROCESSES IN SOFT PERIODONTAL TISSUES OF RATS

Плетньов Вадим В'ячеславович

Pletnov V.V.

Науковий керівник: к.мед.н. Микитенко Андрій Олегович

Scientific adviser: Mykytenko A.O., PhD, MD.

Українська медична стоматологічна академія

м. Полтава, Україна

Кафедра біологічної та біоорганічної хімії

Актуальність: процеси синтезу та розпаду білкових структур перебувають у стані динамічної рівноваги в тканинах та органах організму людини. Порушення цієї рівноваги може призвести до білкової дистрофії, або до втрати цілісності тканини. Посилення катаболізму білків у тканинах пародонта призведе до розвитку пародонтита та втрати зубів. Захворювання пародонта при несвоєчасному або неправильному лікуванні може стати передумовою втрати зубів, розвитку гнійно-запальних захворювань щелепно-лицьової ділянки. За даними ВОЗ, біля 80% людей страждають в тій чи іншій мірі від захворювань пародонта, тому на сьогоднішній день залишається актуальним пошук нових методів лікування та профілактики цих захворювань.

Мета дослідження: Дослідити вплив 1-10-фенантроліну, етилендіамінтетраоцтової кислоти і тетрацикліну на загальну протеолітичну активність в м'яких тканинах пародонта щурів *in vitro*.

Матеріали та методи: Експеримент виконали на 6 статевозрілих самцях-щурах лінії Вістар масою 190-240 г. Виведення тварин з експерименту проводили шляхом забору крові з правого шлуночка серця під ефірним наркозом. Об'єктом дослідження був 10% гомогенат м'яких тканин пародонта щурів. В гомогенаті м'яких тканин пародонта досліджували загальну протеолітичну активність за Уголевим А.М. (1969). В якості інгібіторів протеолітичної активності використовували 0,2 мл 1% розчину 1-10-фенантроліну, 0,2 мл 1% розчину етилендіамінтетраоцтової кислоти (ЕДТА) та 0,2 мл 0,1% розчину тетрацикліну. Статистичну обробку здійснювали, використовуючи непараметричний метод - тест Манна-Вітні.

Результати: Застосування 1-10-фенантроліну знижує протеолітичну активність в м'яких тканинах пародонта щурів на 14,9 % у порівнянні із загальною протеолітичною активністю. ЕДТА знижує протеолітичну активність на 27,0 %, а розчин тетрацикліну на 19,4 % у порівнянні із загальною протеолітичною активністю.

Висновки: Застосування 1-10-фенантроліну, етилендіамінтетраоцтової кислоти і тетрацикліну знижує загальний протеоліз в тканинах пародонта щурів за умов загального адаптаційного синдрому *in vitro*.

Ключові слова: пародонт, протеоліз, адаптаційний синдром

ДОСЛІДЖЕННЯ ДІЇ КОМБІНАЦІЇ ГЛІЦИНУ З МАГНІЮ ЦИТРАТОМ НА ПОВЕДІНКОВІ РЕАКЦІЇ ТВАРИН INVESTIGATION OF THE ACTION OF GLYCINE AND MAGNESIUM CITRATE COMBINATION ON THE ANIMALS' BEHAVIOR REACTIONS

Стрижов Максим Андрійович, Прядка Артем Валерійович

Stryzhov M.A., Priadka A.V.

Наукові керівники: д.мед.н., проф. Дев'яткіна Тетяна Олексіївна, к. мед. н. Дев'яткіна Наталія Миколаївна

Scientific adviser: prof. Devyatkina T.O., D. Med.Sci., Devyatkina N. M., PhD, MD

Українська медична стоматологічна академія,

м. Полтава, Україна

Кафедра експериментальної та клінічної фармакології

Актуальність: Розробка нових препаратів, які були б ефективними та безпечними, для корекції стресових станів є актуальним завданням фармакології. Відомі седативні властивості гліцину (Гл) та сполук магнію, тому вітчизняними вченими розробляються комбіновані сублінгвальні таблетки, для яких за активні інгредієнти обрані ці речовини.

Мета роботи: Вивчити вплив різних доз Гл, магнію цитрату (МЦ) та їх комбінації на функціональний стан центральної нервової системи за поведінковими реакціями тварин.

Матеріали та методи: Дослідження проведені на білих щурах-самцях віком 2-2,5 місяці. Досліджувані сполуки вводили сублінгвально: таблетку вміщували в марлевий пакет, який фіксували за нижніми різцями щурів. Термін експозиції - 15 хв, У контрольній групі тваринам фіксували марлевий пакет без таблетки. Дію речовин вивчали за тестом «відкрите поле». Критеріями оцінки були: горизонтальна рухова активність (кількість перетнутих квадратів), вертикальна рухова активність (число стійок), кількість умивань (актів грумінгу) та виходів в центр за 5 хв спостереження. Статистичний аналіз здійснювали за програмами Statistica for Windows 8.0.

Результати: Під впливом Гл у дозі 100 мг кількість перетнутих квадратів зменшилася на 79 %, вертикальних стійок - на 87 %, виходів у центр поля – на 77 %, актів грумінгу - на 50 % проти контролю. Застосування МЦ у дозі 200 мг зменшувало локомоторну активність тварин на 44 % та орієнтовано-дослідницьку активність за рахунок зменшення вертикальних стійок - на 49 %. У зазначеній дозі МЦ не чинив впливу на емоційні реакції. МЦ у дозі 250 мг знизив кількість перетнутих квадратів на 65 %, вертикальних стійок -- на 67 % та актів грумінгу - на 40 %. Під впливом МЦ у дозі 350 мг кількість перетнутих квадратів зменшилась на 58 % та стійок - на 78 %, однак, емоційні реакції (грумінг) не відрізнялись від контролю. Застосування таблеток з комбінацією Гл 100 мг і МЦ 250 мг свідчило про зменшення локомоторної активності (кількість перетнутих квадратів зменшилась на 33%) та орієнтовно-дослідницької активності (кількість вертикальних стійок зменшилась на 65 %). без інших змін. Найбільший гальмівний вплив на тварин чинила комбінація Гл 100 мг з МЦ у дозі 350 мг. При цьому зменшувалася горизонтальна рухова активність (на 59 %), орієнтовно-дослідницька активність (на 60 %) та мала місце тенденція до зменшення виходів у центр поля. На відміну від дії комбінації Гл 100 мг з дозами МЦ 200 мг та 250 мг зменшилась емоційна реакція за показником актів грумінгу (на 32 %). Комбінація Гл 100 мг з максимальною дозою МЦ переважала гальмівну дію інших комбінацій на локомоторну активність.

Висновки: За параметрами поведінкових реакцій під впливом таблеток МЦ найбільший седативний ефект виявила доза 250 мг. Найбільша гальмівна дія на локомоторну й орієнтовно-дослідницьку активність та емоційні реакції спостерігалась при застосуванні комбінації Гл + МЦ у дозі 100 і 350 мг відповідно.

Ключові слова: гліцин, магнію цитрат, седативний засіб, поведінкові реакції.

ВПЛИВ МУЛЬТИПРОБІОТИКА АПІБАКТ НА ТКАНИНИ ПАРОДОНТА ЩУРІВ ЗА УМОВ ТРИВАЛОГО ГІПОАЦІДИТЕТУ THE EFFECT OF APIBACT MULTIPROBIOTIC ON RAT PERIODONTAL TISSUES UNDER CONDITIONS OF PROLONGED HYPOACIDITY

Ткаченко Олексій Тарасович, Дзюбан Анна Володимирівна, Линько Валерія Валентинівна

Tkachenko O. T., Dziuban A. V., Lynko V. V.,

Науковий керівник: к.мед.н. Микитенко Андрій Олегович

Scientific adviser: Mykytenko A.O., PhD, MD

Українська медична стоматологічна академія

м. Полтава, Україна

Кафедра біологічної та біоорганічної хімії

Актуальність: На теперішній час актуальним залишається пошук ефективних засобів запобіганню та лікуванню захворювань тканин пародонта, які є досить розповсюдженими серед стоматологічних хвороб. За даними світової літератури, поширеність захворювань тканин пародонта досягає 98%. Загально відомо про провідну роль порушення мікробіоценозу, стабільності нормальної індигенної мікрофлори пародонтальних тканин та мікробіоти порожнини рота в цілому у розвитку патологічних змін в тканинах пародонта. Цьому сприяє зріст нерационального застосування антибіотиків та різних антибактеріальних препаратів, збільшення серед населення осіб з імуносупресією та вплив хронічного психоемоційного стресу.

Мета роботи: Експериментально довести ефективність мультипробіотика Апібакт на підставі вивчення патологічних змін тканин пародонта у щурів за умов тривалого гіпоацидитету, як моделі порушення мікробіоценозу.

Матеріали та методи: Експерименти виконані на 35 статевозрілому щурі-самці масою 180–250 г віком 4–6 місяців. Тварини були поділені на групи: 1 - тварини, яким моделювали порушення мікробіоценозу за допомогою щоденного в/о введення інгібітору протонної помпи омепразолу ("Sigma", США) протягом 28 днів дозою 14 мг/кг маси тіла, 3 – тварини, яким моделювали порушення мікробіоценозу та корекція мультипробіотиком Апібакт, який вводили перорально у дозі 0,14 мл/кг маси щоденно 28 днів. Контрольним щурам протягом 28 днів в/о вводили 0,2 мл води для ін'єкцій. По завершенню експерименту щурам уранці натщесерце проводили евтаназію під уретановим наркозом (50 мг/кг маси тіла в/о), шляхом кровопускання. У гомогенаті тканин пародонта визначали вміст вільного оксипроліну (Тетянец С.С., 1985), вміст глікозаміногліканів (Шараев П.Н., 1987) та вільної фукози (Шараев П.Н., Стрелков Н.С., 1997).

Результати: Нами встановлено, що пероральне введення мультипробіотику Апібакт вірогідно запобігає підвищеному катаболізму макромолекул сполучної тканини пародонта про що свідчить зменшення вмісту оксипроліну, глікозаміногліканів та вільної фукози у тканинах пародонта щурів у порівнянні з цими показниками тварин першої групи. Отже, дослідження впливу мультипробіотику Апібакт на стан колагенових та неколагенових протеїнів сполучної тканини пародонта виявив позитивну корегуючу дію, спрямовану на пригнічення процесів деполімеризації колагену, протеогліканів та фукопротеїдів при тривалому застосуванні омепразолу.

Висновки: Мультиштамний пробіотик Апібакт попереджає розвиток деструктивний змін тканин пародонта на тлі порушення мікробіоценозу.

Ключові слова: Пародонт, Апібакт, мікробіоценоз

РОЛЬ ЛАБОРАТОРНОГО МОНІТОРИНГУ У ДІАГНОСТИЦІ ТЯЖКОГО ПЕРЕБІГУ COVID-19: МЕТА-АНАЛІЗ THE ROLE OF LABORATORY MONITORING IN THE DIAGNOSIS OF SEVERE COVID- 19: META-ANALYSIS

Троцько Сергій Михайлович

Trotsko S. M.

Науковий керівник: к.б.н. Мамонтова Тетяна Василівна

Scientific adviser: Mamontova T.V., PhD.

Українська медична стоматологічна академія

м. Полтава, Україна

Кафедра фізіології

Актуальність: Швидке поширення важкого гострого респіраторного синдрому коронавірусу 2 (SARS-CoV-2) призвело до пандемії коронавірусної хвороби 2019 (COVID-19) у всьому світі. Ефективною стратегією боротьби з COVID-19 є пошук та встановлення високочутливих та високоспецифічних лабораторних маркерів, що дозволить оцінити стан пацієнта, лікування, запобігти розвитку ускладнень та летальних наслідків. Проте, накопичені дані з лабораторної діагностики COVID-19 залишаються і повністю не систематизованими.

Мета роботи: проведення мета-аналізу клінічних лабораторних параметрів, які можуть служити маркерами або предикторами легкого або важкого ступеня тяжкості COVID-19.

Матеріали та методи: На основі систематичного пошуку в PubMed та Google Scholar до 28 січня 2021 р. було включено 10 рандомізованих клінічних досліджень, що відповідали загальним вимогам, із 940 лабораторно підтвердженими даними у пацієнтів хвороби COVID-19. Критерії включення пацієнтів до когорти з легким перебігом: лихоманка або інші респіраторні симптоми, КТ-зображення із типовою вірусною пневмонією та позитивна РНК SARS-CoV-2 при обстеженні РЧ-ПЛР; до когорти з тяжким перебігом за наявності ≥ 1 з наступного: респіраторний дистрес, частота дихання ≥ 30 /хвилину; насичення киснем крові $\leq 93\%$ у стані спокою; співвідношення $PaO_2/FiO_2 \leq 300$ мм рт. Проведено парне порівняння показників серед пацієнтів з легким та тяжким перебігом захворювання за лабораторними та клінічними параметрами методом мета-аналізу. Проаналізовано показники динаміки захворюваності серед населення України за допомогою інтернет-ресурсу Google Public Data.

Результати: У проведеному мета-аналізі встановлено неоднорідність об'єднаних у мета-аналіз показників (значення показника гетерогенності I^2 більше 50%) визначило вибір моделі випадкових ефектів. У досліджуваних роботах визначено статистично значущу різницю узагальненого ефекту від нульового ефекту щодо встановлення підвищеного рівня маркерів С-реактивного білка (СРБ; SMD= 0.74; 95%ДІ [0.46,1.029]), прокальцитоніну (ПКТ; SMD=1.05; 95%ДІ [0.057,2.044]), D-димеру (SMD= 0.75; 95%ДІ [0.207,1.285]) у пацієнтів із тяжким перебігом COVID-

19 у порівнянні з пацієнтами з легким перебігом COVID-19. Розмір ефекту від застосування визначення підвищеного рівня даних маркерів при COVID-19 може бути інтерпретований та класифікований як «великий» ефект щодо виявлення тяжкого перебігу інфікування. Встановлено, що серед населення України пік прогнозованого інфікування припадає на листопад 2020 року, тоді як максимальний рівень підтверджених лабораторно випадків інфікування – на грудень 2020 року.

Висновки: Мета-аналіз підкреслює зв'язок маркерів запалення та гемостазу із ступенем тяжкості COVID-19. Виявлення підвищеного рівня СРБ, ПКТ та D-димеру є ефективними маркерами визначення тяжкості перебігу коронавірусної хвороби, що може допомогти клініцистам контролювати, оцінювати тяжкість та прогноз COVID-19.

Ключові слова: COVID-19, С-реактивний білок, прокальцитонін, D-димер, мета-аналіз

SECTION OF MORPHOLOGY СЕКЦІЯ МОРФОЛОГІЇ

EFFECT OF ACUTE IMMOBILIZATION STRESS ON THE MUCOUS MEMBRANE OF THE MAIN AND SEGMENTAL BRONCHI OF RATS

Kyslyi V.F., Yfimchuk D.V., Torubara O.O., Grinko R.M.

Scientific adviser: assoc. prof. Koptev M.M., PhD., MD., assoc. prof. Vynnyk N.I., PhD., MD.

Ukrainian Medical Stomatological Academy

Poltava, Ukraine

Department of Clinical Anatomy and Surgery

Department of pathological anatomy with section course

Relevance: The problem of stress continues to be a topical issue for modern medical science, despite its long study. Numerous models of stress reproduction and various laboratory animals are widely used to study the effects of stress reactions on a living organism.

Aim of the results: Study of the effect of acute immobilization stress on the mucous membrane of the partial and segmental bronchi of rats caused by fixation of the cervical fold of rats.

Methods and Materials: Based on bioethical standards, the study was performed on 10 adult male white rats. I (control) group consisted of 5 intact animals, II (experimental) group consisted of 5 rats that underwent acute immobilization stress. The acute stress model was reproduced by fixation of rats with an atraumatic clamp for six hours on the neck fold. Euthanasia of animals was performed under intraperitoneal thiopental-sodium anesthesia. For histological examination bronchial micropreparations were stained with hematoxylin and eosin.

Results: The mucous membrane of the main and segmental bronchi of rats is lined with a simple ciliated pseudostratified epithelium, which consists of polymorphic epitheliocytes with different functional purposes. The nuclei of these cells form several rows. Among the epitheliocytes are ciliated, goblet, endocrine and basal cells. The surfaces of the ciliated epitheliocytes, facing the lumen of the bronchus, have flashing cilia. Goblet cells are located between the ciliated cells and perform a secretory function. Neuroendocrine cells are rare and alone, with small optically dense granules in their cytoplasm. Basal cells that have retained the ability to mitosis are located in the basal layer. Under the influence of acute immobilization stress in the mucous membrane of the partial and segmental bronchi of rats there are significant destructive changes, which are manifested by loss of integrity of the epithelial layer, destruction of intercellular contacts of epitheliocytes, vacuolization of their cytoplasm. Erythrocytes and cellular detritus were determined in the lumens of the bronchi. In the connective tissue of its lamina propria showed signs of hyperhydration - optically light amorphous substance prevailed over the fibrous and cellular components.

Conclusions: Thus, acute immobilization stress caused by fixation of rats by the cervical fold causes significant destructive changes in the mucous membrane of the partial and segmental bronchi of experimental animals.

Keywords: Stress, rats, morphology, bronchial mucosa.

COMPARATIVE ANATOMY OF RAT AND HUMAN STOMACH IN THE EXPERIMENT

Lavrenko K.D.

Scientific adviser: assoc. prof. Hryn V.H., PhD., MD., assoc. prof. Tarasenko Ya.A., PhD., MD.

Ukrainian Medical Stomatological Academy

Poltava, Ukraine

Department of Human Anatomy

Background. In experimental medicine, albino rats are most often used as models for the research studies, since the anatomy and physiology of their body is similar to the human one. At the same time, the study of the specific features of the structure of the internal organs of rats is necessary to update current morphological information about the possibility of studying the course and modeling some pathological conditions.

Purpose. The paper was aimed at the study of some anatomical features of the stomach structure of albino rats.

Methods and Material. The study was carried out on 30 albino rats, half of which were on a daily fast before vivisection, and the others were sacrificed after morning feeding. After euthanasia, the stomachs with the distal esophagus were removed and fixed in 10% neutral formalin solution. Subsequently, the organs of the gastrointestinal tract were filled with air, saline and self-hardening plastic (Latacryn-I-S) through the esophagus, and then subjected to acid corrosion to obtain casts of the stomach.

Results. The shape of the stomach of albino rats is a diminished copy of the human stomach, but, at the same time, it has distinct signs of species specificity. When filling the stomach with air and saline through the esophagus, the volumetric ratios depend on the degree of filling: the moderate one - equalization of the sizes of the two regions of the stomach, while with a slight excess of pressure, a greater extension of the proventriculus occurs; when the stomach is filled with self-hardening plastic, the gastric cavity increases due to the extension of its non-glandular region, and on the surface of the obtained plastic casts, a girdle protrusion from the side of the proventriculus is clearly visible, which corresponds to the crest that is the border between its two regions. Given this, we believe that the glandular part of the stomach should be considered the esophageal part of the stomach, and not the proventriculus.

Conclusion. In the stomach, three parts can be distinguished: 1-fundal; 2-gastric and 3-pyloric. Moreover, despite the presence of a delimiting border, the gastric cavity is common - there is no pronounced border in it, which is confirmed by the obtained plastic casts.

Keywords: albino rats, stomach, fundal part, gastric part, digestion.

OMOHYOID MUSCLE ANATOMICAL VARIABILITY IN FETAL PERIOD OF HUMAN ONTOGENESIS

Popova I.S.

Scientific adviser: prof. Tsyhykalo O.V., D.Med.Sc.

Bukovinian State Medical University

Chernivtsy, Ukraine

Department of Histology, Cytology and Embryology

Topicality. Omohyoid muscle (OH) is a surgical landmark, used for detecting internal jugular vein (Gianesini S, et al.; 2014), lymph node metastasis (Maniakas A; 2021), diagnosing of malignant tumors and cysts of neck in children (Abdulkader F; 2021). Because of OH's significant role in neck topography and surgery, as well as proximity to branchial plexus, we have investigated its morphological peculiarities during fetal period of human intrauterine development (IUD).

Aim. The aim of research was to investigate topography and peculiarities of OH in human fetuses during the fetal stage of IUD.

Material and methods. We have examined 12 specimens of human fetuses (4-8 months of IUD; 81,0-370,0 mm of parieto-coccygeal length (PCL) by the means of morphological methods (macroscopy under control of the magnifying glass; layer by layer dissection of anterior and lateral neck regions, accompanied by photographing; microscopy of OH portions). Material was obtained from Chernivtsi Regional Pathologists Office. Research was permitted by BSMU Ethic Committee and conducted in accordance with CH GCP (1996) and The Declaration of Helsinki (1964-2008).

Results. In human fetus of 5th month IUD (180,0 mm PCL) OH was represented by a two-portion muscle with an oblique course; inferior belly started from the superior portion of the scapula, directed superiorly over scalene muscle within lateral triangle of neck. Superior belly of OH was attached to the inferior edge of the body and larger horns of hyoid bone. Attachment point was merging with thyrohyoid muscle. In one case (200,0 mm PCL fetus, 6th month of IUD) we didn't observe any presence of tendon in the intermediate connecting portion; instead, the inferior belly was continued by thin portion, represented by muscular tissue in the middle 1/3 and into the superior belly, respectively. In this case OH didn't create an angle within the lateral cervical region, because of a relatively straight and oblique course. In 260,0 mm PCL fetus (7th month of IUD) attachment of right and left OH was asymmetrical towards hyoid bone bilaterally, accompanied by asymmetrical course of sternohyoid muscles. In rest of the cases (9 specimens of human fetuses; 185,0-370,0 mm PCL) OH begins by inferior belly within supraclavicular part of posterior cervical triangle from upper border of scapula and adjoining part of supra scapular ligament, goes obliquely superior towards hyoid bone, overlaying internal jugular vein and attaches to lower border of hyoid bone body, close to sternohyoid within anterior cervical triangle.

Conclusions. We may conclude that the fetal period of human intrauterine development is characterized by moderate anatomical variability of omohyoid morphology (attachment, course, histological composition). This should be concerned in practical surgery, especially while using myocutaneous muscular reconstruction flaps to prevent possible complications.

Key words: prenatal development, neck region, omohyoid muscle, human.

ФЕНОМЕН НЕЙРОННОГО РЕЗОНАНСУ, ВИКЛИКАНИЙ ДІЄЮ ДЗЕРКАЛЬНИХ НЕЙРОНІВ NEURAL RESONANCE PHENOMENON, CAUSED BY THE ACTION OF MIRROR NEURONS

Верба Михайло Анатолійович

Verba M.A.

Науковий керівник: к.мед.н., доц. Коваленко Володимир Олексійович

Scientific adviser: assoc. prof. Kovalenko V.O., PhD., MD.

Вінницький національний медичний університет ім. М.І. Пирогова

м. Вінниця, Україна

Кафедра анатомії людини

Актуальність: З моменту відкриття дзеркальних нейронів (ДН) більшість вчених в різних лабораторіях світу ведуть плідні дослідження в цій області, відкриваючи потенційно нові підходи до лікування розладів, що спричинені порушенням функціонування ДН. Розлади аутистичного спектра, шизофренія, фантомні болі – це хвороби, виникнення яких пов'язане з порушенням системи контролю ДН. Отже, вчення про структуру та функціонування ДН в нормі та патології є необхідним для розуміння багатьох симптомів, що спостерігаються в клініці нервових хвороб.

Мета роботи: Проаналізувати особливості розвитку та становлення ДН в головному мозку людини та визначити популяційну частоту дисфункцій ДН у населення Вінницької та Хмельницької областей.

Матеріали та методи: Для досягнення мети було проведено МРТ головного мозку 18-ти пацієнтів-аутистів Вінницької та Хмельницької обласних лікарень, а також зроблено ЕЕГ 24-х дітей (середній вік – 11,5 років) і проведено анонімне анкетування 43-х пацієнтів, які перенесли ампутацію кінцівки.

Результати: В ході дослідження нами було проведено та проаналізовано МРТ головного мозку 18-ти пацієнтів-аутистів (10-ти чоловіків та 8-ми жінок) різних вікових категорій. Згідно з результатами дослідів, у чоловіків корозія кори головного мозку внаслідок аутизму найбільше виражена в нижніх лобових та у верхніх скроневих зонах кортикального шару головного мозку. У жінок зміна структури кори кінцевого мозку при такій же патології найбільше виражена у лівій префронтальній ділянці кори головного мозку. Аби встановити механізм порушення функціонування ДН при аутизмі, ми провели ЕЕГ 12-ти здорових дітей та 12-ти дітей, які хворіють на аутизм. Під час проведення ЕЕГ учасники експерименту прослуховували запис промови батьків, які ніби розмовляли з ними. У здорової фокус-групи у відповідь на батьківську промову підвищувалась активність двох зон мозку – первинної слухової кори та верхньої скроневої звивини, що відповідає за розуміння пропозиції як взаємопов'язаної послідовності слів. У дітей-аутистів активність первинної слухової кори була зменшеною до активності цієї зони у здорових дітей, натомість активності верхньої скроневої звивини майже не спостерігалось.

Висновки: Згідно з результатами експериментів ми встановили, що пацієнти-аутисти, у яких є порушення мови, не здатні розуміти те, що їм говорять. Це пояснюється тим, що у таких людей відбувається корозія ділянки F5 головного мозку, де знаходиться осередок ДН. Фантомні болі – це один синдром, що пов'язаний з дисфункцією ДН. Шляхом опитування ми вияснили, що пацієнти Вінницької області страждають на біль у фантомі довше, ніж пацієнти Хмельницької області. Але, варто зазначити, що такі дані є чітко суб'єктивними, адже у кожного респондента різна чутливість до болю. Водночас у 75% опитаних фантомний біль досягав такої сили, що порушувалась працездатність та соціальний статус пацієнта.

Ключові слова: Дзеркальні нейрони, аутизм, фантомні болі.

ПОРІВНЯЛЬНА ГІСТОЛОГІЯ КЛАПАННОГО АПАРАТУ В ІНТРАОРГАННИХ ВЕНАХ ЛЮДИНИ ТА ВИЩИХ ССАВЦІВ COMPARATIVE HISTOLOGY OF THE VALVE APPARATUS IN INTRUORGANIC VEINS OF HUMANS AND HIGHER MAMMALS

Верба Михайло Анатолійович

Verba M.A.

Науковий керівник: к.мед.н., доц. Король Анатолій Петрович

Scientific adviser: assoc. prof. Korol A.P., PhD., MD.

Вінницький національний медичний університет ім. М.І. Пирогова

м. Вінниця, Україна

Кафедра гістології людини

Актуальність: Більшість сучасних морфологів стверджують, що вени внутрішніх органів, головного мозку та його оболонок, підчеревні, клубові й порожнисті вени клапанів не мають. Якщо відсутність клапанів в венах головного мозку та його оболонок, підчеревних, клубових, порожнистих венах сумніву не підлягає, то відсутність клапанів у венах нутроців, зокрема в

залозах внутрішньої секреції, є і до сьогодні дискусійним питанням. Саме тому нас зацікавило питання наявності клапанів у венах внутрішніх органів людини та інших ссавців.

Мета роботи: Розглянути та експериментально підтвердити дискусійні питання відносно наявності клапанного апарату в інтраорганних венах людини та вищих ссавців.

Матеріали та методи: Дослідження проводилось на навчальних мікропрепаратах «щитоподібна залоза собаки» та «легеня людини». Для достовірності результатів ми провели препарування легені свині домашньої та лабораторного щура з подальшим виготовленням тимчасових мікропрепаратів поперечних зрізів інтраорганних вен.

Результати: Наші дані свідчать про те, що в екстраорганних венах щитоподібної залози собаки наявність клапанного апарату не підлягає сумнівам. Що ж стосується її інтраорганних вен, то це питання залишається відкритим. Детальне вивчення мікропрепарату показало, що клапан мав місце у вені, що забезпечує відтік крові від цього органу та локалізується в капсулі залози. Клапан утворений двома пелюстками, основу яких становить дуже тонкий прошарок сполучної тканини, вкритий з обох сторін ендотеліальними клітинами. Розглядаючи мікропрепарат легені людини, нам вдалося знайти клапан в інтраорганній вені. Клапан, схожий на кишеню, складається лише з однієї стулки, яка по своїй товщині була значно більша, ніж клапанні пелюстки в вені щитоподібної залози, за рахунок сполучнотканинного прошарку. Клапан з обох боків покритий ендотелієм, що складається з двох шарів: ендотеліального та дуже тонкого субендотеліального шарів, утворених мережею колагенових і еластичних волокон, між якими можуть зустрічатися гладком'язові елементи, що проникають сюди із середньої оболонки. Гемокапілярів у цій стулці нами не було виявлено. Діагностуючи мікропрепарат легені лабораторного щура під мікроскопом, ми виявили, що у ссавців також наявні клапани в інтраорганних венах легень. Але, на відміну від клапанів вен легені людини, в яких є лише одна стулка, у тварин ми спостерігали інтраорганні венозні клапани у вигляді кишені, що мають дві складки.

Висновки: Таким чином, якщо питання про наявність клапанів у венах щитоподібної залози в літературі піддається дискусії протягом відносно тривалого часу, при цьому не уточнюється, в яких саме венах (екстра- чи інтраорганних) констатовано їх наявність, то виявлення нами клапана в інтраорганній вені легені на сьогодні являється унікальною знахідкою, для підтвердження якої необхідні подальші ціленаправлені дослідження.

Ключові слова: Венозні клапани, інтраорганні вени.

ЗНАЧИМІСТЬ ТЕРМІНАЛЬНОГО НЕРВА В МЕДИЦИНІ SIGNIFICANCE OF THE TERMINAL NERVE IN MEDICINE

Вікол Анастасія Русланівна, Литвиненко Аліна Юріївна

Vikol A.R., Lytvynenko A.Y.

Науковий керівник: к.мед.н., доц. Коваленко Володимир Олексійович

Scientific adviser: assoc. prof. Kovalenko V.O., PhD., MD.

Вінницький національний медичний університет ім. М. І. Пирогова

м. Вінниця, Україна

Кафедра анатомії людини

Актуальність: кінцевий або термінальний нерв *nervus terminalis* – сплетення немієлінізованих периферичних волокон в субарахноїдальному просторі. Сплетення знаходиться біля решітчастої кістки, йде дозад у напрямку нюхового трикутника, медіальної нюхової звивини і термінальної пластинки, проникає в черепну порожнину через *lamina cribrosa* і закінчується на додаткових нюхових цибулинах. Нерв бере свій початок з області нюхових клітин, хоча деякі вважають, що він може утворюватись з клітин нервового гребеня і мігрує з області нюхової плакоти до назальних і ростральних ділянок мозку.

Мета роботи: вважається, що ТН пов'язаний з носо-піднебінним нервом напряму або через симпатичний стовбур. Чутливі волокна носо-піднебінного нерва починаються від рецепторів в слизовій оболонці твердого піднебіння. Це є одним із важливих факторів в процесі вибору «підходящого» партнера. В організмі існує цілий клас макромолекул, що називається комплекс гістосумісності. Ці макромолекули допомагають імунній системі розпізнавати чужорідні тіла. При цьому вони служать маркерами індивідуальної імунної системи. Дослідження показали, що люди знаходили більш привабливими людей, у яких ці маркери суттєво відрізнялися від власних. Це пов'язано з репродуктивною функцією – чим більше різних генів, пов'язаних з імунітетом, буде включати в себе генетичний набір партнера, тим більш життєстійким буде потомство. Це яскраво передає відчуття після першого поцілунку. Адаже в слині міститься велика кількість макромолекул.

Матеріали і методи: свої дослідження для виявлення та вивчення термінального нерва ми проводили на морському скаті або хвостоколі звичайному з родини *Dasyatidae*. Вибір зупинився на такому екземплярі, оскільки скат відноситься до типу Хордові, підтипу Хребетні, класу Хрящові риби. Вперше нерв був виявлений в мозку акул які також відносяться до типу Хордові, підтипу

Хребетні, класу Хрящові риби. Порівняльну характеристику з людиною ми можемо провести на основі того факту, що Homo sapiens також відноситься до типу Хордові, підтипу Хребетні.

Результати: дослідження показали, що термінальний нерв зв'язаний з лімбічною (принаймні у ембріона) і нюховою системою. Якщо буде встановлений зв'язок між шийними симпатичними гангліями, системою трійчастого нерва і термінальним нервом, то, можливо, ми зможемо досягнути більш глибокого розуміння розвитку порушень, пов'язаних з менструальним циклом і хронічним ринітом. Також ми зможемо зв'язати деякі сексуальні порушення з трійчастим болем. Однак все це лише гіпотеза.

Висновки: відкриття феромонів, вомеро-назального органу та термінального нерва дає основу для дослідження нових стимуляторів навчання та пам'яті; при закапуванні в ніс речовин у вигляді розчинів чи аерозолів можливість впливати на діяльність ЦНС; лікування порушень статевого розвитку підлітків; використання феромонів – як природних антидепресантів.

Ключові слова: термінальний нерв, комплекс гістосумісності, вомеро-назальний орган.

ОСОБЛИВОСТІ СТРУКТУРНО-ФУНКЦІОНАЛЬНОЇ ОРГАНІЗАЦІЇ СЛИЗОВОЇ ОБОЛОНКИ ВЕРХНЬОЩЕЛЕПНИХ ПАЗУХ FEATURES OF STRUCTURAL AND FUNCTIONAL ORGANIZATION OF THE MUCOUS MEMBRANE OF THE MAXILLARY SINUSES

Драгомирецька Дарія Сергіївна
Drahomiretska D.S.

Науковий керівник: к.мед.н., доц. Дейнега Тамара Феодосіївна
Scientific adviser: assoc. prof. Deynega T.F., PhD., MD.

Українська медична стоматологічна академія
м. Полтава, Україна

Кафедра анатомії людини

Актуальність: Верхньощелепні пазухи – система резервних анатомічних утворень, заповнених повітрям, які призначені для захисту в першу чергу очниці та порожнини черепа від впливу різних несприятливих факторів зовнішнього середовища. Першим тканинним та анатомічним бар'єром захисту є слизова оболонка (Пискунов Г. З., 2017). На жаль, в наш час недооцінюється значення приносівих пазух з їх анатомічними особливостями.

Мета роботи: Визначити цитологічну та ультраструктурну оцінку епітелію слизової оболонки верхньощелепних пазух та особливості структурно-функціональної будови слизової оболонки верхньощелепних пазух

Результати: Аналіз літературних даних показав те, що верхньощелепні пазухи мають поліфункціональне значення. Так за рахунок приносівих пазух, полегшується вага черепа і їм належить певна роль в зігріванні та зволоженні повітря, що вдихається. Вони сприяють нюховій функції та являються резонаторами мови. Ключова роль у виконанні цих функцій належать слизовій оболонці. (Безшапочний С. Б. 2011). Слизова оболонка – це основний функціональний орган верхніх дихальних шляхів, а не просто покрив. Вона володіє хемо, баро та терморегуляцією (Сагалович В. М., 1967). Ці функції забезпечуються завдяки наявності в слизовій оболонці специфічних структур серед яких важлива роль належить епітелію, залозам та кровоносним судинам. Слизова оболонка верхньощелепних пазух будучи продовженням слизової оболонки носової порожнини має подібну з нею будову. Товщина слизової оболонки верхньощелепних пазух не скрізь однакова, що залежить від товщини сполучнотканинного шару, кількості залоз та кровоносних судин (Шалумович В. Н., 1960). Особливо товста вона в ділянці медіальної стінки та вихідного отвору пазухи. Слизова оболонка вкрита одношаровим миготливим епітелієм, в якому переважають клітини, що на апікальній поверхні мають війки та мікрворсинки. Ці клітини в своїх роботах Кривега Л. Г. (1988) називає війчасто-ворсинчастими клітинами та передбачає, що вони виконують подвійну функцію. Перша – це циліарна активність, а друга – функція адсорбції. У наш час вважається доведеним те, що мікророслинки є пристосуваннями, які збільшують загальну площину зіткнення апікальної плазмолемі з повітрям для процесів всмоктування (Хем А., Кормак Д., Робертис, 1983). Інакше кажучи, ці ультраструктурні утворення виконують функцію поглинання повітря з порожнин верхньощелепних пазух. Поряд з війко-ворсинчастими епітеліоцитами знаходяться типові келихоподібні клітини, які розташовані у тих частинах слизової оболонки, де відсутні залози (Кривега Л. Г., 1988). Разом з миготливими епітеліоцитами вони позбавляють поверхню епітелію від чужорідних частин (Полікар А., 1975).

Висновки: На думку дослідників подальше вивчення структурної організації слизової оболонки носової порожнини та приносівих пазух, а також механізмів місцевого захисту є актуальним та перспективним напрямком в науці та практиці.

Ключові слова: верхньощелепні пазухи, слизова оболонка, епітелій.

**ЗНАЧЕННЯ НАУКОВИХ ДОСЛІДЖЕНЬ М.С.СКРИПНІКОВА ДЛЯ РОЗВИТКУ
СУЧАСНОЇ МОРФОЛОГІЧНОЇ ТА МЕДИЧНОЇ НАУКИ
THE SIGNIFICANCE OF M.S. SKRYPNIKOV'S SCIENTIFIC RESEARCH FOR THE
DEVELOPMENT OF MODERN MORPHOLOGICAL AND MEDICAL SCIENCE**

Заказникова Ілона Володимирівна, Яременко Іван Володимирович, Суський Сергій Сергійович,
Макаренко Олександр Леонідович

Zakaznykova I.V., Yaremenko I.V., Suskyi S.S., Makarenko O.L.

Науковий керівник: д. біол. н., проф. Білаш Сергій Михайлович

Science adviser: prof. Bilash S.M., D.Biol.Sc.

Українська медична стоматологічна академія

м. Полтава, Україна

Кафедра клінічної анатомії і оперативної хірургії

Актуальність: Розвиток сучасної медицини, зокрема впровадження у практику новітніх хірургічних технологій та методів діагностики, потребують глибоких знань топографічної, вікової та порівняльної анатомії. Видатний вітчизняний морфолог М.С.Скрипніков (1936-2010) створив потужну наукову школу, дослідження якої і нині є визначальними для розвитку низки напрямків сучасної морфології та медицини.

Мета: Проаналізувати вплив досліджень М.С.Скрипнікова та його наукової школи на розвиток сучасної медицини та морфології.

Матеріали та методи: Було проведено аналіз наукової діяльності морфологічної школи М.С.Скрипнікова та її значення для сучасності.

Результати: М.С.Скрипніков увійшов у вітчизняну історію як визначний організатор та учений-медик, що створив наукову морфологічну школу, широко відому як в Україні, так і за її межами. Микола Сергійович разом із своїми численними учнями та послідовниками завжди працював над вирішенням актуальних проблем морфологічної науки, які мали важливе прикладне значення для практичної медицини. Вивчення особливостей топографії та структурної організації приносних пазух в нормі і при патології дозволило розробити сучасні методики профілактики та лікування оториноларингологічних захворювань, а також дало поштовх для проведення нових досліджень у цьому напрямку, що тривають і нині. Вивчення структури і функцій слинних залоз в нормі, їх регенераторних і адаптивних можливостей, змін в процесі розвитку хронічних запально-дистрофічних захворювань, мало суттєвий вплив на розвиток вітчизняної стоматології і стало окремим напрямком досліджень полтавських морфологів. Вивчення кісткової системи, клітковинних просторів, кровопостачання та іннервації лица дозволило полтавським лікарям стати в авангарді вітчизняної стоматології та сприяло розвитку такого розділу медицини як пластична і відновна хірургія голови та шиї. Роботи, у яких було подано морфологічне обґрунтування клінічних аспектів хірургічних захворювань, дозволили оптимізувати лікарську тактику щодо пацієнтів із абдомінальною хірургічною, травматологічною, офтальмологічною патологією. Ще одним із започаткованих М.С.Скрипніковим наукових напрямків, який і зараз продовжує вивчатися полтавськими морфологами, стало дослідження ефективності використання нових хірургічних шовних матеріалів.

Висновок. Аналізуючи значення наукових досліджень М.С.Скрипнікова та його морфологічної школи, можна стверджувати, що вони мають вагомое теоретичне і практичне значення, залишаючись і сьогодні актуальними.

Ключові слова: М.С.Скрипніков, морфологічні дослідження, наукова школа.

**МОРФОЛОГІЧНІ ЗМІНИ У СЕЛЕЗІНЦІ ЩУРА НА ТЛІ ГОСТРОЇ СТРЕСОВОЇ РЕАКЦІЇ
MORPHOLOGICAL CHANGES IN THE RAT SPLEEN ON THE BACKGROUND OF
ACUTE STRESS REACTION**

Макаренко Олександр Леонідович, Заказникова Ілона Володимирівна, Яременко Іван Володимирович, Суський Сергій Сергійович

Makarenko O.L., Zakaznykova I.V., Yaremenko I.V., Suskyi S.S.

Науковий керівник: к.мед.н., доц. Коптев Михайло Миколайович

Scientific adviser: assoc. prof. Koptev M.M., PhD., MD.

Українська медична стоматологічна академія

м. Полтава, Україна

Кафедра клінічної анатомії і оперативної хірургії

Актуальність: У непростих умовах сьогодення, які склалися внаслідок складної соціально-економічної ситуації та пандемії коронавірусної хвороби, вивчення стресових впливів набуває особливого значення. Науковці всього світу, для вивчення перебігу стресових реакцій у живому організмі, створюють нові експериментальні моделі. Залучення різних видів лабораторних тварин

та використання різноманітних методик відтворення стресу дозволяють всебічно вивчати прояви стресорного впливу.

Мета роботи: Вивчити дію гострої стресової реакції, викликаної підвищенням щурів за шийну складку на селезінку щура.

Матеріали та методи: Роботу було виконано, з урахуванням норм біоетики, на 10 самцях білих щурів. Із них 5 особин зазнали дії гострої стресової реакції, викликаної 6-годинним підвищенням тварин атравматичним затискачем за шийну складку, 5 інтактних щурів склали контрольну групу. У щурів після евтаназії, проведеної під тіопентал-натрієвим наркозом, виконувалася серединна лапаротомія, проводився макроскопічний огляд органів черевної порожнини та забір селезінки для гістологічного дослідження. Мікропрепарати забарвлювали гематоксиліном та еозином.

Результати: Макроскопічний огляд показав, що візуально селезінка у тварин обох груп не відрізнялася. Її колір був червоно-синюватим, ніяких видимих патологічних змін не визначалося. Відносну резистентність тканин селезінки до 6-годинного стресового впливу, викликаного іммобілізацією за шийну складку, показало і мікроскопічне дослідження. На гістологічному рівні у білій пульпі у середніх і крупних лімфоїдних вузлах подекуди визначалися нечисленні периваскулярні набряки центральних артерій, потовщення періартеріальної зони, зменшення діаметру гермінативного центру. Також були виявлені осередки нечисленних периваскулярних крововиливів.

Висновок: Виконане дослідження показало відносну резистентність тканин селезінки щура до 6-годинного стресового впливу, викликаного іммобілізацією за шийну складку, із незначними морфологічними змінами білої пульпи.

Ключові слова: Стрес, іммобілізація, селезінка.

МОРФОФУНКЦІОНАЛЬНІ ЗМІНИ КОМПОНЕНТІВ ПЕЧІНКИ ЩУРІВ НА ЦЕНТРАЛЬНУ ТЕСТОСТЕРОНОВУ БЛОКАДУ ТРИПТОРИЛІНОМ НА 30 ДЕНЬ ЕКСПЕРИМЕНТУ

MORPHOFUNCTIONAL CHANGES OF RAT LIVER COMPONENTS TO CENTRAL TESTOSTERONE BLOCKADE BY TRIPTORYLINE ON DAY 30 OF THE EXPERIMENT

Наливайко Андрій Олександрович

Nalivaiko A.O.

Науковий керівник: Рудь Марія Володимирівна, к.мед.н., доц. Стецук Євген Валерійович, д.мед.н, проф. Шепітько Володимир Іванович

Scientific adviser: Rud M.V., assoc. prof. Stetsyuk E.V., PhD., MD., prof. Shepitko V.I., D.Med.Sc.

Українська медична стоматологічна академія

м. Полтава, Україна

Кафедра гістології, цитології та ембріології

Актуальність. У розвинених європейських країнах спостерігається тенденція до високої сексуальної активності у літніх чоловіків та пізнього створення сім'ї з дітьми, що має певні труднощі у зв'язку зі зменшенням вироблення тестостерону в літньому віці. У той же час безконтрольне вживання тестостерону призводить до збільшення захворюваності на рак передміхурової залози. Диферелін є потужним методом лікування раку передміхурової залози, однак у науковій літературі є обмежена інформація про вплив тривалого позбавлення синтезу тестостерону на чутливість до гепатоцитів, тому це і надихнуло нас на це дослідження.

Мета: з'ясувати морфологію структурних компонентів печінки у інтактних щурів та за умов експериментального моделювання на центральну тестостеронову блокаду трипториліном на 30-у добу дослідження.

Матеріали та методи: Експерименти проводили на 10 статевозрілих самцях білих щурів лінії Wistar. Щурів поділяли на 2 групи: контрольну та експериментальну групу. Тваринам з експериментальної групи вводили п/ш диферелін (трибореліновий ембонат) у дозі 0,3 мг діючої речовини / кг маси тіла протягом 30 днів, тоді як контрольна група отримувала ін'єкцію фізіологічного розчину. Матеріал вкладали в парафінові блоки, виготовляли зрізи, товщиною 4 мкм, і фарбували гематоксиліном та еозином. Гістологічні препарати досліджували за допомогою світлового мікроскопу Biogex 3 з цифровим мікрофільтром із програмним забезпеченням. Статистична обробка проводилася у Microsoft Office Excel. Непараметричний тест Манна-Уїтні був використаний для визначення статистичної значимості відмінностей між групами. Різниця була врахована статистично значущим при $p < 0,05$.

Результати. Реакція на центральну тестостеронову депривацію з боку печінки, а саме гепатоцитів проявилася вже на 30-ий день експерименту. Так, при дослідженні напівтонких зрізів 30-го дня експерименту нами було встановлено, що з боку строми визначалося незначне збільшення її товщини, в порівнянні з контролем. Центральні вени незначно розширені,

повнокровні, у просвіті яких знаходилися еритроцити та незначна кількість лейкоцитів. Синусоїдні капіляри здебільшого не розширені, але зустрічаються капіляри із збільшеним внутрішнім діаметром. Балочна структура збережена, незначно потовщена. З боку судин печінкових триад статистично достовірних змін не було зафіксовано.

З боку паренхіми все було неоднозначним. Середнє значення площі ядра $155,2 \pm 11,4$ мкм². У більшості клітин ядра з явищами каріопікнозу з відмінною щільністю. Зменшилась кількість двоядерцевих гепатоцитів в порівнянні з контрольною групою тварин. Середнє значення об'єму ядра - $413,8 \pm 29,01$ мкм³. Цитоплазма більшості мала зернистість. У невеликій частині гепатоцитів було зафіксовано збільшення об'ємів цитоплазми в порівнянні з контрольною групою тварин.

Висновки: центральна тестостеронова блокада трипториліном вже на 30-у добу дослідження призводить до напруження як в парехіматозних, так і стромальних компонентах печінки.

Ключові слова: морфометрія, трипторелін.

ЕФЕКТИВНІСТЬ ВИКОРИСТАННЯ АДАПТОВАНОГО КОНСЕРВАЦІЙНОГО РОЗЧИНУ В УМОВАХ ЕКСПЕРИМЕНТУ НА ТВАРИНАХ EFFICIENCY OF USING AN ADAPTED CONSERVATION SOLUTION IN ANIMAL EXPERIMENTAL CONDITIONS

Рева Роман Олександрович, Свирида Олександр Сергійович, Ксьонз Володимир Ігорович, Віхтенко Віталій Олександрович

Reva R.O., Svyryda O.S., Ksonz V.I., Vichtenko V.O.

Науковий керівник: д.біол.н., проф. Білаш Сергій Михайлович

Science adviser: prof. Bilash S.M., D.Biol.Sc.

Українська медична стоматологічна академія

м. Полтава, Україна

Кафедра клінічної анатомії і оперативної хірургії

Актуальність: завдання розвитку трансплантології в Україні на сьогодні має неабияке значення. І незважаючи на певні досягнення у розвитку трансплантаційної служби України, до її повноцінного втілення та функціонування необхідно подолати низку стратегічних проблем. Як відомо запорукою успіху практичної діяльності будь якої галузі медицини – є її науково-експериментальна база, яка активно розвивається та постійно оновлюється. Проблема трансплантології, як науки в Україні, перш за все полягає у важко доступності деяких фармакологічних та технічних засобів. Важливим етапом трансплантації – є забір та консервація органів. З цією метою використовують розчин Віконсинського університету (UW) який вважають «Золотим стандартом» і застосовують як метод холодової перфузійної фармакоконсервації. Але дорого вартість та практична недоступність на теренах нашої країни значно обмежує його використання з метою науково-експериментальних досліджень. Тому пошук нових ефективних рецептур, які б мали економічну доступність - є досить актуальним на сьогодні.

Мета: визначити морфологічно ефективність використання адаптованого консерваційного розчину в умовах експерименту на тваринах.

Матеріали і методи: за основу був взятий склад розчину Віконсинського університету. Компоненти модифікованого розчину були підібрані, враховуючи основні фармакодинамічні властивості всіх складових. Дослідження було проведено на 6 кролях, які були поділені порівну на дві групи. Операція включала проведення середньої лапаротомії, з подальшим доступом до лівого заочеревинного простору. Виділення нирки з капсулою, з накладанням лігатур та відсіканням судин. Виконана нефректомія. У першій групі була проведена перфузія охолодженим досліджуваним розчином в артерію потім у вену видаленої нирки. У другій групі перфузія не проводилася. Нирки погружали в ізотонічний розчин NaCl (при температурі 6 °С), експозицію проводили протягом 15 хв. Далі за допомогою периферичних катетерів проводили шунтування судин видаленої нирки, до судин лабораторної тварини. Час шунтування складав 10 хв. Гістологічне дослідження проводили під світловим мікроскопом, матеріал фарбували гематоксилін-еозином. Оцінювали наявність морфологічних ознак ішемічно-реперфузійного пошкодження.

Результати: гістологічно виявлено, що наявність ділянок які свідчать про наслідки гострої ішемії (некроз епітеліальних клітин, розширення капсули нефрону, розширення просвіту звивистих каналців, набряк мезенгіального матриксу, спадіння клітин внутрішнього листка капсули в клубочках) значно менше в групі де використовували адаптований розчин для консервації органів.

Висновок: адаптований консерваційний розчин зменшує розвиток ішемічно-реперфузійних пошкоджень нирки в умовах експерименту на тваринах, що свідчить про його ефективність при використанні.

Ключові слова: розвитку трансплантології, розчин Віконсинського університету, некроз епітеліальних клітин, адаптований консерваційний розчин.

**РЕАКЦІЯ ЕКЗОКРИННОЇ ЧАСТИНИ ПІДШЛУНКОВОЇ ЗАЛОЗИ ЩУРІВ НА
ЦЕНТРАЛЬНУ ТЕСТОСТЕРОНОВУ БЛОКАДУ ТРИПТОРИЛІНОМ НА 30 ДЕНЬ
ЕКСПЕРИМЕНТУ**

**REACTION OF EXOCRINE OF THE RATH PANCREAS TO CENTRAL TESTOSTERONE
BLOCKADE BY TRIPTORYLINE ON DAY 30 OF THE EXPERIMENT**

Сидоренко Андрій Вячеславович, Біріна Анна Романівна
Sydorenko A.V., Birina A.R.

Науковий керівник: к.мед.н., доц. Борута Наталія Володимирівна, д.мед.н, проф. Шепітько
Володимир Іванович

Scientific adviser: assoc.prof. Boruta, PhD, MD., prof. Shepitko, D.Med.Sc.

Українська медична стоматологічна академія

м. Полтава, Україна

Кафедра гістології, цитології та ембріології

Актуальність: З даних літературних джерел відомо, що при лікуванні онкологічних хворих на рак передміхурової залози, а особливо тривалого використання синтетичних аналогів гонадотропін-релізінг гормону гіпофізу (інгібіторів синтезу тестостерону) хворі скаржаться на порушенні зі сторони шлунко-кишкового тракту. Основними симптомами яких є диспептичні явища, нудота, та болі в епігастральній ділянці, саме це і надихнуло нас на вивчення структури секреторного апарату підшлункової залози та змін в них.

Мета: З'ясувати реакцію ацинарної системи підшлункової залози у інтактних щурів та за умов експериментального моделювання центральної тестостеронової блокади трипториліном на 1-у місяці дослідження.

Матеріали та методи: Експерименти проводили на 10 статевозрілих самцях білих щурів лінії Wistar. Щурів поділяли на 2 групи: контрольну групу та експериментальну групу. Тваринам з експериментальної групи вводили підшкірно диферелін (трибореліновий ембонат) у дозі 0,3 мг діючої речовини / кг. маси тіла протягом 180 днів, тоді як контрольна група отримав ін'єкцію фізіологічного розчину.

За допомогою стандартних методів матеріал вкладали в парафінові блоки, виготовляли зрізи, товщина яких складала 4 мкм, і фарбували гематоксиліном та еозином.

Середні значення зовнішнього діаметру, діаметру просвіту проток та висоту епітеліоцитів визначали за допомогою мікроскопу Biogex-3 BM-500T з цифровою мікрофотонасадкою DCM 900 з адаптованими для даних досліджень програмами. Статистичну обробку морфометричних даних проводили із використанням програми Excel.

Результати: Реакція на центральну тестостеронову депривацію з боку екзокринної частини підшлункової залози, а особливо екзокриноцитів, проявилася вже на 30-й день експерименту. Так, при дослідженні напівтонких зрізів 30-го дня експерименту нами було встановлено, що в загальному плані структура підшлункової залози була збережена, але з боку ацинарної системи визначалося незначне зменшення зовнішнього діаметру, який становив - $53,79 \pm 12,74$ мкм, що не було статистично достовірним в порівнянні з контрольною групою - $64,37 \pm 12,65$ мкм. Внутрішній діаметр був без змін. Спостерігалися зміни висоти екзокриноцитів у експериментальної групи щурів, а саме зменшення даного показника - $12,61 \pm 2,58$ мкм, в порівнянні з контрольною групою тварин - $17,81 \pm 4,05$ мкм. Разом зі зміною розмірів екзокринних клітин, відзначалася зміна діаметру ядер та їх зменшення в результаті застосування препарату.

Висновки: Система екзокринної частини підшлункової залози реагує за умов експериментального моделювання центральної тестостеронової блокади трипториліном з тенденцією до виснаження секреторного епітелію, на нашу думку, внаслідок дистрофічних змін, викликаних порушенням в роботі секреторного апарату підшлункової залози.

Ключові слова: Підшлункова залоза, щури, тестостерон, екзокриноцити.

SECTION OF PATHOLOGY СЕКЦІЯ ПАТОЛОГІЇ

PURULENT ILIOPSOITIS, DIFFICULTIES IN DIAGNOSIS

Kyslyi V.F., Shkodina A.D., Belyaeva A.A., Piatybratov O.Yu.

Scientific advisers: assoc. prof. Sovhyria S.M, PhD., MD., assoc. prof. Vynnyk N.I., PhD., MD.

Ukrainian Medical Stomatological Academy

Poltava, Ukraine

Department of pathological anatomy with section course

Relevance: Purulent iliopsoitis is one of the rarest and most difficult to diagnose pathologies in surgery. Diagnosis and treatment of iliopsoitis are insufficiently studied, so the mortality rate for this pathology remains quite high (16.7-18.9%).

Aim of the research: To analyze clinical and pathomorphological aspects of lethal cases of purulent iliopsoitis. To determine which diseases are primary in the development of this pathology and to determine the consequences and complications of purulent iliopsoitis.

Methods and materials: Data from medical histories and autopsy protocols of 5 deceased (four women and one man) aged 55-74 years old, who were diagnosed with purulent iliopsoitis, were analyzed. The source of research materials is the Poltava Regional Pathological Bureau for 2012-2015.

Results: In the first observation, a 65-year-old woman with a clinical final diagnosis: Condition after repeated cerebrovascular accident, cerebral edema, congestive pneumonia, dynamic intestinal obstruction. At pathomorphological research: bilateral purulent total iliopsoitis, metastatic purulent abscesses in internal organs. In the second case, the patient is 64 years old. with the final clinical diagnosis: Purulent-putrefactive arthritis, large phlegmon of the left ankle joint, osteomyelitis of the tibia of the left tibia, sepsis. At sectional research the clinical diagnosis is confirmed, the right-hand total purulent iliopsoitis is revealed. In the third case, the patient is 74 years old. with a diagnosis: Abscess of the right iliac region, septic condition. Surgical treatment was performed. Pathomorphological examination revealed right-sided purulent iliopsoitis, which was complicated by sepsis. The fourth case: a patient 65 years old with suspected malignant neoplasm of the uterus, complicated by iliopsoitis, lumbar osteochondrosis. At sectional research new growth is not revealed, osteochondrosis of lumbar spine, bilateral purulent iliopsoitis, on the left a chronic abscess. In the fifth case, the patient is 55 years old diagnosed with purulent psoitis on the left, pelvic abscess on the left, diffuse fibrinous-purulent peritonitis, phlegmon of the left thigh, sepsis. Surgical treatment was performed. At sectional research: malignant neoplasm of the cervix, lymph node metastasis, left form of purulent iliopsoitis - phlegmon Bro.

Conclusions: According to the results of the study, purulent iliopsoites are more common in elderly women. There are unilateral and bilateral. In most cases, purulent iliopsoitis is manifested by the formation of abscesses in the iliopsoas muscle. Primary iliopsoitis is anamnesticly associated with injuries of the gluteal and lumbar region, secondary - with complications of inflammatory and tumor processes. Often complicated by septicemia. In 3 cases out of 5 the final clinical and pathological diagnoses are different, which confirms the difficulties in timely diagnosis.

Keywords: Purulent iliopsoitis, sepsis, abscess.

MORPHOLOGICAL ANALYSIS OF COMBINED BREAST CANCER AND OVARIAN CANCER

Yefimchuk D.V, Zasenko S.V, Shkodina A.D., Svryda O.S.

Scientific advisers: Babenko V.I., assoc.Prof. Vynnyk N.I., PhD, MD

Ukrainian Medical Stomatological Academy

Poltava, Ukraine

Department of Pathological anatomy with Autopsy course

Relevance: Statistically, breast cancer ranks first among cancers in women in developed industrial countries and has a high risk of developing synchronous or metachronous tumors of the uterus, second breast, skin, ovaries and tumors of other localizations. Given that in recent years there has been an increase in the frequency of polyneoplasia, the study of this issue is promising.

Purpose: study of immunohistochemical and histological aspects of combined breast cancer and ovarian cancer.

Materials and methods: 15 case histories of women treated for combined breast and ovarian cancer were selected for the study, regardless of the sequence of their occurrence in the Poltava Regional Clinical Oncology Center in the period from 2014 to 2018. A pathomorphological study of biopsy and surgical material of women with these pathologies was performed. Data from immunohistochemical studies were studied by analyzing the conclusions obtained during the study of

medical histories and outpatient charts of patients. Only immunohistochemical markers, which were determined in all women at diagnosis (Her2 / neu Er, Ki67 and Pr), were considered.

Results: the average age of women diagnosed with tumors of both localizations was 59.5 ± 10.3 years. The primary tumor occurred with approximately the same frequency in both the breast and the ovaries. In invasive ductal carcinoma with a predominance of moderately differentiable variants was found in 14 patients with breast cancer by histological examination of the samples. Histological examination of the material of patients diagnosed with ovarian cancer revealed serous adenocarcinoma in 100% of cases, with a predominance of a low degree of differentiation (10 cases).

After studying the expression of progesterone and estrogen receptors, it was found that the same number of tumors were sensitive to both estrogen and progesterone (7 cases). This was accompanied by the same expression of the above receptors in the ovaries of women.

In patients with negative expression of Er and Pr in the breast tumor, negative expression of the corresponding markers in ovarian cancer cells was observed.

Conclusions: Based on the results of our studies, it can be argued that tumors of these localizations are interrelated processes, which is probably hereditary, so the development of special testing methods and screening of patients with these pathologies are necessary steps in their treatment.

Key words: breast, ovarian, cancer

ДІАГНОСТИКА ДАВНОСТІ УТВОРЕННЯ КРОВОВИЛИВІВ ТРАВМАТИЧНОГО ГЕНЕЗУ В РЕЧОВИНУ ГОЛОВНОГО МОЗКУ ШЛЯХОМ ДОСЛІДЖЕННЯ РОЗПОДІЛІВ ФЛУКТУАЦІЙ ЛІНІЙНОГО ДВОПРОМЕНЕЗАЛОМЛЕННЯ DIAGNOSIS OF THE TIME OF FORMATION OF HEMORRHAGE TRAUMATIC GENESIS IN THE SUBSTANCE OF THE BRAIN BY RESEARCH DISTRIBUTIONS OF FLUCTUATIONS OF LINEAR BIREFRINGENCE

Антонійчук Вікторія Іванівна

Antoniichuk V.I.

Науковий керівник: к.мед.н., доц. Гараздюк Марта Славівна

Scientific adviser: assoc. prof. Garazdiuk M.S., PhD, MD

Вищий державний навчальний заклад України «Буковинський державний медичний університет» м. Чернівці, Україна

Кафедра судової медицини і медичного правознавства.

Актуальність: Встановлення давності утворення крововиливу дає змогу судово-слідчим органам прояснити обставини отримання травми чи зв'язати коло підозрюваних у випадку скоєння злочину проти життя людини. Так як фізико-оптичні методи позитивно зарекомендували себе у вирішенні питань судово-медичної науки та практики, то слід дослідити можливість їх застосування для вирішення даного питання.

Мета роботи: дослідити можливість діагностики часу утворення крововиливу в речовину головного мозку (РГМ) людини травматичного генезу (КТГ) методом відтворення розподілів флуктуацій лінійного двоприменезаломлення (ФЛД).

Матеріал і методи: Для дослідження були використані нативні зрізи РГМ від 35 трупів у випадку: смерті від КТГ із попередньо відомим часом утворення даних крововиливів – 20 зразків (група дослідження), ішемічної хвороби серця – 15 зразків (група контролю). Вимірювання значень розподілу ФЛД проводилося в розташування стандартного стокс-поляриметра шляхом вимірювання координатних розподілів елементів диференціальної матриці 2-го порядку і на цій основі визначалися дифузні мапи ФЛД оптично анізотропного поглинання протеїнових фібрилярних мереж гістологічних зрізів мозку померлих обох груп з різною давністю утворення крововиливів (ДУК); для кожного значення ДУК і відповідного до координатного розподілу величини флуктуацій лінійного двоприменезаломлення оптично активних сіток ФЛД обчислювалися статистичні моменти 1 – 4-го порядків; визначалися часові залежності величини набору статистичних параметрів дифузних мап ФЛД і устанавлювалися лінійні ділянки, за тривалістю яких знаходилась ДНС та встановлювалась точність її устанавлення.

Результати: Було виявлено, що дегенеративно-дистрофічні зміни і некротична руйнація полікристалічної структури, сформованої оптично активними просторово-структурованими протеїновими волокнами нервової тканини об'єктивно виявляються у протилежних змінах статистичних параметрів:

- зменшенні величини середнього (SM_1) і дисперсії (SM_2), які характеризують розподіли випадкових значень ФЛД фібрилярних сіток з часом зростання ДУК;

- зростанні величини статистичних моментів вищих порядків, які характеризують асиметрію та ексцес розподілів випадкових значень ФЛД фібрилярних сіток з часом зростання ДУК.

Висновки: Отримані у ході дослідження результати дозволяють стверджувати, що метод відтворення розподілів флуктуацій лінійного двоприменезаломлення є ефективним для встановлення часу утворення крововиливів травматичного генезу у мозок людини.

Ключові слова: Крововиливи, флуктуація лінійного двоприменезаломлення

ЗАЛЕЖНІСТЬ ДЕЯКИХ ПАТОМОРФОЛОГІЧНИХ ПОКАЗНИКІВ ПАРАОВАРІАЛЬНИХ КІСТ ТА ВІКУ ПАЦІЄНТОК
DEPENDENCE OF SOME PATHOMORPHOLOGICAL PARAMETERS OF PARAOVARIAN CYSTS AND AGE OF PATIENTS

Беляєва Антоніна Олександрівна, Шепетько Юлія Олексіївна, Грінько Руслана Миколаївна, Кислий Владислав Федорович

Belyaeva A.O., Shepetko Y.O., Grinko R. M., Kyslyi V. F.

Наукові керівники: к.мед. н., доц. Ройко Наталія Віталіївна, к.мед.н., доц. Филенко Борис Миколайович

Scientific advisers: assoc.prof. Royko N.V., PhD, MD, assoc.prof. Filenko B.M., PhD, MD

Українська медична стоматологічна академія
м.Полтава, Україна

Кафедра патологічної анатомії з секційним курсом

Актуальність: Параоваріальна кіста являє собою мішкоподібне інкапсульоване ретенційне однокамерне утворення, яке заповнене прозорою серозною рідиною, що формується з придатка яєчника. Параоваріальні кісти (ПК) становлять 5-20% усіх об'ємних утворень придатків матки та зустрічаються переважно у третьому-четвертому десятилітті життя. Це пояснюється тим, що саме у репродуктивному віці придаток досягає найбільшого розвитку, а у жінок старшого віку він піддається атрофії. У 68% випадків зустрічаються мезотеліальні ПК, рідше (30% випадків) – парамезонефральні, які розвиваються з Мюллерової протоки і зовсім рідко мезонефральні (2% випадків), що походять з вольфового каналу. Специфічних клінічних проявів параоваріальні кісти не мають. У процесі росту утворення викликає хронічну компресію труби, що призводить до її ішемії, а пізніше - до атрофії.

Мета роботи: Дослідження деяких морфологічних ознак та взаємозв'язку між розмірами ПК та віком жінок.

Матеріали та методи: Нами проведено аналіз патогістологічних висновків, взятих у ПОПАБ за 2017-2020 рр. За даний період виявлено 18 випадків параоваріальних кіст. Брали до уваги вік хворих та макроскопічні ознаки ПК. Мікроскопічні зміни досліджували на гістологічних препаратах, забарвлених гематоксиліном та еозином, які були взяті з архіву ПОПАБ. Статистична обробка даних проводилась з визначенням нормальності розподілу за критерієм Шапіро-Уїлка та визначенням коефіцієнту кореляції Пірсона між досліджуваними показниками. Результати вважали статистично значимими при $p < 0,05$.

Результати: За період з 2017 по 2020 рр. було виявлено 18 випадків ПК. Вік жінок, що були включені у дослідження, складав $30,94 \pm 3,75$ (min=12, max=62). Частка жінок фертильного віку (14-49 років) складала 72,2% (n=13). Одна пацієнтка (5,56%) була молодша 14 років, а жінки старше 49 років склали 22,2% (n=4). Макроскопічно ПК являли собою порожнисті утворення, заповнені прозорою жовтуватою рідиною з переважною локалізацією біля яєчника. Стінки кіст були білого або сіро-білого кольору, зовні гладенькі, блискучі; з середини – гладенькі, без сосочкоподібних розростань. В середньому розмір параоваріальних кіст становив $2,55 \pm 0,35$ см в діаметрі, найбільша – 6 см, найменша – 0,7 см. При вивченні залежності розмірів кіст від віку жінок встановлено прямий кореляційний зв'язок середньої сили між цими показниками ($r = 0,551$, $p = 0,036$). При мікроскопічному дослідженні виявлено, що стінки кіст утворені сполучною тканиною, покриті з середини однорядним епітелієм. Епітеліальний покрив представлений призматичними, кубічними або сплосченими клітинами, в залежності від розміру утворення – зі збільшенням діаметру кісти спостерігалось зменшення висоти клітин.

Висновки: Параоваріальні кісти переважно зустрічаються у жінок фертильного віку, що обумовлює актуальність подальшого вивчення їх поширеності та факторів ризику виникнення. Нами встановлено, що з віком вірогідний розмір ПК може збільшуватися.

Ключові слова: Параоваріальні кісти, доброякісне утворення яєчника.

ЕКСПЕРИМЕНТАЛЬНА ОПІКОВА ТРАВМА НИРОК ЩУРІВ
EXPERIMENTAL BURN INJURY OF RAT KIDNEYS

Єфімчук Даниїл Валерійович, Засенко Станіслав Віталійович, Шевченко Андрій В'ячеславович, Пятибратов Олександр Юрійович

Yefimchuk D.V., Zasenko S.V., Shevchenko A.V., Piatybratov O.Yu.

Науковий керівник: к.мед.н. Ніколенко Дмитро Євгенійович, Басараб Ярослав Олексійович

Scientific adviser: Nikolenko D.Ye., PhD, MD, Besarab Ya.O.

Українська медична стоматологічна академія

м. Полтава, Україна

Кафедра патологічної анатомії з секційним курсом

Кафедра біоорганічної та біологічної хімії

Актуальність: за оцінкою ВООЗ (2018 р.), та даними Національного центру запобігання й контролю ушкоджень (National Center for Injury Prevention and Control, США) опікова травма розповсюджена у світі і складає близько 11 млн. випадків серед населення, небезпечна своїми наслідками та летальністю. Пошкодження внутрішніх органів залежать від глибини опікового ураження, регенераторної спроможності тканин, своєчасної діагностики та лікування.

Мета: з'ясувати особливості патоморфологічних змін, зокрема в тканині нирок, після загальної експериментальної опікової травми.

Матеріал та методи дослідження: патоморфологічне дослідження проведено на мікропрепаратах тканини нирок щурів, що зазнали термічної травми та інтактною групи тварин (15 білих щурів-самців репродуктивного віку масою 180-220 гр., які перебували на стандартному харчовому раціоні та режимі харчування. Забір матеріалу здійснено згідно правил для піддослідних тварин). Застосовані оглядовий метод забарвлення гематоксиліном та еозином, гістохімічний – за ван-Гізон для виявлення стану сполучнотканинних структур нирки.

Результати: виявлені наступні наслідки впливу термічної травми та продуктів пошкодження тканин на структурні елементи паренхіми та строми нирок щурів.

Через одну добу після відтворення опікової травми виявлена ішемія коркової речовини нирок тварин із значним венозним повнокров'ям та крововиливами в мозковій речовині, пошкодження стінок ниркових канальців, епітелію та структури ниркових тілець. За ван-Гізон виявлена фрагментація колагенових волокон мембран гломерулярних структур та ниркових канальців.

На 7-му добу після опікової травми виявлено збільшення об'єму гемокапілярів ниркових тілець, майже повна відсутність білкової речовини в ультрафільтраті крові, що містять канальці. Визначається проліферативна активність епітелію канальців з відновленням його структури і функції. Відбувається відновлення структури колагену мембран ниркових тілець та базальних мембран канальців. Регенерація сполучної тканини спостерігається на фоні осередкованого запалення інтерстицію нирок. Таким чином спостерігається відновлення гемодинаміки в корковій та мозковій речовинах нирок щурів на фоні початку репарації базальної мембрани капілярів клубочкового апарату, канальців та інтерстицію нирок тварин.

Висновок: за результатами дослідження встановлено, що після опіковому періоду притаманні тяжкі патоморфологічні зміни в тканині нирок щурів у вигляді порушення кровообігу, проявів некрозу елементів паренхіми та строми, що відповідають наслідкам на пошкодження. Регенераторна спроможність нирок щурів на опікову травму активується на 7-ому добу експерименту.

Ключові слова: опікова травма, нирки, патоморфологія

МОРФОЛОГІЧНІ ТА СУДОВО-МЕДИЧНІ КРИТЕРІЇ ВИЗНАЧЕННЯ СТАНУ ЗДОРОВ'Я ТА ЗДОРОВОГО СПОСОБУ ЖИТТЯ ANATOMICAL AND FORENSIC MEDICINE CRITERIA OF HEALTH AND HEALTHY LIFESTYLE

Копча Вероніка Василівна, Мартинюк Ольга Володимирівна
Kopcha V.V., Martyniuk O.V.

Науковий керівник: Мустафіна Галія Міркатівна.

Scientific adviser: Mustafina H.M.

Українська медична стоматологічна академія м. Полтава, Україна

Кафедра урології з судовою медициною

Актуальність теми: В наш час все більше обертів набирає тенденція ЗСЖ – здорового способу життя. Цілком закономірно, що свідомість в соціумі спонукає не лише до продовження терміну життя людини, але й до покращення рівня його якості.

Мета: Показати взаємозв'язок змін макроорганізму при експертизі тіла людини та впливу на внутрішні органи шкідливих звичок, а також прояви особливостей харчування та важливість ЗСЖ.

Методи: Аналіз випадків судово-медичної експертизи трупів із врахуванням відомих анамнестичних даних судово-гістологічного дослідження.

Результати: Популяризація та широкий розвиток так званого «фаст-фуду», який надмірно збагачений і переповнений харчовими добавками. Крім того ситуація додатково обтяжується вживанням бутильованих солодких газованих напоїв, ніяк не гарантують високий рівень якості життя людини. А от шкідливість сприяє розвитку цілої низки захворювань не лише шлунково-кишкового тракту, і з часом, призводять до підвищених фінансових витрат на поновлення здоров'я. Видимим наслідком неправильного харчування часто стає ожиріння, проблема яку пов'язують в тому числі з передчасною смертністю. Досить часто, зовні правильна конституція тіла сьогодні, не дає гарантії того, що перед нами людина яка завжди притримувалась ЗСЖ. Враховуючи проведений аналіз судово-медичних експертних досліджень померлих осіб, можна дізнатися, навіть про минулі звички людини. У переважній кількості випадків від родичів покійних, як правило відомо, що останній вів здоровий образ життя. Під час проведення ретельної експертизи трупа часто маємо наступну картину: померлий молодого чи середнього віку, задовільного харчування, нормальної тіло-будови, без видимих зовнішніх патологій, але на

розтині виявляються зміни з боку внутрішніх органів. Першочергово виражені зміни з боку печінки, яка часто може бути збільшена в розмірах, тістуватої консистенції, з наявними макроскопічними ознаками жирової дистрофії (гістологічно: цитоплазма гепатоцитів заповнюється жировими вакуолями); підшлункова залоза з жовтуватими ділянками та білуватими ущільненнями (заміщення паренхіми жировою чи сполучною тканиною); потім виникають ознаки кардіоміопатії, що характеризуються помірною гіпертрофією та дряблістю міокарду, підвищеним вмістом епікардіального жиру (гістологічно: чергування атрофованих та гіпертрофованих м'язевих волокон). В зазначених випадках, уточнюючи дані анамнезу, як правило, родичі померлого вказують, що у покійного дійсно протягом значного проміжку часу за життя, мали місце шкідливі звички.

Висновок: Отже, при судово-медичній експертизі трупа можна виявити не тільки травми, але і зрозуміти який образ життя був у людини в минулому. У здорової людини що підтримує ЗСЖ і органи здорові. А от чим довше людина плекає свої шкідливі звички, тим більше змін ми бачимо. І якщо заново підтягнути фігуру ще можна дієтами, спортом, ліпосакціями, то гарний відтінок і тургор шкіри повернути складніше, а зміни внутрішніх органів взагалі мають незворотній характер.

Ключові слова: здоровий спосіб життя, жирова дистрофія, шкідливі звички.

ЕКСПЕРТНЕ ВИЗНАЧЕННЯ ДАВНОСТІ ВИНИКНЕННЯ ЧЕРЕПНО-МОЗКОВИХ ТРАВМ

EXPERT DETERMINATION OF THE AGE OF HEAD INJURIES

Мартинюк Ольга Володимирівна, Копча Вероніка Василівна

Martyniuk O. V., Kopcha V.V.

Науковий керівник: Мустафіна Галія Міркатівна, к. мед. н., доц. Дев'яткін Олександр Євгенійович

Scientific adviser: Mustafina H.M., assoc. Prof. Devyatkin A.E., PhD, MD

Українська медична стоматологічна академія

м. Полтава, Україна

Кафедра урології з судовою медициною

Вступ: Черепно-мозкова травма (ЧМТ) – одна з найбільш поширених причин насильницької смерті сучасного світу. Щорічно в Україні 10-11 тис. людей помирають внаслідок ЧМТ. Показник смертності - 2,6-6/1000. 59% постраждалих помирають на догоспітальному етапі. Чоловіки отримують ЧМТ у три рази частіше, ніж жінки. У людей похилого віку механізм утворення ЧМТ пов'язаний з атеросклерозом судин головного мозку, що призводять до порушень координації.

Історія хвороби: Труп гр-ки Н. доставлений з лікарні, де вона знаходилась на лікуванні три доби. З медичної карти: проживала сама, швидко викликав сусід, який виявив її на порозі без свідомості. Клінічний діагноз «Минуще порушення кровообігу. ЧМТ. Субдуральний крововилив. Забій мозку?» Оперативне лікування провести неможливо через супутні патології.

Обстеження: Судово-медична експертиза трупа, судово-гістологічне та судово-токсикологічне дослідження, аналіз записів медичної карти.

Результати: При дослідженні трупа виявлено синець фіолетового кольору на виступаючій передне-нижній поверхні підборіддя зліва. Підлеглі тканини з вираженим темно-червоним крововиливом.

В проекції лобного горба зліва та на передне-нижній поверхні підборіддя справа виявлено синці зеленувато-жовтого кольору. Крововилив в підлеглі тканини світло-бурого забарвлення.

Тверда мозкова оболонка напружена, з субдуральним крововиливом у вигляді щільно фіксованого тонкого темно-жовтого згортка крові площею близько 12x13см в області середньої черепної ямки, з розповсюдженням над боковою поверхнею правої півкулі головного мозку. Крім того, виявлено субдуральний крововилив у вигляді помірно блискучого, фіксованого до оболонки темно-червоного згортка крові, на ділянці 16x19см, навколо базальних та опуклих поверхонь скроневої, лобної, тім'яної та потиличної часток лівої півкулі головного мозку. Звивини і борозни різко згладжені, сплюснені. Ліва півкуля мозку виражено сплюснена. Судини основи мозку ділянками звужені до ½ за рахунок атеросклерозу. Тканина мозку на розрізі з наявністю на базальній поверхні скроневої частки лівої півкулі брудно-червоного крововиливу по типу ділянки забою. Судово-гістологічне дослідження тканин та органів підтвердили результати експертизи трупа.

Обговорення: отже, результатами диференціальної діагностики, при експертизі трупа гр-ки Н. виявлено дві ЧМТ різного терміну виникнення. Враховуючи механізми утворення ЧМТ, особливості їх клінічного перебігу, та спираючись на анамнестичні і судово-гістологічні дані, зроблено висновок, що близько тижня до настання смерті мала місце ЧМТ з контактами в проекції лобного горба зліва та на передне-нижній поверхні підборіддя справа. Внаслідок наступного падіння виникла ЧМТ з контактом на виступаючій передне-нижній поверхні підборіддя зліва, обширним субдуральним крововиливом навколо лівої півкулі та забій головного мозку, що і призвели до настання смерті.

Ключові слова: ЧМТ, субдуральний крововилив, атеросклероз, давність травми, синці.

**ЕПІДЕМІОЛОГІЧНІ ПОКАЗНИКИ ТА МОРФОЛОГІЧНІ ОСОБЛИВОСТІ
АДЕНОЛІМФОМ
EPIDEMIOLOGICAL INDICATORS AND MORPHOLOGICAL FEATURES OF
ADENOLYMPHOMA**

Меньшикова Валерія Олександрівна, Іванов Михайло Сергійович

Menshykova V. O., Ivanov M. S

Науковий керівник: к.мед.н., доц. Филенко Борис Миколайович, к.мед. н., доц. Ройко Наталія Віталіївна

Science advisers: assoc. prof. Filenko B. M., PhD, MD., assoc. prof. Roiko N. V., PhD, MD.

Українська медична стоматологічна академія

м.Полтава, Україна

Кафедра патологічної анатомії з секційним курсом

Актуальність: Пухлини слинних залоз є актуальною медичною проблемою, оскільки їх частка становить 3-6% від усіх пухлини голови та шиї. На початкових етапах пухлини слинних залоз протікають безсимптомно або мають нетипову, невиражену клінічну картину, тому хворі звертаються за медичною допомогою, коли утворення досягає значних розмірів. Передопераційна діагностика ґрунтується на клінічних даних, візуалізуючих методах обстеження та цитологічного і гістологічного дослідження, що має значення для вибору методу хірургічного втручання. Проте, частка діагностичних помилок на етапі передопераційної діагностики складає 7-46%. Морфологічне різноманіття варіантів будови аденолімфоми, що пов'язане з різним ступенем співвідношення тканинного та кістозного компонентів, може імітувати інші пухлини даної локалізації. Це ускладнює діагностику злоякісних новоутворень. Тому дана проблема залишається актуальною та потребує всебічного вивчення.

Мета роботи: Дослідити епідеміологічні показники та деякі патоморфологічні особливості аденолімфоми.

Матеріали та методи: Ретроперспективні аналізи патогістологічних заключень та гістологічних препаратів післяопераційного матеріалу хворих з доброякісними пухлинами слинних залоз отриманих у Полтавському обласному патологоанатомічному бюро (ПОПАБ) за період з 2015 по 2020 роки. Групу дослідження склали 14 випадків аденолімфом з 84 випадків пухлин слинних залоз за даний період. Мікроскопічне дослідження проводили на гістологічних препаратах, виготовлених за стандартними методиками, забарвлених гематоксиліном і еозином.

Результати: Серед доброякісних пухлин слинних залоз 14 випадків (16,7%) становили аденолімфоми (пухлина Уортіна), а у 70 хворих (83,3%) діагностовано плеоморфну аденому. Вік хворих коливався від 48 до 77 років та в середньому становив $60 \pm 8,7$ років. Серед хворих на пухлину Уортіна переважну більшість склали чоловіки – 11 осіб (78,6%), у жінок зустрічалась у 3 випадках (21,4%). Середній розмір пухлини був $3,8 \pm 0,9$ см в найбільшому діаметрі, у чоловіків він становив $3,75 \pm 0,9$ см, у жінок – $3,3 \pm 0,6$ см. Макроскопічно пухлина була представлена вузлом з гладкою горбистою поверхнею на розрізі однорідного вигляду сіро-білого кольору або з наявністю кіст різного розміру. Гістологічно пухлина складалася з епітеліального компонента, який представлений двоярядним епітелієм та стромального з лімфоїдною інфільтрацією і наявністю лімфоїдних фолікулів. За мікроскопічною будовою досліджуваний матеріал був розподілений на дві групи в залежності від розміру та кількості кістозних утворень: мікрокістозний ($n=4$; 28,6%) та мультикістозний ($n=10$; 71,4%) варіанти. Останні були вистелені паренхіматозним компонентом пухлини.

Висновки: За період 2015-2020 роки серед загальної кількості доброякісних пухлин слинних залоз аденолімфома складала 14 випадків (16,7%), частіше спостерігалась у чоловіків віком $59 \pm 8,9$ років. Мікроскопічно аденолімфома представлена мікрокістозним ($n=4$; 28,6%) та мультикістозним ($n=10$; 71,4%) варіантами.

Ключові слова: Аденолімфома, пухлина Уортіна, пухлини слинних залоз, вік, стать, морфологія

**ЕЛЕКТРОТРАВМА З НЕТИПОВОЮ ПЕТЛЕЮ СТРУМУ
ELECTRIC SHOCK WITH AN ATYPICAL CURRENT LOOP**

Пелипенко Назар Сергійович

Pelypenko N.S.

Науковий керівник: Мустафіна Галія Міркатівна

Scientific adviser: Mustafina H.M.

Українська медична стоматологічна академія

м. Полтава, Україна

Кафедра урології з судовою медициною

Актуальність: В сучасності майже кожен вид нашої діяльності поєднаний з електроприладами та провідниками електроенергії. Недотримання техніки безпеки призводить до електротравми, що є нещасним випадком, проте зустрічаються самогубства і вбивства за допомогою електричного струму.

Мета роботи: Дослідити морфологічні особливості ушкоджень та нетиповий хід петлі струму при ураженні електричним струмом, внаслідок контакту з носієм струму взутою стопою.

Методи дослідження: Судово-медична експертиза трупа, судово-гістологічне дослідження шматочків органів та медико-криміналістичне дослідження шкіри трупа.

Результати: Для експертизи доставлено труп чоловіка, який виявили на підлозі порожнього сараю. Оглянувши тіло, не зважаючи на відсутність ушкоджень, направили на судово-медичну експертизу (через молодий вік та відсутність хронічних захворювань).

При дослідженні трупа на підошовній поверхні лівої стопи в проекції 2 плюсневої кістки виявлена суха біляста ділянка шкіри з валикоподібним вспученням епідермісу та з западаючою поверхнею в центрі. Поряд виявлено подібні за характеристиками ушкодження: в проекції проксимального кінця 2 плюсневої кістки лівої стопи, неправильної округлої форми з чітким заглибленням в центрі; у основи 5-го пальця лівої стопи по підошовній поверхні, невизначеної форми. За характеристиками ушкодження відповідали електроміткам. Інших ушкоджень не виявлено. Під час розтину відзначено нерівномірне кровонаповнення органів, різке малокрів'я міокарду. Підошовна поверхня лівого чобота з оплавленими дірчастими отворами в проекції електроміток. Встановлено діагноз – ураження електрострумом. При повторному огляді місця виявлення трупа, на підлозі знайдено мідний електродріт зі значними пошкодженнями ізоляції через тривалу некоректну експлуатацію. При медико-криміналістичному дослідженні методом кольорових відбитків в центрі виявленого ушкодження, у місці входу струму, відмічається темно-зелене забарвлення, що притаманне металізації сполуками міді, а у місці виходу струму специфічне забарвлення відсутнє. При судово-гістологічному дослідженні виявлені зміни шкіри притаманні електроміткам (вихороподібні витягування клітин і ядер базального шару епідермісу у вигляді "частоколу" та гомогенізація підлеглих колагенових волокон; бронхоспазм; спазм судин міокарду, фрагментація кардіоміоцитів).

Висновки: Результати дослідження вказують на значну інформативність електроміток. Визначено, що петля струму почалася та замкнулась на лівій стопі, що є нетиповим напрямком. Крім того завдяки всебічному дослідженню трупа, було попереджено ураження струмом інших мешканців домоволодіння. При дослідженні електроміток важливо враховувати не тільки їх локалізацію, але й колір, форму та стан оточуючих тканин, що допоможе в експертизі.

Ключові слова: Електротравма, електромітка, нетипова петля струму.

ТАТУЮВАННЯ ЯК АЛЬТЕРНАТИВНИЙ МЕТОД ІДЕНТИФІКАЦІЇ ОСОБИ TATTOO AS AN ALTERNATIVE METHOD OF PERSONAL IDENTIFICATION

Шанько Артур Вадимович, Назаренко Данило Романович
Shanko A.V., Nazarenko D.R.

Науковий керівник: Мустафіна Галія Міркатівна, к.мед.н. Черняк Валентина Володимирівна.

Scientific adviser: Mustafina H.M., Chernyak V. V., PhD, MD

Українська медична стоматологічна академія

м. Полтава, Україна

Кафедра урології з судовою медициною

Актуальність: З кожним роком татуювання набувають все більшої популярності серед населення України та по світу загалом. Татуювання стало частиною сучасної моди, і кожна людина, як правило, намагається стати унікальною. Неповторний візерунок на шкірі є особливим, як за своїм зовнішнім виглядом, локалізацією, так часто і за значенням.

Мета: Дослідити можливість ідентифікації особи завдяки виявленим татуюванням на тілі.

Матеріали та методи: судово-медична експертиза 3х трупів, порівняльно-описовий метод, пошуковий метод.

Результати. В 1-му випадку, досліджено труп чоловіка з вираженими гнилісними змінами в вигляді брудно-зеленого забарвлення відшарованої шкіри, роздуттям, гнилісними газами м'яких тканин і змінами конфігурації тіла. На трупі виявлено темно-синє нечітке татуювання «B(Ξ) Rh(-)» на передній поверхні грудної клітини зліва; абстрактними геометричними візерунками на зовнішніх поверхнях плечей; на правому передпліччі 4 рядка татуювання «Любови достойна лиш одна моя люблю тебе», де після слова моя – абстрактне зображення, що нагадує крила кажана, а під цим написом є червонувате абстрактне зображення серця та його половинки. Татуювання допомогли родичу впевнено ідентифікувати чоловіка навіть без генетичної експертизи.

У випадку №2, труп повішалниці, з помірними ознаками гниття, але, враховуючи причину смерті, повним спотворенням обличчя. В верхній третині лівого стегна, виявлене зображення маленької панди на гілці дерева; на всій передній поверхні правого стегна - велика композиція, яка вміщує в себе малюнок молодої жінки з червоною трояндою, що розміщена на рівні губ. Данні татуювання високої якості, свідчить про тривалий досвід робіт тату-майстра, і звісно дуже дорогі. На це акцентована увага розшуку. Знайдений майстер, ідентифікував свою клієнтку по унікальним малюнкам. Забезпечена сім'я дівчини вважала, що та поїхала до іншого міста і знову не бажає з ними спілкуватись. Стало відомо й про попередні суїцидальні спроби.

Випадок №3: в різних частинах міста та полтавського району були виявлені частини тіла у поліетиленових пакетах. Доволі якісне співставлення обличчя з 32 фрагментів м'яких тканин та 7 кісткових частин, не принесло позитивних результатів. Відбитки пальців в базі також не значились. При подальшому ретельному дослідженні та співставленні фрагментів тіла, на передній поверхні грудної клітини виявлене нечітке блідо-синє татуювання в вигляді чайки, що летить над водою. Таке татуювання характерне для ув'язнених в певних роках однієї з немісцевих колоній. До колонії було направлено запит. Кілька днів, і знаючи П.І.Б. та р.н., знайшли адресу проживання потерпілого та його колишньої дружини.

Висновки: на прикладі даних випадків, показано які проблеми виникають щодо ідентифікації особи, а татуювання може грати ключову, і деколи єдину, вирішальну роль у визначенні особи померлого.

Ключові слова: Татуювання; судово-медична експертиза; ідентифікація особи.

МНОЖИННІ УШКОДЖЕННЯ ВІД ДІЇ РІЗНИХ ПРЕДМЕТІВ. КЛІНІЧНИЙ ВИПАДОК.

Шепетько Юлія Олексіївна, Беляєва Антоніна Олександрівна, Охріменко Роман Юрійович
Shepetko Y.O., Belyayeva A.O., Okhrimenko R.Y.

Науковий керівник: Мустафіна Галія Міркатівна, Нікіфоров Артем Геннадійович

Scientific adviser: Mustafina H.M., Nikiforov A.H.

Українська медична стоматологічна академія

м. Полтава, Україна

Кафедра урології з судовою медициною

Вступ. Відомо, що судово-медична експертиза ушкоджень механічної травми пов'язана досить часто з множинними ушкодженнями, що на можуть бути спричинені будь-якими предметами. Як правило вид, характер, локалізація, механізм нанесення та ступінь важкості останніх і визначає негативні наслідки впливу на здоров'я людини, що призводить до інвалідизації або смерті. Вирішення експертних питань, а також причинно-наслідкових зв'язків має суттєву роль в розслідуванні злочинів.

Історія хвороби. Жінка, 65 років, правильної статури, підвищеної маси тіла.

Обстеження. При судово-медичній експертизі трупу виявлені численні тілесні ушкодження, що після їх спричинення призвели до виникнення сильного болю та кровотечі, і як наслідок - смерті від шоку-крововтрати. Найбільша кількість ушкоджень - це колото-різані рани голови, шиї, тулуба та кінцівок, які утворилися від не менш ніж 42х кратної дії клинки ножа, що діяв під різними кутами. Серед цих ран виявлені також різані, а саме: на верхніх кінцівках в кількості 12ти, які утворилися внаслідок захисту руками від ударів ножем; дві різані рани обличчя та шість на лівій боковій поверхні шиї. В волосистій частині голови виявлено 16 різно-направлених (хаотично-розташованих) ран, які згідно медико-криміналістичної експертизи могли утворитися від дії тупого твердого граничного предмету з ребром, який діяв під різними кутами і з різною силою прикладання (виявилось, молоток) та дві колото-різані рани, спричинені ножем. Рани ближче до лінійної форми в області переходу спинки носа у верхівку більше зліва в кількості 3х, та на передньо-нижній поверхні перетинки носа в кількості 2-х, могли утворитися лише внаслідок не менш ніж однократного укусу нападником. А на бокових поверхнях язика виявлені рани, які могли утворитися внаслідок прикусу язика власними зубами потерпілої. Ланцюжки округлих багрово-синюшних синців на верхніх кінцівках, утворились від натискання подушечками пальців рук нападника при утриманні потерпілої за вказані анатомічні ділянки.

Результати. Причиною смерті гр-ки став геморагічний шок, що розвинувся внаслідок численних ран голови, шиї, тулуба та кінцівок.

Обговорення. Смерть потерпілої настала внаслідок дії не лише різними предметами, але відповідного механізму виникнення травми кожного з них. Тобто, колото-ріжучих та ріжучих дій ножа, ударної дії тупого предмету (молотка), стискаючої дії тупих предметів (пальців), дії зубів людини.

Ключові слова. Смерть, ушкодження, гострі предмети, судова медицина

SECTION OF PUBLIC HEALTH AND PREVENTIVE MEDICINE СЕКЦІЯ ГРОМАДСЬКОГО ЗДОРОВ'Я ТА ПРОФІЛАКТИЧНОЇ МЕДИЦИНИ

PANIC BUYING IN PAKISTAN: AN EXPLORATION OF MEDIA REPORTS

Ana Carla dos Santos Costa, Marita Saliba, Shaiza Sharif, Abdullahi Tunde Aborode, Esther Bassey, Christos Tsagkaris, Farah Yasmin, Mohammad Yasir Essar, Shoaib Ahmad

Scientific adviser: Irfan Ullah, MBBS

Federal University of Bahia, Salvador, Brazil

University of Balamand, Faculty of Medicine, Koura, Lebanon

Fatima Jinnah Medical University, Lahore, Pakistan

Healthy Africans Platform, Research and Development, Ibadan, Nigeria

Oli Health Magazine Organization, Research and Development, Kigali, Rwanda.

University of Uyo, Uyo, Nigeria

University of Crete, Faculty of Medicine, Heraklion, Greece

Department of Internal Medicine, Dow Medical College, Dow University of Health Sciences, Karachi,

Pakistan Medical Research Center, Kateb University, Kabul, Afghanistan

Punjab medical college, Faisalabad, Pakistan

Kabir Medical College, Gandhara University, Peshawar, Pakistan

Introduction: Panic buying occurs when consumers purchase large quantities of an item in the agitation of, or after, a crisis, or future crisis, or in the anticipation of a large price increase or shortage. Pakistan which is one of the low and middle-income countries has recorded panic buying by a good number of people. Generally, causes and factors affecting panic buying are triggered mostly by individuals perception of the threat of a health crisis and scarcity of items, fear of the unknown, which is caused by the emotional pressure and uncertainty that something bad or good might happen, herding, coping behavior, which perceives panic buying as a platform to relieve anxiety and regain control over the crisis. Hence, this paper aims at assessing and evaluating the events, influencing factors, products of panic buying in Pakistan as well as recommend strategies that can be implemented.

The aim of the study is to assess panic buying in Pakistan through news reports.

Methods: A search was conducted on Google between January 19 and 21, 2021 with the description "panic buying in Pakistan" and all news reports in English were extracted excluding social media posts. The method was adopted from a similar previously published reviews.

Results: The main factors responsible for panic buying were: herd behavior; fear of COVID-19 infection, shortages, blockages and COVID-19 impact on commodity production and supply chain; panic; misleading reports in mainstream and social media. Precipitating events include COVID-19 pandemic, strike actions, etc. Goods affected range from staple foods to petroleum and hygiene products. The consequences of panic buying reported is ultimately scarcity which could be prevented by avoiding complete lockdowns, reducing the price of petroleum products, enhancement of inter-provincial management, imposition of self discipline, amongst others. An evaluation of the reports shows that many of the items people panic buy are daily necessities. The strength of the study is the ability to make an analysis of the situation of panic buying in Pakistan. However, it is limited by the fact that most of the information being from media reports are without scientific strength.

Conclusion: The research study shows the detailed preliminary study of panic buying in Pakistan.

Keywords: Panic buying; Pakistan; COVID-19

INDICATORS OF SKIN TEMPERATURE IN HEALTHY PEOPLE AND PEOPLE WITH CHRONIC GASTRITIS IN REMISSION

Bashynskaya K. M., Siarhei V. V.

Scientific adviser: assoc. prof. Pats N. V., PhD.

Educational institution "Grodno State Medical University»

Grodno Belarus

Department of General Hygiene and Ecology

Relevance: In the mechanism of disorders of gastric secretion, the main role is played by shifts in the nervous regulation of gastric juice associated with a disorder of the function of the autonomic nervous system. According to R. O. Feitelberg, I. A. Arnoldi, M. P. Shimes, at high ambient temperature in healthy individuals, the motor activity of the stomach decreases and in half of the cases - the acidity of the juice. In response to the action of heat, there is a different reaction of gastric secretion in healthy and sick people. Markov pointed out that in the summer in healthy individuals there is a decrease in the acidity of gastric secretion, and in patients (gastritis, peptic ulcer disease) - an increase. V. S. Gruzdev in high temperature conditions observed that the acidity of gastric juice decreases more in patients with chronic gastritis than in healthy people. Thermoregulation is carried out with the participation of a

complex system of neurohumoral influences. One of the criteria for evaluating the processes of thermoregulation is the temperature of the human skin, which varies depending on external and internal factors.

Objective: to determine the skin temperature at four points (on the forehead, shoulder, chest, hand) in students with chronic gastritis in remission and compare it with the skin temperature in healthy people at similar points.

Materials and methods: Object of research: 40 students aged 19-20 years. All the subjects were divided into two groups: students with chronic gastritis, healthy students (control group). The skin temperature was determined by an electrothermometer at the following points (right and left): on the forehead-3-4 cm from the midline, on the chest-at the level of the 4th intercostal space, on the shoulder-in the middle of the midline on the outer surface, on the hand—on the back side between the first and second fingers. The study of skin temperature was conducted at the same time of day (after the end of training sessions - in the afternoon), in the same room. at a temperature of +20, relative humidity of 48%.

Results: In the forehead area, the average temperature in people with chronic gastritis is 0.55°C higher than the average temperature in healthy people. In the fourth intercostal space, the difference between the average temperature of healthy people and those with chronic gastritis was 0.8°C. In the area of the right hand-the skin temperature in people suffering from gastritis is higher than in healthy people by-0.4 °C. The average temperature on the shoulder in people with chronic gastritis is 0.95°C higher than the average temperature in healthy people.

Conclusions: The indicators of skin temperature in people with chronic gastritis are significantly higher ($p < 0.05$) than in healthy people in the forehead, shoulder, 4th intercostal space (left and right), on the hand only on the right.

Key words: skin temperature, students, chronic gastritis, remission

EMERGENCY SITUATIONS IN THE FIELD OF PUBLIC HEALTH IN RECENT YEARS IN UKRAINE AND THE WORLD

Eltelbani Abdelrahman, Shikongo Gideon

Scientific advisers: prof. Golovanova I.A., D.Med.Sc., assoc. prof. Kharchenko S.V., PhD., MD.

Ukrainian Medical Stomatological Academy

Poltava, Ukraine

Department of Social Medicine, Public Health, Organization and Economics of Health Care with Medical and Labor Expertise

Relevance: Public health emergencies threaten the safety and lives of billions of people on the planet. Studying the causes and consequences of emergencies will help to take timely measures to save the lives of many thousands of people.

Aim of the research: To study the causes and consequences of public health emergencies in recent years in Ukraine and around the world.

Materials and methods: The work used a review, study and analysis of sources of information on the number of deaths and injuries due to emergencies related to climate change, epidemics, mass exposure to chemicals in Ukraine and the world in recent years.

Results: The most deadly consequence of climate change is heat stroke. Abnormal heat in Europe in the summer of 2003 killed 35,000 people.

Over the past 30 years, allergic diseases have become one of the most common diseases in the world. In Ukraine, bronchial asthma affects about 5 – 6 % of the population, and every third or fourth periodically has allergies.

As of September 26, 2020, the COVID-19 pandemic had more than 32.8 million cases in more than 188 countries and territories; more than 1 million people died and more than 24.2 million recovered.

The accident at the Solana-Neratovice chemical plant (Czech Republic) caused significant environmental consequences, as a result of which 80 tons of chlorine, 30 tons of fuel oil, 13 thousand liters of other oil products, 10 tons of sulfuric acid got into the reservoir, and 100 kg of chlorine were released into the air., 71 tons of carbon dioxide, and 40 tons of ethylene. Only timely rescue operations saved the lives of many thousands of people, but 19 rescuers died.

There are 1.5 million poisonings annually in the world, mostly pesticides. Ukraine has accumulated 28,000 tons of unused and banned pesticides, and 22 million people live in the area of their possible distribution.

As a result of the technological process violation on May 11, 2007 in Zhovti Vody, a cloud of sulfuric acid covered about 5 surrounding villages. Approximately 100 people from these settlements suffered from acid vapor poisoning.

Conclusions: The study of the causes and consequences of public health emergencies in recent years in Ukraine and around the world encourages coordinated international efforts to overcome them

in order to prevent the international spread and preserve the health and lives of many thousands of people.

Keywords: Emergencies, public health, climate change, epidemics, chemical exposure.

THE INFLUENCE OF FIXED PHYSICAL ACTIVITY ON THE CHANGE IN SKIN TEMPERATURE IN YOUNG MEN

Gordilkovsky G. D.

Scientific adviser: assoc. prof. Pats N. V., PhD.

Educational Institution "Grodno State Medical University"

Grodno, Belarus

Department of General Hygiene and Ecology

Relevance. The change in skin temperature is influenced by external and internal factors. Normally, the temperature on the surface of the human body is distributed symmetrically (the difference does not exceed 0.24°C). The presence of a greater difference indicates damage to the neurovascular bundle and other pathology. The accuracy of measuring the average skin temperature increases with the number of measurement sites.

The aim of this study is to analyze the change in skin temperature in young men with a fixed physical activity with a weight lift of 10 kg at various points on the right and left (in the forehead, hand, fourth intercostal space and on the shoulder).

Materials and methods. The study involved 30 young men aged 19 years, students of the medical university. The boys performed 3 types of exercises with a weight of 10 kg dumbbells. Exercise 1: lifting dumbbells with the supination of the hand, exercise 2: pressing dumbbells in a standing position, exercise 3: spreading dumbbells in a tilt. The study was conducted in a room with the following microclimate indicators: temperature-19C, humidity, humidity from 50 to 58%, air velocity – 0.3 m/s.

The measurement of skin temperature was carried out according to the standard method with an electrothermometer at rest and after dosed physical exertion.

Results. Alone, the maximum skin temperature of boys observed in the 4th intercostal space, and under load it amounted to $34,66 \pm 0,370$ With, the increase was 0.750 in. When exposed to a fixed physical activity in boys rise of skin temperature on the forehead made With 1,170, which was significantly higher than at other points (in the brush of the 4th intercostal space, on the shoulder), reaching $34,72 \pm 0,40$ S.

Conclusions. In young men, after exposure to a fixed physical load with lifting a load of 10 kg and performing three types of exercises, there was a significant increase in skin temperature in the forehead area in comparison with changes in skin temperature measured at other points (the hand, the area of the 4th intercostal space, on the shoulder).

Key words: skin temperature, fixed physical activity, young men.

ACTIVE USE OF BICYCLE TRAFFIC BY CITIZENS FOR THE PREVENTION OF PHYSICAL INACTIVITY

Nazarenko Y. N.

Scientific adviser: assoc. prof. Pats N. V.

Grodno State Medical University

Grodno, Belarus

Department of General Hygiene and Ecology

Relevance: Ways to overcome inactivity should be aimed at increasing physical activity in each person. Optimal daily physical activity of the body through cycling ensures a full and balanced activity of all organs and systems of the human body. This activity is optimal for restoring emotional and psychological strength, health and working capacity.

Aim of the research: to study the activity of the use of cycling by citizens for the prevention of hypodynamia.

Methods and materials: The object of the study is young people aged 20 to 23 years living in the city of Grodno. The questionnaire method was applied using Google-form. 150 people took part in the survey. The respondents were asked a series of questions about their use of cycling in the city.

Results: Of the respondents, 94% know how to ride a bicycle. The presence of a bicycle was noted in 82%. Of the respondents, 12.8% use a bicycle daily, 17% once a week, 25.5% once a month, 14.9% once a year, and 19.1% do not use a bicycle at all. A part of the population (12%) uses bicycle rental services organized in the city. The purpose of cycling in 48.9% of citizens is a necessity, in 44.7% - a hobby, 46.8% believe that it is useful for health, 40.4% use it as sports, 46.8% - for recreation, 25.5% - for a trip to school and 14.9% - for work and 2.1% for travel. 83.7% of respondents indicated the convenience of cycling. Mostly cycling is carried out during the day by 80.4% of respondents, there is a

category that uses only in the morning or in the evening. 98% prefer cycling because of its environmental friendliness, 72.9% - for a healthy lifestyle. 66% of respondents stated the fact of improvement of the physical and 91, 5 % - the emotional state of the body. 92% indicated that regular cycling is good for their health.

Conclusions: The activity of using bicycle traffic by citizens for the prevention of hypodynamia is low. But at the same time, there is a high level of satisfaction with cycling among users in view of the increase in their physical and emotional state of the body.

Keywords: cycling, citizens, youth, prevention, physical inactivity

CHANGES IN SKIN TEMPERATURE IN ACUTE RESPIRATORY PATHOLOGY AT DIFFERENT POINTS IN YOUNG PEOPLE

Ruksha P.A., Dzenisenka A.A.

Scientific adviser: assoc. prof. Pats N. V., PhD

Educational institution "Grodno State Medical University"

Grodno, Belarus

Department of General Hygiene and Ecology

Relevance: Temperature measurement is the simplest method for detecting changes in the body. At the moment, the topic has become more relevant due to Covid-19.

Aim: To analyze the changes of skin temperature in different points in young people with respiratory pathology.

Materials and methods: The study was conducted on the basis of the Grodno State Medical University. Object of research: 40 students. All subjects were divided into two groups: students with acute respiratory infections and healthy students (control group). The skin temperature was determined by an electrothermometer at the following points (right and left): On the forehead- 3-4 cm from the midline, on the chest - at the level of the 4th intercostal space, on the shoulder-in the middle of the midline on the outer surface, on the hand - on the back side between the first and second fingers.

Results and discussion: The average temperature in persons with acute respiratory pathology in the area of the 4th intercostal space on the right – 34.85 °C, on the left-34.81°C. In healthy individuals in the same area on the right - 34.21°C, on the left - 34.16°C. The average temperature in people with respiratory pathology in the area of the right hand was 33.67°C, in the area of the left hand - 33.59°C. In individuals without pathology, the temperature in the right hand was 33.37°C in the left hand - 33.44°C. The average temperature in people with respiratory pathology in the right shoulder area was 33.88°C, in the left shoulder area – 33.8°C. In patients without pathology in the right shoulder area was 33.87°C, the left shoulder - 33.68°C. The average temperature in people with respiratory pathology in the forehead area on the right was 33.63°C, on the left - 33.55°C. In healthy individuals, the forehead area on the right was 33.28°C, and on the left - 33.09°C.

Conclusion: It was found that patients with acute respiratory pathology of the skin temperature measured at the 4th intercostal space to the right and to the left and right forehead significantly higher in comparison with skin temperature of healthy people.

This method is promising and needs further research to be implemented in practice. Knowledge about the causes of changes in local temperature opens up new opportunities for more effective work of general practitioners.

Key words: skin temperature, acute respiratory pathology, youth, forehead, hand, shoulder, fourth intercostal space.

SEAFOOD IN THE DIET OF YOUNG PEOPLE IN BELARUS

Shumak A.V.

Science adviser: assoc. prof. Pats N. V., PhD, MD

Educational institution "Grodno State Medical University"

Grodno, Belarus

Department of General Hygiene and Ecology

Relevance: Marine products are an indispensable high-quality source of protein and trace elements, especially iodine, for the human body. This is very important for the population of Belarus suffering from endemic diseases. Despite the fact that the republic has established the import and processing of seafood, there is a problem of their consumption.

Aim of research: To study the awareness of modern youth living in Belarus about the benefits of seafood.

Materials and methods: The method of an anonymous sociological survey on the Google Forms platform was used. It was attended by 130 respondents aged 17 to 25 years. The predominant number

of respondents falls on the interval of 19-21 years (50%). Among them, 13.1% of boys and 86.2% of girls.

Results and discussion. As a result of studying the students' awareness of the benefits of seafood, it was revealed that out of the listed list of seafood (lobsters, lobsters, mussels, scallops, oysters, trepangs, rapans, cuttlefish, sea urchins, shrimps, crabs, squid), the most little-known for students were trepangs (only 9.3% of respondents knew about the existence of this type of seafood), rapans (35.7%), lobsters (55.8%). Shrimps (90.2% of respondents eat this seafood), squid (79.5%), and mussels (49.1%) were the most commonly consumed foods. 46.2% of students consume seafood less than once a month, 25.4% -1 once a month and 15.4% -1 once a fortnight. The most optimal portion was 51-100 g (43.9% of students prefer this particular portion size), as well as 101-200 g (26.8%), 201-300 g (8.9%). The most well-known methods of cooking were cooking (90%), frying (77.7%), steaming (59.2%), canning (57.7%), drying (53.8%) and baking (50%). The most used cooking methods among young people are frying (used by 61.6% of students), cooking (56.3%) and baking (26.2%). The most popular answer to the question "Which dishes do you most often eat seafood?" was "salads" (66.4% prefer this option of eating seafood), in the form of a separate dish (59.4%), in the form of snacks (52.3%). 69.2% of boys and girls buy seafood in frozen form. 79.6% of respondents know that seafood is a source of vitamins, minerals and trace elements, 59.9% are aware that seafood contains a lot of polyunsaturated fatty acids, including Omega 3. However, only 25.7% of respondents knew that all seafood is rich in protein, which is much easier to digest than proteins obtained from meat.

Conclusion: The frequency of the use of seafood by young people in the diet is reduced. This is due to the lack of awareness of the useful properties and cooking technologies.

Key words: seafood, benefits, awareness, young people.

REACTIONS TO METAL ALLOYS DURING THE PIERCING PROCEDURE IN YOUNG PEOPLE

Verabei V.A.

Scientific adviser: assoc. prof. Pats N. V., PhD

Educational institution "Grodno State Medical University»

Grodno, Belarus

Department of General Hygiene and Ecology

Relevance: Various metal alloys during the piercing procedure can carry health risks during the healing of a wound made during a puncture. A special age category is made up of teenagers and young people. The imperfection of immunity in such patients, the peculiarities of their hormonal background leave an imprint on the reaction of the body during the piercing procedure.

Aim: to note the reactions to metal alloys during the piercing procedure and to identify metal alloys that contribute to the fastest and most painless wound healing during piercing.

Materials and methods: A study was conducted to identify the most popular metal alloys in the piercing procedure and the reaction of metals to the health of young patients. 51 respondents took part in the survey. Among them, 10 people aged 17-18 years, 30 people-19-20 years, 9 people-20-22 years, 2 people-over 22 years. The patients had 47 punctures of the earlobes, 14 – ear cartilage, 6 – wings of the nose, 3 – tongue, 2 - lips, 2 - navel, 1 puncture of the nasal septum.

Results: The most common places for a puncture are the earlobes and ear cartilage. It was revealed that 82.4% of adolescents and young people used surgical steel products and titanium alloy for primary piercing. The material of jewelry for permanent use, which is mainly chosen by users of piercing products – silver and titanium. 66.7% of respondents had allergic reactions to products made of nickel, cobalt, aluminum, molybdenum and other metals. Among the allergic reactions, the examined patients identified: redness (20.59%), inflammation (14.7%), itching (14.7%), edema (8.82%), suppuration (17.65%), swelling (5.88%), peeling (2.94%), discoloration of the skin to black (2.94%). One of the most adverse reactions to piercing is the formation of a keloid scar.

Conclusions: Allergic reactions with various clinical manifestations to different alloys were detected in 66.7% of the examined patients. Pathological reactions in the form of prolonged healing of wounds in the places of punctures during piercing were noted in 39.2% of individuals, allergic reactions to various alloys. In 74% of the individuals who performed the piercing, inflammatory reactions were observed. Antibiotics to relieve inflammatory reactions were taken by 68.6% of patients. 19.6% of those who performed piercings were marked with scarring.

Key words: piercing, metal alloys, health, pathological reactions, youth.

ОЦІНКА ЗМІН ЕМОЦІЙНОГО ІНТЕЛЕКТУ СТУДЕНТІВ МЕДИЧНОГО ПРОФІЛЮ В ПРОЦЕСІ НАВЧАННЯ В ЗАКЛАДІ ВИЩОЇ ОСВІТИ THE ASSESSMENT OF CHANGES IN EMOTIONAL INTELLIGENCE OF MEDICAL STUDENTS IN THE PROCESS OF HIGH EDUCATION

Беляєва Антоніна Олександрівна, Тишковська Тетяна Олександрівна
Belyaeva A.O., Tyshkovska T.O.

Науковий керівник: к.мед.н., доц. Саргош Оксана Дмитрівна
Scientific adviser: assoc. prof. Sarhosh O.D., PhD, MD.

Українська медична стоматологічна академія,
м. Полтава, Україна

Кафедра гігієни, екології та охорони праці в галузі

Актуальність: Емоційний інтелект є для науки відносно новим і маловивченим поняттям. Вперше поняття «емоційний інтелект» використовували П. Селовей і Дж. Майер в статті «Емоційний інтелект» (1990), вони визначили його як групу ментальних здібностей, що забезпечують усвідомлення і розуміння власних емоцій і емоцій оточуючих людей. Вже є незаперечним фактом те, що емоційний інтелект не менше, і навіть більш ніж класичний IQ сприяє успіху, психічному і фізичному благополуччю людини. Актуальність теми обумовлена тим, що високий емоційний інтелект сприятливо впливає на соціально-психологічну адаптацію особистості та сприяє ефективній професійній діяльності.

Мета роботи: Оцінка змін емоційного інтелекту студентів Української медичної стоматологічної академії (УМСА).

Матеріали та методи: Дослідження проведені за допомогою скринінгового моніторингового психологічного тестування за методикою Н. Холла - тест на емоційний інтелект (тест EQ) з використанням Google Forms серед студентів УМСА 1 - 6 курсів. На підставі відповідей, що характеризують ступінь згоди респондентів із запропонованими твердженнями, розраховані та проаналізовані показники рівня емоційного інтелекту і його складових.

Результати: Нами була використана методика Н. Холла відповідно до якої визначаються п'ять параметрів емоційного інтелекту. В опитуванні прийняло участь 265 студентів УМСА з 1 по 6 курси. Результати опитування показали, що більшість студентів, які брали участь в дослідженні, в цілому, мають середній рівень емоційного інтелекту. Аналіз складових компонентів емоційного інтелекту показав, що у студентів спостерігається знижений рівень управління своїми емоціями, вони недостатньо можуть управляти своїми почуттями в конфліктних ситуаціях, зациклюються на негативних емоціях після несподіваних прикроців.

Висновки:

1. Результати опитування показали, що більшість студентів мають середній рівень емоційного інтелекту (71,7%), в той час як високий рівень емоційного інтелекту мають тільки 12,08% респондентів.

2. Відмічається зростання емоційного інтелекту впродовж освітнянського періоду, що вказує на потенціал для розвитку емоційного інтелекту і внутрішню мотивацію студентів медичного ЗВО.

3. Отримані результати можуть бути використані в подальших наукових дослідженнях та можуть стати підґрунтям для вдосконалення освітнього процесу з урахуванням рівня емоційного інтелекту студентів.

Ключові слова: Емоційний інтелект, компоненти емоційного інтелекту, емоційна обізнаність.

ШЛЯХИ ПІДВИЩЕННЯ НЕСПЕЦИФІЧНОГО ІМУНІТЕТУ В ЕКОЛОГІЧНО НЕСПРИЯТЛИВИХ РЕГІОНАХ WAYS TO IMPROVE NON-SPECIFIC IMMUNITY IN ENVIRONMENTALLY UNFRIENDLY REGIONS

Васильєва Світлана Юріївна, Сергеев Дмитро Сергійович, Малик Агата Ігорівна
Vasil'va S. Y., Sergeev D. S., Malik A. I.

Наукові керівники: Соляник Вадим Вікторович, Чечель Інна Юріївна
Scientific adviser: Solyanik V.V., Chechel I.Y.

Кременчуцький медичний фаховий коледж імені В.І. Литвиненка
м. Кременчук, Україна

Актуальність: світова медична спільнота останні роки постала перед викликами, що готує людству мікросвіт. Особливо це стосується жителів екологічно-несприятливих регіонів.

Мета роботи: дослідження та узагальнення методів та заходів підвищення імунного опору, з додаванням результатів і висновків власного досвіду.

Матеріали і методи: у процесі дослідження використані методи емпіричного рівня: спостереження, аналіз, порівняння, вимірювання та розрахунок, анкетне опитування, метод проб.

Два роки поспіль ми досліджували доступні широкому загалу методи та заходи підвищення неспецифічного імунного опору. У контрольних та досліджуваних групах людей різних вікових категорій ми проводили тренінги та семінари (у тому числі онлайн) із вдосконалення фізичної підготовки, пропаганді здорового харчування в екологічно несприятливих районах, адаптаційному впливу фітотерапевтичних засобів доступними лікарськими препаратами на основі мінералів та літотерапії, пелоїдотерапії, тренінгам із «домашньої фізіотерапії».

Результати: на базі КНМП «Лікарня відновного лікування» були проведені дослідження впливу лазеротерапії, водолікування, масажу на процеси коагуляції крові, стану судинної стінки.

Під час аналізу результатів спостережень, порівнянь даних, гіпотетичного, емпіричного та кількісного підходу до лабораторних та інструментальних досліджень показників гомеостазу відмітили покращення всіх параметрів без винятку.

Висновки, які були зроблені на підставі досліджень показали, що разом з біофізичними критеріями гомеостазу (P-S, тиск, сатурація тканин, даними ЕКГ, життєва ємкість легень) нормалізувались показники біохімії крові (реалогічні властивості крові, ліпідограма, гострофазові реакції), що зумовлює стан інтими артерій і забезпечує якісний імунний опір.

Висновки. Популяризація інформації, дослідженої та обробленої нами, була просвітницькою складовою проекту. Дані корисні для широкого загалу і для первинної ланки закладів охорони здоров'я; містить відеоматеріали, схеми оздоровлення та тренінгу, системи самодіагностики, самоогляду, контролю самоосвіти.

Результати роботи впроваджені в практичну охорону здоров'я (просвітницькі програми закладів ПМСД Університету третього віку, у виховні програми та освітні закладів освіти м. Кременчука).

Ключові слова. Гомеостаз, неспецифічний імунітет, час кровотечі за Дюке, пульсоксиметрія, просвітництво.

ДОСЛІДЖЕННЯ ЕПІДЕМІОЛОГІЧНОЇ СИТУАЦІЇ З ПОЛІОМІЄЛИТОМ СЕРЕД НАСЕЛЕННЯ М.ПОЛТАВИ STUDY OF EPIDEMIOLOGICAL SITUATION WITH POLIO AMONG THE POPULATION OF M. POLTAVA

Єфименко Артем Русланович

Yefymenko A.R.

Науковий керівник: Чемісова Тетяна Сергіївна

Scientific adviser: Chemisova T.S.

Полтавський базовий медичний фаховий коледж

м. Полтава, Україна

Циклова комісія природничо-наукових дисциплін

Актуальність: з кожним роком спостерігається збільшення різноманітних інфекційних захворювань, серед яких є поліомієліт. У даний час вакцинація від поліомієліту та обізнаність щодо нього дуже актуальна, адже поліовіруси посідають особливе місце в групі ентеровірусів. Неухильно росте захворюваність, у тому числі і в Україні, де хворіють діти переважно до 7 років, через перебої з постачанням вакцин у поєднанні з низькою довірою населення до вакцинації.

Мета роботи: дослідити обізнаність населення м. Полтави щодо епідеміологічної ситуації з поліомієлітом.

Матеріали на методи: анкетування населення, школярів Полтавської гімназії №33 та студентів Полтавського базового медичного фахового коледжу м. Полтави; використані методи дослідження: аналіз, синтез, порівняння, узагальнення, анкетування, математична обробка

Результати: проаналізувавши дані анкетування ми занесли їх до основної таблиці: проаналізувавши її дані, ми спостерігали таку тенденцію, що дорослі краще обізнані, ніж підрастаюче покоління, проте недостатньо, щоб застерегтися від захворюваності. Також, встановлено, що більшість школярів та дорослого населення не знають основні відомості про поліомієліт, на відміну від студентів Полтавського базового медичного фахового коледжу, що свідчить про необхідність проведення масової профорієнтаційної роботи серед різних груп населення. Також ми аналізували проведення вакцинації серед різних груп населення, результати якого вказують на динаміку вакцинації усіх груп населення, найбільший відсоток провакцинованих у дорослих (98,3%), що вказує на їх кращу обізнаність та досвідченість, відсоток студентів становить (95,8%), що також вказує на обізнаність щодо даної проблеми і найменший відсоток мають школярі (83,4%) через необізнаність та переконання батьків.

Висновки: на основі отриманих результатів нами розроблено практичні рекомендації щодо попередження проблеми з поліомієлітом, які можуть бути рекомендовані відповідним установам та організаціям, учителям та адміністраціям шкіл, що займаються здоров'ям підлітків.

Адміністраціям шкіл:

Забезпечити роботу медичного персоналу із учнями школи, зокрема щодо пояснення дітям елементарних правил застереження, зокрема:

1. Дотримуватися правил особистої гігієни;
2. Провітрювати приміщення;
3. Вживати тільки прокип'ячене молоко;
4. Не відвідувати забруднені водойми;
5. Проводити активну імунізацію.

Медпрацівникам шкіл:

Розробити та впровадити комплекс правил та пояснень, щодо обов'язковості вакцинації та пояснення, щодо її необхідності.

Учителям:

Проводити просвітницьку роботу серед учнів 1–11 класів щодо даної проблеми, використовуючи матеріали дослідження на уроках основ здоров'я та біології людини.

Батькам:

1. Зайняти чітку позицію, щодо використання вакцинації;
2. Проводити пояснювальну роботу, щодо даного питання;
3. Приділяти більше уваги підліткам, їх прогулянкам на свіжому повітрі та дотримання правил гігієни

Ключові слова: Поліомієліт, вакцинація, ентеровіруси, поліовіруси.

КОМП'ЮТЕРНИЙ ЗОРОВИЙ СИНДРОМ У СТАРШОКЛАСНИКІВ: ПЕРЕДУМОВИ РОЗВИТКУ ТА ЗАХОДИ ПРОФІЛАКТИКИ COMPUTER VISION SYNDROME IN SENIOR STUDENTS: PREREQUISITES FOR DEVELOPMENT AND PREVENTION MEASURES

Ковалевський Ростислав Олександрович

Kovalevsky R.O.

Науковий керівник: Клепець Олена Вікторівна

Scientific adviser: Klepets O.V.

Українська медична стоматологічна академія

м. Полтава, Україна

Кафедра медичної біології

Актуальність: порушення зору належать до найчастіших відхилень у стані здоров'я дітей старшого шкільного віку, оскільки, з одного боку, у цей період відбувається завершення розвитку органу зору та становлення багатьох зорових функцій, а з іншого – має місце значне навантаження на зоровий аналізатор, обумовлене комп'ютеризацією навчального процесу та побутового життя. Серед осіб, що мають тривалий зоровий контакт із дисплеями електронних пристроїв, набув поширення так званий комп'ютерний зоровий синдром (КЗС), який призводить до зниження працездатності підлітків, розвитку у них короткозорості та інших відхилень. Тому існує практична потреба вивчення КЗС у старшокласників, вчасного поширення обізнаності серед них про його симптоми та впровадження комплексних заходів профілактики цього недуга.

Мета роботи: дослідження причин виникнення, особливостей прояву КЗС у старшокласників та розробка заходів його профілактики.

Матеріали та методи: дослідження проведене у докарантинний період серед учнів 10–11 класів ЗОШ №19 м. Полтави у три етапи: 1) анкетування із виявлення провідного електронного пристрою, що створює напругу на зір учня, тривалості його використання протягом доби, а також діагностики симптомів КЗС у досліджуваних; 2) апробація системи профілактичних заходів для протидії КЗС; 3) анкетування із перевірки ефективності апробованих профілактичних заходів КЗС.

Результати: Первинне анкетування старшокласників показало, що:

- провідним електронним пристроєм у більшості досліджуваних є комп'ютер або ноутбук; близько чверті опитаних проводить у зоровому контакті із гаджетами понад 2 год, що перевищує відомі норми для даної вікової групи;

- більшість досліджених схильна ігнорувати неприємні відчуття, що виникають при перенапруженні зорового аналізатора;

- більшість учнів недооцінює значення м'якого освітлення, співрозмірного за яскравістю із дисплеєм, попри його пряму відповідність гігієнічним потребам зору;

- симптоми зорової групи приурочені переважно до користувачів планшетів та смартфонів, що, вочевидь, пов'язане із їх використанням у нестационарних умовах та перенапруженням функції акомодатії;

- симптоми очної групи приурочені переважно до користувачів комп'ютерів та ноутбуків, що може бути пов'язаним із вищим рівнем складності виконуваних завдань та відповідно вищим ступенем зосередженості користувача і розвитком синдрому сухого ока.

Висновки: Отже, передумовами розвитку КЗС у досліджуваних є нехтування візуальними параметрами дисплеїв у сполученні зі світловим кліматом у робочому приміщенні, недостатньо ергономічні параметри робочого місця, недотримання режиму праці й відпочинку, схильність до тих типів дисплеїв та видів робіт за електронним пристроєм, що супроводжуються перенапруженням зорового аналізатора. Заходи профілактики КЗС серед учнів можуть мати ефективність, проте усунення зорових симптомів КЗС є більш проблематичним порівняно з очними.

Ключові слова: Зір, зоровий аналізатор, комп'ютерний зоровий синдром, старшокласники, заходи профілактики.

МЕДИЧНЕ СТРАХУВАННЯ В УКРАЇНІ – ЕФЕКТИВНИЙ СПОСІБ СОЦІАЛЬНОГО ЗАХИСТУ ІНТЕРЕСІВ НАСЕЛЕННЯ В ОХОРОНІ ЗДОРОВ'Я

MEDICAL INSURANCE IN UKRAINE IS AN EFFECTIVE WAY OF SOCIAL PROTECTION OF THE INTERESTS OF THE POPULATION IN HEALTHCARE

Костецька Анна Рафалівна

Kostetska A.R.

Науковий керівник: доц., д.ек.н. Харченко Наталія Вікторівна

Scientific adviser: assoc.prof. Kharchenko N.V., D.Ec.Sc.

Українська медична стоматологічна академія, м. Полтава

Кафедра соціальної медицини, громадського здоров'я, організації та економіки охорони здоров'я з лікарською трудовою експертизою

Актуальність: Українська система охорони здоров'я протягом багатьох років фінансується на дуже низькому рівні. Відповідно, залишається не вирішеною проблема забезпечення громадян України безкоштовною медичною допомогою на достатньому рівні. Одним з варіантів виходу із ситуації може стати введення медичного страхування—системи збору на охорону здоров'я додаткових коштів, які можуть бути розподілені в залежності до потреб медичної галузі поза межами програми медичних гарантій. Реалії сьогодення такі, що державне фінансування не може забезпечити конституційне право громадян на отримання безкоштовного медичного обслуговування, тому страхова медицина може бути альтернативою.

Мета роботи: Підняти тему необхідності введення медичного страхування в Україні як способу захисту соціальних інтересів в охороні здоров'я на законодавчому рівні. Донести населенню інформацію, що медичне страхування—один із ефективних способів захисту українців від ризиків.

Матеріали та методи: В основу медичного страхування закладено принцип участі підприємств, підприємців та громадян у фінансуванні системи охорони здоров'я через страхові медичні компанії або безпосередньо. Основна мета страхової медицини, яка може стати одним з дієвих джерел залучення в сферу охорони здоров'я додаткових коштів—забезпечити громадянам за рахунок накопичених коштів отримання медичної допомоги при виникненні страхового випадку. Отже, введення медичного страхування збільшить якість медичних послуг, тому що встановить контроль за їх наданням із боку страховиків, забезпечить право кожного українця на отримання медичної допомоги, а також подальший розвиток ще і добровільного медичного страхування.

Результати: Проведене нами соціологічне дослідження серед населення України у Полтавському регіоні говорить про те, що більшість українців готові інвестувати кошти на медичне страхування, якщо будуть впевнені в тому, що вони будуть використані за цільовим призначення – на медицину. Роботодавці схильються до думки про можливість сплати додаткових страхових внесків на медицину за працюючих, однак, вважають що загалом податкове навантаження на бізнес має бути меншим через зменшення сум податків. Нашою ціллю було донести населенню регіону, що без медичного страхування не відбудеться повноцінного захисту людей, а інакше їм прийдеться оплачувати медичні послуги з власної кишені.

Висновки: Медичне страхування може дати надію на те, що мізерне фінансування в системі охорони здоров'я, яке залежить від політичної волі мужновладців заміниться розрахунком та обґрунтованим, прорахованим, зрозумілим підходом. Адже це закон бізнесу. Коли медицина стає ринком, ринок працює на свій прибуток. Отже, медичне страхування єдине, що може витягнути країну із фінансової кризи в медицині, а політичне рішення стосовно старту прийняття базового закону про страхову медицину, стане першим кроком у вирішенні проблеми неякісного медичного забезпечення громадян України.

Ключові слова: Медичне страхування, охорона здоров'я, фінансування, соціальний захист.

**ЗАЛЕЖНІСТЬ ЧАСТОТИ РАНЬОГО ПРИКОРМУ І ШЛУНКОВО-КИШКОВИХ
ІНФЕКЦІЙ У ДІТЕЙ У ВІЦІ ДО 1 РОКУ
DEPENDENCE OF FREQUENCY OF EARLY SUPPLEMENTARY FOOD AND
GASTROINTESTINAL INFECTIONS IN CHILDREN UNDER THE AGE OF 1 YEAR**

Куліш Анна Сергіївна
Kulish A.S.

Науковий керівник: д.е.н., доц. Харченко Н. В.
Science adviser: assoc.prof. Kharchenko N.V., D.Econ.Sci.
Полтавський державний медичний університет
м.Полтава, Україна
Кафедра соціальної медицини, громадського здоров'я, організації та економіки охорони
здоров'я з лікарсько-трудовою експертизою

Актуальність теми: Здоров'я дітей першого року залежить від виду вигодовування. Раціональність харчування - фактор великого профілактичного значення, без якого нормальний розвиток дитини неможливий. Ранній прикорм відноситься до числа найважливіших чинників, що визначають ці фактори у дітей до 1 року.

Раціональне харчування дітей першого року життя забезпечує морфофункціональне дозрівання органів і систем організму дитини в тому числі системи шлунково-кишкового тракту. Перехід дитини на штучне вигодовування, особливо в перші місяці життя є своєрідним «метаболічним стресом». Жодна, навіть найсучасніша штучна дитяча молочна суміш не може бути повноцінною заміною материнського молока. Тому «замінник» жіночого молока повинен бути правильно обраний з урахуванням індивідуальних особливостей здоров'я, фізичного розвитку і апетиту. Мінімальний вік дітей, при якому можливе введення перших продуктів прикорму - 4 місяці, так як до цього часу гастроінтестинальний тракт дитини стає зрілим. При більш ранньому призначенні прикорму підвищується частота порушень здоров'я дитини.

Мета роботи: Виявити вплив раннього прикорму на розвиток шлунково-кишкових інфекцій у дітей у віці до 1 року, та зробити висновки про оптимальний вік введення прикорму

Матеріали та методи: Дослідження показників частоти раннього прикорму і показників виникнення шлунково-кишкових інфекцій у дітей у віці до 1 року. Використовувався статистичний метод кореляційно-регресійного аналізу: коефіцієнт кореляції рангу Спірмена, коефіцієнт кореляції Пірсона

Результати: Коефіцієнт кореляції по методу квадратів Пірсона дорівнює +0,95. Потроєна помилка дорівнює 0,02, що менше коефіцієнта кореляції. Коефіцієнт кореляції достовірний ($p > 99\%$). Коефіцієнт кореляції по методу рангів Спірмена дорівнює +0,96, потроєна помилка дорівнює 0,03, що менше коефіцієнта кореляції. Отже, коефіцієнт кореляції достовірний ($p > 99\%$)

Висновок: Отже існує прямий сильний зв'язок між початком раннього прикорму дітей до 1 року, та виникненням захворювань шлунково-кишковими інфекціями. Найбільш частою причиною захворювань, пов'язаних з появою шлунково-кишкових інфекцій, у дітей віком від 6 до 12 місяців, є наявність мікроорганізмів в їжі, яку їм дають в якості прикорму. Попередити зараження і знизити ризик виникнення таких захворювань можна, якщо слідувати правилам безпечного приготування та зберігання прикорму.

Ключові слова: Здоров'я, діти, харчування, метод рангів Спірмена, метод квадратів Пірсона.

**ЗНАЧЕННЯ ЕЛЕМЕНТА АУРУМ ДЛЯ ЖИТТЄДІЯЛЬНОСТІ ТА ЗДОРОВ'Я
THE IMPORTANCE OF THE AURUM ELEMENT FOR LIFE AND HEALTH**

Культенко Маргарита Василівна
Kultenko M.V.

Науковий керівник: Карпенко Ю.П.
Scientific adviser: Karpenko Y.P.
Черкаська медична академія
м.Черкаси, Україна
Кафедра природничих дисциплін

Актуальність: Біоелемент Аурум відносять до ультрамікроелементів (відомо, що в організмі людини міститься до 0,01 г золота (50 % у кістках). Добова потреба дорослої людини в золоті складає 2-4 мкг. Ще арабські алхіміки експериментували із золотом, намагаючись створити «еліксир довголіття», проте біологічна роль Ауруму достеменно не вивчена, але це не зменшує його значення для здоров'я людини.

Мета роботи: Дослідити та виокремити значення у життєдіяльності організму та збереження здоров'я.

Матеріали і методи: Застосування золота, його сполук в медицині, значення досліджували за допомогою теоретичних методів (аналізу та узагальнення інформації з наукових джерел); опитували здобувачів освіти; експеримент.

Результати: В уяві багатьох людей застосування золота пов'язано з ювелірною галуззю. Ми провели опитування студентів Черкаської медичної академії різних курсів, щодо визначення важливості застосування золота у медицині. Результати опитування: 75% першокурсників вказують, що головна галузь застосування золота – це прикраси, а от 87% здобувачів освіти 3 курсу зазначають: пріоритетною є медична галузь. Золото традиційно застосовується у стоматології для виготовлення коронок та постійних містків, за рахунок його інертності та стійкості до впливів зовнішнього та внутрішнього середовища, антимікробної дії. На підтвердження антимікробної дії в навчальній лабораторії нами був проведений експеримент: ми заповнили дві склянки питною водою з додаванням цукру та у 1 опустили золоту обручку, а 2 була контрольною. Протягом двох тижнів ми спостерігали поступове утворення помутніння у другій склянці, а у першій склянці вода візуально не змінилась. Сполуки Au(III) є сильними окисниками і мають токсичну дію на організм, тому значення в життєдіяльності організму мають лише сполуки Au(I). Дослідженнями встановлено, що недостача золота в організмі (разом з іншими речовинами) призводить до таких захворювань, як атеросклероз, пародонтоз, остеохондроз, гіпертонія, захворювання печінки. У комплексі з іншими сполуками сприяє гідролізу колагену, на основі цього наразі широко застосовується у косметології у вигляді золотих ниток, які, за дослідженнями науковців, уповільнюють процес старіння шкіри (стимулюючи утворення колагену), зменшують запальні процеси. Ряд вчених стверджує, що золото має тонізуючу дію і повинно застосовувати у профілактиці депресивних розладів, при ослабленні організму. Необхідну кількість елемента можна одержати простим носінням обручки на пальці, проте за рекомендаціями науковців в раціоні людей схильних до вищевказаних захворювань повинно бути більше продуктів, що багаті на золото: зерна, стебла кукурудзи.

Висновки: Золото, його сполуки застосовуються в медицині. Проте, значення для життєдіяльності організму та для збереження здоров'я вивчено недостатньо, є актуальною темою і потребує подальших ґрунтовних досліджень.

Ключові слова: Застосування, колаген, косметологія, Аурум, золото.

АНАЛІЗ ДИНАМІКИ ЧАСТОТИ ЗВЕРНЕНЬ ЗА ЕКСТРЕНОЮ МЕДИЧНОЮ ДОПОМОГОЮ В ПЕРІОД ПАНДЕМІЇ COVID-19 В М. ПОЛТАВА ANALYSIS OF THE DYNAMICS OF THE CALLS FREQUENCY FOR EMERGENCY MEDICAL CARE DURING THE COVID-19 PANDEMIC IN POLTAVA

Лавренко Катерина Дмитрівна
Lavrenko K.D.

Науковий керівник: к.мед.н., доц. Саргош Оксана Дмитрівна

Scientific adviser: assoc. prof. Sarhosh O.D., PhD, MD.

Українська медична стоматологічна академія

м. Полтава, Україна

Кафедра гігієни, екології та охорони праці в галузі

Актуальність: Перше захворювання, яке викликане SARS-CoV-2 було зафіксоване в м.Ухань КНР у грудні 2019 року, що згодом спричинило світову пандемію. Виникнення нової форми захворювання призвело до необхідності внесення змін в обіг статистичного аналізу, як наслідок було введено новий шифр за МКХ-10: U07.1. В Україні COVID-19 вперше була діагностовано 3 березня 2020 року в м.Чернівці. Загальна паніка, страх та психічні розлади тривожно-депресивного спектру - стали провідними причинами збільшення звернень громадян м. Полтави за медичною допомогою до Полтавського центру ЕМД.

Мета роботи: Проаналізувати динаміку частоти викликів бригад екстреної медичної допомоги (ЕМД) до пацієнтів із серцево-судинною патологією на тлі епідеміологічної ситуації в період пандемії COVID-19 в залежності від віку та статі пацієнтів.

Матеріали та методи: Здійснено ретроспективний аналіз архівних даних (2017-2020 роки) КП «Полтавський обласний центр екстреної медичної допомоги та медицини катастроф Полтавської обласної ради» щодо частоти викликів ЕМД.

Результати: При проведенні аналізу частоти звернень за екстреною медичною допомогою до Полтавського центру екстреної медичної допомоги за 2017-2020 роки встановлено, що найбільша кількість звернень спостерігалася в 2017 році і поступово зменшувалася до 2020 року, що пов'язано з реорганізацією служби роботи ЕМД та більш чітким розподілом функцій невідкладної медичної допомоги. Проведений статистичний аналіз свідчить про чітке збільшення кількості викликів до пацієнтів із серцево-судинною патологією в 2019-2020 роках.

Висновки:

1. Найбільший рівень звернень за критичною та екстреною медичною допомогою в м. Полтава з розрахунку на 1000 населення спостерігався в 2017 році і становив 318,7, найнижчий – в 2020 році (245,2),

2. Найвища чисельність викликів до пацієнтів з серцево-судинною патологією на 1000 населення спостерігалась в 2020 році: діагноз інфаркт міокарда поставлено в 3,14 випадках; гіпертонічний криз – 1,49; стенокардія – 2,49; найвища чисельність викликів до пацієнтів з гострим порушенням мозкового кровообігу спостерігалась в 2019 році – 6,25 випадків.

3. Серед звернень пацієнтів із серцево-судинною патологією найвищу питому вагу мають виклики до пацієнтів з порушеннями мозкового кровообігу і складають в 2019 році 52,5%, найнижчу мають звернення з гіпертонічними кризами, і складають в 2020 році – 11,18%.

Ключові слова: Частота звернень за екстреною медичною допомогою, серцево-судинна патологія.

СТАТИСТИЧНИЙ АНАЛІЗ ЗРОСТАННЯ РОЗПОВСЮДЖЕНОСТІ НАРКОТИЧНОЇ ЗАЛЕЖНОСТІ В ПЕРІОД КАРАНТИНУ В МІСТІ ПОЛТАВА STATISTICAL ANALYSIS OF THE INCREASE IN THE PREVALENCE OF DRUG ADDICTION DURING THE QUARANTINE IN POLTAVA

Мариняк Дар'я Костянтинівна, Сивокін Катерина Вікторівна

Maryniak D. K., Syvokin K. V.

Науковий керівник: к. мед. н. Плужнікова Тетяна Владиславівна, Краснова Оксана Іванівна

Scientific adviser: Pluzhnikova T. V., PhD, MD., Krasnova O. I.

Українська медична стоматологічна академія

м. Полтава, Україна

Кафедра соціальної медицини, громадського здоров'я, організації та економіки охорони здоров'я з лікарськотрудовою експертизою

Актуальність: Рівень наркоманії зростає значними темпами в усьому світі. В Україні великою проблемою є те, що наркоманія «молодшає»: якщо кілька років тому до 25% українських школярів віком 13-16 років доводилось спробувати наркотичні речовини, хоча б один раз, то на сьогодні є випадки вживання наркотику у 11-річному віці. Необхідно зазначити, що діти є найбільш уразливою категорією нанесення. Вживання наркотичних засобів у немедичних цілях є прямим шляхом до захворювання на ВІЛ, СНІД та погіршення кримінальної ситуації в країні. Також до наркотиків «тягнуться» і люди з депресивними синдромами, до яких відносяться: жертви соціальної кризи, безробітні, діти з неблагополучних або неповних родин.

Мета роботи: Вивчити вплив карантинних обмежень 2020 року на рівень поширення наркотичної залежності студентів 3, 4 та 5 курсів УМСА у порівнянні з динамічним аналізом розповсюдженості наркотичної залежності 2019 року.

Матеріали і методи: Для дослідження обізнаності молоді УМСА, щодо негативного впливу наркотичних речовин шляхом проведення анонімного анкетування, отримані дані були опрацьовані медико-статистичним методом. Проведено аналіз даних опитування 200 анкет 2019 року та 200 анкет 2020 року, які було поділено на 2 вікові групи 18-20 і 21-23 роки відповідно. Проведено порівняння нових результатів з даними дослідження 2019 року.

Результати: Порівняно з дослідженням минулого року бажання спробувати наркотик у опитуваних зросло на 4 %. Кількість студентів, які вважають що навіть 1-ве вживання психотропних речовин, може мати летальний наслідок, зросло на 2%. На 5% зменшилась кількість яка рахує, що наркотики є проблемою молоді. Натомість кількість студентів які не вважають, що вживання наркотиків канабісної групи (марихуана) викликає залежність та звикання не змінилась у відсотковому співвідношенні. Підвищилась кількість опитаних яка вважає, наркоманію позитивним діагнозом; на 3% зріс показник, що відображає бажання вилікуватись від наркоманії залежить від бажання самого хворого. Необхідно зауважити, що зросла кількість студентів яка підтримує ідею обов'язкового анонімного тестування школярів та молоді на тему наркотичної залежності.

Висновки: Ми порівняли та проаналізували дані анонімних анкетувань за 2019-2020 роки. Ми встановили, що кількість студентів, що мала досвід вживання психоактивних речовин продовжує стрімко зростати. Це потребує застосування активних профілактичних засобів та дозволить значно зменшити число осіб котрі знаходяться у групі ризику, відносно наркоманії. Матеріал цієї наукової роботи заслуговує уваги молоді з метою вироблення найбільш дієвої стратегії в боротьбі та профілактиці наркотичної залежності. Дане дослідження надає можливість визначити чинники які спонукають людей до споживання наркотиків.

Ключові слова: Наркотична залежність.

ЗАБРУДНЕННЯ НАВКОЛИШНЬОГО СЕРЕДОВИЩА СПОЛУКАМИ ПЛЮМБУМУ ТА НЕБЕЗПЕКА ЙОГО НАКОПИЧЕННЯ У ПРОДУКТАХ ХАРЧУВАННЯ LEAD POLLUTION AND DANGER OF LEAD ACCUMULATION IN FOOD PRODUCTS

Правдюк Микола Олександрович, Аверьянов Назар Володимирович
Pravdiuk M. O., Averianov N. V.

Наукові керівники: Снісар Олена Анатоліївна, Кухнюк Оксана Володимирівна
Scientific adviser: Snisar O. A., PhD., Kuhniuk O. V.

Черкаська медична академія
м. Черкаси, Україна

Кафедра природничих дисциплін

Актуальність: Хімічний елемент Плюмбум належить до групи важких металів, його сполуки є небезпечними для організму людини. Свинець впливає на генетичний апарат клітин, порушує синтез білків, вражає нервову систему, кістковий мозок і кров, судини, проявляє ґонадотоксичну і ембріотоксичну дію. Отруєння свинцем спричиняє захворювання сатурнізм. У сучасному світі багато джерел токсичних сполук Плюмбуму: підприємства металургійної та хімічної промисловості, паливо-енергетичного комплексу, пестициди, батарейки та свинцеві акумулятори. Сполуки Плюмбуму надходять у повітря, воду, ґрунт, а звідти поглинаються та накопичуються у сільськогосподарських рослинах.

Мета роботи: Вивчення вмісту Плюмбуму в основних сільськогосподарських рослинах, аналіз залежності рівня їх забруднення від екологічних показників регіону.

Матеріали та методи: Визначення Плюмбуму методом інверсійної вольтамперометрії у зразках сільськогосподарських рослин (коренеплоди моркви та буряку, бульби картоплі) зібраних у різних містах та селищах Черкаської області.

Результати: Овочі складають значну частку раціону українців, 161 кг на людину в рік, причому 138 кг припадає на картоплю. Це вимагає більш ретельного контролю в них вмісту небезпечних для здоров'я людини речовин. Сполуки Плюмбуму широко застосовуються у промисловості, що призвело до значного забруднення ними оточуючого середовища. За даними Управління екології та природних ресурсів ЧОДА за кількістю викидів забруднюючих речовин лідуючі позиції займають міста Черкаси та Умань, Золотоніський та Канівський райони. Найменше викидів зафіксовано у Лисянському та Чигиринському районах. Останні 5 років зберігається тенденція до зменшення рівня забруднення по міді, нікелю та хрому, але по свинцю цього не відбувається. У більшості зразків бульб картоплі, коренеплодів моркви та буряку, що вирощені у Черкаському, Канівському та Уманському районах, які мають високі рівні забруднення, спостерігається перевищення ГДК свинцю, яка становить 0,1 мг/кг. Найбільше свинцю накопичується у бульбах картоплі: 0,393 мг/кг у зразках з Канівського району, 0,375 мг/кг – Уманського та 0,34 мг/кг – Черкаського. Це перевищує норму більше ніж у 3 рази. Зразки коренеплодів моркви містять високі концентрації свинцю у зразках з Уманського (0,29 мг/кг) і Черкаського (0,36 мг/кг) районів, а у коренеплодах буряку з Уманського та Канівського районів ГДК перевищено у три рази. У рослинах з Чигиринського району, що має найменші показники забруднення, зафіксовано лише дуже незначне перевищення ГДК свинцю (0,11 мг/кг) у бульбах картоплі.

Висновки: Рівень забруднення навколишнього середовища сполуками Плюмбуму напряму впливає на збільшення його концентрації у сільськогосподарських рослинах, які становлять значну частку раціону українців. Контроль за рівнем забруднення ґрунтів та продукції, що на них вирощується є важливим для попередження негативного впливу сполук Плюмбуму на здоров'я населення.

Ключові слова: Сполуки Плюмбуму, важкі метали, забруднення продуктів харчування.

ТУБЕРКУЛЬОЗ ЯК ОДНА З ОСНОВНИХ ПРОБЛЕМ СИСТЕМИ ГРОМАДСЬКОГО ЗДОРОВ'Я УКРАЇНИ TUBERCULOSIS AS ONE OF THE MAIN PROBLEMS OF THE PUBLIC HEALTH SYSTEM IN UKRAINE

Сидоренко Андрій В'ячеславович, Наливайко Андрій Олександрович
Sydorenko A. V., Nalivaiko A. O.

Науковий керівник: д.мед.н., проф. Голованова Ірина Анатоліївна, Краснова Оксана Іванівна
Scientific adviser: prof. Golovanova I.A., D. Med. Sc., Krasnova O.I.

Українська медична стоматологічна академія
м.Полтава, Україна

Кафедра соціальної медицини, громадського здоров'я, організації та економіки охорони здоров'я з лікарсько-трудовою експертизою.

Актуальність: Туберкульоз є однією з тяжких медико-соціальних проблем сучасності. Згідно статистичних даних ВООЗ, в 2019 році в світі було зареєстровано майже 10 мільйонів осіб, хворих на туберкульоз, серед них 1 мільйон це були діти. Україна входить в десятку країн з високим рівнем захворюваності на туберкульоз, серед цих країн є і країни пострадянського простору, це Росія, Грузія, Молдова, Киргизстан, Казахстан. В Україні, в дев'яностих роках різко зросла захворюваність на туберкульоз, а з 1995 року туберкульоз зареєстровано як епідемію.

Мета: Дослідити та проаналізувати захворюваність на туберкульоз серед населення Полтавської області.

Матеріали та методи: Проаналізовано щорічний звіт Державної служби статистики України та статистичні дані по захворюваності населення Полтавської області за 2019 рік. Методи: бібліосемантичний, медико-статистичний.

Результати: Сьогодні в Україні, в структурі інфекційних захворювань, перше місце за смертністю займає саме туберкульоз. По областях України високі показники захворюваності на туберкульоз зареєстровано у Одеській, Дніпропетровській, Кіровоградській, Запорізькій, Херсонській та Житомирській областях. В Полтавській області рівень поширеності на туберкульоз складає 74,3 на 100 тис населення. Слід відмітити, що в 2019 році захворюваність вперше виявлених хворих на туберкульоз по районах Полтавської області дещо зменшилась в порівнянні з 2018 роком (41,4 на 100 тис. нас. в 2019 році, проти 48,6 на 100 тис. нас. в 2018 році). Серед районів Полтавської області найбільший показник вперше виявлених хворих на туберкульоз відмічається в Машівському (68,4 на 100 тис. населення), Шишацькому (61,0 на 100 тис. населення), Зіньківському (60,0 на 100 тис. населення), Диканському (59,5 на 100 тис. населення), Піратинському (58,7 на 100 тис. населення), Семенівському (57,6 на 100 тис. населення) районах.

В Полтавській області діє система заходів, які направлені на профілактику та ранню діагностику туберкульозу. Одним з профілактичних протитуберкульозних заходів є флюорографічне обстеження. В області в 2019 році збільшилась кількість обстежених флюорографом (556,6 на 1000 населення, проти 547,1 на 1000 населення в 2018 році). При профілактичних флюорографічних оглядах питома вага вперше виявлених хворих на туберкульоз органів дихання збільшилась на 4,3 % (35,0% в 2019 році проти 30,7 % в 2018 році).

Висновки: Епідеміологічна ситуація щодо туберкульозної інфекції залишається несприятливою. Щоб уникнути цього захворювання, або виявити на ранніх стадіях, необхідно кожного року проходити профілактичне флюорографічне обстеження. Також велике значення має здоровий спосіб життя, раціональне харчування, відмова від шкідливих звичок, загартовування свого організму.

Ключові слова: Захворюваність, туберкульоз, флюорографічне обстеження, профілактика.

ГІГІЄНИЧНА ОЦІНКА ОРГАНІЗАЦІЇ РОБОЧОГО МІСЦЯ ЗДОБУВАЧА ВИЩОЇ ОСВІТИ ПРИ ВИКОРИСТАННІ ІНФОРМАЦІЙНО-КОМУНІКАЦІЙНИХ ТЕХНОЛОГІЙ В ПЕРІОД ДИСТАНЦІЙНОГО НАВЧАННЯ

HYGIENIC ESTIMATION OF THE HIGHER EDUCATION STUDENT'S WORK ORGANIZATION USING INFORMATION AND COMMUNICATION TECHNOLOGY

Тишківська Тетяна Олександрівна, Беляєва Антоніна Олександрівна

Tyshkovska T.O., Belyaeva A.O.

Науковий керівник: к.мед.н., доц. Саргош Оксана Дмитрівна

Scientific adviser: assoc. prof. Sarhosh O.D., PhD, MD.

Українська медична стоматологічна академія,

м.Полтава, Україна

Кафедра гігієни, екології та охорони праці в галузі

Актуальність: Застосування інформаційних технологій у навчанні наразі є однією з важливих тенденцій розвитку сучасного освітнього процесу і особливо при організації дистанційного навчання в період пандемії COVID-19. Актуальним питанням є організація робочого місця здобувача освіти і, зокрема, раціонального освітлення приміщень і робочих місць. В умовах дистанційного навчання, коли більшість здобувачів освіти залишаються вдома, та все більше часу проводять за вивченням матеріалу за допомогою комп'ютерних технологій, виникає потреба оцінити раціональність освітлення робочого місця в цілому та при роботі з гаджетами.

Мета роботи: Оцінити раціональність освітлення робочого місця здобувача вищої освіти при дистанційному навчанні. Проаналізувати знання та дотримання правил роботи з комп'ютерною технікою здобувачами вищої освіти.

Матеріали та методи: Шляхом анкетування з використанням Google Forms проведено опитування студентів Української медичної стоматологічної академії (УМСА) з 1-го по 6-ті курси. Розрахунковим методом визначено раціональність штучного освітлення робочого місця здобувача освіти під час дистанційного навчання (достатність та рівномірність освітлення). Проаналізовано дотримання правил роботи з комп'ютерною технікою здобувачами вищої освіти.

Результати: За результатами анкетного опитування ми отримали відповіді 138-и студентів УМСА з 1-го по 6-ті курси. Для освітлення кімнат 24 студенти використовують лампи розжарювання, 29 люмінесцентні лампи та 85 лампи на світлодіодах. У 84% випадків використовувалося лише загальне освітлення. При цьому з 138 респондентів 76 використовують

додаткове місцеве освітлення. 78,4% студентів використовують комп'ютерну техніку більше 2-х годин на добу. При роботі з гаджетами 89,1% респондентів знають правила роботи користування ними, але лише 30% з них дотримуються цих правил.

Висновки:

1. В 84% випадках опитаних респондентів відмічається нераціональне загальне освітлення (нерівномірне та не достатнє).
2. Нераціональність загального освітлення компенсується за рахунок організації комбінованого освітлення (загального та місцевого).
3. 78,4% респондентів зазначили, що використовують комп'ютерну техніку більше ніж 2 години на добу.
4. Відмічається висока обізнаність здобувачів освіти з правилами користування комп'ютерною технікою, проте низький рівень їх дотримання.

Ключові слова: Раціональне освітлення, дистанційне навчання.

АНАЛИЗ ЭПИДЕМИОЛОГИЧЕСКОЙ ОБСТАНОВКИ ПО ВЕТРЯНОЙ ОСПЕ В ЧЕЛЯБИНСКОЙ ОБЛАСТИ ANALYSIS OF THE EPIDEMIOLOGICAL SITUATION WITH CHICKENPOX IN THE CHELYABINSK REGION

Артемьев Константин Алексеевич
Artemev K. A.

Научный руководитель: д.мед.н. проф. Зорина Ирина Геннадьевна
Scientific adviser: prof. Zorina I. G., D.Med.Sci.

ФГБОУ ВО «Южно-Уральский государственный медицинский университет»
г. Челябинск, Российская Федерация
Кафедра Гигиены и эпидемиологии

Актуальность. Ветряная оспа является одной из наиболее широко распространенных высококонтагиозных инфекций, восприимчивость организма к которой достигает 95–100%. В России доля ветряной оспы в структуре инфекций с аэрозольным механизмом передачи возбудителя (без гриппа и острых респираторных вирусных инфекций) ежегодно составляет более 80 % [1]. Несмотря на то, что ветряная оспа в большинстве случаев характеризуется доброкачественным течением, высокая интенсивность эпидемического процесса в Российской Федерации приводит к значительным экономическим потерям, связанных, прежде всего, с временной утратой трудоспособности родителей, ухаживающих за заболевшими детьми и подростками. На фоне высокого роста заболеваемости среди населения, даже редкие в относительном выражении случаи осложнений и летальных исходов причиняют существенный социальный и экономический ущерб.

Цель исследования. Анализ заболеваемости населения ветряной оспой в динамике 5 лет и расчет экономического ущерба причиненного при этом заболевании в Челябинской области.

Материалы и методы. В работе использовались аналитический, статистический, эпидемиологический методы. Для исследования использованы: данные из форм государственной статистической отчетности; форма № 2 «Сведения об инфекционных и паразитарных заболеваниях»; государственный доклад «О санитарно-эпидемиологическом благополучии населения Челябинской области 2015-2019 г.г.». Статистическая обработка данных проводилась с помощью Microsoft Excel.

Результаты исследования. Ситуация по заболеваемости населения ветряной оспой в Челябинской области остается неблагоприятной (в 2019 году показатель заболеваемости составил 597,2 на 100 тыс. населения) - наблюдается тенденция к росту заболеваемости на 13,5%. в период с 2015 по 2019 г.г.. Количество очагов ветряной оспы за последние 5 лет увеличилось на 80%. На долю жителей г. Челябинска приходится 43,9% случаев заболеваний ветряной оспой, на другие муниципальные образования Челябинской области 56,1%, что обусловлено большей плотностью населения в г. Челябинске, как крупного муниципального образования Челябинской области. Несмотря на проведение специфической профилактики ветряной оспы в Челябинской области, ее объемы продолжают оставаться недостаточными. В период с 2015-2019гг. количество привитых лиц 6274 человека, в то время, как количество случаев заболеваний в Челябинской области за аналогичный период составило 121617 случаев соответственно, что позволяет предположить, что несмотря на проведение иммунизации против ветряной оспы, влияние на эпидемический процесс не существенно.

Выводы. Ветряная оспа стабильно остается в тройке инфекционных заболеваний, наносящих значительный экономический ущерб, который за 5 лет составил более 1 млрд. рублей. Снизить экономических ущерб по данной инфекции возможно лишь при введении специфической профилактики в плановом порядке с большим охватом населения (более 95%).

Ключевые слова: ветряная оспа, эпидемиология.

ВЛИЯНИЕ ИСПОЛЬЗОВАНИЯ МОБИЛЬНЫХ ТЕЛЕФОНОВ НА ПАМЯТЬ И ЗРЕНИЕ У ДЕТЕЙ ДОШКОЛЬНОГО ВОЗРАСТА THE EFFECT OF USE OF MOBILE PHONES ON MEMORY AND VISION IN PRESCHOOL CHILDREN

Богонец Карина Сергеевна

Bogonets K. S.

Научный руководитель: к.мед.н., доц. Пац Наталия Викторовна

Scientific adviser: assoc. prof. Pats N. V., PhD., MD

Гродненский государственный медицинский университет

г. Гродно, Беларусь

Кафедра общей гигиены и экологии

Актуальность: Школьнозначимые способности детей дошкольного возраста обеспечиваются за счет развития и функционирования высшей нервной деятельности. Нагрузки, обусловленные мобильными телефонами, могут служить причиной нарушения памяти и зрения у детей.

Цель работы: оценить уровень зрительной и слуховой произвольной памяти у дошкольников, пользователей мобильных телефонов.

Материалы и методы. Обследовано 40 дошкольников в возрасте 5-6 лет. Из которых 10% составили дети из областного центра (16% - мальчиков, 36% - девочек), и 90% - дети из районного центра (19,6% - мальчиков, 25,6% - девочек). Из областного центра обследованы 4,9% детей в возрасте 5 лет и 9% - 6 лет, а из районного - 3,61% детей 5 летнего возраста, 1,21% - детей в возрасте 6 лет. С каждым из детей проведено по три теста: изучение слуховой произвольной памяти, изучение зрительной произвольной памяти по методике Шпицыной и метод зрительного опознавания изображений с усиленными признаками, состоящий из двух этапов.

Результаты: У 2,5% обследованных детей в возрасте 5 лет, жителей областного центра, имеется смартфон, 4% 6-летних детей так же являются обладателями мобильных телефонов. В районном же центре в возрасте 5 лет имеют мобильный телефон 12,1% детей и 2,5% - шестилетних.

При зрительном опознавании изображений с усиленными признаками все обследованные дошкольники ($p < 0,05$) справились с более, чем двумя заданиями, что с достоверностью указывает на их готовность к школе по зрительно ориентированному восприятию материала и не требует дальнейшей коррекционной работы с ними.

При анализе полученных результатов теста на качество слуховой произвольной памяти выявлено, что 9% детей из областного центра имеют 3 уровень, 2,5% - 4-й и 4% - 5 уровень. 6,4% дошкольников, жителей районного центра, обладают 3 уровнем слуховой произвольной памяти, 36,1% - 4-м, а 9% детей - со слуховой произвольной памятью 5 уровня.

Зрительная произвольная память у 1% дошкольников из областного центра имеют 3 уровень, у 36% - 4 уровень, у 9% - 5 уровень. А в районном центре - у 16,9% детей отмечен 4 уровень, у 28,9% - 5 уровень зрительной произвольной памяти. Уровень зрительной и слуховой памяти коррелировал с признаком наличия или отсутствия у ребенка мобильного телефона.

Выводы: У детей в возрасте 5 и 6 лет, обладателей сотовых телефонов, зрительная и слуховая произвольная память достоверно ниже по сравнению с уровнем зрительной и слуховой произвольной памяти детей, не пользующихся постоянно средствами мобильной связи.

Ключевые слова: Мобильный телефон, дошкольники, слуховая произвольная память, зрительная произвольная память.

ОСНОВНЫЕ ИСТОЧНИКИ ИОНИЗИРУЮЩЕГО ИЗЛУЧЕНИЯ И МОНИТОРИНГ СУММАРНОЙ РАДИАЦИОННОЙ НАГРУЗКИ НАСЕЛЕНИЯ ЧЕЛЯБИНСКОЙ ОБЛАСТИ

MAIN SOURCES OF IONISING RADIATION AND MONITORING OF THE TOTAL RADIATION LOAD OF THE POPULATION OF THE CHEL YABINSK REGION

Новикова Ирина Олеговна

Novikova I. O.

Научный руководитель: д.м.н., профессор Зорина Ирина Геннадьевна

Scientific adviser: prof. Zorina I. G., D. Med. Sc.

ФГБОУ ВО «Южно-Уральский государственный медицинский университет»

г. Челябинск, Россия

Кафедра Гигиены и эпидемиологии

Введение. Облучение людей на Земле происходит за счет трех источников излучения – природных, техногенных и медицинских. Вклад каждого в суммарную радиационную нагрузку населения важен для расчета рисков для будущих поколений.

Цель исследования. Проанализировать основные источники ионизирующего излучения и мониторинг суммарной радиационной нагрузки населения Челябинской области.

Материалы и методы исследования. Для оценки вклада источников ионизирующего излучения в суммарную радиационную нагрузку населения Челябинской области за 2015-2019 гг. использованы данные радиационно-гигиенических паспортов территории, формы

федерального государственного статистического наблюдения № 1-ДОЗ за 2015 – 2019 гг., формы федерального государственного статистического наблюдения № 3-ДОЗ. Применены информационно-статистический, описательные методы исследования.

Результаты исследования. На долю природных источников излучения приходится более 80 %. За 5 лет отмечено снижение радиационной нагрузки на население Челябинской области. Коллективная доза облучения населения от медицинских источников составила 1805,19 чел.Зв/год, что ниже на 1,3%, чем в 2018 г. (1829,40 чел.Зв/год). Среднегодовая индивидуальная доза медицинского облучения в 2019 г. составила 0,521 мЗв, что ниже уровня 2018 г. (0,524 мЗв). Средняя индивидуальная доза техногенного облучения населения, проживающего на загрязненной территории, составила: для населения, проживающего на радиоактивно загрязненных территориях, пострадавших в результате аварий на ПО «Маяк» (1957, 1967 годы) – 0,039 мЗв/год; для населения, проживающего на р. Теча, загрязненной в результате сбросов жидких радиоактивных отходов ПО «Маяк», - 0,118 мЗв/год. Коллективная доза облучения населения Челябинской области в 2019 году - 14549,52 чел.-Зв, что соответствует коллективному риску появления стохастических эффектов в течение жизни – 829 случаев вероятных неблагоприятных медицинских эффектов (в 2018 г. – 876 случаев).

Выводы. Природные источники ионизирующего излучения - главные факторы облучения населения Челябинской области. Коллективная доза облучения населения от медицинских источников за последний год имеет тенденцию к уменьшению за счет модернизации рентгенаппаратов и совершенствования системы учета и контроля доз облучения от всех видов радиоизотопных приборов. Среднегодовая индивидуальная доза медицинского облучения населения снижается, за счет уменьшения количества рентгеноскопических, радионуклидных и специальных исследований с высокой рентгенологической нагрузкой. Коллективная доза от техногенных источников ионизирующего излучения уменьшилась в 1,2 раза за счет естественного распада техногенных радионуклидов и проведения реабилитационных мероприятий на радиоактивно загрязненных территориях Челябинской области. Радиационная обстановка на территории, пострадавшей в результате аварий и деятельности ПО «Маяк», оценивается как стабильная. Годовые эффективные дозы облучения населения не превышают регламентного значения – 1 мЗв/год.

Ключевые слова: ионизирующее излучение, радиационная нагрузка.

РИСК-ОРИЕНТИРОВАННЫЙ ПОДХОД ПРИ ОЦЕНКЕ САНИТАРНО-ЭПИДЕМИОЛОГИЧЕСКОГО БЛАГОПОЛУЧИЯ ОБРАЗОВАТЕЛЬНЫХ ОРГАНИЗАЦИЙ В ЧЕЛЯБИНСКОЙ ОБЛАСТИ
A RISK-BASED APPROACH TO ASSESSING THE SANITARY AND EPIDEMIOLOGICAL WELL-BEING OF EDUCATIONAL INSTITUTIONS IN THE CHELBYABINSK REGION

Пермякова Ксения Александровна
Permyakova K. A.

Научный руководитель: д.м.н., проф. Зорина Ирина Геннадьевна
Scientific adviser: prof. Zorina I. G., D. Med. Sc.

ФГБОУ ВО «Южно-Уральский государственный медицинский университет»
г. Челябинск, Россия
Кафедра Гигиены и эпидемиологии

Актуальность темы: Гарантировать санитарно-эпидемиологическое благополучие детей обязаны все образовательные организации с обязательным контролем за соблюдением санитарных правил и выполнением санитарно-эпидемиологических мероприятий с учетом уровня санитарно-эпидемиологического благополучия и проведением санитарно-эпидемиологического аудита.

Цель работы: Оценить санитарно-эпидемиологическое благополучие образовательных организаций путём расчёта потенциального риска причинения вреда здоровью школьников в Челябинской области.

Материалы и методы: Проведен расчёт потенциального риска причинения вреда здоровью с использованием формы № 1-19 утвержденной приказом Роспотребнадзора от 21.11.2019 № 915 Постановление Правительства Российской Федерации от 17.08.2016 г. №806

Результаты исследования: В настоящее время функционирует 4168 детских и подростковых организаций в Челябинской области: 35,9% - дошкольные организации, 23,2% - школы, 40,9 % другие специализированные учреждения дополнительного образования. Выявлено, что 0,4 % учреждений относятся к 3 группе санитарно-эпидемиологического благополучия. 55,4 % обследованных организаций имеют незначительные отклонения от норм. 10 функционирующих дошкольных организации и 4 школы имеют существенные нарушения

(нарушения статьи 28: санитарно-эпидемиологические требования к условиям отдыха и оздоровления детей, их воспитания и обучения -41,8 %).

Исходя из проведенных расчётов, потенциальный риск причинения вреда здоровью отдельным контингентам, находящимся под воздействием определённого вида деятельности, в результате нарушений законодательства составил $R = 0,0000141 = 1 \cdot 10^{-5}$ и относится к 4 классу опасности – средний риск (диапазон $10^{-6} < R \leq 1 \cdot 10^{-3}$), что свидетельствует, о том, что не все образовательные организации соответствуют санитарно-гигиеническим условиям.

Выводы:

1. Из функционирующих 4168 детских и подростковых организаций в Челябинской области - 55,4 % обследованных организаций имеют отклонения от норм.

2. Исходя из проведенных расчётов потенциальный риск причинения вреда здоровью отдельным контингентам относится к 4 классу опасности – средний риск, который может повлечь причинение вреда здоровью детей и подростков.

3. Система управления санитарно-эпидемиологическим благополучием обучающихся нуждается в совершенствовании подходов, позволяющих оперативно оценивать степень неблагоприятного влияния условий и режимов обучения и воспитания на состояние здоровья детей.

Ключевые слова: риск-ориентированный подход, санитарно-эпидемиологическое благополучие.

АКТУАЛЬНЫЕ ВОПРОСЫ ЗАБОЛЕВАЕМОСТИ ТУБЕРКУЛЕЗОМ ВЗРОСЛОГО НАСЕЛЕНИЯ

CURRENT ISSUES IN ADULT TUBERCULOSIS MORBIDITY

Попова Вероника Валерьевна

Popova V. V.

Научный руководитель: д.м.н., профессор Зорина Ирина Геннадьевна

Scientific adviser: prof. Zorina I. G., D. Med. Sc.

ФГБОУ ВО «Южно-Уральский государственный медицинский университет»

г. Челябинск, Россия

Кафедра Гигиены и эпидемиологии

Введение. В 2019 году в Российской Федерации зарегистрировано 60 313 новых случаев заболевания, а в Челябинской области зарегистрировано 1665 случаев впервые выявленного активного туберкулеза. По данным ВОЗ острой остается проблема лекарственной устойчивости бактерий туберкулеза. В 2019 году 558 тысяч человек, которым проводили лечение рифампицином, заразились туберкулезом.

Цель: Проанализировать заболеваемость туберкулезом, пути передачи и особенности локализации, а также смертность от туберкулеза среди взрослого населения России и Челябинской области за 2015-2019 гг.

Материалы и методы. В процессе работы и изучения данной проблемы использованы информационно-статистический, эпидемиологический, описательные методы исследования.

Результаты исследования. За пять лет выявлена тенденция к снижению заболеваемости туберкулезом населения Челябинской области на 23,6 %, а в РФ на 28,0%. Снижение общего уровня заболеваемости преимущественно произошло за счет взрослого населения Российской Федерации на 2,6 %, а Челябинской области - в 2,5 раза выше. Смертность от туберкулеза населения Челябинской области и Российской Федерации за период с 2015 по 2019 года с тенденцией к снижению на 4,1 %, и на 5,6 % соответственно.

В 2019 году охват профилактическими осмотрами взрослого населения Челябинской области и Российской Федерации увеличился и составил 78,2 и 69,7 на 100 тыс. населения соответственно. Увеличение составило 5,8 % в Российской Федерации, а в Челябинской области в 1,2 раза выше.

Предложены мероприятия по профилактике туберкулеза, направленные на внедрение региональных межведомственных программ по привлечению к профилактическим обследованиям на туберкулез лиц из социальных групп риска, оснащение лабораторий субъектов Российской Федерации оборудованием для ускоренной диагностики лекарственно устойчивого туберкулеза, внедрение новых клинических рекомендаций по диагностике и лечению, внедрение региональных программ психосоциальной поддержки больных туберкулезом, расширение стационарозамещающих технологий; организация выездных специализированных бригад для диагностики и лечения больных туберкулезом, обучение врачей медицинских организаций первичной и специализированной медицинской помощи.

Выводы. В динамике пяти лет выявлено снижение заболеваемости туберкулезом в Челябинской области в основном за счет взрослого населения Российской Федерации на 2,6 %,

а Челябинской области еще больше (в 2,5 раза) по сравнению с РФ. Лидирующее место по локализации туберкулеза занимают органы дыхания, основным путем передачи туберкулеза является воздушно-капельный. Отмечена тенденция к снижению смертности от туберкулеза населения Российской Федерации и Челябинской области в частности.

Ключевые слова: туберкулез, заболеваемость.

ДВИГАТЕЛЬНАЯ АКТИВНОСТЬ КАК ФАКТОР РАБОТОСПОСОБНОСТИ СТУДЕНТОВ РАЗЛИЧНЫХ ВУЗОВ ГОРОДА ЧЕЛЯБИНСКА MOTOR ACTIVITY AS A FACTOR OF WORKING CAPACITY OF STUDENTS OF VARIOUS UNIVERSITIES OF CHELYABINSK

Шептицкая Анастасия Владимировна

Septicka A. V.

Научный руководитель: к.пед.н, доц. Звягина Екатерина Владимировна

Scientific adviser: assoc. prof. Zvyagina E. V., PhD

ФГБОУ ВО Уральский государственный университет физической культуры

г. Екатеринбург, Россия

Кафедра анатомии

Актуальность: Одним из основных факторов образа жизни является двигательная активность человека, на основании которой оценивается уровень и гармоничность физического развития, функционального состояния организма, адаптированность функциональных резервов.

Цель исследования: изучить уровень двигательной активности студентов различных вузов г.Челябинска (Россия) и ее влияние на работоспособность.

Материалы и методы исследования. В исследовании приняли участие студенты неспортивного вуза (ФГБОУ ВО «ЮУрГГПУ») и студенты-спортсмены разного уровня спортивной квалификации от 1 разряда до мастера спорта (ФГБОУ ВО «УралГУФК»). Средний возраст: $19 \pm 0,5$ лет. Проведен обзор литературных источников по проблеме исследования. Использованы аппаратные экспресс методы: шагометрия, динамометрия, пульсометрия, социальное анкетирование.

Результаты. Успешность учебной, соревновательной, тренировочной деятельности студентов зависит от функциональной подготовленности, степени мобилизации, адаптированности резервов организма. Высокие показатели работоспособности выявлены у 51,67% ($p < 0,05$) испытуемых вуза физической культуры, также из них у 46,4% ($p < 0,05$) показатели шагометрии составляли 13535 ± 231 локомоций. Вне зависимости от квалификации и специализации повышенные параметры двигательной активности положительно отражаются на спортивном результате, а также на показателях учебной деятельности (средняя оценка $4,59 \pm 0,3$ у.е.). Студенты неспортивных вузов имели следующие показатели шагометрии 9856 ± 218 локомоций, учебный показатель $4,01 \pm 0,2$ у.е., что может говорить о повышенном уровне тревожности, приводя к срыву адаптационного потенциала. Необходимо оптимизировать негативное эмоциональное состояния обучающегося, и способствует благополучной адаптации к сессионному и соревновательному периоду.

Выводы. Программа физического воспитания в университете не может полностью устранить негативные последствия студенческой гипокинезии, поскольку для большинства студентов занятия физкультурой занимают лишь небольшой процент времени. Увеличение объема физических нагрузок в течение дня, учеба и отдых должны стать для них жизненной необходимостью, способной сформировать в их сознании стремление к физическому совершенствованию и здоровому образу жизни.

Ключевые слова: двигательная активность, работоспособность.

SECTION OF PHILOLOGY AND HUMANITARIAN SCIENCES
СЕКЦІЯ ФІЛОЛОГІЇ ТА ГУМАНІТАРНИХ НАУК

SUBSECTION OF PHILOSOPHY AND UKRAINIAN STUDIES
ПІДСЕКЦІЯ ФІЛОСОФІЇ ТА УКРАЇНОЗНАВСТВА

ПОБУТ УКРАЇНЦІВ У XIX СТОЛІТТІ
LIFE OF UKRAINIANS IN THE XIX CENTURY

Адонка Валерія Віталіївна
Adonka V.V.

Науковий керівник: к.іст.н., доц. Семергей Наталія Володимирівна
Science adviser: assoc. prof. Semerhei N.V., PhD.

Українська медична стоматологічна академія
м. Полтава, Україна

Кафедра філософії та суспільних наук.

Актуальність: Повернення в період XIX століття і вивчення побуту українців є одним із основних аспектів пізнання народом свого минулого.

Мета: З'ясувати особливості побуду українців у XIX столітті.

Матеріали і методи: Метод історичного аналізу, проблемно-хронологічний аналіз.

Результати: XIX століття...У цей час в українському селі будувалися тільки дерев'яні та болотяні хатини, які ділилися на дві половини. В одній частині жили люди, а в іншій перебувала худоба. Ззовні стіни білилися, хату покривали солом'яно. Центр займала скриня, що містила у собі найцінніші речі. Українці велику увагу приділяли релігії, тому обов'язково у будівлі було відведено місце для образів, де сім'я молилася. Також невід'ємною частиною була піч, завдяки якій люди готували собі їжу.

Харчувалися українці переважно результатами своєї праці. Найпоширенішими продуктами були жито, ячмінь, пшениця, молоко, картопля, буряк, цибуля, горох, квасоля. Хоч люди і займалися тваринництвом, м'ясо їли тільки на свята, адже в повсякденному житті вони продавали його. Те, що швидко псувалося, сушили, консервували та солили (Яка ж Україна без солоного сала?). Чільне місце, звичайно ж, посідав хліб, котрий шанували від малого до великого. Недаремно панував вислів «Хліб-усьому голова».

Для створення одягу українці використовували різноманітний саморобний матеріал. Популярності набирали вовняні та бавовняні тканини, які надавали форму вбранню. Стандартним одягом жінки були сорочки, плахти, свитки, запаски, дерги, чоловіка-широкі штани, вишивана сорочка, каптанки, чемерки, киреї, куцини. Родзинкою українського одягу виступали пояси, наприклад, на Полтавщині вони мали переважно червоний колір. Особливістю повсякденного образу жінок були хустки, а святкового-квіти та віночки.

Українці-це дуже працьовитий народ, тому більшу частину часу вони витрачали на працю в полі та на домашні турботи, проте у неділю всі забували про роботу. Іноді молодь влаштовувала досвітки, вечорниці, які могли створюватися заради господарської діяльності, розваг, а часто поєднувати й те, й інше. Ранньою й теплою весною дівчата збиралися біля ставка і наспівували веснянки. Під час цього проводилися різноманітні обряди.

Патріархальність сім'ї зникала. Старші сини виростали і переїздили у своє помешкання, а молодші залишалися з батьками, брали на себе більшість обов'язків і ставали главою сім'ї.

Висновок: Отже, українці займалися сільським господарством і тваринництвом. Користуючись результатами цих діяльностей, вони харчувалися й створювали для себе гарне вбрання. У вільний час розважалися, здійснювали обряди. Не забував народ і про релігію.

Ключові слова: побут, українці, одяг, їжа, розваги, хата.

РОЛЬ М.В.ЛОМОНОСОВА У РОЗРОБЦІ НАУКОВОЇ ТЕРМІНОЛОГІЇ (ДО 310-РІЧЧЯ
ВІД ДНЯ НАРОДЖЕННЯ ВЧЕНОГО)

ROLE OF M.V. LOMONOSOV IN THE DEVELOPMENT OF SCIENTIFIC
TERMINOLOGY (TO THE 310TH ANNIVERSARY FROM THE BIRTH OF THE
SCIENTIST)

Арсалан Рім, Арсалан Ріхам
Arsalane R., Arsalane R.

Науковий керівник: Владимірова Валентина Іванівна

Scientific adviser: Vladymyrova V.I.

Українська медична стоматологічна академія
м. Полтава, Україна

Кафедра українознавства та гуманітарної підготовки

Актуальність праці. У 2021 році відзначають 310 років з дня народження М.В.Ломоносова, першого вченого, який публічно виголосив російською мовою загальнодоступні лекції з точних наук, а не (як це було поширено в європейській науковій та університетській практиці 18 століття) латинською.

Мета авторів - проаналізувати принципи, які використовував М.В.Ломоносов при розробці наукової термінології, показати роль М.В.Ломоносова у створенні російської літературної мови.

Матеріали і методи. Термінологічна система для різних галузей наукового знання була ним розроблена, тому що в російській літературній мові в 18 столітті ще не було необхідних для вираження наукових понять термінів. У термінологічній галузі російська мова була ще дуже недосконалою. Наприклад, одним і тим же словом *жила* російською перекладали поняття *нерв*, *артерія*, *вена*.

Так, для розв'язання вищезазначеної задачі нами проведено аналіз (*метод теоретичного дослідження*) принципів створення термінологічної системи, спрямованої на вивчення реального стану проблеми.

З ім'ям М. В. Ломоносова пов'язано виникнення стилю наукового викладу, а також впорядкування і розвиток наукової термінології.

Результати дослідження демонструють принципи М.В.Ломоносова при розробці наукової термінології:

1) основним принципом є правильний відбір слів для утворення нових термінів (на російську мову необхідно перекладати іноземні наукові слова і терміни; в якості природничо-наукових термінів М.В.Ломоносов використовує грецькі і латинські, які входять до складу міжнародної термінології);

2) обов'язкове пояснення термінів - важлива вимога (М.В.Ломоносов неухильно прагнув дати чітке, семантично точне пояснення слова, що стає терміном, обираючи в якості терміна те чи те слово; визначення - більш короткий шлях досягнення тлумачення; перші зразки складання термінологічних словників запропоновані у багатьох його природничо-наукових доробках);

3) послідовне розкриття в тексті значення слова, яке ще не стало терміном або принцип «поступового» створення слова-терміна (у випадках, коли важливо не тільки знайти слово-термін, але й показати його значення, особливо при вживанні термінологічної лексики іншомовного походження, М.В.Ломоносов зазвичай вносить слово в контекст, що розкриває семантику терміна, або використовує виноску);

4) додаткові прийоми утворення нових термінів включають в себе підрядкові примітки, а також висновок у дужках невеликих пояснень;

5) мотивування використання в якості терміна того чи іншого слова;

6) прагнення зробити термін однозначним;

7) боротьба з абсурдними термінами;

8) прагнення зробити термін небагатослівним.

Висновок: науковий стиль російської літературної мови, який був заснований в роботах М.В.Ломоносова, продовжує вдосконалюватися і розвиватися.

Ключові слова: термін, термінологія, відбір слів, система.

ОСОБЛИВОСТІ ФУНКЦІОНУВАННЯ МЕТАФОРИ В ПУБЛІЦИСТИЧНОМУ СТИЛІ (НА МАТЕРІАЛІ ГАЗЕТИ «УКРАЇНА МОЛОДА» ЗА 2017 – 2018 РОКИ)

PECULIARITIES OF FUNCTIONING OF THE METAPHOR IN THE JOURNALISTIC STYLE (ON THE MATERIAL OF THE NEWSPAPER UKRAINE YOUTH FOR 2017-2018)

Барбаш Яна Сергіївна

Barbach Ya. S.

Науковий керівник: к.філол.н., доц. Лещенко Тетяна Олександрівна

Scientific adviser: assoc. prof. Leshchenko T. O., PhD.

Українська медична стоматологічна академія

м. Полтава, Україна

Кафедра українознавства та гуманітарної підготовки

Актуальність: Засоби масової інформації – це важлива складова демократичного українського суспільства, оскільки вони поширюють інформацію серед населення, впливають на свідомість людей. Мова періодики характеризується особливим стилем викладу інформації, чіткістю, лаконічністю, оперативністю й рівнем достовірності її трансляції. На жаль, сучасні журналісти часто ігнорують художні засоби, зокрема чи не найбільш уживаний троп – метафору. Різновекторні аспекти функціонування метафор у публіцистичному стилі ставали об'єктом студій багатьох українців (О. Бас-Кононенко, В. Берковець, А. Мосієнко, Л. Одинецька, О. Селіванова, Л. Кравець, І. Філатенко, Х. Дацишин, О. Чадюк тощо). Переважають праці, в яких висвітлено специфіку репрезентації метафори на матеріалі художньої літератури (О. Тищенко, Л. Тиха, Н. Лисенко, Л. Кравець тощо). Водночас проблеми ролі, функцій, алгоритму вживання метафори в публіцистичному дискурсі потребують подальшого ґрунтовного студіювання. У цьому вбачаємо актуальність нашого дослідження.

Мета праці – з'ясувати особливості функціонування метафори в різних жанрах публіцистики. Джерельним матеріалом для дослідження послужили матеріали газети «Україна молода» за 2017–2018 роки.

Матеріали і методи: Для дослідження використано загальнонаукові методи узагальнення, опису й систематизації, власне мовні – лінгвістичного спостереження й опису, елементи методу кількісних підрахунків.

Результати: У публіцистичному стилі переважають атрибутивні й дієслівні метафори. Це прослідковується в усіх жанрах. Серед типів метафоричних перенесень помітне місце займають персоніфікація й заміна живого неживим. У художньо-публіцистичному стилі переважають персоніфікації, але в науково-публіцистичному стилі й стилі ЗМІ персоніфікація використовується зрідка.

Фіксуємо індивідуально-авторські метафори в науково-публіцистичному стилі (особливо в мистецьких оглядах), рідше – у художньо-публіцистичному. Індивідуально-авторські метафори часто використовуються задля посилення впливу на читача. Найчастотніше вживання індивідуально-авторських метафор – в інформаційних жанрах, переважно в репортажах та інтерв'ю. Зауважимо про відсутність у проаналізованих зразках публіцистики складних метафор.

Прикметно, що переважна більшість метафор представлена в цитатах і діалогічних формах розповіді. Метафори здебільшого використовуються з метою підсилення значення тексту, досягнення естетичного враження й найменування предметів і явищ. Спостерігаємо активне використання метафори в памфлетах і фейлетонах. Мета введення метафор у текст зразків – висміяти, засудити певні суспільні явища, події, осіб, учинки осіб тощо.

Висновки: На матеріалах газети «Україна молода» ми підтвердили, що метафора – це явище не лише літературне, а й мовне, притаманне текстам публіцистичного стилю. Перспектива подальших досліджень – потреба комплексного вивчення ролі й функції метафор у публіцистичному дискурсі.

Ключові слова: метафора, засоби масової інформації, публіцистичний стиль, текст, дискурс.

ЗОЛОТО СКИФІВ GOLD OF THE SCYTHIANS

Болюбаш Дарія Степанівна
Bolyubash D.S.

Науковий керівник: к.іст.н., доц Семергей Наталія Володимирівна
Scientific adviser: assoc. prof. Semergey N.V., PhD.

Українська медична стоматологічна академія
м.Полтава, Україна

Кафедра філософії та суспільних наук

Актуальність: Оскільки скифи самі не залишили письмових свідчень, щоб по-справжньому відкрити для себе скифів, ми повинні поглянути на їх ремесла. Символіка зооморфна часто поєднується з грецькою геометричністю і квітковими орнаментами. Тож яке воно скифське золото?

Мета: дізнатися характерні особливості мистецтва скифів, де ми можемо з цим ознайомитися, та які є визначні знахідки

Матеріали та методи: метод історичного аналізу, проблемно-хронологічний аналіз.

Результати: Існує скифська легенда про золотий казан царя Аріанта. Вона розповідає про те, що скифи, виплавили з наконечників стріл один великий казан, який затьмарював Сонце. І цар покрити його золотом, але кажуть, що розсипався казан давно на дрібні шматочки і розкиданий по всьому світу, які стали згодом золотими свитками.

Основне джерело інформації, з якого ми можемо дізнаватися про культуру скифів – їх поховання. В IV ст. до н.е. в місцях, де проживали скифи, споруджувалися кургани. Так, всередині пагорба Куль-Оба було знайдено поховання скифського царя. На голові якого – діадема з золота, запліта в золотих браслетах, на шиї диск. Найцікавішою знахідкою є парні скроневі підвіски з портретом богині Афіни. В кургані Солоха був знайдений золотий гребінь, на якому б'ються троє скифів.

Мистецтво того часу - це мистецтво тварин. Перед виготовленням майстер розробляв концепцію, у випадку зі складним звіриним стилем він спочатку повинен був виконати контур бажаного мотиву. Численними є сцени бою між двома або більше тварин. Видаються скифські золоті фігури оленів, так що створюється враження швидкого руху, вони використовувалися як центральні прикраси для щитів воїнів. На додаток до 3-д фігур тварин (наприклад, кішки, козли, олені і орли), інші зооморфні зображення реалізовані у вигляді барельєфа або розташовані у вигляді груп тварин, інтегрованих в металеву поверхню. Найбільш сенсаційним скифським

золотим артефактом є пектораль Товста Могила, що знайдена в 1971 р. Вона виконана з 24-кратного золота і вагою 2,5 фунта.

Умовні групи золота. В одну групу входять литі масивні вироби з рельєфом «кербшнітт», виготовлені литтям по виплавлюваних моделях. Інша - листові орнаменти з вирізаними контурами з гравіруванням і ажуром. Листова обробка також була відзначена на порожніх орнаментах, оброблених штампами або карбуванням. Ще одна група - плоскі листові вироби, декоровані філігранню, зернистістю і емаллю. Наступна група включає дротові вироби, такі як прості петлі і петлі-ланцюга.

Висновок: Отже, Скіфська культура таїть у собі безліч загадок. Золоті прикраси оброблялися як для живих, так і для мертвих, деякі - виключно для церемоній. Окреме місце займала людина та тварини.

Ключові слова: скіфи, золото, зоологічна символіка, виробництво.

ПРОБЛЕМА НОРМИ УКРАЇНСЬКОЇ ЛІТЕРАТУРНОЇ МОВИ В СОЦІАЛЬНИХ МЕРЕЖАХ

THE PROBLEM OF THE STANDARD OF UKRAINIAN LITERARY LANGUAGE IN SOCIAL NETWORKS

Зарубін Владислав Володимирович

Zarubin V.V.

Науковий керівник: Юфименко Вікторія Георгіївна

Scientific adviser: Yufymenko V.G.

Українська медична стоматологічна академія

м. Полтава, Україна

Кафедра українознавства та гуманітарної підготовки

Актуальність: На сьогодні гостро постає питання культури мови віртуального спілкування. На нашу думку, Інтернет-спілкування впливає на мовний етикет, засвоєння мовної поведінки дописувачів, але, на жаль, не відзначається особливою нормативністю. Саме в цьому ми вбачаємо актуальність дослідження, яке покликане сприяти виявленню типових помилок у дописах користувачів.

Мета: Виявити порушення мовних норм у дописах студентів УМСА - користувачів фейсбуку та інстаграму. Завдання науково-дослідницької роботи передбачає: опрацювати наукову літературу, пов'язану з культурою мови; проаналізувати тексти дописів із погляду відповідності нормам чинного українського правопису; виявити орфографічні, лексичні, граматичні недоліки, що найчастіше трапляються в дописах користувачів фейсбуку та інстаграму; обґрунтувати невмотивоване вживання слів; охарактеризувати мову акаунтів студентів УМСА в інстаграмі; провести опитування читачів на персональній сторінці автора в соціальній мережі "Інстаграм" із метою з'ясування мовної культури в соціальних мережах та проаналізувати його результати.

Матеріали та методи: Дописи користувачів у соціальних мережах "Фейсбук" та "Інстаграм". Предмет нашої роботи — випадки порушень правил українського правопису в дописах студентів УМСА - користувачів соціальних мереж. Методи дослідження – описовий, пошуковий, дослідницький, теоретичний, методи аналізу, синтезу та узагальнення.

Результати: З'ясований рівень культури мови в дописах студентів УМСА - користувачів соціальних мереж. Практичне значення одержаних результатів у ході виявлення помилок в дописах користувачів фейсбуку та інстаграму розкрило істинний стан речей та обізнаності з культурою мови її носіїв.

Висновки: Пости в соціальних мережах можна поділити на такі групи: інформаційні, комерційні, розважальні, «лайфстайли», «помічники». У них нами зафіксовані порушення лексичних, граматичних та орфографічних норм. Порушення лексичних норм української мови - вживання росіянізмів; вжиті слова в невласивому значенні. Граматичні помилки: відмінювання чоловічих прізвищ; неправильне визначення роду іменників та узгодження з прикметниками; неправильне вживання прийменників. Багато помилок зафіксовано щодо порушення орфографічних норм української мови: неправильне закінчення форми родового відмінка іменників чоловічого роду II відміни; неправильне вживання апострофа; неправильне написання слів зі спрощенням приголосних. Проведене нами дослідження дописів студентів УМСА в соціальних мережах «Фейсбук» та «Інстаграм» показує, що не всі користувачі дотримуються норм літературної мови. Таке віртуальне спілкування за зовнішнім виглядом нагадує різновид розмовного стилю.

Ключові слова: українська мова, мовна норма, соціальні мережі, фейсбук, інстаграм.

**ВПЛИВ ПАНДЕМІЇ НА ПСИХОЛОГІЧНИЙ СТАН МОЛОДІ ЗА ОЗНАКОЮ ЇХ
НАЦІОНАЛЬНО-ЕТНІЧНОЇ ПРИНАЛЕЖНОСТІ
THE INFLUENCE OF THE PANDEMIC ON THE PSYCHOLOGICAL STATE OF YOUNG
PEOPLE ON THE BASIS OF THEIR NATIONAL-ETHNICITY**

Карпик Зоряна Іванівна
Karpik Z.I.

Науковий керівник: к.філос.н., доц. Ющенко Юлія Петрівна
Scientific adviser: assoc. prof. Yushchenko Yu. P., PhD.

Українська медична стоматологічна академія
м. Полтава, Україна

Кафедра філософії та суспільних наук

Актуальність: Порівнюючи з відомими вже людству пандеміями, Covid-19 осмислюється у фаховій літературі як стресова ситуація, яка потенційно здатна порушити баланс між ресурсами та стресовими факторами, викликати чи посилити вже існуючі душевні страждання, акумулювати фактори соціальної вразливості тощо. Перехід на дистанційну форму навчання, новий режим дня, втрата соціальної активності та інші соціально-обмежувальні заходи не могли не позначитися на психічному стані молоді.

Мета: провести порівняльний аналіз впливу пандемії на психологічний стан молоді за ознакою їх національно-етнічної приналежності, виявлення як вагомих факторів ризику, так і захисних факторів.

Матеріали і методи: метод вторинного збору інформації, вивчення статистичних даних опитувань і баз даних у PubMed і Google Scholar, методика «Шкала психологічного стресу PSM-25».

Результати: За даними ООН, пандемія коронавірусу призвела до найбільших потрясінь за всю історію людства в освітніх системах. Більше 1,6 мільярда дітей та молоді у понад 190 країнах зазнали її впливу у процесі навчання. Встановлено, що період «ізоляції» суттєво вплинув на життєдіяльність студентів у Франції. Для 23% навчання було можливим за умови адаптації його методів. Деякі здобувачі освіти вирішили переглянути кар'єрні плани: 8% виявили бажання змінити спеціалізацію, 4% - взагалі перервати навчання. Найголовніші проблеми, з якими зіткнулися: відчуття самотності - 50%, труднощі зі співмешканцями - 34%, втрата коханої людини – 7,1%. 11,7% опитаних мали проблеми зі здоров'ям. У Німеччині близько 10% молоді під час пандемії мали високий рівень стресу. 60% - помірний стрес, а п'ята частина - низький стрес. 56 % студентів вишів успішно адаптувалися до змін в освітньому процесі. За даними веб-сайту Європейського парламенту, в Італії найбільше постраждав в умовах пандемії молодіжний сектор: молоді люди відчули значні труднощі під час навчання, пошуку роботи та виходу на ринок праці. Серед українських студентів, здобувачів вищої освіти "УМСА", 56,23% мають низький рівень стресу в умовах карантинних обмежень; 36,3% – середній рівень та 7,47% перебувають у стані дезадаптації та психологічному занепокоєнні. За результатами опитування студентів з Індії, 57,89% мають низький рівень стресу, решта — помірний. Як зазначають здобувачі освіти Судану, в умовах пандемії в них часто псувався настрій та вони відчували деяке емоційне напруження.

Висновки: Пандемія COVID-19 як потенційно токсичний фактор стресу спричиняє певний психологічний дискомфорт у молоді. Не дивлячись на посилення міжетнічної взаємодії, кожна культурно-духовна спільність людей по різному реагує на кризові ситуації. Отримані результати засвідчили, що відмінності між представниками різних національно-етнічних груп не були статистично значимими. Головні чинники, які в даних умовах є визначальними, це - соціально-економічні умови життя, якість освіти, діяльність соціальних і культурних інституцій, що надають ефективні ресурси для розв'язання проблеми.

Ключові слова: пандемія, психологічний стан, національно-етнічна приналежність.

**СУЧАСНИЙ СТАН ТРАНСПЛАНТОЛОГІЇ В УКРАЇНІ
CURRENT STATE OF TRANSPLANTOLOGY IN UKRAINE**

Карпик Зоряна Іванівна
Karpik Z.I.

Науковий керівник: к.ю.н., Рак Світлана Валеріївна
Scientific adviser: Rak S.V., PhD.

Українська медична стоматологічна академія
м. Полтава, Україна

Кафедра філософії та суспільних наук

Актуальність: 2019 рік ознаменував нову епоху трансплантології в Україні. Вперше за останні роки була здійснена посмертна пересадка серця. Проте, ця подія водночас і зумовила

виникнення великої кількості запитань у суспільства - юридичного, медичного та етичного характеру до органів влади. Щорічно в Україні збільшується потреба у кількості трансплантацій. На жаль, частка виконання таких операцій від загальної кількості становить лише 0,8%. Головна проблема цього – нестача донорів та органів. Тому, на сьогодні є актуальною проблема кримінальної трансплантології.

Мета роботи: Аналіз стану розвитку, проблем та перспектив трансплантології в Україні.

Матеріали та методи: Застосовані методи системного підходу та структурно-логічний. Вивчення діючого законодавства України з питань трансплантології та використання статистичних даних, розміщених на сайті Генеральної прокуратури України.

Результати: Протягом останніх років здійснено низку трансформацій у цій галузі. Зокрема, у квітні 2019 року набули чинності зміни до «Закону про трансплантацію», згідно з яким збільшено список родичів, що мають право стати донором; ймовірність застосування анатомічних біоматеріалів від донора визначається консилиумом лікувального закладу та здійснення пересадки реципієнту відповідно листу очікування; введення у дію з січня 2021 року Єдиної державної інформаційної системи з питань трансплантації органів і тканин. Протягом 2 років функціонує реєстр донорів кісткового мозку, де вже зареєструвалося близько 2500 осіб, кожен з яких є потенційним донором. Надані ліцензії 12 медичним закладам, на базах яких можливе проведення трансплантацій.

Однак через суперечність реформ у сфері трансплантології, прогалини у їх реалізації існує небезпека незаконного обігу анатомічних матеріалів людини. Відповідальність за це правопорушення передбачено ст. 143 Кримінального кодексу України. Аналіз статистичних даних за 2017-2020 роки, розміщених на сайті Генеральної прокуратури України, свідчить, що кількість зареєстрованих випадків вчинення порушень встановленого законом порядку трансплантації анатомічних матеріалів людини у середньому 2 випадки на рік. Однак, як ми знаємо, латентність цього кримінального правопорушення дуже висока.

Висновки: Україна вийшла на новий етап в галузі трансплантології. Проте, на даний час її функціонування залежить від координованої співпраці Міністерства охорони здоров'я, медичних установ та громадських спільнот.

Ключові слова: трансплантологія, кримінальні правопорушення.

ПРОБЛЕМА ІНТУЇЦІЇ ТА ПІДСВІДОМОСТІ В СУЧАСНІЙ ФІЛОСОФСЬКІЙ ДУМЦІ THE PROBLEM OF INTUITION AND THE SUBCONSCIOUS IN MODERN PHILOSOPHICAL THOUGHT

Козацька Софія Максимівна
Kozats'ka S. M.

Науковий керівник: д.філос.н., доц. Дубініна Віра Олександрівна
Scientific adviser: assoc. prof. Dubinina V.O., D.Ph.Sc.

Українська медична стоматологічна академія
м. Полтава, Україна

Кафедра філософії та суспільних наук

Актуальність: Керування процесами в підсвідомості, - це шлях до пізнання себе, а рефлексія - це фундамент філософії як науки. Осягнення сутності призводить до змін, можливості скоригувати спосіб життя та навчитися слухати себе без страху. Це впливає навіть на наші буденні рішення, і на те, ким ми є.

Цю проблематику вивчали такі українські та іноземні науковці: О.П. Поліщук, Д. Канеман, В.А. Полікарпов, Н. Давкуш, В. ван Мулуком.

Загальні риси інтуїції:

- 1) безпосередність;
- 2) незалежність від доказів;
- 3) віра в істинність висновків;
- 4) значущість попередніх знань і досвіду.

Інтуїція – це та психологічна функція, котра передає суб'єктові сприйняття несвідомим шляхом.

Дослідження інтуїції у мисленнєвій діяльності (її роль у психологічній структурі вирішення задач) провела Гурова Л. Л. А. І. Саторін працював над проектом про розвиток інтуїції.

У підсвідомості інформація відкладається з моменту зачаття. Ми чули та відчували усе, що відбувалося навколо до народження. Ці знання закладені глибоко в нас. Щоб ними користуватися, треба вміти дослухатися до інтуїції. Джон Кехо вважає, що в підсвідомості є знання, які підказують правильні рішення через відчуття та інтуїцію. Інтуїція не коледязь премудрості, вона - спосіб отримати доступ до матеріалу, який зберігається всередині нас. Відомо, що за день підсвідомість фіксує до 10 тис. повідомлень. У цьому на дослідах упевнилися Н. Гілл, Н. Хамітов, Л. М. Джигун та ін.

За опитуванням, 80% людей довіряють інтуїції, та лише 25% вміє нею користуватися.

Ми мислимо настільки несвідомо, що притягуємо небажане. За статистикою, у світі 90% людей думає, діє та говорить підсвідомо. Лише 10% роблять це свідомо. Виникає проблема: діючи машинально, ми багато забуваємо, в т.ч, і хороше. Підсвідомість діє не думаючи. Вона викидає наявні дані. Негативні настрої та страхи, позитивні емоції, зафіксовані підсвідомістю, значно впливають на людину, і тому вона стає вразливою, що змушує регулювати потік інформації. Це пояснив Ш. Холмс. Він вважав, що голова – вмістилище, яке варто чистити від непотрібних даних.

Мета підсвідомості – самозахист, не дозволити зійти з розуму, вмерти чи потрапити під небажаний вплив.

К. Джоул переконаний, що між свідомістю та підсвідомістю існує бар'єр, що зникає під час сну або медитації, дозволяючи їм поєднатися.

Мета роботи: розібратися в принципах роботи інтуїції, навчитися керувати своєю підсвідомістю.

Матеріали та методи: соціальне опитування про інтуїцію, аналіз даних, вивчення літератури та наукових робіт, багаторазові спостереження за поведінкою людей.

Результати: визначено ставлення людей до інтуїції. Встановлено, яку роль відіграє підсвідомість у житті. Обґрунтовано механізм її роботи, мету. Досліджено, що є підсвідомістю та інтуїцією, її риси.

Висновки: багато людей не вміє користуватися інтуїцією та підсвідомістю, тому без відома діє машинально. Варто керувати інформацією, що надходить, розуміти механізм роботи підсвідомості.

Ключові слова: підсвідомість, інтуїція, розвиток, самоконтроль, пізнання.

ФУНКЦІОНУВАННЯ АНГЛІЙСЬКИХ ЗАПОЗИЧЕНЬ У СУЧАСНОМУ УКРАЇНСЬКОМУ СТУДЕНТСЬКОМУ МОЛОДІЖНОМУ ДИСКУРСІ: ЛЕКСИКО-СЕМАНТИЧНИЙ АНАЛІЗ FUNCTIONING OF ENGLISH BORROWINGS IN MODERN UKRAINIAN STUDENT YOUTH DISCOURSE: LEXICO-SEMANTIC ANALYSIS

Курило Володимир Олександрович

Kurylo V.O.

Науковий керівник: Юфименко Вікторія Георгіївна

Scientific adviser: Yufymenko V.G.

Українська медична стоматологічна академія

м. Полтава, Україна

Кафедра українознавства та гуманітарної підготовки

Актуальність: Дослідження зумовлена тим, що світові інтеграційні процеси, які розширили кордони спілкування в різних галузях людської діяльності, призвели до необхідності існування однієї зрозумілої всім мови - англійської. Досліджуючи, чому саме ця мова стала світовою мовою, глобальною мовою комунікації, міжнародною, ми зрозуміли, що її розповсюдженість впливає на дискурс, особливо на молодіжний.

Мета: Визначити лексичні і семантичні особливості функціонування англійських запозичень в українському сучасному молодіжному дискурсі. Реалізація мети передбачає такі завдання: опрацювати наукову, довідкову літературу з проблеми; з'ясувати історію та причини проникнення англіцизмів в українську мову; розглянути вплив англіцизмів на сучасний молодіжний сленг.

Матеріали і методи дослідження: Матеріалом дослідження слугував сучасний український студентський молодіжний дискурс. Предмет дослідження – лексичні і семантичні особливості функціонування в ньому англійських запозичень. Методи дослідження – описовий, пошуковий, дослідницький, теоретичний, методи аналізу, синтезу, індукції, спостереження та узагальнення.

Результати: Ми з'ясували історію та причини проникнення англіцизмів в українську мову, розглянули їх вплив на мовлення і дослідили функціонування англіцизмів. Провівши анкетування серед студентів УМСА, ми сконкретизували й розкрили проблему запозичень через призму докладного вивчення англіцизмів, зробивши їх лексико-семантичний аналіз. Виокремлено близько 500 слів, розроблено словник англіцизмів у молодіжному дискурсі і виокремлено найуживаніші – 160 виразів, із яких: комп'ютерна сфера – 51 слово; культурна сфера – 35 слів; предмети побутового вжитку – 21 слово; назви людей за диференціацією – 18 слів; спортивна сфера – 14 слів; загальнонавчальні – 13 слів; емоції, реакції та оцінка дійсності – 10 слів; політична сфера – 5 слів.

Висновки: Завдяки своїй особливій ролі, англійська мова активно контактує з мовними й концептуальними картинами світу інших народів, стає своєрідною точкою перетину, в якій стикаються та взаємодіють різні лінгвокультури. Працюючи над проектом, ми усвідомили, що в сучасному українському молодіжному дискурсі простежується значна кількість англіцизмів. За результатами анкетування стало відомо, що сучасна молодь УМСА активно використовує англійські запозичення і вони є невід'ємною частиною їхнього дискурсу. Інколи це вживання вкрай необхідне, зважаючи на глобальний вплив англійської культури та технологій, але англіцизми не повинні засмічувати наше мовлення, витіснити з нього питому українську лексику, що може

привести до збіднення української мови. Англійські чи будь-які інші запозичення слід вживати в певному соціально-культурному оточенні, де вони будуть доречні.

Ключові слова: українська мова, англійські запозичення, молодіжний дискурс, сленг.

СЕМАНТИКА ПРИГОЩАННЯ В УКРАЇНСЬКИХ ТА АРАБСЬКИХ ПРИСЛІВ'ЯХ ПРО ГОСТИННІСТЬ SEMANTIC OF RITUAL MEAL IN UKRAINIAN AND ARABIC PROVERBS ABOUT HOSPITALITY

Мабрукі Ашраф

Mabrouki A.

Науковий керівник: к.філол.н., Жовнір Марина Миколаївна

Scientific adviser: Zhovnir M. M., PhD.

Українська медична стоматологічна академія

м. Полтава, Україна

Кафедра українознавства та гуманітарної підготовки

Актуальність: Сучасне мовознавство відзначається антропоцентризмом, відповідно до якого ланкою між мовою і смислом постає людина – учасник комунікативного процесу. Останнім часом назріла потреба засередити дослідницьку увагу на процесах, пов'язаних з міжкультурними вземинами, у центрі яких – представники відмінних країн з їхнім особливим світобаченням, традиціями, звичаями, поведінковими стереотипами, релігійними й життєвими пріоритетами. Це дасть змогу виявити й дослідити особливості буття світових спільнот, повірити їх в контексті матеріальних і духовних набутків. Саме тому увага до культурно-ритуальних сценаріїв різних країн, зокрема гостинності й пригощання, – на часі. Попри пильну увагу вчених до феномена частування (Л. Артюх, Д. Большакова, М. Громич, А. Гусейнов, В. Дмитренко, О.Ковальчук, В. Ніколенко, В. Прима, В. Ручавська, О. Телкова тощо), деякі питання потребують ґрунтовного вивчення.

Мета праці – описати особливості вираження ритуального сценарію пригощання гостя в українських та арабських народних прислів'ях.

Результати: Головною рисою українців традиційно вважають доброту, доброзичливе ставлення до оточуючих, привітність, душевність. Водночас представники східних культур, зокрема марокканці, радо вітають гостей у своїх домівках, припрошують до столу й частують гостей. Повага й шана до того, хто завітав до оселі склалася історично. Для обох культур гостинність – це не лише складний етноспецифічний ментальний феномен з багатьма його атрибутами, а й складне соціокультурне й комунікативне явище, ключовий сегмент вітчизняної культури в її ретроспективі й сучасному вимірі.

Ритуал частування гостя відображено у фольклорі. Так, в українських і в марокканських прислів'ях зафіксовано пошанне ставлення до гостя: «*Чим багаті, тим і раді*», «*Чим маю, тим приймаю*», «*Чим хата багата, тим і гостям рада*», «*Сідайте, хай ноги для дороги!*», «*Люди добрі, тепла хата, є що їсти, є де спати, – хоч зимуй!*», «*من كان يؤمن بالله واليوم الآخر فليكرم ضيفه*», «*يوم -* «*وليلة، والضيافة ثلاثة أيام، وما كان بعد ذلك فهو صدقة عليه*» тощо.

Натомість трапляються прислів'я, в яких прослідковуємо іронію в ставленні до непроханого гостя. Це, можливо, зумовлено колишньою бідністю, незначними статками українців: «*Непроханий гість гірше татарина*», «*Прийшов гість та на голу кість*», «*Гість першого дня – золото, другого – срібло, а третього – мідь: додому їдь*», «*Бог дав свято, а чорт – гості*» тощо.

Висновки: Отож, головною ознакою гостинності українського й марокканського господарів був накритий стіл для прийому гостей, душевне частування тим, що є в оселі. Прийом гостей – це ритуальна етикетна ситуація, відображена в зразках народної творчості, зокрема в прислів'ях.

Ключові слова: гостинність, пригощання, ментальність, прислів'я.

СТИЛЕТВІРНА СПЕЦИФІКА АНТРОПОЕТОНІМІВ СУЧАСНОЇ УКРАЇНСЬКОЇ ЖІНОЧОЇ ПРОЗИ STYLE-FORMING PECULIARITIES OF ANTHROPOETONYMS IN THE TEXTS OF MODERN WOMEN'S PROSE

Мазило Ярослава Олегівна

Masylo Y. O.

Науковий керівник: к.філол.н, доц. Лещенко Тетяна Олександрівна

Scientific adviser: assoc. prof. Leshchenko T. O., PhD.

Українська медична стоматологічна академія

м. Полтава, Україна

Кафедра українознавства та гуманітарної підготовки

Актуальність. В актуальний філологічний науковий обіг стрімко входять нові поняття, пов'язані з розвитком сучасних розділів, лінгвістичних і літературних дисциплін, напрямів

досліджень тощо. Спрямування мови й художньої літератури на людину сприяють пошуків інтересу до антропоцентричної проблематики й об'єктів студіювання. Одну з найпомітніших ніш у системі людиноорієнтованих векторів мовних досліджень займають ті, які стосуються антропоетонімів – власних назв, наявних у художньому творі. Попри те, що антропонімікон творчого доробку вітчизняних письменників уже частково вивчений і проаналізований (Л. Белей, В. Галич, Ю. Глюдзик, В. Калінкін, Ю. Карпенко, Д. Козловська, Т. Окуневич, В. Михайлов, О. Суперанська, О. Фоякова тощо), глибшого аналізу вимагають твори письменниць-сучасниць.

Мета дослідження – аналіз стилістичної функції антропоетонімів у сучасній жіночій прозі.

Матеріалом для праці послужили романи Ірен Роздобудько «Якби», Л. Денисенко «Кавовий присмак кориці» та збірка оповідань Н. Гербіш «Теплі історії до кави».

Матеріали і методи. У дослідженні було використано методи опису, аналізу, систематизації, дискурс-аналіз.

Результати. Традиційно антропоетоніми тлумачать особливим текстотвірним елементом, який допомагає осмислити авторський задум, інтерпретувати його концепцію, усвідомити сутність персонажів у контексті пізнання сюжету. Так, у романі Ірен Роздобудько «Якби» авторка добирає для своїх персонажів імена, які натякають на особливості їхнього життя, поведінки, учинків, переконань і вподобань. На сторінках роману з'являються *дивна стара, пенсіонерка «союзного значення», лікарка четвертого управління* тощо. Серед жіночих імен фіксуємо такі: *Аделіна, Вероніка, Лілея*, серед чоловічих – *Іван, Мирослав, Михайло, Олег, Павло*. Імена підкреслюють певні риси характеру, якими наділені персонажі. Скажімо, Лілея – ім'я, утворене назвою квітки, підкреслює красу його володарки.

Самовпевнена й відчайдушна героїня роману Л. Денисенко «Кавовий присмак кориці» отримала невідповідно своє ім'я Аліса, адже воно вповні віддзеркалює її оригінальний погляд на життя, жагу до відкриття чогось нового і схильність до непередбачуваних учинків.

Імена *Женя, Мар'яна, Олена, Зоряна, Марта, Адріана, Дана, Ромашечка* обирає для персонажів Н. Гербіш, намагаючись найточніше передати характер героїні / героя кожної історії, виписаної в книжці «Теплі історії до кави».

Висновки. Антропоетоніми відіграють помітну роль у творенні стилю досліджуваних зразків сучасної української жіночої прози. Антропонімікон сучасних письменниць тісно пов'язаний з ідейною спрямованістю їхніх творів, жанровою специфікою, стилем оповіді, місцем і часом написання. Крім того, антропоетонімам притаманна інформаційно-стилістична роль. Вони сприяють розкриттю авторської манери викладу тексту через етимологічне значення імені й обігрування іменуваних.

Ключові слова: антропоетонім, антропонімікон, художній твір, ім'я.

ГРАНИЧНІ СИТУАЦІЇ В ФІЛОСОФСЬКИХ ПОГЛЯДАХ К. ЯСПЕРСА BOUNDARY SITUATIONS IN PHILOSOPHICAL VIEWS OF K. JASPERS

Мац Оксана Василівна, Мазур Богдан Русланович
Mats O. V., Mazur B. R.

Науковий керівник: Білоус Марина Володимирівна
Scientific adviser: Bilous M. V.

Українська медична стоматологічна академія
м. Полтава, Україна

Кафедра філософії та суспільних наук

Актуальність: В умовах сучасної соціальної нестабільності проблема «граничних ситуацій» людини стає предметом пильного інтересу філософів. Останнім часом людству набагато частіше доводиться стикатися з відчаєм, душевним потрясінням, стражданнями, провинною, невизначеністю. У зв'язку з цим, виникає актуальна необхідність осмислити «граничні ситуації» та їхній вплив.

Мета роботи: Проаналізувати праці німецького філософа Карла Ясперса, такі як: «Психологія світоглядів», «Розум і екзистенція». Розкрити основні характеристики й особливості «граничних ситуацій», а також визначити їхній вплив на психологічний стан людини та розглянути можливі етапи подолання «граничних ситуацій».

Методи та матеріали: Для досягнення поставленої мети нами використовувалися наступні загальнонаукові методи дослідження: аналіз, синтез, узагальнення, систематизація, логічний метод, метод класифікації. А також нами була застосована допоміжна література:

1. Ясперс К. Психологія світоглядів / Ясперс К. – Україна, 2009. – 464 с.

2. Ясперс К. «Разум и экзистенция» / Ясперс К. – М.: Канон+РООИ "Реабилитация", 2013. – 336 с.

Результати: Ясперс розвивав свої ідеї щодо "граничних ситуацій" і дійшов висновку, що сенс і пафос життя проявляються людям лише в моменти більш кардинальних, що змінюють

життя потрясінь. "Те, що перед смертю залишається істотним, те екзистенціально, те, що втрачає свою цінність... є оголене буття", – пише Ясперс. Людина постійно переживає у своїй душі певні обставини, але іноді вони надзвичайно емоційно пов'язані з крайніми потрясіннями – людина усвідомлює роль випадковості у своєму житті, а також те, якою мірою її життя не належало їй. Граничні ситуації виникають перед лицем смерті, провини, важких життєвих випробувань, сильних стресів. При цьому організм людини, в цілях самозбереження, мобілізує всі свої внутрішні резерви, почуття максимально загострюються. При попаданні в «граничну ситуацію» людина проходить кілька етапів – приховування, осягнення неминучого й прийняття того, що відбувається. Останнє передбачає внутрішню зміну самої людини.

Висновки: Враховуючи потреби часу, постає нагальна необхідність подальшого вивчення «граничних ситуацій», які можуть як зашкодити, так і піднятися особистості на більш високий рівень духовного розвитку. В даному випадку нам допоможуть слова Ясперса, який переконаний, що потрібно йти далі – до екзистенційного спілкування, в якому люди проникають у потаємні глибини один одного.

Ключові слова: Карл Ясперс, психологія світоглядів, розум і екзистенція, граничні ситуації.

СОЦІАЛЬНО-ФІЛОСОФСЬКИЙ АНАЛІЗ БУТТЯ ЛЮДЕЙ ІЗ ВРОДЖЕНИМИ ВАДАМИ ТА ІНВАЛІДНІСТЮ

SOCIO-PHILOSOPHICAL ANALYSIS OF THE EXISTENCE OF PEOPLE WITH BIRTH DEFECTS AND DISABILITIES

Микитенко Влада Олександрівна
Mykytenko V.O.

Науковий керівник: д.філос.н., доц. Дубініна Віра Олександрівна
Scientific adviser: assoc.prof. Dubinina V.O., D.Ph.Sc.

Українська медична стоматологічна академія
м. Полтава, Україна
Кафедра філософії та суспільних наук

Актуальність. Проблема людини — центральна в соціальній філософії. Цінність соціальної філософії виходить з розуміння філософії як мудрості буття в світі, покликаної відповіді на питання про сенс людського існування в суспільстві і історії. Відповідно, завданням соціальної філософії стає обговорення бажаних форм суспільного устрою, можливого призначення історії і норм гідного існування в ній, які відповідають найвищим (з точки зору філософа) цінностям людського буття. Багато дослідників займалися проблемами соціальної філософії, але недостатня розробленість власне філософської складової розуміння буття людини і спонукали до вибору даної теми.

Мета: теоретично проаналізувати проблему буття людей із вродженими вадами та інвалідністю.

Методи та матеріали дослідження: 1) теоретичні: аналіз і узагальнення наукових даних у галузі соціальної філософії; 2) методи математичної статистики для визначення статистичної значущості одержаних результатів дослідження. Для проведення аналізу було створене анонімне опитування на інтернет-платформі «Telegram» для студентів 1 курсу стоматологічного факультету з метою визначення співвідношення частки здобувачів «за» та «проти» інтеграції. Також були використані наукові джерела (статті, підручники) з теми обраної галузі.

Поняття «соціальне буття» уявляється правомірним розглядати у якості категорії соціальної філософії для позначення реального процесу життєдіяльності людей у всьому різноманітті її проявів, що усвідомлюється здійснюючими його соціальними суб'єктами – окремими особистостями, класами, більш дрібними соціальними групами. Суспільні закони визначають основну лінію розвитку суспільства, не передбачаючи різні відхилення і випадковості. Протягом історії прослідковувалася залежність соціальних установок від конкретного історичного періоду, тобто на адаптацію впливають концептуальні моделі сприйняття (моральна, медична, модель функціональних обмежень, економічна, соціальна, модель незалежного життя, психосоціальна, культурна), що домінують у суспільстві у той чи інший момент часу.

Диференціація людей із вродженими вадами розвитку проходила з урахуванням характеру та рівня дефектів, тому була запроваджена система ізоляції, що створила особливе мікросуспільство. Саме через це проблема соціальної інтеграції стала досить фундаментальною.

Результати. На даний момент анонімне опитування серед здобувачів та вивчені факти, аспекти розвитку суспільства показали на 70% його готовність до повної або часткової інтеграції у повсякденне життя людей із вродженими вадами.

Висновок. Отже, інтеграція в суспільство розглядається як етап розвитку, пов'язаний з переусвідомленням суспільством і державою свого відношення до тих, хто відрізняється від образу «ідеальної людини», визнанням їх прав та рівних можливостей у різних галузях життя. Раніше процеси адаптації в суспільство відбувалися випадково, стихійно, але протягом останніх двох століть практична реалізація соціальної та освітньої інтеграції цих людей відбулася досить ефективно.

Ключові слова: люди із вродженими вадами, інвалідність, інтеграція, адаптація, суспільство, соціальний, життя.

ФІЛОСОФСЬКИЙ АНАЛІЗ ВЧЕНЬ ІММАНУїЛА КАНТА ПРО МОРАЛЬ І ПІЗНАННЯ PHILOSOPHICAL ANALYSIS OF THE TEACHINGS OF IMMANUEL KANT ON MORALITY AND KNOWLEDGE

Немирка Анастасія Степанівна
Nemyrka A.S.

Науковий керівник: д.філос.н., доц. Дубініна Віра Олександрівна
Scientific adviser: assoc.prof. Dubinina V.O., D.Ph.Sc.

Українська медична стоматологічна академія
м. Полтава, Україна

Кафедра філософії та суспільних наук

Актуальність. Ознайомлення з філософією Іммануїла Канта можна визнати не лише хорошим початком вивчення філософії, але і вагомою школою для розвитку і вдосконалення самостійного мислення. Навіть зараз у XXI столітті не всі володіють техніками самоконтролю, етики і пізнання власного «Я», тому дана тема є важливою у теперішній час і, на мою думку, буде залишатися актуальною до кінця наших днів. Адже скільки людина живе - стільки й вдосконалюється душею і розумом

Мета: провести філософський аналіз вчень Іммануїла Канта, виокремити серед них вчення про мораль та пізнання.

Методи та матеріали дослідження:

- філософський аналіз і узагальнення наукових даних у галузі німецької класичної філософії;

- наукові праці Іммануїла Канта, твердження про категоричний імператив та його тлумачення;

- опрацювання наукової праці І.Канта «Критика чистого розуму».

Іммануїл Кант добре відомий як творець вчення про незалежну від умов життя, абстрактну мораль. Суть моралі, згідно теорії Канта, є так званий категоричний імператив — існуючий у свідомості людей вічний, незмінний закон та ідеал поведінки людей. Категоричний імператив потребує від людини таких дій і вчинків, щоб вони могли стати базою всезагального законодавства. Його дотримання вимагає від людини доброї волі. Адже особа, яка може діяти відповідно з усезагальною метою, є вільною. Свобода - це незалежність від визначальних причин чуттєвого соціального світу. Якщо у природному світі все піддається законам і причинам, то у світі свободи розумна істота може діяти згідно тверезого мислення і розуму, що є зовсім недетермінованим, на думку Канта, природною необхідністю.

Наука затребувана у "верховному філософському нагляді". Кант ставив для себе за мету - подолання і знищення недоліків сучасної науки. «Якщо існує наука, дійсно потрібна людині, то це та, котрої я учу, - а саме належним чином зайняти зазначене людині місце у світі, і з якої можна навчитися тому, яким треба бути, щоб бути людиною», - говорив відомий філософ. Цінність заняття визначається моральною орієнтацією, адже та наука, якій І.Кант хоче себе пожертвувати — наука про людей.

Результати. У XXI столітті майже всі напрями сучасної філософії, так чи інакше, беруть за першоджерело вчення І.Канта, його ідеї зазнали змін, модернізації, але продовжують жити. Особливої актуальності вони набувають і зараз, на даному етапі розвитку людського суспільства, - у період гуманізації всіх галузей знання, у тому числі і філософії.

Висновок. У XXI столітті люди забувають про існування власних систем мислення, про тверезий розум й піддаються соціальному спаму, що туманить їх подальший розвиток. Звичайно, що багатो хто вважає, що легше повчати, аніж наслідувати цим повчанням, проте я вважаю, що нам потрібно прислухатись до його думок, адже після усвідомлення їх сутності настає задоволення від володіння власним розумом та бажаннями, пізнанням та мораллю.

Ключові слова: Іммануїл Кант, класична німецька філософія, мораль, пізнання, модернізація, суспільство, етика, свобода.

**БІОЕТИКА ЯК ФАКТОР ФОРМУВАННЯ СВИТОГЛЯДУ
СУЧАСНОГО СУСПІЛЬСТВА
BIOETHICS AS A FACTOR IN THE FORMATION OF THE WORLDVIEW OF MODERN
SOCIETY**

Прапірна Яніна Сергіївна

Prapirna Y.S.

Наукові керівники: к.філос.н., доц. Кустарьова Лідія Петрівна, к.філос.н. Прокопенко Вікторія Вікторівна

Scientific adviser: assoc.prof. Kustareva L.P., PhD, Prokopenko V.V., PhD.

Фаховий медико-фармацевтичний коледж Української медичної стоматологічної академії
м.Полтава, Україна

Циклова комісія гуманітарної підготовки

Актуальність: сьогодні дуже гостро постає питання про об'єктивне ставлення до пріоритетів сучасної науки, оцінку можливого втручання в природу людини. Тому аналіз взаємозв'язку розвитку біоетики із формуванням сучасного світогляду суспільства є важливим і актуальним.

Мета роботи: здійснення аналізу сучасних біоетичних проблем і виявлення їх впливу на формування світогляду суспільства.

Матеріали та методи: аналіз, синтез, узагальнення.

Результати: сучасні проблеми біоетики – такі як клонування, пересадка органів і тканин, використання стовбурових клітин, екстракорпоральне запліднення, штучна зміна статі, використання нанотехнологій – значно ускладнило процес світосприйняття і світорозуміння. Досягнення науково-технічного прогресу викликає певне занепокоєння, пов'язане із неможливістю однозначної відповіді на моральні питання, що постають перед людством.

Біоетика виконує сьогодні важливу роль як в процесі формування світогляду, так і у становленні майбутнього суспільства. Відповідно до концепції В.Р.Поттера, американського вченого, засновника сучасної концепції біоетики, еколога, лікаря, біоетика здатна не лише пояснити природні феномени, а й надати можливість тримати під контролем «небезпечні знання». Таким чином, вона є містком в майбутнє, наукою виживання.

Біоетика стала певним філософсько-етичним світоглядом, який формує ставлення до життя через оцінку моральності діяльності людини. Біоетика репрезентує собою не просто новий етап розвитку біології і медицини, а й основу для побудови світогляду, який містить науково обґрунтований баланс між новітніми технологіями та принципами гуманізму і справедливості, правами людини. Усвідомлення основних принципів біоетики – автономії, не нашкодь, благодіяння, справедливості – обумовлює відповідні правила і норми: достовірності, інформованої згоди, конфіденційності.

Знання теоретико-методологічних засад і принципів біоетики є надзвичайно важливим для формування таких світоглядних орієнтацій, які обумовлюють здатність робити правильний вибір у складних моральних ситуаціях.

Висновки: отже, біоетика репрезентує собою не просто новий крок у розвиток біології, медицини, технологій, а й створює підґрунтя для побудови світогляду, який містить рівновагу, баланс між новітніми технологіями і принципами гуманізму. Зміст сучасного світогляду обумовлений усвідомлення особистістю своєї єдності з природним середовищем, своєї ролі в складному еволюційному процесі, а також свою відповідальність за майбутнє планети.

Ключові слова: біоетика, біотехнологія, світогляд, моральна культура.

**КОНЦЕПЦІЯ СВИДОМОСТІ У ФІЛОСОФСЬКИХ ПОГЛЯДАХ Д. ДЕННЕТА
THE CONCEPT OF CONSCIOUSNESS IN D. DENNETT'S PHILOSOPHICAL VIEWS**

Пятаха Ольга Миколаївна, Семеняк Таїсія Сергіївна

Piatakha O.M., Semenyak T.S.

Науковий керівник: Білоус Марина Володимирівна

Scientific adviser: Bilous M.W.

Українська медична стоматологічна академія

м. Полтава, Україна

Кафедра філософії та суспільних наук

Актуальність: Філософія може будувати загальну теорію людської природи. Вона являється тією мовою, яка може об'єднати різних представників емпіричних дисциплін — когнітивної науки, нейронауки, етнографії, еволюційної психології тощо. Тому не є дивним, що філософська антропологія та філософія свідомості постали на передовій лінії інтелектуальних розробок кінця ХХ - поч. ХХІ ст. Американський філософ-матеріаліст Деніел Деннет був одним із піонерів сучасної філософії свідомості, яка насичена еволюціонізмом, ідеями когнітивної науки з її комп'ютерною моделлю свідомості. Деніел Деннет завжди вважав, що наш розум - це машина. Таким чином, для нього питання стоїть не в тому, чи зможуть комп'ютери набути людських рис, та в тому, чи справді люди такі розумні, якими здаються собі.

Мета роботи: Дослідити матеріалістичні ідеї та погляди Д.Деннета, як представника філософії матеріалізму, їх значення у сучасній філософії. Завдання дослідження-опрацювати

наукові роботи філософа ("Consciousness Explained" ("Пояснена свідомість")); проаналізувати його ключову ідею зведення свідомості та її феноменальності до ілюзії.

Матеріали та методи: Наукові роботи, дискусійні матеріали, науково-популярні статті та інтерв'ю Д. Деннета. Для досягнення мети і вирішення поставлених завдань використані такі методи: системний аналіз та логічне узагальнення.

Dennet D. Consciousness Explained. – Toronto: Little, Brown and Company, 1991. – 512 p.

Результати: У нашому дослідженні проаналізовано теорію свідомості, яку запропонував Д. Деннет у своїй науковій праці «Пояснена свідомість». Деннет характеризує власний стиль філософських роздумів як «вправи власної уяви» або «розгадування головоломок». У професійній лексичній це можна виділити як логіко-семантичний та контекстуальний аналіз. Філософ стверджував, що нам подобається думка про те, що наші видатніші якості, такі як розум, творчість і вміння проникати в суть речей повинні мати якесь особливіше походження, та не погоджувався з нею. Д. Деннет вважав, що нічого особливого в цьому немає та це явище можна пояснити еволюційною теорією Ч. Дарвіна про природний відбір. Також Деннет стверджує, що в тому, як ми думаємо про людський розум, відчутно згубний вплив філософа Рене Декарта, який не міг припустити, щоб машина могла думати, відчувати чи уявляти. Використовуючи комп'ютерну аналогію, він стверджує, що потенційні каузальні взаємовідносини психологічних станів можуть бути актуалізовані в різних фізичних структурах — в людському тілі, програмі комп'ютера тощо.

Висновок: На питання «У чому полягає феноменальність свідомості?» намагаються знайти відповідь майже усі сучасні філософи. Деніел Деннет вважає, що наш розум - це машина, а свідомість — ілюзія. "Ми не просто роботи, - веде далі вчений. - Ми роботи, зроблені з роботів, які зроблені з роботів». Свідомість реальна, адже ми щодня переживаємо її на власному досвіді. Але для Д. Деннета свідомість є набагато реальнішою, ніж всі здобутки цивілізації.

Ключові слова: свідомість, Деніел Денет, когнітивісти, філософи-матеріалісти, ілюзія.

ІНТЕРНЕТ-МЕМ ЯК ЗНАК СУЧАСНОГО МЕДІАПРОСТОРУ INTERNET MEME AS A SIGN OF MODERN MEDIA SPACE

Согєбі Мофійінфолува

Sogebi Mofiyinfoluwa

Науковий керівник: к.пед.н., доц. Шевченко Олена Миколаївна

Scientific adviser: assoc. prof. Shevchenko O.M., PhD.

Українська медична стоматологічна академія

м. Полтава, Україна

Кафедра українознавства та гуманітарної підготовки

Актуальність роботи визначається поширенням інтересу до проблеми функціонування української мови в Інтернеті. Завдяки новим способам спілкування виникають різні мовні одиниці, знання яких необхідні для того, щоб повноцінно спілкуватися з іншими користувачами мережі не тільки безпосередньо в Інтернеті, але і поза ним.

Мета роботи: розглянути причини появи Інтернет-мемів, принципи їх формування, а також зробити аналіз походження самого поняття «Інтернет-мем».

Матеріали та методи. Матеріал статті відібрано у довільному порядку з Facebook, Instagram, месенджерів: WhatsApp, Telegram и т. п.). У роботі використано комплекс методів дослідження. Індуктивний метод застосовувався з метою осмислення мему та з'ясування його специфіки у суспільному та психологічному контексті. Аналітичний метод дав змогу проаналізувати особливості мему та специфіку його використання. Для теоретичного обґрунтування важливості поставлених завдань та дефініції ключових понять дослідження було застосовано метод логічного узагальнення. Зіставний метод використовувався з метою порівняння мемів і виявлення особливостей цих медіаелементів.

Результати: у статті розглядаються причини появи Інтернет-мемів, принципи їх формування, а також аналізується походження самого поняття «Інтернет-мем». На прикладах використання популярних Інтернет-мемів встановлені закономірності формування і поширення мемів, а також фактори, що впливають на їх успішність. Поява ідеї мему пов'язано з теорією професора Річарда Докінза, поданою ним у книзі «Егоїстичний ген» у 1976 році. Згідно Докінза, мем - це аналог біологічного гена у світі людської культури. Теоретично мемом можна назвати будь-яку здатну поширюватися інформацію, проте Інтернет-мемами називають явища, для просування яких використовуються сучасні технології (WhatsApp, Telegram, Інтернет-портали TJ, W-O-S, реклама і т. д.). Мемі, будучи елементами молодіжної субкультури, відображають специфічний гумор, а також часто мають негативний, провокаційний відтінок, що сприяє їхньому запам'ятовуванню.

Висновки: В основі Інтернет-мемів лежить прецедентний феномен. «Інтернет-меми» не несуть глибокого сенсу самі по собі, вони виконують свою основну задачу, відсилаючи мовну особистість до значної інформації, доступної певної референтної групи, і чим важливіше інформація, тим більше шансів у мему стати по-справжньому популярним. У сучасному суспільстві, яке немислимо без

Інтернету, меми неминуче виходять за межі сфери обмеженого вживання на різноманітних Інтернет-майданчиках і проникають в засоби масової інформації, рекламну продукцію брендів і навіть суспільно-політичні акції.

Ключові слова: інтернет, мем, медіапростір, мовнокультурне середовище, походження мемів.

СВЯТО-УСПЕНСЬКИЙ КАФЕДРАЛЬНИЙ СОБОР ЯК ВЗІРЕЦЬ БАРОКОВОЇ АРХІТЕКТУРИ

HOLY ASSUMPTION CATHEDRAL AS A MODEL OF BAROQUE ARCHITECTURE

Тертична Вікторія Ігорівна

Tertychna V.I.

Науковий керівник: к.і.н., доц. Семергей Наталія Володимирівна

Scientific adviser: assoc. prof. Semerhei N.V., PhD.

Українська медична стоматологічна академія

м. Полтава, Україна

Кафедра філософії та суспільних наук

Актуальність: на сучасному етапі набуває особливого значення вивчення регіональної історії, звернення до яскравих прикладів мистецтва Полтавщини різних історичних періодів.

Мета роботи: з'ясувати особливості стилю бароко в архітектурі на прикладі Свято-Успенського кафедрального собору в місті Полтава.

Матеріали й методи: метод історичного аналізу, проблемно-хронологічний метод.

Результати: бароко — напрям європейського мистецтва й архітектури XVI — XVII століть, який прийшов на зміну Відродженню. У перекладі з італійської слово "бароко" означає "дивний", тому дуже точно збіглася якісна характеристика цього напрямку мистецтва. На наш погляд, найхарактернішими рисами цього архітектурного стилю є: створення викривленого простору, де площини та об'єми — криволінійні й перетікають один в одного, у планах переважають еліпси та прямокутники. Золоті, блакитні, рожеві, білі кольори задають урочисту атмосферу. Велика кількість візерунків захоплює своєю розкішшю. Традиційні барокові орнаменти містять арабески, гірлянди, музичні інструменти, картуші. В українській архітектурі стиль бароко поширюється з другої половини XVII ст. і досягає свого розквіту у XVIII ст.. Уже наприкінці XVII століття, переважно в центральній Україні, з'явилися побудови з характерними рисами напрямку бароко, але їхня мальовничість, теплота відрізнялась від західноєвропейського бароко. Яскравим прикладом барокової архітектури в Полтаві є Свято-Успенський кафедральний собор. У 1748 році козацька старшина уклала договір про зведення кам'яного храму з сербським архітектором Стефаном Стабанським. Будівництво собору розпочалось тільки в 1751 році й тривало до 1770-го. У 1934 році за вказівкою Полтавського обласного комітету КП(б)У церква була зруйнована. Збереглася дзвіниця собору, збудована в 1802 році, яка має елементи класицизму й бароко.

Саме Полтавський Свято-Успенський собор є взірцем українського бароко. Це був активний період розквіту архітектури як мистецтва. Козацьке бароко розвивалося під впливом європейського бароко та народних традицій, тому його не можна сплутати з іншим стилем. Майстри перейняли динамізм, пишність, химерність, парадність, світлі кольори в європейських споруд. Архітектура мазепинського бароко має менш складні форми та більш спокійні орнаменти. Куполам надавалась характерна грушоподібна форма.

Свято-Успенська церква — двоповерхова базиліка з трьома куполами. У 1780 році добудували ще два куполи, храм став п'ятибаневим. Також у собору відсутній чітко виражений фасад, водночас повернуті до всіх частин світу. Зеленого кольору бані прикрашені золотом.

Висновки: під час написання даної роботи ми з'ясували, що дослідження архітектурного спадку рідного краю є дуже важливим та значущим у вивченні історії та культури в цілому. На прикладі Свято-Успенського собору визначили особливості стилю бароко та характерні його риси саме в українському архітектурному мистецтві.

Ключові слова: бароко, Свято-Успенський собор, архітектура.

АКСІОЛОГІЧНІ ДОМІНАНТИ СТУДЕНТІВ-НАУКОВЦІВ: НАУКА ЯК ЦІННІСТЬ

VALUE DOMINANTS OF RESEARCH STUDENTS: SCIENCE AS A VALUE

Чех Юлія Сергіївна

Chekh Yu. S.

Науковий керівник: к.філол.н. Жовнір Марина Миколаївна

Scientific adviser: Zhovnir M. M., PhD.

Українська медична стоматологічна академія

м. Полтава, Україна

Кафедра українознавства та гуманітарної підготовки

Актуальність: Поява та стрімкий розвиток аксіологічної лінгвістики як нового відгалуження мовознавчої науки — закономірний результат зростання наукового інтересу до вивчення цінностей у всіх їх тлумаченнях і проявах. У наукових доробках вітчизняних і зарубіжних лінгвістів питання, що мають стосунок до аксіологічних аспектів різних дискурсів, зокрема ословеснення

поведінкових стандартів, ідеалів і стереотипів, представлено повно й досить багатоаспектно. Утім, поглиблення й доопрацювання потребують окремі дискурсивні зразки.

Зауважимо, що ціннісний світ студентства проаналізовано в дослідженнях українців (Ю. Балашова, Г. Берегова, І. Бушман, А. Вініченко, М. Гриценко, С. Лагдан, О. Римар тощо). У цій розвідці ми акцентуємо на аксіологічних вимірах сучасного студента, який займається науково-пошуковою діяльністю, цікавиться розвитком наукової парадигми, прагне употужнювати значущість студентської науки загалом. Ці питання дотепер залишаються нерозглянутими.

Мета роботи: Аналіз словесних репрезентаторів науки як цінності в контексті аксіологічних вимірів сучасного студента-науковця.

Матеріали та методи: У дослідженні використано метод опису, аналізу, синтезу, систематизації фактичного матеріалу, дискурс-аналіз.

Джерельним матеріалом для дослідження послужили збірники тез доповідей, виголошених протягом п'яти останніх років на академічних Всеукраїнських студентських наукових конференціях (MEDSCOP 2015, MEDSCOP 2016, MEDSCOP 2017, MEDSCOP 2018), а також на IMEDSCOP 2020.

Результати: Загальновідомо, що репрезентація цінностей та їхнє закономірне ранжування відбувається й на рівні дискурсу. Цінності й сформовані під впливом соціальних та особистісних трансформацій базові аксіологічні орієнтири студентської молоді доповнюються індивідуальними морально-ціннісними установками. Беручи до уваги той факт, що студент – це особа, яка навчається в закладі вищої освіти з метою здобуття освітнього / освітньо-кваліфікаційного рівнів, й бажання займатися науковою діяльністю студентів-учасників наукових груп, до базових аксіологічних векторів додаємо *науку*.

Висновки: Прояв ціннісних домінант простежується на будь-якому мовному рівні й виформовує складний аксіологічний кодекс мовця. Аналіз аналітичного матеріалу дав змогу вирізнити слова, що репрезентують *науку* як цінність для студента, який цікавиться різногалузевими науковими дослідженнями: *дослідження* (1636), *аналіз* (746), *знання* (174), *розум* (45), *освіта* (16), *наука* (10), *пізнання* (9), *навички* (13). Фіксуємо також дієслова *досліджувати*, *аналізувати*, *пізнавати*, *навчатися*, *вчитися*, *розуміти* тощо. Наслідок розширення значення найчастотніших слів-об'єктиваторів розглядуваної цінності – прикметники *розумний*, *вчений*, *освічений*, *розвинений*, *розвинути* тощо. Ціннісний спектр студентів-науковців, зокрема й початківців, дотепер мало вивчений, тому перспективним бачиться детальний розгляд їхньої аксіологічної картини світу на всіх мовних рівнях.

Ключові слова: аксіологічна лінгвістика, цінність, наука, студент-науковець.

ФУНКЦИОНИРОВАНИЕ МЕСТОИМЕНИЙ В МЕДИЦИНСКОМ ОБЩЕНИИ THE FUNCTION OF PRONOUNS IN MEDICAL COMMUNICATION

Лоуаттар Ибрахим

Louattar I.

Научный руководитель: к.филол.н., доц. Тукова Т. В.

Science adviser: assoc. prof. Tukova T. V., PhD.

Украинская медицинская стоматологическая академия,
г. Полтава, Украина

Кафедра украиноведения и гуманитарной подготовки

Актуальность: Исследование речевых особенностей медицинской среды стало объектом внимания только в последние десятилетия. Известно, что изучение живой устной формы речи затруднено в силу технической сложности её фиксации и закрытости сообществ к внешнему наблюдению. Недостаточно изучена специфика использования местоимений в общении медицинских работников, хотя степень частотности этой части речи в речи высока.

Цель работы: Проанализировать функциональную нагрузку возникающих в медицинской речевой практике контекстуальных значений личных местоимений.

Материалы и методы исследования: взят из общения медицинских работников и пациентов в клиниках Полтавы. В ходе работы использованы методы наблюдения, описания, анализа и синтеза.

Результаты работы: Местоимения выполняют указательную функцию, их семантика зависит от контекста. Личные местоимения обладают семантическим многообразием. Они используются для выражения взаимоотношений между участниками общения в медицинской среде. Главная задача врача – гармонизировать отношения с пациентом для достижения выздоровления. Поэтому исследование специфических функций местоимений как носителей практических установок говорящих важно для определения особенностей медицинского дискурса.

В условиях неравноправного общения врач-пациент местоимение *мы* может использоваться не только для выражения общности с собеседниками, но и для демонстрации соучастия (*Как мы себя чувствуем?*). Фиксируется и употребление *мы* в шуточном, иногда ироничном контексте (*Мы расстроились?; Мы решили не лечиться?*). Целесообразен в некоторых случаях приём самоуничижения (*Тогда мы лучше помолчим!*). Оттенок пренебрежительности, свойственный этому местоимению в некоторых контекстах (типа *Какие мы гордые!*), может привести к коммуникативному диссонансу в общении с пациентом.

В установлении гармоничного контакта между врачом и пациентом ключевую роль выполняют местоимения *ты* и *вы*. Кроме указания на одного или нескольких собеседников, они могут иметь и иную функциональную нагрузку. На выбор формы обращения влияют: равенство/неравенство ролевых позиций собеседников; характер взаимоотношения собеседников; официальность/неофициальность ситуации общения; степень знакомства собеседников и др. Изменение ролевого статуса говорящих, ситуации в развитии лечения, необходимость психологического воздействия на собеседника могут актуализировать в речи изменение формы обращения.

Выводы: Личные местоимения в медицинском общении несут большую коммуникативную нагрузку. Они не только служат для обозначения коммуникативных позиций, но и используются для создания положительного психологического фона, повышающего эффективность диалога врача с пациентом.

Ключевые слова: личные местоимения, контекстуальные значения, функциональная нагрузка, общение, медицинский дискурс.

SUBSECTION OF FOREIGN LANGUAGES ПІДСЕКЦІЯ ІНОЗЕМНИХ МОВ

THE IMPORTANCE OF SKIN CARE

Avamleh D.V.

Scientific adviser: Efendiieva S.M.

Ukrainian Medical Stomatological Academy

Poltava, Ukraine

Department of Foreign Languages with Latin and Medical Terminology

Relevance. Our face is a mirror that reflects happiness, sorrow and success. Therefore, clean and well-groomed facial skin is the standard of beauty and health. Facial skin is distinguished by skin type, namely dry, normal, wet and combination. The older we get, the more we need to pay attention to skin care. The first is the regularity of the care. The second is the sequence of care.

Aims and objectives. The topicality of our research is to provide useful advice on skin care and investigate the peculiarities of the application of cosmetics.

Materials and methods. The significant amount of sources of the English medical websites on the abovenamed topic has been investigated.

Results. Cosmetics came due to striving for beauty and it didn't matter either in the ancient times or nowadays. The important historical fact is that the cosmetics are as old as humanity itself. As dermatologists apply drugs for treatment, cosmetology uses cosmetic products. The beauty products are divided into the following groups: cosmetic hygiene products (soaps, lotions, creams, shampoos, toothpastes, cosmetic milk); special skin care products (creams, masks); special protective and regenerating hand and nail care products; means of decorative cosmetics to create color effects on the skin and nails and to hide skin imperfections; means for depilation; means for hair care; colognes and perfumery products. In our time, the demand for cosmetics has become massive. It can be said without exaggeration that there is not a single woman who does not use cosmetics. From the point of view of dermatology, it is very important to use those cosmetics, the application of which has a positive effect on the skin. The skin is one of the largest organs of the human body with countless functions in relation to other organs of the body. Therefore, it is important to remember that the beauty means do not lead to its damage and do not have a harmful effect on the body. In this regard, cosmetology should clearly realize the properties of each substance contained in the cosmetic products. Also the skin type is an extremely principal factor. For example, beauty products with a soothing and softening effect, collagen for strengthening and smoothing effect, massage are suitable for dry skin with reduced fat production. Oily skin produces excess fat. The preference is to use drying pastes and gels, high-quality powder. Normal skin is the most common and requires proper hygienic care.

Conclusion. As a result, the prevention should be the main goal in skin care. The high-quality massage toning, hydration and softening are required to support healthy skin.

Key words: skin care, cosmetics products.

COMMUNICATION BETWEEN DENTISTS AND PATIENTS WITH DENTOPHOBIA: ITS PECULIARITIES AND WAYS TO RELIEVE DENTAL ANXIETY

Barkovska A. D.

Scientific adviser: assoc. prof. Kostenko V. G., PhD.

Ukrainian Medical Stomatological Academy

Poltava, Ukraine

Department of Foreign Languages with Latin and Medical Terminology

Relevance: Despite the advances in dentistry, state-of-the-art treatment options, access to the information about dental services and growing educational level of population, the dental phobia is still remaining relevant. Thus, one of dentists' missions is to provide psychological support for these patients to help them overcome negative thoughts and reassure them in professional competence of dentists, the effectiveness and painlessness of dental procedures.

Aim of the research: To determine the prevalence of dentophobia and its peculiarities, to highlight main strategies to improve psychological comfort of dental patients.

Materials and methods: The results were obtained by anonymous questionnaire including 11 questions (3 questions were selected from Modified Dental Anxiety Scale, the others were set forth by the author). The study involved 170 respondents aged 18-70 from 7 countries. The findings were processed statistically.

Results: The largest group of the subjects divided by the age is represented by 20-30 year old individuals (44%); people over 60 make up the smallest group (4%). The geographic distribution is as follows: the largest share (94%) is presented by Ukrainian respondents.

Based on the findings of the questionnaire, 29.4% of the respondents are found out as having dentophobia, 61.8% demonstrate neither dentophobia nor anxiety; 8.8% are not sure whether they are phobic. The distribution of dentophobia by the age has shown the younger the patients the less phobic they are (20% of the individuals up to 20); as the respondents get older, they experience more dental fears (67% of the individuals over 60).

Anxiety when waiting for a dental appointment was assessed as 'extremely high' in 4% of the respondents and as 'very high' in 9%, while the larger part reported about 'low' (40%) or no anxiety (34%). Having further drill work causes significantly high anxiety for the phobic respondents, while 33% have 'low' fear and 23% report no fear of the drill. The similar values were found for anxiety due to anesthesia injection. In cases of urgent dental intervention, 98% of the respondents would consent to get treatment, and only 2% would refuse it. The causes of dentophobia are the most often due to traumatic experience (44%).

The respondents were asked to choose the methods to alleviate dental anxiety. The most common was the clear explanation of procedures by the dentist (56%), dentist's manner of speech (53%); atmosphere in the office (39%). The gender of the dentists and age play no significant role.

Conclusions: Dental phobia and anxiety have overt and covert manifestations that may impact oral health. Considering covert dentophobia manifestations it would be advisable to conduct questionnaire before dental treatment to determine the most susceptible to dentophobia patients and to offer them psychological support.

Keywords: Dentophobia, dental anxiety, modified dental anxiety scale.

CAUSES OF EMERGENCY, CLINICAL SYMPTOMS, ECG CHANGES, AND TREATMENT OF PATIENTS WITH ANGINA PECTORIS

Kirusha I.C.

Scientific adviser: Pryima L.Yu.

Ukrainian Medical Stomatological Academy

Poltava, Ukraine

Department of Foreign Languages with Latin and Medical Terminology

Relevance: Nowadays cardiovascular diseases have the highest mortality rate, outnumbering oncological disease and many others. Many people who had Covid pneumonia are suffering from the consequences now. That is why there comes a necessity to explore all risk factors, clinical symptoms, and ECG changes of patients with heart disorders. We also need to find effective methods of treatment and prevention of cardiovascular disease.

Aim of the research: To explore and analyze ECG changes and causes of their appearance in angina pectoris patients.

Materials and methods: We used case history, results of echocardiography, and Holter monitoring of each patient with angina pectoris who was on inpatient treatment.

Results: All patients with angina pectoris complained of pressing or squeezing pain in the heart area which started behind the sternum and was radiating to the neck, mandible, and shoulder. There were observed such symptoms as fatigue, shortness of breath, weakness, nervous excitability, and feeling of anxiety. On ECG there were registered such signs of ischaemic heart disease as cicatricial

changes after suffering a myocardial infarction or pathological myocardium repolarization. During the heart ischemia, there were registered changes of the terminal part of QRS, ST-segment, and T wave on the ECG. Acute ischemia resulted in the transitional horizontal reduction of the ST-segment and flattening or inversion of T wave. The rise of ST-segment indicated transmural myocardial infarction. In contrast to acute myocardial infarction, all deviations of ST-segment during angina pectoris attack were normalized after symptom management. On ECG we detected signs of left ventricle hypertrophy, a bundle branch block, overstimulation of ventricles, irregular heartbeat, and conduction abnormality.

Conclusion: Ischaemic heart disease is one of the main causes of mortality and work incapacity of people not only in Ukraine but all over the world. Diagnosing and treating it is a topical problem nowadays. One of the most common clinical forms of such disease is angina pectoris. Its timely diagnosis and treatment will help us to reduce the number of complications and improve life expectancy.

Key words: Cardiovascular disease, angina pectoris, ECG changes, ischemic heart disease, myocardial infarction.

REGULATION AND CAUSES OF SLEEP DISORDERS. DIAGNOSING DEPRESSION, DETERMINING AND ASSESSMENT THE LEVEL OF STRESS

Mamiedova E., Kadzharova M., Marchuk D.

Scientific adviser: assoc. prof. Znamenska I.V., PhD

Ukrainian medical stomatological academy

Poltava, Ukraine

Department of Foreign Languages with Latin and Medical Terminology

Relevance: : these days, the problem of unhealthy sleep and depression for many people is very common, especially among the young people. This leads to irreversible diseases or pathological processes in the human body, which, accordingly, has adversely affects for the life of this person and his productivity. Therefore, this topic is relevant for discussion and research.

Objective: determination the level of student's stress level, diagnosis and treatment of depression as a disease, determination of the regulation and causes of unhealthy sleep.

Materials and methods: during the research and to achieve the set goal, we used general scientific research methods - analysis and synthesis, observation, comparison, modeling. The main research method is interview through the use of special stress questionnaire, which was created for this purpose and thorough analysis of the collected information,.

Results: in order, to determine the level of stress among the second year students of the medical university, a questionnaire was conducted. For our research a total of 140 people were interviewed, 90 of them have an average level of stress, 30 have a high level of stress, and 20 people have a low level. Such data indicate the presence of a large number of irritants in the lifestyle of medical students, which lead to various stress disorders and sometimes to depression, correction of this factors, lifestyle improvement can lead to lower level of stress.

Conclusions: after analyzing and researching the stress level a certain group of people, as well as determining the causes and regulation of sleep diseases, we can conclude that external stimuli have a very strong effect on the human psyche, thereby impairing sleep balance and leading, in some cases, to depression. Most of the people interviewed have an average level of stress, which indicates unfavorable living conditions and requires an immediate solution to this problem.

Key words: sleep, depression, sleep diseases, stress, regulation

IDR METHOD AS THE INNOVATIVE TECHNOLOGY OF DENTOFOVEOLAR RESTORATION IN ORAL SURGERY

Nevynska A. Y.

Scientific adviser: Havrylieva K. H.; PhD

Ukrainian medical stomatological academy

Poltava, Ukraine

Department of Foreign Languages with Latin and Medical Terminology

Topicality: Teeth loss, especially in the aesthetic area (the smile area) is considered to be one of the most important dental problems which should be solved promptly. The chosen treatment plan aims to save the soft tissue contours after the manipulations which have been performing in a long-range of time. The up-to-date developed surgical recommendations require a comprehensive treatment with possible objectionable complications in the structure of the tissue. The IDR protocol of treatment is a result of continuous clinical researches and experiments which was operated by Dr. José Carlos Martins da Rosa. This method could solve the complicated problems and become the leading technology in oral surgery.

The aim of the investigation: The aim of the investigation is to show all the possibilities of using IDR method and the number of problems which can be completed with it. The practical stage of IDR in Ukraine only starts developing and in our scientific research, it's important to provide its further practical significance.

Materials and methods: Works by Dr Martin Da Rosa were used in the investigation as the theoretical basis. In addition, the photos of implantation were provided by my father, an oral surgeon, Y. O. Newynskii. Observational and descriptive methods were also used.

Results: IDR technologies have a lot of advantages such as faster implantation to the natural bone, quicker revascularization, easy adaptation and making the process less painful. The graft from the maxillary tuberosity is the universal donor zone which provides proper bone transplantation and the growth and then faster bone graft incorporation. This method excludes possible objectionable complications and allows minimizing unbearable and acute pain.

Conclusions: So, IDR technology should be an integral part of oral surgery. Due to its practical application, the equipment and training costs should not be an obstacle to its development. Implantation is the most acceptable way to treat a wide sphere of diseases. All patients with the problems of partial or complete adentia should be represented as patients with a high aesthetic requirement. To conclude, the IDR method can completely satisfy all their requirement.

Keywords: IDR, oral surgery, restoration, transplantation, implant.

LEXICO-SEMANTIC SOURCES IN THE ENGLISH DENTAL SUBLANGUAGES OF ODONTOGENESIS, ENDODONTICS AND ORAL SURGERY

Svryda O.S., Yushchenko Ya.O.,

Scientific adviser: assoc. prof. Lysanets Yu.V., PhD, MD.

Ukrainian Medical Stomatological Academy, Poltava

Department of Foreign Languages with Latin and Medical Terminology

Relevance: Professional vocabulary in each dental specialty has its own features and inherent laws of development. In each domain of dentistry, there are unique tendencies of denoting the specific dental phenomena and processes. Therefore, it is essential to comprehend the terminological framework and lexico-semantic sources in such modern and widespread areas of English dental terminology as odontogenesis, endodontics and oral surgery, since this will enable us to better understand the specific nature of these specialties, which renders this research relevant.

Aim of the research: The present paper aims to analyze the lexico-semantic features of English dental terminology in different dental specialties, identifying specific and common term elements, forming the professional vocabulary in odontogenesis, endodontics and oral surgery.

Materials and methods: We detected the major sources in the English sublanguages of odontogenesis, endodontics and oral surgery using the *PubMed* database. We applied the methods of structural and semantic analysis.

Results: Terminological units of English dental vocabulary in odontogenesis, endodontics, oral and maxillofacial surgery are represented by Latin (e.g., "dens invaginatus", "malocclusion", "canines", "cuspid") and Greek term elements (e.g., "prosthesis", "orthodontics", "phoenix abscess"), as well as proper English words, which sometimes provide a metaphorical sense (e.g., "cleft lip and palate", "Sonic hedgehog" gene, "root canal treatment" etc.). It is obvious that odontogenesis is largely based on Latin and latinized Greek, whereas endodontics relies on the terms of proper English origin. Meanwhile, oral surgery actively uses different groups of lexico-semantic sources for its professional vocabulary.

Conclusions: Thus, the study of lexical and semantic sources in the areas of odontogenesis, endodontics, oral and maxillofacial surgery enabled us to detect the major pathways of terminology development in the corresponding English sublanguages of dentistry. These domains of modern dentistry display both similarities and differences, and their in-depth study reveal the fundamental terminological mechanisms in English, which are essential for comprehension of these dental specialties.

Keywords: The English sublanguage of dentistry, odontogenesis, endodontics, oral and maxillofacial surgery, lexical and semantic features, term, terminological collocation.

THE IMPORTANCE OF ENGLISH IN MEDICAL SCIENCE

Tenytska Ye. D.

Scientific adviser: Sherstiuk N.O.

Ukrainian Medical Stomatological Academy

Poltava, Ukraine

Department of Foreign Languages with Latin and Medical Terminology

Relevance. In contemporary world English has become the basic language of communication in all scientific fields including the field of medical science. According to statistics, English is the most

commonly used foreign language. There are about 400 million native speakers of English in the world and about 700 million people using English as a foreign language. English can be recognized as the language of world medicine

Aim of the research. To focus on the value of English in medicine.

Materials and methods. We have examined medical English represented in the articles from the electronic database "PubMed" using observation, the systematization of theoretical data, descriptive method and analysis.

Results. The profession of a doctor is one of the most demanded abroad. It is difficult to build your career in the field of medicine without knowledge of medical terminology, speech patterns and fixed phrases in English. English in medicine opens the way for communication with foreign colleagues and also gives an opportunity to take part in international medical conferences. Thus, you can improve the level of your professionalism and gain more experience in the field of medicine.

There are many other reasons why English is important in medicine:

1. A huge amount of modern scientific literature is published in English.
2. Opportunity to train in English-speaking countries and improve your qualification.
3. Knowledge of a foreign language will make the communication with foreign patients easier.
4. You can work in a team with foreign medical specialists.

Conclusion. The English language is very important in medicine. This is the language that connects the knowledge and achievements of different countries, makes it possible to transfer the experience, skills and knowledge. Knowing of English, you can freely read foreign medical journals, medical books and medical websites with modern methods of diagnostic and new ways of treatment. Today, Ukrainian doctors have cooperation with their foreign colleagues during a diagnostic and complex surgeries using online or offline format. English is an integral part of every medical worker.

Key words: English, medical science

REVIEW OF MOVIES AND SERIALS AS A METHOD OF LEARNING ENGLISH IN CONTEMPORARY SOCIETY

Zezealo A.O.

Scientific adviser: assoc. prof. Znamenska I.V., PhD

Ukrainian Medical Stomatological Academy

Poltava, Ukraine

Department of Foreign languages with Latin and Medical terminology

Relevance: English online today in quarantine is an extremely relevant and safe way to gain or improve knowledge. The advantage of using TV serials to learn English is the naturalness of the vocabulary used in them. Screenwriters write text for an English-speaking audience, so all everyday phrases, jargon, and regular expressions are used here. While watching the serials, you can easily and quickly remember the situations in which their using is relevant.

The goal: nowadays, the English language is used as a language of communication in activity in our country and international context. The classic way of learning English is not always effective. For this purpose we investigate and analyze the role of watching movies and TV serials in learning English, to trace the dynamics in learning language using this method, taking for comparison such methods as: learning English

Materials and methods: we have used 24 movies and serials in English in order to describe different modern methods in learning foreign language. Methodic base includes comparative and analytic analyses and the mode of quantitative analysis, the method of using audio- and videomaterials, and the method based on reading books in original.

Results: the method of teaching English by movies and TV serials is especially suitable for those people who apprehend information better visually, through images, or by ear. For those who find it easier to perceive the language in full text, it is suitable to watch TV serials to learn English with subtitles.

Conclusions: Watching movies in English sometimes makes more sense than rereading the right dialogues from a textbook. Characters in TV serials and films usually communicate quite naturally, and their language contains many interesting phrases and words that are "filtered" in educational dialogues. First, there may be difficulties with their perception, because the characters do not communicate as clearly and correctly as the speakers at the audition. However, because of such tests the student develops the habit of hearing and "recognizing" words, intuitively understanding the meaning of the phrase, even if it is not possible to partially recognize it. In addition, it arouses interest and improves students' motivation, watching TV series is associated with rest, which causes ease during the learning process, it gives better concentration, which in turn gives the best result.

Key words: movies, serials, learning, communication, to recognize, perception skills.

СПОСОБИ ТВОРЕННЯ АНГЛОМОВНИХ МЕДИЧНИХ ТЕРМІНІВ THE WAYS OF ENGLISH MEDICAL TERMS FORMATION

Гриценко Євген Миколайович

Grytsenko I. M.

Науковий керівник: к. філол. н., доц. Воскобойник Валентина Іванівна

Scientific adviser: assoc. prof. Voskoboynik V. I., PhD

Полтавський національний педагогічний університет ім. В. Г. Короленко

м.Полтава, Україна

Кафедра англійської та німецької філології

Актуальність: Творення медичних термінів є віддзеркаленням процесу пізнання в медицині.

Мета роботи: Проаналізувати основні способи творення англомовних медичних термінів.

Методи: аналіз медичних термінів.

Результати: Одним з найбільш поширених джерел збагачення медичної термінологічної лексики і найважливішим способом утворення нових термінів є словоскладання або основоскладання. Основами можуть виступати такі компоненти: *-phobia*, *-mania* та ін.

Переважає кількість англійських медичних термінів утворена афіксальним шляхом за допомогою грецьких і латинських префіксів (*anti-*, *dis-*, *in-*, *inter-*, *re-*, *sub-*, *over-*, *un-*, *under-*) та суфіксів (*-ion*, *-er*, *-ity*, *-ism*, *-ic*, *-al*, *-ous*, *-ate*).

В області медицини широко використовуються метафори для прикладного опису явища шляхом порівняння з добре відомим предметом ("*currant jelly stool*" '*випорожнення кольору желе зі смородини*').

Поширеним явищем словотворення є аббревіація, яку пов'язують з раціоналізацією мови. В англійській мові спостерігається тенденція до скорочення будь-якого терміна: *LK "left kidney" 'ліва нирка'*; *LN "liquid nitrogen" 'рідкий азот'*). Можна виділити три великі групи аббревіатур: графічні, лексичні і синтаксичні.

Акроніми відрізняються від аббревіатур тим, що вони вимовляються як одне слово, в яке за необхідності вставляється додаткова буква (*possum "patient-operated selection mechanism"*; *mulibre nanism "muscle, liver, brain, eyes"*). На сучасному етапі при утворенні нових спеціальних термінів широко застосовується такий ступінь аббревіації, як омоакронімія, тобто акроніми, що омонімічні звичайним словами (*TOP "termination of pregnancy" 'передбачуваний термін пологів'*).

Для створення нових термінів також використовується таке явище, як еліпсис. Еліпсис характеризується вилученням одного з компонентів словосполучення. Компонент, який залишився, не зазнає змін у своїй структурі, а лише узагальнює значення всього словосполучення (*gastric [gastric ulcer] – виразка шлунка*; *cord [spinal cord] – спинний мозок*).

Однією з найбільш продуктивних сфер лексики сучасної медицини є вживання епонімів – словосполучень, у яких у якості першого компонента виступає власна назва. Виділяють декілька груп найменувань: хвороби (*Hirschsprung's disease*); синдроми (*Down's syndrome*); анатомічні утворення (*Meckel's diverticulum*); медичні теорії (*Fletcherism*); тести та проби по визначенню захворювань (*Rivalta test*); методи дослідження та лікування (*Hartmann's operation*); лікарські засоби (*Salk and Sabin vaccine*); медичні інструменти (*Cooper's scissors*).

Цікавими є назви клінічних синдромів, що пов'язані з іменами героїв літературних творів (*a Pickwickian syndrome*; *Alice in Wonderland syndrome*; *The "albatross" syndrome*).

Висновок: Більшість медичних термінів утворюються за загальнономовними словотвірними моделями з великою кількістю греко-латинських елементів та епонімів.

Ключові слова: медичні терміни, словотворення, афіксація, аббревіація, акронім, еліпсис, епонім.

SUBSECTION OF LATIN LANGUAGE ПІДСЕКЦІЯ ЛАТИНСЬКОЇ МОВИ

EDUCATION IN ANCIENT ROME

Hanifah Ahmed Salik

Scientific adviser: Rozhenko I. V.

Ukrainian Medical Stomatological Academy

Poltava, Ukraine

Department of Foreign Languages with Latin Language and Medical Terminology

Relevance. The topic of education and child upbringing is essential at all times and in every society. The future of every community is determined by how they groom their future generation, a process in which education plays a major role. Education is vital for the growth and development of all nations, since it ensures a continuous stream of knowledge.

Aims and objectives include study, analysis and generalization of historical facts and data regarding the educational system in Ancient Rome, so as to evaluate its role in the growth and sustenance of the Roman Empire, which can aid in understanding how the present-day education can impact our society.

Materials and methods. Analysis of scientific data and historical facts, scientific methods of generalization.

Results. In ancient Rome education started off as an informal, family oriented system of learning later transformed into a structured tuition-based education system. It was created in accordance with the system established by the ancient Greeks, with a significant number of tutors being either Greek slaves or freedmen. There were two main types of academic institutions: one was for children up to the age of 11 or 12 where basic mathematics, reading and writing were taught. Older children attended advanced schools where they studied more specific topics. The social standing of a family determined the level and quality of education they could access. Citizens who were not as wealthy could only send their children to public elementary schools. Generally, girls did not attend school. The girls from affluent homes received education at home. They learnt the skills necessary to run a household.

Conclusions. The elaborate system of learning in Ancient Rome made it possible to create an environment which aided in their intellectual development. The methods and curriculum established in ancient Rome provided the basis for education systems all through latter Western civilization.

Key words: education, Ancient Rome, primary school, method of teaching, learning process.

TRADITIONS OF HERBAL MEDICINE IN THE ANCIENT WORLD

Zavialova K. M.

Scientific adviser: Rozhenko I. V.

Ukrainian Medical Stomatological Academy

Poltava, Ukraine

Department of Foreign Languages with Latin Language and Medical Terminology

Relevance. Herbal medicine, as one of the oldest sciences, preserves knowledge about healing properties of plants and is successfully used in the treatment of various diseases. Herbalism in a primitive form has already existed in prehistoric human society. While consuming certain plants, people discovered their healing, revitalizing effect. Despite the fact that over the past years the use of drugs obtained by chemical synthesis, as well as applying genetic engineering and biotechnologies has significantly increased, plant-based drugs are widely used in the treatment and prevention of diseases.

Aims and methods include study, assessment and generalization of data regarding the history of herbal medicine, methods and traditions of medicinal plants application in Ancient world based on analysis of scientific, educational and popular science literature.

Materials and methods. Analysis of scientific data and historical facts, scientific methods of generalization.

Results. The comprehensive positive effect of plants on human body was observed, presented and described in various literary sources of the ancient world. "De materia medica" ("On medicinal substances"), the work of outstanding military doctor, Greek by origin, Dioscorides, contains the description of 600 medicinal plants and 1000 preparations. He was the first who classified medicinal plants considering their pharmacological effect. The ancient Roman doctor Galen founded a new approach in herbal medicine, developing the concept of active agents. He widely used infusions, tinctures, extracts and decoctions containing herbal agents, implemented weight and volume ratios in their manufacturing. Galen distributed the action of each plant into useful and one which was not effective and even harmful in some cases. Currently, infusions and extracts invented by Galen are widely used in medical practice.

Conclusions. The achievements of ancient doctors in treatment of various diseases with medicinal plants undoubtedly contributed to the development of herbal medicine as well as general medical sciences.

Key words: herbal medicine, medicinal plants, ancient world, healing effect, dosage forms.

ЕТИМОЛОГІЯ ЛАТИНСЬКИХ НАЗВ ІНФЕКЦІЙНИХ ТА ПАРАЗИТАРНИХ ХВОРОБ, УТВОРЕНИХ ЗА ДОПОМОГОЮ ФОРМАНТІВ -IASIS ТА -OSIS ETYMOLOGY OF LATIN NAMES OF INFECTIOUS AND PARASITIC DISEASES FORMED WITH FORMANTS -IASIS AND -OSIS

Бондаренко Данило Юрійович

Bondarenko D. Y.

Науковий керівник: к. філол. наук, доц. Литовська Олександра Веніамінівна

Scientific adviser: assoc. prof. Lytovska O. V., PhD

Харківський національний медичний університет

м. Харків, Україна

Кафедра латинської мови та медичної термінології

Актуальність: аналіз етимології назв захворювань сприяє кращому розумінню та запам'ятовуванню особливостей організмів, що їх викликають, а також вивченню своєрідності перебігу хвороб.

Мета роботи: аналіз походження назв хвороб та їх збудників.

Матеріали та методи: матеріал – міжнародна класифікація хвороб (МКХ-10); методи – відбір термінів із формантами -iasis та -osis, класифікація відповідно до біологічної приналежності збудників.

Результати. Терміноелементи -iasis та -osis мають загальне значення хвороби чи хворобливого стану і є надзвичайно продуктивними при утворенні назв інфекційних та паразитарних хвороб.

Відповідно до біологічного різновиду збудників, можна виділити три групи: пов'язані із протозоологією, гельмінтологією та арахноентомологією..

Серед назв першої групи розглянемо amoebiasis – хворобу, спричинену *Entamoeba histolytica*. *Entamoeba* походить від частки -en «в» (вказує, що це внутрішня паразитична форма) та amoeba з грецького –amoibe від праїндоевропейського (e)meigw «зміна чи обмін», тобто «те, що постійно змінює форму»..

Назва trichomoniasis утворена додаванням -iasis до збудника – *Trichomonas vaginalis*. *Trichomonas* утворена з tricho- та -monas. Tricho- є латинізованою формою грецького θρίξ «волосся», що обумовлено великою кількістю джгутиків та наявністю ундулюючої мембрани, яка нагадує чубчик. -monas утворився від давньогрецького -μόνος – «самотній», використовується в мікробіології для позначення одноклітинних організмів.

Хвороба leishmaniasis названа на честь В. Лейшмана з додаванням суфікса -iasis. Викликається *Leishmania* (*tropica*, *braziliensis*, *donovani*). Назва роду є епонімом, а вид називається по формі, яку він викликає.

До другої групи належать такі терміни, як dracunculiasis – гельмінтозне захворювання викликане *Dracunculus medinensis*. Буквальний переклад dracunculus з середньовічної латини – «маленький дракон».

Trichinellosis викликає *Trichinella spiralis*. Хвороба має дві складові: trichinell та -osis. Назва збудника *Trichinella* походить від давньогрецького τρίχινος «волосся» та -ella- (формант вказує на іменники жіночого роду).

Enterobiosis викликаний «гостриком» *Enterobius*, назва якого утворена поєднанням давньогрецького έντερον «кишечник» та βίος «життя», тобто це «життя в кишечнику».

До арахноентомологічної групи відноситься pediculosis. Педікульоз викликається головною вошею – *Pediculus humanus capitis*. Латинське слово pedis, власне і перекладається «воша».

Збудником demodocosis є *Demodex folliculorum* та *Demodex brevis*. *Demodex* походить від грецького δῆμος «жир» та δῆξ «давній черв'як». Друга частина слова залежить від типу та розміщення паразита.

Висновки: Терміноелемент -iasis відзначається більшою продуктивністю у назвах паразитарних хвороб. Основою термінів є назви збудників, які переважно мають давньогрецьке походження. Етимологія вказує на будову збудників, їхнє розміщення в тілі людини. Деякі терміни є епонімами.

Ключові слова: етимологія, латина, медична біологія, формант -iasis, паразитарна хвороба.

PARTICIPIUM PRAESENTIS ACĪVI В МІЖНАРОДНІЙ АНАТОМІЧНІЙ НОМЕНКЛАТУРІ PARTICIPIUM PRAESENTIS ACĪVI IN INTERNATIONAL ANATOMICAL TERMINOLOGY

Гребенюк Катерина Миколаївна, Табунщик Ніна Володимирівна, Жосану Владислава Георгівна
Hrebeniuk K.M., Tabunshchuk N.V., Zhosanu V.G.

Науковий керівник: к.пед.н, доц. Беляєва Олена Миколаївна

Scientific adviser: assoc. prof. Bieliaeva O.M., PhD

Українська медична стоматологічна академія

м. Полтава, Україна

Кафедра іноземних мов з латинською мовою та медичною термінологією

Актуальність: термінологічні дослідження посідають одне із чільних місць у сучасній лінгвістиці. У цьому контексті набуває значення дослідження граматичної структури термінологічних словосполучень (ТС), які значно превалюють над однослівними термінами (ОТ) чи номенклатурними найменуваннями. Термінологічні потенції ТС зумовлені властивістю більш повно й об'ємно репрезентувати наукові поняття, ніж ОТ.

Мета: дослідити міжнародні анатомічні ТС, у структурі яких зафіксовано активні дієприкметники теперішнього часу – participium praesentis acĭvi (PPA).

Матеріали й методи: базою дослідження слугували латинські анатомічні номенклатурні найменування (АНН), до складу яких входять PPA, відібрані з вітчизняних і зарубіжних профільних

джерел шляхом суцільної вибірки. У роботі використано загальнонаукові методи наукових досліджень.

Результати: з профільних джерел [Бахрушина Л., 2010; Неттер Ф., 2004; Синельников Р. и др., 2013; Черкасов В. та ін., 2010; Фениш Ф., 1996] відібрано 98 АНН, до складу яких входять 25 атрибутів, виражених РРА – *abdūcens, entis; aberrans, antis; accipiēns, entis; accumbens, entis; affērens, entis; albicans, antis; ambiens, entis; ascendens, entis; comitans, antis; condūcens, entis; contingens, entis; defērens, entis; descendens, entis; effērens, entis; fluctūans, antis; investiens, entis; limitans, antis; nutriens, entis; oriēns, entis; perfōrans, antis; persistens, entis; pertīnens, entis; promīnens, entis; recurrens, entis; stimīlans, antis*. Проаналізовані АНН, до складу яких входять вибрані РРА, засвідчив, що найбільше в цьому термінологічному прошенні представлений РРА *ascendens, entis*, зафіксований у 21 АНН, друге місце за частотністю використання в міжнародній анатомічній номенклатурі посідає РРА *descendens, entis* – 17 назв, третє – *perfōrans, antis* – 11 АНН, четверте – *recurrens, entis* – 9 АНН. Інші РРА представлені в кількості від 1 до 9. За належністю до АНН, що позначають системи організму людини, встановлено, що РРА представлені в: скелетній, суглобовій, м'язовій, травній, статевій системах, органах відчуття, центральній і периферичній нервових системах.

Висновки: презентоване дослідження є певним внеском у термінознавчі студії та уможлиблює проведення подальших досліджень граматичної структури ТС, анатомічних зокрема.

Ключові слова: міжнародна анатомічна номенклатура, активні дієприкметники теперішнього часу, системи організму людини.

ЛАТИНСЬКОМОВНІ ПАРЕМІЇ ІЗ СОМАТИЗМАМИ: ЛІНГВОКОГНІТИВНИЙ АСПЕКТ LATIN PAROEMIAS WITH SOMATIC IDIOMS: A LINGUO-COGNITIVE ASPECT

Енгаличев Тимур Равільович
Iengalychev T.R.

Науковий керівник: к.пед.н., доц. Беляєва Олена Миколаївна
Scientific adviser: assoc. prof. Bieljaeva O.M., PhD.

Українська медична стоматологічна академія
м. Полтава, Україна

Кафедра іноземних мов з латинською мовою та медичною термінологією

Актуальність: Цікавість до дослідження латинськомовних паремій (ЛП) у лінгвокогнітивному аспекті зумовлена тим, що в цих одиницях зафіксовані тисячолітні спостереження та практичний досвід античних народів, який і нині залишається затребуваним та спонукає людину ХХІ ст. до роздумів, слугує незримим порадином і вчителем, застерігає від непродуманих, а подекуди й ганебних вчинків.

Мета: Дослідити ЛП з соматизмами в лінгвокогнітивному аспекті.

Матеріали і методи: Матеріалом дослідження слугували ЛП із соматизмами, відібрані з лексикографічних і фразеографічних джерел й опрацьовані за допомогою загальнонаукових методів - аналіз, синтез, класифікація, узагальнення, типологізація.

Результати: Шляхом суцільної вибірки було відібрано 147 ЛП із соматизмами. Обрані одиниці були згруповані в 30 груп, 9 з яких були поділені на підгрупи, до яких увійшли соматизми-синоніми. Здійснений аналіз засвідчив, що частотні соматизми презентовані такими: *abdōmen, stomāchus, venter (живіт, шлунок, черево)* і *manus, vola (рука, долоня)*. Ці соматизми представлені в нашій вибірці в рівній кількості по 15 ЛП, що становить по 10,2%. Наступні дві групи – по 14 ЛП (9,5% і 9,5% відповідно) представлені соматизмами *lingua, glossa (язик)* та *ocūlus (око)*. Соматизм *auris (вухо)* наявний в 13 ЛП (8,84%), *cor, pectus (серце)* – у 10, що становить 6,8% від загальної вибірки. Проведений нами аналіз дає змогу стверджувати, що соматизми в ЛП використовувалися як із метою прямого позначення фізіологічної функції відповідного органа, так і шляхом метафоричного або метонімічного переосмислення, е.г.: *Pinguis venter facit sensum tenuem – Від товстого живота в голові пустота*. Заслугує на увагу протиставлення соматизмів *ocūlus* та *auris* як менш об'єктивного й більш об'єктивного відчуттів, е.г.: *Ocūlis magis habenda fides, quam auribus – Очам треба більше довіряти, ніж вухам*. Соматизми *cor* і *lingua* протиставляються як щось потаємне на противагу явному, е.г.: *Quod in corde sobrii, id est in linguā ebrii – Що на серці в тверезого - те на язичі в п'яного*.

В окрему групу нами були виділені ЛП з умовними соматизмами, що позначають біологічні рідини. Найчастіше трапляється умовний соматизм *lacrīma (сльоза)*, зафіксований у 6 пареміях (4,08%) і такий, що завжди пов'язаний із негативними емоціями – скорботою, смутком. Цікаво, що античні народи вирізнялися надзвичайною спостережливістю, що знайшло відображення в пареміях, де показано, що ці емоції не завжди щирі, е.г.: *Parātae lacrīmae insidias, non fletum indicant – Заготовані сльози вказують на хитрість, а не на смуток*.

Висновки: Паремії із соматизмами – важлива та невід'ємна складова латинськомовного пареміологічного фонду. Ці одиниці є трансляторами лінгвокогнітивної інтерпретації античними народами доквілля і себе в ньому шляхом прямого позначення фізіологічної функції анатомічного органа чи фізіологічної рідини, або шляхом метафоричного чи метонімічного переосмислення.

Ключові слова: Латинськомовні паремії, соматизми, концепт, біологічна рідина.

**МЕТАФОРИЧНА НОМІНАЦІЯ У НАЗВАХ ЧАСТИН КІСТОК ТА ХРЕБЦІВ (НА
МАТЕРІАЛІ ЛАТИНСЬКОЇ АНАТОМІЧНОЇ ТЕРМІНОЛОГІЇ)
METAPHORICAL NOMINATION OF THE NAMES OF PARTS OF BONES AND
VERTEBRAE (ON THE MATERIAL OF LATIN ANATOMICAL TERMINOLOGY)**

Притула Артем Іванович
Prytula A. I.

Науковий керівник: Некрашевич Тетяна Василівна
Scientific adviser: Nekrashevych T. V.

Харківський національний медичний університет
м. Харків, Україна

Кафедра латинської мови та медичної термінології

Актуальність: Сучасні лінгвістичні дослідження анатомічної термінології характеризуються систематизацією та аналізом мовно-когнітивних механізмів, що використовуються для розуміння процесу метафоричної номінації медичних термінів. Відповідно до визначення в Академічному тлумачному словнику, метафора (з грецької *μεταφορά* – «переносне значення») – це перенесення значення одного об'єкта або явища на інший за типом їхньої схожості або порівняння. Медичній термінології притаманна метафоризація, адже метафора – це не лише мовне явище, але й спосіб мислення, що допомагає людині краще розуміти та пізнавати світ. Актуальність роботи зумовлена потребою вивчення використання метафоричних номінацій, які функціонують у розділі «Остеологія» в анатомічній термінології.

Мета: Розглянути явище метафоричної номінації латинської анатомічної термінології у розділі «Остеологія» та провести класифікацію термінів.

Методи та матеріали: У нашій розвідці використано метод аналізу, описовий та структурний методи. Проаналізовано терміни з атласу анатомії людини: 674 терміни з розділу «Остеологія», із них 358 – мають різні метафоричні компоненти.

Результати: У залежності від метафоричного компонента, досліджувані терміни можна розподілити на такі групи:

1. Терміни з фітоморфним компонентом. До цієї групи належать 38 найменувань зі словами відросток (*processus, us m*), гілка (*ramus, i m*).
2. Терміни з ландшафтним компонентом. Це найбільша група, до неї входить 158 слів, серед них є такі, як канал (*canalis, is m*), яма та ямочка (*fossa, ae f; fovea, ae f*), поле (*area, ae f*), борозна (*sulcus, i m*), щілина (*fissura, ae f; hiatus, us m*), мис (*promontorium, i n*), підвищення (*eminencia, ae f*), виступ (*protuberantia, ae f*), горб і його похідні (*tuber, eris m; tuberculum, i n; tuberositas, atis f*).
3. Найменування, представлені назвами геометричних фігур. Група налічує 44 терміни, які містять слова: лінія (*linea, ae f*), кут (*angulus, i m*), трапеція (*trapezium, i n*).
4. Терміни зі значенням будівельних структур. Є найменшою групою, бо містить 16 найменувань зі словами: дуга (*arcus, us m*), верхівка (*apex, icis m*), стовп (*columna, ae f*) та дах (*tegmen, inis n*).
5. Вирази з соматичним метафоричним компонентом. Усього 45 термінів зі словами: тіло (*corpus, oris n*), головка і головочка (*caput, itis n; capitulum, i n*), язичок (*lingula, ae f*), колінце (*geniculum, i n*), шия (*collum, i n*), губа (*labium, i n*).
6. Лексеми з зооморфним компонентом. Дана група містить 48 одиниць зі словами: гребінь (*crista, ae f*), ріг (*cornu, us n*), луска (*squama, ae f*), дзьоб (*rostrum, i n*), раковина (*concha, ae f*), крило (*ala, ae f*).

Висновок: За результатами дослідження можемо зробити висновок, що значна частина з проаналізованих анатомічних термінів розділу «Остеологія» мають метафоричний компонент, що є різноманітним за своїм походженням. Найбільш поширені терміни з метафоричною номінацією назв кісток та хребців є терміни з ландшафтним компонентом.

Ключові слова: Метафора, метафорична номінація, остеологія.

**ОБРАЗ ПТАХА У ЛАТИНОМОВНИХ ПАРЕМІЯХ
IMAGE OF A BIRD IN LATIN PAREMIAS**

Рябуха Надія Ігорівна
Riabukha N.I.

Науковий керівник: к.філол.н., доц. Сологор Ірина Миколаївна
Scientific adviser: assoc. prof. Solohor I.M., PhD.

Українська медична стоматологічна академія
м. Полтава, Україна

Кафедра іноземних мов з латинською мовою та медичною термінологією

Актуальність дослідження полягає у тому, що латиномовні паремії відображають систему загальнолюдських цінностей та уявлень, які були сформовані ще за часів античності. Саме тому вони залишаються у центрі уваги багатьох сучасних лінгвістичних досліджень.

Мета роботи: Виявити, проаналізувати, систематизувати та класифікувати латиномовні паремії з образом птаха.

Матеріали та методи: Матеріалом для дослідження слугували латиномовні паремії зафіксовані у словниках та довідниках. Вибір аналізованих одиниць здійснювався методом суцільної вибірки.

Результати: У результаті вибірки нами було виявлено 73 латиномовних паремії із образом птаха.

Птахи займали важливе місце у житті давніх греків та римлян. Їх використовували при ворожінні та присвячували богам. Так, наприклад, Зевса завжди супроводжував орел як уособлення величі і могутності. Голуб, символ миру й гармонії, був присвячений Афродіті.

У аналізованих пареміях із образом птаха були виявлені 21 іменник та три прикметника (курчаний, лебединий, совиний). Серед зазначених іменників слід виокремити один абстрактний іменник «птаха» і 20 іменників, які позначають конкретних птахів. Останні ми можемо об'єднати у дві групи: 1) домашня птиця (3): курка, півень, гусак; 2) дикі птахи (17): орел, шуліка, крук, сова та ін. Нами були також зафіксовані синоніми на позначення окремих птахів: сова – *noctua, ae f/ulula, ae f*; зозуля – *siculus, i m/cossux, ygis m*; лебідь – *cygnus, i m/ olor, oris m*.

Кількісний аналіз досліджуваного матеріалу виявив 15 паремій з іменником «птаха – *avis, is f*» та 58 паремій із конкретними назвами птахів. Серед останніх найчастіше зустрічаються такі: «орел – *aquila, ae f*» (9); «курка – *gallina, ae f*» (8); «голуб – *columba, ae f*» (5); «лебідь – *cygnus, i m*» (5); «крук – *corvus, i m*» (4); «горобець – *passer, eris m*» (4). Інші птахи представлені незначною кількістю паремій від одного до трьох.

Виявлені паремії мають одно- або двокомпонентну структуру, а саме: а) єдиний об'єкт: *gallina scripsit* – курка написала; б) протиставлення двох об'єктів: *noctua inter corvices* – (виглядає, як) сова серед ворон.

У аналізованих пареміях спостерігається метафоризація певних рис людського характеру, соціального статусу, морально-етичних якостей, фізичних станів.

Висновки: Латиномовні паремії сприяють більш точному формулюванню думок із приводу певних соціальних явищ, особистісних характеристик людини, їх конкретизації та надають емоційного забарвлення. Вони відображають головні ціннісні орієнтири суспільства тих часів, виступають важливими носіями культурної спадщини та слугують джерелом для подальших лінгвістичних досліджень.

Ключові слова: латиномовні паремії; птах; аналіз; метафоризація.

ФІТОНІМИ У ЛАТИНСЬКІЙ БОТАНІЧНІЙ НОМЕНКЛАТУРІ PHYTONYMS IN LATIN BOTANICAL NOMENCLATURE

Семеняк Таїсія Сергіївна

Semenyak T.S.

Науковий керівник: Таран Зінаїда Михайлівна

Scientific adviser: Taran Z.M.

Українська медична стоматологічна академія

м. Полтава, Україна

Кафедра іноземних мов з латинською мовою та медичною термінологією

Актуальність: Відомо, що рослинний світ відіграє важливу роль у житті кожної людини. Рослини створюють не лише красу, затишок та гармонію навколо нас, але і допомагають зберегти людині своє здоров'я. Цілющими властивостями флори (від латинського (*flos, floris m* – квітка; *Flora* – антична богиня квітів) цікавилися ще ескулапи Античного світу. Дослідивши оздоровчий ефект рослин, вони почали використовувати їх для лікування різноманітних захворювань. Характерні ознаки рослин часто відображаються у їх назві. Проблемам семантики та міфології фітонімів присвячено низку наукових праць. Дослідження назв рослин на Україні розпочалося з середини XIX ст. Над ботанічною номенклатурою працювали такі видатні ботаніки, як В. Вовчанецький, Д. Зеров, О. Запорожець, Я. Кудя, А. Назаренко та інші, але латинським найменуванням рослин була приділена недостатня увага.

Мета роботи: Дослідити походження та семантичні особливості латинських ботанічних номенклатурних одиниць.

Матеріали: Матеріалом дослідження послужили ботанічні словники, енциклопедія, античні латиномовні тексти, зокрема, «*Commentum super regimen Salernitanum*» Arnaldi de Villa Nova. Було досліджено 500 українських найменувань рослин та їх латинські відповідники. У роботі здійснюється комплексний підхід до вирішення поставленого завдання, що включає різні методи наукового спостереження – прийом семантичного аналізу фітонімів, синхронно-порівняльний та статистичний аналіз.

Результати: Наукова новизна дослідження полягає в тому, що досліджується особливості номінації фітонімів у античному світі, проводиться порівняльний аналіз латинських та українських назв рослин, який дозволив визначити семантичні особливості номенклатурних одиниць. На

основі досліджень найменувань фітонімів робимо висновок, що і в українській та латинській мовах назви рослин створювалися в залежності від:

- **кольору** (*Ribes nigrum* – смородина чорна, латинський прикметник *niger, gra, grum* “чорний” вказує на колір ягід);

- **форми чи вигляду** (*Capsicum annuum* – перець стручковий. Походить від лат. *Capsa, ae f* “коробка, футляр”);

- **смаку** (*Allium saera* – Цибуля пекуча;

- **місцевості** (*Hibiscus syriacus* – гібіск сирійський);

- **пори цвітіння** (*Adonis vernalis* – Горицвіт весняний (квітує навесні);

- **квіток** (*Helianthus annuus* – Соняшник однорічний, від грецьк. *helios* “сонце” і *anthus* квітка”.

Таку назву рослина отримала через те, що повертає свою квітку-кошик за сонцем).

Висновок: Отже, етимологічний аналіз фітонімів у латинській ботанічній номенклатурі дозволяє прослідкувати зв'язок назв з культурним впливом різних країн та епох та порівняти семантичні особливості найменувань у латинській та українській мовах.

Ключові слова: Фітоніми, ботанічна номенклатура, назви рослин, семантичне відображення, медична термінологія.

ДЕМІНУТИВИ В АНАТОМІЧНІЙ ТЕРМІНОЛОГІЇ DIMINUTIVES IN ANATOMICAL TERMINOLOGY

Серікова Вікторія Валентинівна

Sierikova V.V.

Науковий керівник: к.філол.н., доц. Сологор Ірина Миколаївна

Scientific adviser: assoc. prof. Solohor I.M., PhD,

Українська медична стоматологічна академія

м. Полтава, Україна

Кафедра іноземних мов з латинською мовою та медичною термінологією

Актуальність запропонованого дослідження полягає у тому, що проблема дослідження демінутивів завжди викликала інтерес у мовознавців і трактувалася неоднозначно.

Мета роботи: Провести аналіз виявлених термінів-демінутивів. Здійснити спробу їх системного упорядкування та висвітлення.

Матеріали та методи: Шляхом суцільної вибірки нами були відібрані анатомічні терміни-іменники, які зафіксовані в анатомічному атласі, спеціальних словниках і довідниках.

Результати: У ході дослідження нами виявлені 76 суфіксальних іменників-демінутивів. У творенні зазначених термінів зі зменшувальним значенням брали участь такі суфікси: *-ul/-cul-* (57); *-ol-* (10); *-ill-* (6); *-ell-* (3). Слід також зауважити, що ми не розглядали терміни-іменники, які мають схожі суфікси у своєму складі, але не є демінутивами, наприклад: *oculus, i m* – око; *retinaculum, i n* – тримач.

Аналіз досліджуваного матеріалу виявив, що 28 вихідних іменників (від яких утворені демінутиви) не функціонують в анатомічній термінології, наприклад: «*capsa, ae f* – скриня», «*collis, is m* – горб», «*fons, fontis m* – джерело». Однак, утворені від них демінутиви входять до складу анатомічної термінології, наприклад: *capsula, ae f* – капсула → *capsula lentis* – капсула кришталика; *colliculus, i m* – горбок → *colliculus facialis* – лицевий горбок; *fonticulus, i m* – тім'ячко → *fonticulus anterior* – переднє тім'ячко. Решта іменників (48) уживаються в латинській анатомічній термінології разом із демінутивами, утвореними від них, наприклад: *septum, i n* – перегородка → *septulum, i n* – перегородочка; *lobus, i m* – доля, частка → *lobulus, i m* – долька, часточка.

Терміни-демінутиви активно беруть участь в утворенні дво- та кількаслівних анатомічних термінів, наприклад: *pediculus arcus vertebrae* – ніжка дуги хребця; *lobuli testis* – часточки яєчка; *canaliculus tympanicus* – барабанний каналець. В анатомічній термінології також функціонують прикметники, які утворилися від іменників (29) зі зменшувальним значенням, наприклад: *papilla, ae f* – сосочок → *papillaris, e* – сосочковий → *ductus papillaris* – сосочкова протока; *lingula, ae f* – язичок → *lingularis, e* – язичковий → *ramus lingularis superior* – верхня язичкова гілка. Від цих прикметників можуть також утворюватися: а) префіксальні прикметники, наприклад: *ventricularis* → *periventricularis, e* – навколошлуночковий; б) складені прикметники, де основа демінутива виступає першим словотворчим компонентом, наприклад: *geniculum, i n* – колінце (**genicul-**) → **geniculocalcarinus, a, um** – колінцево-остроговий.

Висновки: Демінутиви становлять вагомий частку в анатомічній термінології. У них відсутнє позитивне чи негативне емоційно-оцінне та/або експресивне забарвлення, яке властиве загальнолітературній лексиці. Демінутиви виконують лише функцію конкретизації значення певного терміну, а саме, позначають зменшення параметрів об'єкта.

Ключові слова: анатомічна термінологія; демінутив; іменник; суфікс.

ЗАСОБИ ТВАРИННОГО ПОХОДЖЕННЯ У МЕДИЦИНІ REMEDIES OF ANIMAL ORIGIN IN MEDICINE

Тертична Вікторія Ігорівна
Tertychna V. I.

Науковий керівник: к. пед. н. Гончарова Євгенія Євгенівна
Scientific adviser: Honcharova Ye. Ye., PhD

Українська медична стоматологічна академія
м. Полтава, Україна

Кафедра іноземних мов з латинською мовою та медичною термінологією

Актуальність. Багатовікова історія фармації зберігає свідчення про те, яку велику роль у медицині всіх народів відігравали лікарські засоби рослинного та тваринного походження. Не менше значення вони мають і у сьогоденні. Багатий арсенал лікарських засобів, створених на основі сировини тваринного походження, стає все більш різноманітним завдяки невпинним пошукам сучасних дослідників.

Мета роботи. Проаналізувати історичний аспект виникнення та подальшого розвитку застосування в народних засобах лікування цілющих властивостей продуктів тваринного походження. Розглянути можливості використання у сучасній фармацевтичній промисловості вищеназваних продуктів у якості сировини для виготовлення лікарських препаратів біологічного походження.

Матеріали та методи. Вивчення та аналіз даних етнографічних джерел та досліджень сучасних науковців.

Результати. Аналізуючи етнографічні матеріали, ми переконуємося, що перелік лікувальних засобів тваринного походження, які знаходили своє застосування у народній медицині досить значний. Широко використовувалося лікування молоком (коров'ячим, козячим, кобилячим, овечим). Зазвичай його використовували при застудах, захворюваннях дихальних шляхів, у ряді місцевостей України при легеневих недугах рекомендувалося вживання саме овечого чи козячого молока. Широко застосовувалися тваринні жири – козячий, свинячий, гусячий, борсучий і т.д.

У сучасній медицині використовується широкий асортимент лікарських препаратів, виготовлених із оброблених певним чином органів тварин. Так, наприклад Солкосерил та Актотегін, які активують обмін речовин у тканинах та застосовуються при лікуванні інсультів, черепно-мозкових травмах, ураженнях роговиці очей, виразок, пролежнів та ін., виготовляються з крові молочних телят, для виробництва Трипсину, Хімотрипсину, Хімопсину, Пантрипсину використовують підшлункову залозу великої рогатої худоби.

Особливе місце у переліку препаратів, отриманих із сировини тваринного походження, займає інсулін, оскільки його винахід кардинально змінив на краще життя хворих на цукровий діабет, адже до появи інсуліну в арсеналі лікарських засобів, вони були приречені на ранню смерть. У наші дні використовується людський інсулін або його синтетичні замінники, але саме інсуліни тваринного походження протягом десятиліть дозволяли людям, хворим на діабет, вести звичайний спосіб життя.

Висновки. Аналіз та узагальнення історичного досвіду застосування лікарських препаратів тваринного походження у народній медицині та здобутків сучасних науковців у створенні ефективних препаратів на основі субстратів тваринного походження доводять доцільність подальших наукових пошуків у цьому напрямку.

Ключові слова. Лікарські засоби, лікування, цілющі властивості, фармацевтична промисловість.

ЗАСОБИ РОСЛИННОГО ПОХОДЖЕННЯ У МЕДИЦИНІ REMEDIES OF PLANT ORIGIN IN MEDICINE

Циганенко Вадим Олександрович, Швець Каріна Вікторівна
Tsyhanenko V. O., Shvets K. V.

Науковий керівник: к.пед.н. Гончарова Євгенія Євгенівна
Scientific adviser: Honcharova Ye. Ye., PhD

Українська медична стоматологічна академія
м. Полтава, Україна

Кафедра іноземних мов з латинською мовою та медичною термінологією

Актуальність: Рослини, їх цілющі властивості – це безцінний дар природи людині, який вона використовує на протязі тисячоліть. Однак, у наші дні постійно скорочуються угіддя з природною рослинністю.

Мета роботи: Розглянути переваги застосування лікарських рослин у народній та науковій медицині а також використання їх у процесі отримання лікарських препаратів.

Акцентувати увагу на необхідності охорони, збереження та поповнення наявного ресурсу лікарських рослин в Україні шляхом створення плантацій для їх вирощування.

Матеріали та методи: Вивчення та аналіз матеріалів досліджень наукової спільноти.

Результати: З давніх-давен люди використовують цілющу силу, що таїться у багатьох дикорослих рослинах. У процесі розвитку народної медицини поступово збільшувалася кількість лікарських рослин, що застосовувалися з метою полегшення страждання хворих, отримувалися знання про їх цілющі властивості, накопичувався досвід стосовно їх застосування у разі того чи іншого захворювання, стосовно періоду, у котрий потрібно займатися заготівлею, а також стосовно способів зберігання. Як лікарську сировину використовують різні частини рослин. Це можуть бути суцвіття, плоди, кора, насіння, корені, бульби, бруньки, листя, стебла з листями. Не можемо не згадати про гриби і організми, близькі до них, з яких було отримано антибіотики. Існує безліч повір'їв, пов'язаних з лікарськими рослинами, у яких вони оспівуються та поетизуються, що зайвий раз підкреслює велике значення, яке надавали цілющим рослинам наші пращури.

Широке використання лікарських рослин для отримання лікарських препаратів, таких, наприклад, як вітаміни, серцеві глікозиди, алкалоїди продовжує здійснюватися і у наш час. Завдяки незначній токсичності, фармакологічні властивості багатьох лікарських рослин, таких, як глід, ромашка, м'ята, шипшина, обліпиха, календула та багато інших і зараз застосовуються у лікуванні хронічних хвороб та захворювань з легким перебігом.

Висновки: У наші дні лікарські рослини залишаються надійним, перевіреним багаторічним досвідом джерелом для отримання необхідних у медицині лікарських речовин, близько третини усіх лікарських препаратів виготовляють з використанням рослинної сировини.

Ключові слова: лікарські рослини, народна медицина, цілющі властивості.

ALPHABETICAL INDEX АЛФАВІТНИЙ ПОКАЗЖЧИК

- Costa A.C. 103
Abdelmaged I. 71
Aborode A.T. 103
Ahmad S. 103
Ajdakar A. 71
Ani Monday Emm 2
Antoniichuk V.I. 2, 22, 96
Avamleh D.V. 138
Barkovska A.D. 139
Bashynskaya K. M. 103
Bassey E. 103
Belyaeva A.A. 95, 97, 108, 116
Berfin T. 43
Berko E.O. 73
Berra K. 43
Bolujo Toluwase P 20
Bozinovic M. 71
Bozinovic Milan 71
Corovic M. 71
Dzenisenka A.A. 106
Elif C.43
Elif Ç.43
Eltelbani A. 104
Eylül Ş. 32
Ennin Stephen 43
Essar M.Y. 103
Fatih E.A. 4
Gordilkovsky G. D. 105
Grinko R.M. 86, 97
Gulbe L. 20
Jabwani Mayur 3
Joksimovic V. 71
Kadzharova M.R. 140
Kirusha I.S. 9, 139
Kyslyi V.F. 86, 95, 97
Lavrenko K.D. 86, 113
Mykhalchenko Ye. K. 72
Mamadaliyev I. 71
Mamazhonov A. 71
Mamiedova E.A. 140
Marchuk D.V. 140
Moysidis D.V. 21
Nazarenko Y. N. 105
Ndu Victory Chibuikem
Munachimso 20, 73
Nevynska A. Y. 140
Olatunji Victor
Oluwatimilehin 4
Owusu-Afriyie Abena 73
Papazoglou A.S. 21
Piatybratov O.Yu. 95, 97
Popadic N. 53
Popova I.S. 87
Rohini B. 74
Ruksha P.A. 106
Saliba M. 103
Salik Hanifah Ahmed 73,144
Sharif S. 103
Shikongo G. 104
Shkodina A.D. 41, 95
Shumak A.V. 106
Siarhei V. V. 103
Sokolnikova N.V. 3
Sonar Shreshta 4
Strelkova M.I. 21, 29
Svryda O.S. 93, 95, 141
Tenytska Ye. D. 142
Tkachuk R.V. 22
Torubara O.O. 86
Tsagkaris C. 21, 103
Vasyliyev D. A. 72
Verabei V.A. 107
Vlasova A.S.21
Vouloagkas I. 21
Yasmin F. 103
Yefimchuk D.V. 86, 95, 97
Yener A. 32
Yushchenko Ya.O. 69, 141
Zasenko S.V. 95, 97
Zavialova K. M. 144
Zezekele A.O. 142
Абдурахманова Д.Н. 53
Аверьянов Н.В. 115
Адонка В.В. 123
Акейші А.К. 45
Арсалан Р. 123
Арсалан Ріхам 123
Афанасієва Я.С. 54
Барбаш Я.С. 124
Білінський О.Я. 55
Біріна А.Р. 94
Болюбаш Д.С. 125
Бондаренко Д.Ю. 145
Борисенко М.В. 32
Боровик К.М. 15
Булишева Н.В. 5
Буря Т.С. 75
Бусло Я.А. 62
Варес Я.Я. 57
Васильєва С.Ю. 108
Верба М.А. 88
Вікол А.Р. 89
Віхтенко В.О. 93
Войнаш В.А. 77
Войтовицька І.А. 55
Войтович М.М. 6, 44
Вуразка К.В. 7
Герляйн Н.П. 26
Голубець О.С. 56
Гребенюк К.М. 146
Гриценко Є.М. 143
Гудзан Я.С. 57
Дегтяренко П.В. 7
Дегтяренко Т.В. 7
Дзюбан А.В. 83
Дмитрюкова С.Р. 41
Дондик Д.В. 45
Драгомирецька Д.С. 90
Євтушок В.В. 33, 75
Єнгаличев Т.Р. 34, 69, 146
Єрмоленко А.С. 34
Єфименко А.Р. 109
Жага О.М. 35
Жосану В.Г. 146
Зайчиков А.В. 8
Зайчиков Д.В. 8
Заказникова І.В. 91
Зарічняк І.І. 23
Зарубін В.В. 126
Зимня К.О. 46
Іваницька О.Ю. 46
Іванов М.С. 100
Капустянський І.Д. 76
Карпик З.І. 127
Карташов Р.Р. 75
Катриченко Л.О. 5
Кислинський В.М. 81
Клишта В.В. 25, 36
Ковалевський Р.О. 110
Козацька С.М. 128
Константинова А.С. 58
Копитько Н.С. 10
Копча В.В. 98, 99
Кордельський І.М. 48
Костецька А.Р. 111
Крючко С.О. 13
Ксьонз В.І. 93
Кувічка М.Д. 62
Кузнецов Д.В. 58
Куліш А.С. 112
Культенко М.В. 112
Курило В.О. 129
Кушнір Л.Я. 37
Лазарук Т.Ю. 10
Линько В.В. 83
Лисак М.В. 59
Лисенко В.А. 11
Лісюк М.О. 49
Литвиненко А.Ю. 89
Лісова Є.М. 34
Лоза А.С. 60
Мабрукі А. 130
Мазило Я.О. 130
Мазур Б.Р. 131
Мазур В.І. 12
Макаренко О.Л. 91
Малежик Є.Є. 61
Малик А.І. 108
Малюга А.В. 37
Маляр О.Р. 23, 24
Мамай О.В. 62
Мариняк Д.К. 77, 114
Мартинюк О.В. 98, 99
Масюкова Т.В. 62
Матяж Д.С. 25
Мац О.В. 131

Мащицька Є.К. 77
Мачуленко Д.С. 63
Меньшикова В.О. 100
Микитенко В.О. 132
Міхно Ю.О. 47
Модестов О.І. 78
Молотягін Д.Г. 14
Момоход С.Ю. 41
Мудра А.О. 48
Мякохліб А.А. 79
Назаренко Д.Р. 101
Наливайко А.О. 92, 115
Нелягіна М.М. 79
Немирка А.С. 133
Новікова В.В. 64
Новосьолова А.Д. 13
Олійник К.І. 80
Ольховська С.В. 13
Охота Р.В. 81
Охріменко І.В. 65
Охріменко Р.Ю. 62, 102
Пятаха О.М. 134
Павлюк А.І. 23, 24
Пашеківська О.С. 26
Пелипенко Н.С. 100
Пенья К. 49
Петріщев В.В. 26
Петровська К.В. 27
Плетньов В.В. 82
Познар О.В. 27
Попова М.С. 14, 28
Поровай О.С. 65
Потапенко М.С. 11
Правдюк М.О. 115
Прапірна Я.С. 134
Притула А.І. 147
Прядка А.В. 82
Пухальський М.П. 39
Рева Р.О. 93
Ревут М.О. 66
Реут В.В. 48
Рогожинська О.В. 38
Рунчева К.А. 39
Рябуха Н.І. 148
Сазонова Т.М. 41
Свентозельська Т.В. 29
Сергеев Д.С. 108
Семеняк Т.С. 134, 148
Серікова В.В. 149
Сивокінь К.В. 114
Сидоренко А.В. 94, 115
Сизова А.В. 15
Сирота А.Ю. 49
Сірко Г.А. 50
Согебі М. 135
Солопова Ю.М. 9
Спірякова В.В. 41
Стаднік Є.О. 16
Стойкова В.А. 66
Стрижов М.А. 82
Сумик Я.В. 51
Сунцова К.А. 62
Суський С.С. 91
Табунщик Н.В. 146
Тертична А.Л. 67
Тертична В.І. 136, 150
Тесленко А.О. 17
Тишковська Т.О. 108, 116
Ткаченко О.Т. 83
Тріхмінов Б.В. 23, 24
Троцько С.М. 84
Устенко Є.Б. 18
Фам Т.А. 40
Циганенко В.О. 151
Чех Ю.С. 136
Чмир Я.С. 52
Шанько А.В. 101
Шарун С.Н. 34
Шатохіна В.В. 30
Швець К.В. 151
Шевченко А.В. 97
Шейко В.В. 68
Шепель В.В. 41
Шепетько Ю.О. 97, 102
Шимко В.В. 14, 29
Шклярчук Є.В. 69
Яременко І.В. 91
Яшуков Е.В. 18
Артемьев К.А. 117
Богонец К.С. 118
Лоуаттар І. 137
Новикова І.О. 119
Пермякова К.А. 119
Попова В.В. 120
Шептицкая А.В. 121

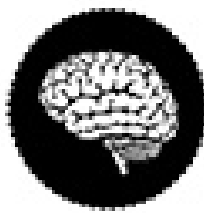
CONTENT ЗМІСТ

SECTION OF CLINICAL MEDICINE #1 (THERAPEUTIC DISCIPLINES)	1
СЕКЦІЯ КЛІНІЧНОЇ МЕДИЦИНИ №1 (ТЕРАПЕВТИЧНІ ДИСЦИПЛІНИ).....	2
SECTION OF CLINICAL MEDICINE #2 (INFECTIOUS DISEASES, PEDIARIX, OBSTETRICS AND GYNECOLOGY, PHTHISIOLOGY)	19
СЕКЦІЯ КЛІНІЧНОЇ МЕДИЦИНИ №2 (ПЕДІАТРІЯ, ІНФЕКЦІЙНІ ХВОРОБИ, АКУШЕРСТВО ТА ГІНЕКОЛОГІЯ, ФТИЗІАТРІЯ)	19
SECTION OF CLINICAL MEDICINE #3 (NEUROLOGY, PSYCHIATRY, NARCOLOGY, MEDICAL PSYCHOLOGY, PHYSICAL REHABILITATION)	31
СЕКЦІЯ КЛІНІЧНОЇ МЕДИЦИНИ №3 (НЕВРОЛОГІЯ, ПСИХІАТРІЯ, НАРКОЛОГІЯ, МЕДИЧНА ПСИХОЛОГІЯ, ФІЗИЧНА РЕАБІЛІТАЦІЯ).....	31
SECTION OF CLINICAL MEDICINE #4 (ONCOLOGY, OPHTALMOLOGY, OTOLARYNGOLOGY, RADIOLOGY, UROLOGY)	42
СЕКЦІЯ КЛІНІЧНОЇ МЕДИЦИНИ №4 (ОНКОЛОГІЯ, ОФТАЛЬМОЛОГІЯ, ОТОЛАРИНГОЛОГІЯ, РАДІОЛОГІЯ, УРОЛОГІЯ)	42
SECTION OF DENTISTRY	52
СЕКЦІЯ СТОМАТОЛОГІЇ.....	52
SECTION OF EXPERIMENTAL MEDICINE	70
СЕКЦІЯ ЕКСПЕРИМЕНТАЛЬНОЇ МЕДИЦИНИ.....	70
SECTION OF MORPHOLOGY	85
СЕКЦІЯ МОРФОЛОГІЇ	85
SECTION OF PATHOLOGY	94
СЕКЦІЯ ПАТОЛОГІЇ.....	94
SECTION OF PUBLIC HEALTH AND PREVENTIVE MEDICINE	102
СЕКЦІЯ ГРОМАДСЬКОГО ЗДОРОВ'Я ТА ПРОФІЛАКТИЧНОЇ МЕДИЦИНИ	102
SECTION OF PHILOLOGY AND HUMANITARIAN SCIENCES	121
СЕКЦІЯ ФІЛОЛОГІЇ ТА ГУМАНІТАРНИХ НАУК	121
SUBSECTION OF PHILOSOPHY AND UKRAINIAN STUDIES	121
ПІДСЕКЦІЯ ФІЛОСОФІЇ ТА УКРАЇНОЗНАВСТВА	121
SUBSECTION OF FOREIGN LANGUAGES	136
ПІДСЕКЦІЯ ІНОЗЕМНИХ МОВ.....	136
SUBSECTION OF LATIN LANGUAGE	141
ПІДСЕКЦІЯ ЛАТИНСЬКОЇ МОВИ.....	141
ALPHABETICAL INDEX	150
АЛФАВІТНИЙ ПОКАЗЖЧИК.....	150

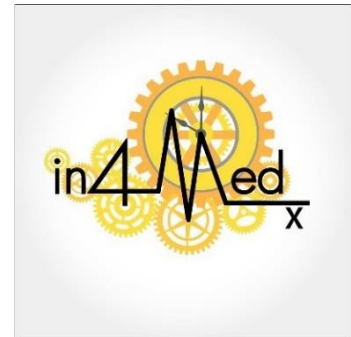
PARTNERS OF THE IMEDSCOP 2021

*Student scientific society of
Gomel State Medical University*

JUVENES PRO MEDICINA

TMSJ
TURKISH MEDICAL STUDENT JOURNAL